

Ob koncu tedna bo precej sončno in toplo.

■ Član Zveznega izvršnega sveta in zvezni sekretar za gospodarske odnose s tujino, Feri Horvat, v pogovoru posebej za Vestnik

VESTNIK

Murska Sobota, 11. maja 1989 • Leto XLI • Št. 18 • Cena 3000 din

Računalniške tomografije v Soboti ne bo!

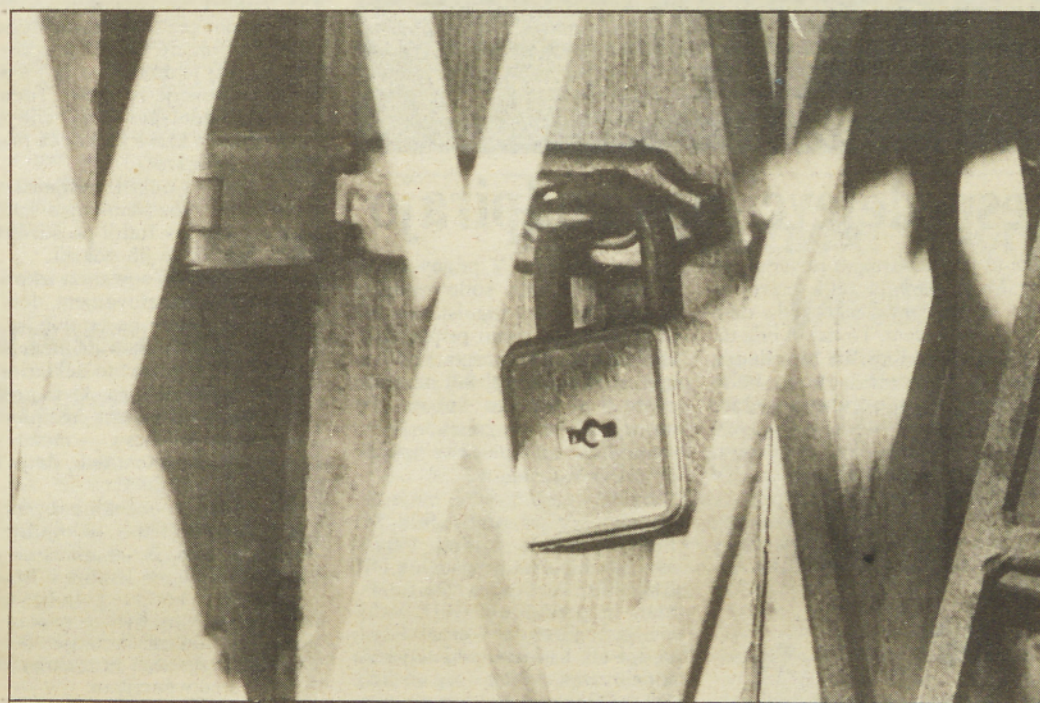
Na povabilo Pomurskega zdravstvenega centra so prišli prejšnji teden v Mursko Soboto strokovni delavci republiške zdravstvene skupnosti, Henrik Pušnik, doktor Martin Toth in Malči Žitnik. Z direktorji tozdov in strokovnimi delavci občinskih zdravstvenih skupnosti so govorili o presežku zaposlenih delavcev ne le v bolnišnici, ampak tudi v zdravstvenih domovih, ki so nastali kot posledica razkoraka med temelji plana zaposlovanja v zdravstvu in Sloveniji ter potrebami, ki so v Pomurju toliko večje zaradi zaostajanja za slovenskim povprečjem, saj je bilo treba zaposliti več ljudi zaradi nove bolnišnice. Po razpravi o problemih v pomurskem zdravstvu in republiški solidarnosti so prišli do sklepa, da bodo še enkrat pregledali sezname zaposlenih ter ugotovili, katere zaposlitve so v skladu s temelji plana in katere ne. Po usklajevanju so lendarškemu zdravstvenemu domu priznali tri delavce manj, kot so le-ti predlagali, ljubomorskemu dva, radgonskemu pet, soboškem štirinajst in bolnišnici petindvajset manj od predlaganega števila potrebnih zaposlitev. Priznavanje potrebnega števila delavcev je pomembno zato, ker se to upošteva pri izračunu cen storitev, ki jih sedaj po novem določa in odobrava republiška zdravstvena skupnost. Za druge delavce, za katere niso dobili soglasja, pa se bodo verjetno morali dogovarjati na medobčinski ravni prek svobodne menjave dela, čeprav je že bilo povedano, da tudi priznanih ljubomorskega zdravstva

na skupnost zaradi velikih težav ne bo mogla plačati.

Na dnevni red pa so gostje iz Ljubljane postavili tudi aparaturo, računalniško tomografijo. Jasno so povedali, da Zdravstveni svet pri republiški zdravstveni skupnosti ne da soglasja za delovanje aparature v soboški bolnišnici, prav tako se ne strinjajo s predlogom, da bi uradno storitve z njo opravljala mariborska bolnišnica. Njihovi predlogi so bili, da se preseli v mariborsko bolnišnico ali onkološki inštitut v Ljubljano in bi naši bolniki zato imeli določeno prednost. Predsednik soboškega izvršnega sveta pa je predlagal tretjo možnost, da aparaturo prodajo na jugoslovanskem trgu — če nikakor ne bodo dali soglasja. Ta predlog se gostom ni zdel primeren.

Majda Horvat

VARNOST — POMEMBNA DOBRINA

damo, najbolj takrat, ko se počutimo ogrožene, oškodovane ali kako drugače prizadete.

Včasih je to res že prepozno, mnogokrat pa tudi ne. Zato tudi sami kaj storimo za večjo varnost: v prometu, tovarni, delavnici, pisarni ali doma v gospodinjstvu, pri uporabi strojev in naprav v kmetijstvu, pri delu v gozdu, pri podiranju in gradnji raznih objektov, pri varovanju pred požarom in drugje.

Organi za notranje zadeve kot strokovni organi v sistemu družbene samozaščite poleg operativnih, tudi represivnih nalog, namenajo posebno pozornost opravljanju mnogih preventivnih dejavnosti. Pogosto opozarjajo na nevarnosti in svetujejo, kako se jim izogniti. Pri tem je vzpostavljeno dokaj dobro sodelovanje z občani na raznih področjih, največ seveda tam, kjer je mogoče hitreje ugotoviti obojestransko zanimanje. Krepitev tega sodelovanja in medsebojne pomoči je tudi najboljša in najkrajša pot k večji varnosti.

S tem namenom je tudi Vestnik s svojo rubriko za SLQ in DS odprl mnoge možnosti za medsebojno informiranje, za več znanja in večjo osveščenost vseh nas tudi na tem, za mirno delo in varno življenje, pomembnem področju.

Ob dnevu varnosti vsem najboljše želje!

Lojze ŠPINDLER

O pluralizmu in problemih narodnosti

Delegacija RK SZDL se je prejšnji teden mudila na dvodnevem obisku v Pomurju. Prvi dan obiska so se v Murski Soboti sestali s predstavniki madžarske narodnosti, nato pa jih je v Monoštru sprejel generalni sekretar Domovinske ljudske fronte Madžarske István Huszár.

Pripadniki madžarske narodnosti so Jožeta Smoleta, Dušana Semoliča, Gezo Bačiča in Milana Medena seznanili s trenutnimi perečimi problemi. Veliko govora je bilo o informiranju. Največ preglavic v zadnjem obdobju povzroča televizijski pretvornik v Lendavi, ki naj bi omogočil dober sprejem programa madžarske televizije, vendar pa je pogosto pokvarjen, poleg tega pa tudi ne zagotavlja dovolj dobrega sprejema. Madžarska narodnost si želi tudi boljše razmere za delo »svojih« informacijskih sredstev.

V prvi vrsti gre tu za pridobitev lastne radijske frekvence in za lepšo grafično podobo Nepujsaga. Tudi televizijska oddaja Mostovi bi bila lahko veliko boljša, poleg tega pa jih moti, da je ljubljanska televizija samovoljno ukinila eno oddajo na mesec.

Madžari v Pomurju v zadnjem

času tudi veliko razpravljajo o spremembah ustave in s tem povezano z novo vlogo narodnostnih siso. Njihova želja je, da bi

v zadnjem letu veliko pomembnih dogodkov, ki so se hitro vrstili drug za drugim. Začelo se je odkrito razpravljati o preteklosti,

imeli poslej več besede pri gospodarskem razvoju, kadrovske politiki in nekaterih drugih vprašanjih, ki so pomembna za razvoj narodnostno mešanih območij.

Tudi na pogovorih v Monoštru je bil govor o problemih narodnosti na obeh straneh meje.

Slovenska delegacija je madžarske gostitelje povprašala, kako je z načrti za mejni prehod Martince—Gornji Senik. Madžarska stran je ponovno obljubila, da bo sprožila akcijo, ki bo omogočila, da se vendarle preide od besede k dejanjem. Obe strani sta se tudi zavezali, da bosta poskušali skupno urejati probleme, ki nastajajo ob lendarškem televizijskem pretvorniku. Nekako bodo poskušali rešiti tudi probleme, ki se pojavljajo ob izmenjavi različnih skupin oziroma pri obmejnih stikih. Za te skupine naj bi postal dinar spet menjalno sredstvo.

V pogovorih je bilo veliko časa odmerjeno tudi položaju v Sloveniji in na Madžarskem. Demokratski procesi na obeh straneh meje imajo veliko skupnih značilnosti. István Huszár je povedal, da je bilo na Madžarskem

Organi za notranje zadeve tudi v Pomurju usmerjajo svoje delovanje zlasti na tista področja, ki zaradi težje pojavov izstopajo iz vsakodnevnih varnostnih ocen. Pri tem je vsekakor na prvem mestu še vedno neugodna prometna varnost s (pre)številnimi žrtvami in veliko materialno škodo. Nismo zadovoljni tudi s stanjem delovne varnosti, saj se pri opravljanju raznih del, predvsem v zasebnem sektorju, mnogi pogosto hudo poškodujejo, žal tudi smrtno. Občasno prihaja tudi do drugih oblik

OB DNEVU VARNOSTI

Priznanja zaslužnim delavcem

Ob letošnjem 13. maju — dnevu varnosti bodo organi za notranje zadeve pripravili proslavo v Moravskih Toplicah. Ob tej priložnosti bo njihov kud pripravil krajši kulturni program, zaslužnim delavcem organov za notranje zadeve in občanom pa bodo podelili priznanja.

fm

Soboti odvzet del solidarnosti

Sprejeti ukrepi s prvim majem zahtevajo, da se tistim občinam, ki imajo nižjo prispevno stopnjo od slovenskega povprečja, a prejemajo solidarnostna sredstva, le-ta toliko znižajo, kolikor je (v deležih) prispevna stopnja nižja od povprečne. Prav to se je zgodilo soboški občini, saj je zdravstvena skupnost pred prazniki dobila z republike obvestilo, da so za 8,5 odstotka zmanjšali akontacijo solidarnostnih sredstev. Povprečna prispevna stop-

nja za republiko je 9,32, soboška pa 8,52. Preostale pomurske občine imajo višjo prispevno stopnjo in zato še naprej prejemajo solidarnostna sredstva. V obrazložitvi je tudi zapisano, da bodo takoj, ko bodo uskladjali prispevno stopnjo, tudi soboški občini spet nakazali celo vsoto izračunane solidarnosti. Zato sedaj na hitro pripravljajo vse potrebno za zvišanje prispevne stopnje.

mh

NAGRAJUJEMO!

CINKARNA CELJE
NAGRAJUJE NAROČNIKE VESTNIKA

OBLJUBA DELA DOLG IN IZŽEBALI SMO TRI NAROČNIKE, KI BODO DOBILI V NAŠEM UREDNIŠTVU VSAK PO DESET ZADOLŽENIH ZIDNE BARVE DI-VA. To so: IVAN KOKOL, Mele 15, RADENČI, ANGELA BERUGA, Radovci 63, GRAD, in JOŽE LEBAR, Lipovci 45, BELTINCI. Čestitamo!

DIVA
NOVA POKOBI MOJEGA SVETA

Čimprej postanite naročnik VESTNIKA, morda bo v prihodnje sreča obiskala prav vas!

NAGRAJUJEMO!

MALTIT®
z aerantom
PONOVNO V PRODAJI
SALONIT ANHOVO
TRGOVINA NA DROBNO. TEL. (065) 51-030

Silva Eory

Osemnajst mesecev naj bi trajalo odstranjevanje bodeče žice na madžarski meji z Avstrijo. To je ostanek naprave, ki so jo postavili pred dobrimi dvajsetimi leti, izpopolnili pa so jo z minskimi polji, opozorilnimi raketami ter z elektriko napetosti 16 voltov, ki sicer ne ubija, pač pa človeka toliko pretrese, da ni več sposoben normalno presojati. Okoli 150 milijonov forintov naj bi ta »berlinski zid« stal takratno Madžarsko. Na sliki: na območju Hegyeshalom madžarski vojaki odstranjujejo bodečo žico ob meji.

Ingolstadtski espedejevcji nas podpirajo

Okrog 900 članov Socialnodemokratske partije podokrožja Ingolstadt podpira pobudo, da bi na neki način tudi dežele skupnosti Alpe-Jadran vključili v združeno Evropo, kakršna bo nastala po letu 1992. Obenem so mnenja, da uvedba vizumov za Jugoslavijo ne bo rešila problema tako imenovanih azilantov iz naše države v Nemčiji. Naši državljani imajo sploh zelo malo možnosti dobiti nemški azil, ker jih nihče ne preganja. Izkoriščajo le nemške predpise, ki jim omogočajo, da tam dlje časa bivajo in celo nekaj »zaslužijo« brez dela. Zato bi kazalo spremeniti te predpise, ne pa uvesti vizumov.

To so med drugim povedali člani delegacije SPD-ja iz Ingolstadta, ki so bili ob koncu tedna na 4-dnevni obisk v občini Murska Sobota oziroma Sloveniji kot gostje občinske konference Zveze komunistov. Najprej so se zbrali v hotelu Diana, kjer jim je Franc Kolarič spregovoril o samoupravljanju v Jugoslaviji, naslednji dan je 4-članska uradna delegacija, ki jo je vodil predsednik Werner Pössl, obiskala CK ZKS in se pogovarjala s Cirilom Ribičičem, v soboto dopoldne pa se je popolna skupina (bilo jih je 20) spet zbrala v Murski Soboti. Najprej so se podali na ogled tovarne Mura, kjer so se tudi pogovarjali z njenim generalnim direktorjem Božom Kuharičem.

Le-ta je med drugim povedal, da je Mura dosegla velik razvoj in da je do danes zagotovila delo 6.000 delavcem. To naj bi bila tudi optimalna številka zaposlenih, kar pa ne pomeni, da ne bodo vrata na stečaj odprta za bodoče strokovnjake. Mura dosega 70 odstotkov dohodka z izvozom (izdejkov, znanja in storitev). V kratkem nameravajo odpreti v Združenih državah Amerike podobno firmo, kot je Westmur v ZR Nemčiji, s čimer bi lahko iz-

voz še povečali. V pogovoru so se dotaknili tudi sodelovanja s tovarno AUDI v Ingolstadtu. Na ta posel so se resno pripravljali. Žal pa, kot kaže, programa (šivanje prevlek za audi 80) ne bodo prenesli v Mursko Sobotu. Po mnenju Mure v ingolstadtski avtomobilski tovarni niso navedli objektivnih razlogov.

Se isti dan popoldne pa je delegacijo sprejel predsednik SO Murska Sobota Andrej Gerenčar, zatem pa sta predsednik OK ZKS Murska Sobota, Ferdo Pihlar, in predsednik SPD podokrožja Ingolstadt, Werner Pössl, podpisala listino o prijateljskem sodelovanju obeh organizacij. To sodelovanje pa, kot so poudarili na sklepni pogovori v nedeljo popoldne, naj ne bi bilo le na politični ravni, temveč bo do spodbujali tudi gospodarske in kulturne stike ter še posebej sodelovanje med mladimi obeh mest. Eden od konkretnih rezultatov tega obiska pa bo, kot kaže, naročilo Pomurskemu tisku za tiskanje volilnega oziroma propagandnega gradiva za volilno okrožje Ingolstadt. V kratkem se bo v Ingolstadt podala tudi delegacija Bolnišnice M. Sobota, da bi se dogovorila o sodelovanju s tamkajšnjim kliničnim centrom.

Sicer pa so obisk gostov iz partnerskega mesta in razvoj sodelovanja ocenili kot dokaj uspešen ter se zavzeli za poglobitev vezi.

JOŽE GRAJ

Z listino o prijateljskem sodelovanju so potrdili dosedanje uspešne stike in se zavzeli za nadaljnjo krepitve sodelovanja med SPD Ingolstadt in OK ZKS Murska Sobota.

RADIKALCI — HVALABOGU NE PRI NAS

Ker smo tudi na tej strani pisali o tem, kako so naše oblasti preprečile, da bi bil 35. kongres transnacionalne (italijanske) Radikalne stranke v Jugoslaviji, zapisimo tudi sedaj nekaj vrstic, kako je bilo to potem v Budimpešti. Franco Juri, eden od štirih (jugoslovenskih) delegatov na kongresu, je svoja opažanja opisal v sobotni prilogi Dela. V prvi vrsti je šlo za to, da vodja radikalcev Guru Pannella koketira s svojimi italijanskimi simpatizerji in nasprotniki. Navzoči iz vzhodnega »bloka« — tudi nekaj znanih imen — so bili zgolj statisti, in to smo bili tudi mi, ker nam niso dovolili, da bi na kongresu orisali svoje videnje problema. »Zapustil sem kongres pred koncem«, piše Franco Juri iz Kopra, »tokrat res prepričan, da imamo v Jugoslaviji, Sloveniji in Evropi resnejše probleme kot narcisoidno samooplojevanje radikalnega planeta.«

Recimo temu dragocena izkušnja.

Čez sedem let vse prav pride

Tako pravi pregovor, na katerega bi se smeli spomniti ob nesporazumu, ki je nastal med Budimpešto in Prago. V nekaj vrsticah smo zadevo zabeležili že prejšnji teden. Gre za intervju, ki ga je naredil sodelavec budimpeštanske tv Andras Sugar z nekdanjim prvim sekretarjem češkoslovaške partije Aleksandrom Dubčekom.

Dubček v tem triurnem intervjuju opisuje svoje otroštvo, bivanje v Sovjetski zvezi in potem razmere, kako je postal prvi človek partije v ČSSR. S simpatijami govori o Nikiti Hruščovu, čisto drugače pa o Leonidu Brežnjevju in o njegovem dogmatizmu.

Uradna Praga je izrazila začudenje nad odločitvijo madžarske televizije. Enak ton pa je tudi razbrati iz praških in bratislavskih časopisov. Avtor intervjuja Andras Sugar je nato objavil v bratislavskem dnevniku v madžarskem jeziku Uj szo, odprto pismo, v katerem je med drugim zapisal, da se v češkoslovaške zadeve nihče ne sme vtikati z mikrofonom, temveč s — tanki. S tem je spomnil na »bratsko pomoč« ob dogodkih na Češkoslovaškem leta 1968, razumejo pa se iz tega tudi dogodki dobro desetletje pred tem na Madžarskem.

Tako pač je, čez sedem let vse prav pride...

Bonn skoraj zadovoljen

Kot je prejšnji teden izjavil novi zahodnonemški notranji minister Schäuble, se je število prosilcev za politično zatočišče v ZRN iz Jugoslavije v aprilu zmanjšalo za 34 odstotkov — bilo jih je 963, dočim jih je bilo decembra tani in naslednje mesece med 2700 do 3000 mesečno, marca pa celo 11.235. Nemška stran meni, da je to rezultat dogovorov med Bonn in Beogradom, iz obzirnosti pa seveda ne pove, koliko potencialnim azilantom v Jugoslaviji so v zadnjem času odvzeli potne liste. Novi vladni glasnik, minister Klein, pa je tudi kar naravnost povedal, da se bo Kohlov kabinet odpovedal uvedbi vizumov, če bo azilantov še manj. Žogica je torej spet na naši strani.

DESET LET ŽELEZNE LADY

Pred dobrim tednom je »slavila« britanska premierka Margaret Thatcher desetletnico svojega predsednikovanja v vladi. Thatcherjeva je v dolgi zgodovini britanskega parlamentarizma prva ženska premierka in po letih druga, ki je toliko časa vzdržala na tem položaju. Samo premier Georg Liverpool, ki je bil ministrski predsednik od leta 1812 do 1827, jo je zaenkrat prekosil. Thatcherjevi pripisujejo izredno kritičnost v dvanajstletni evropske skupnosti, kjer je sicer enaka med enakimi, pa vendar... Glede na svojo ostošo videnje Evropske skupnosti je Margaret pogost gost sredstev obveščanja na celini. V tej fotomontaži jo je francoska propagandna agencija Publicis »naredila« za nevesto francoskega predsednika republike Mitterranda. »Če bi imela otroka, bi bil to popoln evročlovek!« so se nekoliko zajedljivo vprašali avtorji tega »poročnega« posnetka. No ja, Thatcherjeva jih ima že dovolj čez šestdeset. Ampak, kar zadeva državniške vajeti, je pa baba in pol, kot bi to domače rekli. Zato tudi železna lady.

Velike goljufije s subvencijami

Pred tremi tedni smo na tej strani, v rubriki V žarišču dogodkov, govorili o primerjavah glede pridelave hrane v Evropski gospodarski skupnosti in pri nas. Pri tem smo omenili, da so dale države ES za regresiranje hrane lani 35 tisoč milijard lir. Londonski International business week pa trdi, da bo ta znesek letos 27,5 milijarde dolarjev. Na prvi pogled bi ob tej številki lahko trdili, kako države ES skrbijo za to, da dobijo pridelovalci hrane tolikšne denarje za kritje svojih stroškov, kar po drugi strani tudi porabniku omogoča, da predstavlja hrana zmeren odstotek v njegovem mesečnem proračunu. Toda smetana pobirajo pri tem — kot trdi omenjeni časopis — goljufi in ne pridelovalci hrane. Ti so »proučili« sistem ugotavljanja in izplačevanja subvencij ter nastavili svojo skledo.

Med Irsko in Severno Irsko goljufajo tako, da vozijo živino v nekakšnem krogu: na enem mejnem prehodu jo uvozijo, na drugem jo odpeljejo spet čez mejo, potem pa postopek ponavljajo in pri vsakem prehodu ugotavljajo težo živine ter vsoto, ki jo bodo od države dobili kot regres. Podobno je na irski meji z žiti. Ko je britanska vlada pred nedavnim poostrišla kontrolo, so ugotovili, da je neki tovarnjak kar petdesetkrat peljal čez mejo eno in isto pšenico. Delajo pa to že več kot dve leti. Ugotovili so tudi, da so kupci živine, ki so živinorejcu sicer regres plačali, v vsakim ponovnim prevozu čez mejo zaslužili po glavi živine od 100 do 170 dolarjev. V Franciji delajo drugače. Proizvajalci mleka režejo kravam ušesa, kar je dokaz, da so jih poklani in hkrati »potrdilo« za izplačilo subvencije za meso. Toda te iste krave še naprej mležejo in mlekarji dobivajo subvencijo za vsak liter prodanega mleka. Seveda lahko te krave na koncu prodajo za zakol in si tako »zaslužijo« regres še enkrat.

Lani so odkrili italijansko prevoznico firmo, ki je kupovala maslo za izvoz (namenjen Turčiji) po znižani ceni, v resnici pa so ga prodajali v Italiji po štirikrat višji ceni. Prodali so več kot 965 ton, preden so jih odkrili.

Tudi Grki s pridom izkoriščajo subvencije, celo tisti, ki se ne ukvarjajo s kmetovanjem, dobivajo subvencije: oljke, ki končajo v okrasnih loncih na vrtovih, se uvrščajo na seznam za subvencije.

V Münchnu so pri nekem izvozniku mesa ugotovili, da je že od leta 1981 napačno deklariral težo pošiljk mesa, v Hamburgu pa so že zaprli nekoga, ki je pošiljkam mesa dodajal — pesek. Na nemškem carinskem inštitutu trdijo, da so takšne goljufije — predvsem pri mesu — možne samo zato, ker se nadzorni organi zadovoljijo samo s tem, da je hrana v lepi embalaži in da se tega ujema s papirji.

Sodeč po ocenah poberejo najrazličnejši goljufi 4,5 do 6 milijard dolarjev letno. »Goljufije so posledica neučinkovite administracije Evropske skupnosti,« pravi Peter Ludlow s Centra za evropske politične študije v Bruslju. Ludlow in mnogi drugi verjamejo, da se bodo te goljufije razbrestle posebej še po letu 1992, ko bo imela dvanajstletica enoten trg. Države članice same so odgovorne, da takšne sleparije odkrivajo. Ker pa ta denar ne gre naravnost iz državnega proračuna, toliko lažje zatisejo oči pred goljufijami s subvencijami.

Nekateri predlagajo, da bi sistem izplačevanja subvencij spremenili tako, da bi denar dobivali izključno kmetovalci, spet drugi predlagajo, da naj bi za vsako dokazano goljufijo odklonili plačilo iz sredstev ES. Nemški kancler in španski predsednik vlade sta predlagala ustanovitev posebne policije ES, nekaj podobnega ameriški FBI. Junija se bodo v Madridu srečali predsedniki vlad držav ES in za britansko premierko Thatcherjevo trdijo, da utegne na tem srečanju na račun sleparij s subvencijami povedati kaj neprijetnega in ostrega.

PRVIH STO DNI MOLKA

Ante Marković je slovenskim gospodarstvenikom na sestanku v Radencih povedal, da njegova vlada ni naredila nikakršnega protinflacijskega programa in ga verjetno tudi ne namerava. Njegova izjava pa je bila kot olje na ogenj razgnete javnosti, ki jo vznemirja vsakdanja rast cen. Časopisni in podobni komentariji so vrgli prvo senco na simpatizantni sprejeti sloves novega premiera in tako se je, kot se spodobi za demokratsko družbo, končal molk v prvih stotih dneh nove vlade.

Če je to opažanje pravilno, se izpolnjuje napoved, ki smo jo izrekli na začetku Markovičevega mandata: Ko smo sprejeli filozofijo njegovega projekta, smo opozorili, da je nedolžnost glede načina zniževanja inflacije njegova Ahilova peta.

Premier je v Radencih popolnoma jasno dejal, da je ves njegov program dolgoročne stabilizacije jugoslovanskega gospodarstva usmerjen tudi k zniževanju inflacije, zato ni potrebe po sprejemanju in propagiranju posebnih protinflacijskih dokumentov, ki so doslej ostajali le mrtve črke na papirju. Odpravljanje inflacije je po njegovih besedah le zniževanje temperature, ne pa zdravljenje bolezni. Zatem je naštel vrsto ukrepov, s katerimi skuša njegova vlada trajno ozdraviti bolezen.

Marković ima na neki točki nedvomno prav: vsi naši protinflacijski programi so sramotno propadli. Spomnite se samo dni, ko je bil sredi leta 1982 ob ideološkem prepričevanju o dolgoročnem programu sprejet poseben protinflacijski program. Zivo se spominjamo celo števil. Letno stopnjo rasti cen naj bi postopno zniževali s čarobno številko 5: od 25 odstotkov v letu 1982 do 10

odstotkov konec leta 1985.

Gibanje cen pa je bilo že med mandatom vlade Milke Planinc popolnoma drugačno: od 30-odstotne rasti v letu 1982 se je povečalo do 75-odstotne leta 1985. Ne bi se spuščali v razloge za to in v vprašanje, kakšno vlogo so pri tem odigrali političanski interesi slepenja delovnih ljudi pred partijskimi kongresi in kadroviskimi spremembami, zaradi česar je bila prekinjena pozitivna smer tega prilaganja.

Mikuličeva vlada je na teh temeljih nastopila s programirano inflacijo. Svojim željam je prilagajala obsestne mere in dinarski tečaj in vstopila v še večjo inflacijo. Konec leta 1987 je sprejela nov protinflacijski program, ki pa se je pravzaprav spremenil v inflacijskega in Markoviču zapustil več kot 250-odstotno inflacijo z žarišči, ki rast cen potiskajo do 500 ali 1000 odstotkov, pač odvisno od metodologije, po kateri jo izračunavate (zagrebški ekonomist Marijan Korošič že govori o 1500-odstotni inflaciji).

Med Mikuličevim mandatom je propadel tudi protinflacijski program o »samo« 119 odstotni rasti cen s tremi sidri in tremi sprostitvami, ki ga je potrdil IMF.

globus

VZHODNI BERLIN — Dnevnik Neues Deutschland ugotavlja, da Rumunija izvaja pravilno politiko, gospodarske in politične razmere v tej državi pa so trdne. List očita zahodnim množičnim občilom, da neresnično in tendenciozno pišejo o razmerah v Rumuniji, ki je pred kratkim vrnila ves zunanji dolg, kar »nadavse pozitivno vpliva na položaj v državi in na njene prebivalce.«

ŽENEVA — Število Judov, ki so se aprila izselili iz Sovjetske zveze, je največje v zadnjih desetih letih: odšlo jih je 4129. Od začetka leta je Sovjetsko zvezo zapustilo 12.864 Judov.

MOSKVA — Prvi sekretar kjevske partijske organizacije G. Revenko je na tiskovni konferenci dejal, da so se pojavili neki novi problemi na območju, ki je vsaj petnajst kilometrov oddaljeno od Černobila. Dejal je tudi, da razmere še ne omogočajo povsem varnega življenja.

NEW YORK — Od prejšnjega tedna so ZDA povezane prek Guama na Pacifiku z Japonsko s 4.463 kilometrov dolgim komunikacijskim kablom iz optičnih vlaken. Nova zveza je stala 700 milijonov dolarjev in naj bi predstavljala alternativo satelitskim prenosom, ki sicer veljajo za tehnološko prihodnosti.

HALBENREIN — V tem obmejnem mestecu v Avstriji so prejšnji teden na protestnem zborovanju zahtevali, naj deželne oblasti ukrepejo vse potrebno, da na odlagališču pri njihovem kraju ne bodo več dovažali posebnih odpadkov iz vse Avstrije in menda tudi iz ZR Nemčije, ki jih tukaj kurijo. Prebivalstvo je vznemirila trditve dunajskega časopisa Profil, da utegne dim s tega odlagališča povzročiti rakasta japonska.

TOKIO — Japonska razpolaga s 100 milijardami dolarjev vrednosti tujega denarja. Na drugem mestu je ZR Nemčija s 60, na tretjem ZDA s 50,4 in Velika Britanija s 44,3 milijarde dolarjev.

TEHERAN — V šestih iranskih mestih so obesili 18 tisočapcev, ker so prethotapili več kot 3 tisoč kilogramov mami.

RIM — Ugrabiteljem je uspelo dobiti 3 milijone dolarjev, in to od italijanskega industrijalca Giuseppea Zanonija. Pred šestimi meseci so mu ugrabili ženo.

PARIZ — V glavnem mestu otoka Korzika, Ajacciu, je prišlo do demonstracij. Okoli 20 tisoč Korzičanov je zahtevalo, da francoska vlada pristane na to, da bodo na otoku v šolah poučevali v njihovi govornici, ki spada med italijanska narečja. Korzičanov je okoli 100.000.

Vsi ti pritiinflacijski programi z bolj ali manj natančnimi številkami so propadli preprosto zato, ker so izhajali iz ideoloških sindromov realnega socializma o možnosti načrtovanja in računanju števil, katerim naj bi prilagodili življenje, ne da bi spremenili možnosti gospodarskega sistema za njihovo uresničevanje. Inflacija je tržni pojav, zato bi jo morali zdraviti s tržnimi sredstvi. Na trgu pa ne morete nikoli vnaprej določiti cene. Če bi bilo to mogoče, ga sploh ne bi potrebovali. Trg je samo toplotmer, ki kaže temperaturo, bolni se ne bi smeli jeziti nani.

v žarišču dogodkov

Marković, ki pravi, da temperaturi posveča manj pozornosti, več pa zdravljenju bolezni, ima do te točke prav. Tu pa se ujame v past svoje zdravstvene primere. Bolniku je treba zniževati temperaturo, da bi lahko preživel do začetka delovanja pravih zdravil proti bolezni. Tudi če ekonomsko-medicinske primerjave niso vedno popolnoma točne, bi moral Marković za zniževanje temperature bolj upoštevati dosežke in izkušnje tako imenovane makrogospodarske politike. Ob tem se lahko spomnimo, da je ta kadroviski vidik zanemaril tudi pri sestavljanju svoje vlade.

Marković seveda niti z boljšim makrogospodarskim projektom ne bi mogel javnosti potolažiti s podatki o tem, do kdaj bo zmanjšal inflacijo in za koliko. Tudi Jeffrey Sachs, čudežni otrok s Harvarda, tega ni vedel natančno, ko je bolivijsko inflacijo zmanjševal z 20.000 na 6 odstotkov. Vedel pa je, da je za odpravljanje hiperinflacije potreben šok v denarni in davčni politiki, s katerim bi dobil čas za pravo zdravljenje z v svet odprtim in doma dereguliranim trgom, kar je bistvo Markovičeve koncepcije. Če premier pri zniževanju inflacije ne bo prikazal hitrejših rezultatov, bo nalezel na politične udarce tistih, ki v sedanjem sistemu, ne da bi ga hoteli spremeniti, najbolj potiskajo vanjo.

(po Delu)

Občani se bodo odločili za najboljši program!

Dolgo pričakovani obisk predsednika RK SZDL Slovenije Jožeta Smoleta v Pomurju je vzbudil precejšnjo pozornost. Na povabilo pomurskega medobčinskega sveta SZDL se je v polni dvorani gasilkega doma v Murski Soboti pogovarjal z aktivisti frontne organizacije iz vseh štirih pomurskih občin o aktualnih družbenopolitičnih razmerah v Sloveniji in Jugoslaviji. Vprašanja političnega pluralizma živo zanimajo tudi ljudi v Pomurju. To je pokazala večurna razprava; med gosti je bil tudi podpredsednik RK SZDL Geza Bačić. Dileme — pluralizem da ali ne — ni bilo v nobeni razpravi, enotno mnenje udeležencev pa je bilo, da gre za proces nujne demokratizacije naše družbe, ki bo pomenil tudi sprostitve ustvarjalnih energij, konkurenčnost idej in ustvarjalno kritiko. Ob tem so se navzoči vprašali, kakšne možnosti imata lahko ta pluralizem v sedanjih razmerah v SFRJ in naša republika kot nekakšna dolina mira.

Predsednik slovenske SZDL Jože Smole je bil v odgovoru optimist. »Politični pluralizem v SZDL se ni začel z ustanavljanjem zvez, ampak obstaja, znotraj naše organizacije že leta in leta, saj imamo različne poglede in razprave. Z ustanavljanjem teh zvez pa je dobil pluralizem novo kakovost. Zato je treba dovoliti, da vse te zveze normalno diha in deluje, kar bo terjalo prenovu SZDL. Po mojem pa je bistvena zadeva, kakšni bodo programi, ker je pluralizem za nas spodbuden, če se pojavljajo različni programi in njihova konkurenca. Takrat se bodo občani odločili za tisti program, ki jim bo ponudil največ možnosti za reševanje družbenih problemov.«

Po njegovem mnenju je imela Zveza komunistov v jugoslovanskem prostoru predlogo monopolno pozicijo. »Povsod mora biti konkurenca idej, da bi zmaga la najboljše med njimi. Pri uvajanju nove oblike političnega pluralizma bi si morali vsi prizadevati, da ne bi prišlo do politikanstva in manipuliranja z ljudmi. Zato moramo pravočasno zagotoviti pravila za poštene medsebojne odnose, brez kakršnih koli etiketiranja. Ključna točka bodo priprave na volitve prihodnje leto, ki morajo biti tajne in neposredne na vseh ravneh.«

Mnogo vprašanj pa se je razumljivo vrtilo okrog SZDL in njene vloge. Samokritično je bilo ugotovljeno, da vedno nismo niti izkoristili možnosti, ki jih je ta organizacija dajala, npr. z dokumentom SZDL danes in sekcijski. Na to je opozoril tudi Jože Smole. »Kar zadeva naše notranje probleme, je RK SZDL pred nekaj leti kot prva opozorila na problem inflacije, ki je bila takrat le še 55-odstotna. Na žalost nas takrat niso razumeli dejavniki v Sloveniji, da ne govorim o federaciji. Nekateri so se iz nas celo norčevali, ko smo rekli: Smrt inflaciji, svoboda razvoju! Izdelali smo tudi naš program za omejevanje inflacije, ki pa ni bil

sprejet niti v republiških gospodarskih krogih niti pri izvršilnih organih. Danes pa dokazujemo, da smo imeli prav! Šele s prihodom novega zveznega izvršnega sveta na čelu z Antejem Markovićem se je začelo resno delati. Če bo imela njegova ekipa dovolj poguma, da izpelje to, kar si je zastavila v programski deklaraciji, potem mislim, da smo, kljub vsem notranjim težavam, na dobri poti, da se bo gospodarstvo začelo popravljati.« Za Kosovo pa je dejal, da se zadeve ne morejo reševati z logiko izrednih ukrepov in razmer, ampak le po normalni demokratični poti.

Seveda so v razpravi načeli še vrsto drugih odprtih vprašanj, ker so za vedno minili časi, da je nekaj enkrat za vselej dano. To so izzivi, ki ljudi zanimajo in želijo pri njih sodelovati. Torej gre za resnično aktualna vprašanja, h katerim se bo treba še vračati. Glede procesa proti četverici pa je poudaril, da bodo z zahtevo predsedstva SR Slovenije o pomilostitvi nadaljevali. »Mi ne moremo dovoliti, da bi se znotraj Jugoslavije znašli v neenakopravnem položaju. Če si je Slobodan Milošević dovolil ultima-

tivno zahtevati, da mora biti zvezni sekretar za notranje zadeve iz Srbije in je predsedstvo SFRJ na to pristalo, potem tudi mi zahtevamo, da se spoštuje mnenje državnega predsedstva Slovenije. Toda, če odbor, ki ga vodi Igor Bavčar, poziva zaradi sodnega procesa k vrsti oblik državljanске nepokorščine, obstaja velika nevarnost za objektivno ustvarjanje izrednih razmer v Sloveniji, na kar nekateri v Jugoslaviji komaj čakajo. Zato je v teh razmerah bistveno vprašanje, ali bomo v Sloveniji zagotavljali normalne razmere in naprej gradili demokracijo ali pa bomo podlegli nekimi čustvom, ki imajo lahko zelo težke posledice! Ne moremo seveda pristati na logiko, da bomo ene zakone spoštovali, druge pa ne. Nespoštovanje pravnega reda vodi le k nadaljnji destabilizaciji Jugoslavije,« je opozoril Jože Smole. Na koncu je še pripomnil, da bo v Jugoslaviji vendarle zmagal demokratični koncept, ker drugače ni izhoda za vso državo. Pri tem pa bo potrebnih zelo veliko prizadevanj, da se nekatere osnovne stvari, ki danes obremenjujejo mednarodne odnose pri nas, čimprej razčisti- jo.

MILAN JERŠE

Denar naj prispeva vse gospodarstvo

Na pobudo občinskega izvršnega sveta so v Murski Soboti ustanovili sklad za pridobivanje novih proizvodnih programov in delovnih mest. Glavna naloga tega sklada je pospeševanje produktivnega zaposlovanja v občini oziroma zmanjševanje števila nezaposlene mladine. Doslej je k podpisu samoupravnega sporazuma o ustanovitvi, financiranju in delovanju sklada pristopilo 30 organizacij združenega dela, kar je 65-odstotna udeležba oziroma 75 odstotkov ustvarjenega dohodka v soboški občini. Vedeti je treba, da podpisniki samoupravnega sporazuma vsako leto po zaključnem računu namenijo en odstotek sredstev od ustvarjenega dohodka. Prednost pri dodelitvi posojila imajo podpisniki samoupravnega sporazuma in tisti investitorji, ki na novo zaposlijo najmanj 30 oseb. Sredstva sklada so strogo namenska, in sicer za odpiranje novih delovnih mest in tehnološke posodobitve.

Ustanovna skupščina sklada je bila šele 22. decembra lani, toda kljub kratkemu času so organizacije združenega dela doslej nakazale v sklad čez milijardo dinarjev, ki so ga namenile za gradnjo hotela v Moravskih Toplicah. Sicer pa je predračunska vrednost celotne naložbe v hotel nekaj čez 73,6 milijarde dinarjev, pri čemer mora soboško gospodarstvo prispevati 10 odstotkov predračunske vrednosti iz lastnih sredstev. To znaša okrog 7,4 milijarde dinarjev; od tega naj bi v občins-

skem skladu zbrali 3 milijarde, od neposrednega združenega Mure 2 milijardi, SGP Pomurje milijardo, dodatno združevanje po predlogu občinskega izvršnega sveta pa 1,4 milijarde dinarjev.

Zaradi finančnih in subjektivnih težav vsi podpisniki samoupravnega sporazuma še niso poravnali svojih obveznosti po zaključnem računu za leto 1987, kar velja deloma tudi za lanskeletne obveznosti nekaterih soboških delovnih organizacij. Prav zaradi tega je izvršilni odbor sklada ponovno pozval vse podpisnike, da svoje obveznosti čimprej poravnajo, kar so v razpravi potrdili tudi delegati občinskih skupščinskih zborov. Člani izvršilnega odbora sklada so bili kritični in nezadovoljni nad delom gospodarstva, ki sploh ni podprlo ustanovitve sklada. Zato so na seji zbora združenega dela sprejeli sklep, s katerim so obvezali vse delovne organizacije soboškega gospodarstva, da združijo sredstva, ne glede na to, če so samoupravni sporazum podpisale ali ne.

Prepočasen razvoj občinskega gospodarstva in naraščajoče število iskalcev zaposlitve v zadnjih letih terjata iskanje novih poti za reševanje tega problema. Se posebnost zato, ker v izvršilnem odboru sklada menijo, da so vse organizacije združenega dela v gospodarstvu dolžne združevati sredstva v ta namen. To je navsezadnje skrb za širši razvoj soboške občine. Milan Jerše

O ustavnem položaju in prenovi

Na seji predsedstva medobčinskega sveta Zveze sindikatov za Pomurje, ki je bila v Lendavi, so se dogovorili o vrsti aktualnih vprašanj. Naprej je bil govor o usmeritvah za razpravo o osnutku dopolnil k ustavi SR Slovenije. Zadržali so se predvsem pri tistem delu ustavnih dopolnil, kjer je opredeljen družbenoekonomski položaj, posebej delavcev. Menili so, da se mora sindikat do teh vprašanj opredeljevati zelo tankočutno. V omenjenih ustavnih dopolnilih je treba po njihovem mnenju bolje opredeliti položaj sindikata oziroma odnos drugih do te delavske organizacije kot predlagateljice zakonov in drugih predpisov. Na ta način želijo zagotoviti enakopravnost mesta sindikata pri odločanju o pomembnih zadevah v skupščinskem sistemu.

Nato so se zadržali pri gradivu republiških sindikatov za kadrovske prenovu Zveze sindikatov. Gre predvsem za kriterije, merila, volilne postopke, ki morajo biti dovolj demokratični, pri čemer želijo uveljaviti neposredne in tajne volitve. Menili so, da mandatov vodilnih sindikalnih delavcev, ki so se izkazali s svojim dosedanjim delom, ne bi omejevali. Zato pa bi v sleherni osnovni organizaciji morali sproti preverjati učinkovitost njihovega delovanja. K tej oceni naj bi pritegnili širše sindikalno članstvo. Glede izhodišč za razpravo o sindikalni članarini pa so se seznanili z dvema predlogoma. Po enem bi osnovnim organizacijam sindikata ostalo 45 odstotkov zbrane denarja, po drugem pa bi ta sredstva namenili v sklad solidarnosti za razne pomoči ali druge aktivnosti sindikata. O tem se bodo dokončno odločili v bazi. Na koncu so se dogovorili, da bo letna seja MS ZSS za Pomurje 17. maja v Murski Soboti, kjer bodo pregledali dosedanje delo in sprejeli usmeritve za nadaljnje akcije. M. Jerše

Počitniška skupnost občine Gornja Radgona potrebuje za počitniški dom Lovrečica—Umag od 10. 6. do 30. 8. 1989

KUHARICO — namestnico glavne kuharice z večletno prakso (lahko tudi upokojenka).

Prijave pošljite na P. S. Gor. Radgona, Partizanska cesta do 30. 5. 1989.

Informacije po tel. (069) 74-058 ali (069) 74-470.

Zaustaviti neugodna gibanja

Čeprav časovno nekoliko odmaknjeno, je popraznično majsko zasedanje zborov soboške občinske skupščine minilo v znamenju razprave o gospodarskih ter gibanju skupne in splošne porabe v občini v lanskem letu. Značilnost tokratnega zasedanja so bile tudi težave s sklepčnostjo, saj je prišlo na sejo premalo delegatov zbora krajevnih skupnosti, da bi lahko polnopravno odločali, zato so sejo tega zbora odločili, v dokaj okrnjeni sestavi pa sta z delom nadaljevala zbor združenega dela in družbenopolitični zbor.

Ugotovitev, da z nekaterimi gibanji v soboški občini v lanskem letu ne morejo biti zadovoljni, ni nova, še posebej pa zhuja skrb gibanje obsega industrijske proizvodnje. Če je bila ta v letu 1987 še v rahlem porastu, se je lani zmanjšala za 6 odstotkov, nadaljnje zniževanje pa je tudi v letošnjih prvih treh mesecih. Ta podatek sicer ne daje realne slike, saj je količinsko manjša proizvodnja tudi posledica prehoda na zahtevnejše izdelke v nekaterih organizacijah združenega dela, dejstvo pa je, da so ponekod mo-

rali proizvodnjo zmanjševati tudi na račun manjšega povpraševanja na domačem tržišču. Prav iz teh razlogov se je združeno delo v večji meri usmerilo v izvoz, ki je bil v primerjavi z letom prej večji kar za 20 odstotkov. Brez izgub v soboški občini tudi v lanskem letu ni šlo, a se je izguba nominalno zmanjšala za 20 odstotkov, zmanjšalo pa se je tudi število organizacij združenega dela, ki so poslovali z rdečimi števkami. Finančni rezultati po zaključnih računih so sicer nekoliko ugodnejši kot za leto 1987, saj se je v sestavi delitve dohodka povečal delež sredstev, ki jih je gospodarstvo namenilo za akumulacijo, vendar predvsem na račun osebnih dohodkov. Če bi slednji dosegli vsaj raven republiškega povprečja, bi marsikje ostali brez akumulacije in bi se

srečevali celo z izgubami. Zmanjšal se je tudi delež sredstev za skupno in splošno porabo, vendar se gospodarstvo s tem ni razbremenilo, saj se je močno povečal delež drugih obveznosti iz dohodka. Veliko obremenitev za gospodarstvo predstavljajo predvsem obveznosti za sise materialne proizvodnje, saj so morali, denimo v soboški Muri, plačevati celo prispevke za tiste dejavnosti, ki jih sploh ne uporabljajo po besedah glavnega direktorja Boža Kuhariča pa so morali lani za to plačati približno toliko, kot sta znašala dva povprečna mesečna osebna dohodka vseh zaposlenih v Muri. Razbremenjevanje gospodarstva je tako ostalo zgolj parola, zaradi različnejših obveznosti in obremenitev ostaja gospodarstvu vse manj denarja, s tem pa se zmanjšuje tudi njegova likvidnostna sposobnost. Obveznosti do obresti predstavljajo eno največjih obremenitev in marsikje so morali za obresti dati več kot za osebne dohodke. In če se bodo takšna neugodna gibanja še nadaljevala, bo lahko ogrožen nadaljnji gospodarski razvoj soboške občine.

L. Kovač

Za več načrtnosti pri organiziranju prireditvev

Nekaj pomembnih dogodkov iz naše preteklosti je že za nami, do konca leta pa so v slovenskem merilu predvidene le še tri večje prireditve. Le-te so povezane z 200-letnico francoske revolucije, 50-letnico zborovanja Kmečke zveze v Celju in 300-letnico izdaje Slave vojvodine Kranjske Janeza Vajkarda Valvasorja. Ob tem pa ne smemo pozabiti tudi na 40-letnico ustanovitve prvih delavskih svetov pri nas in Vlak bratstva in enotnosti 89, ki bo letošnjo jesen popeljal slovenske družine v SR Srbijo. Usmeritev RK SZDL je jasna: potrebno je več načrtnosti in racionalnosti pri organiziranju raznih prireditvev, zlasti pomembnih dogodkov iz zgodovine. V prvi vrsti je potrebno več usklajevanja med nosilci in izvajalci prireditvev in manifestacij.

Tega se dobro zavedajo tudi v koordinacijskem odboru za proslave pri OK SZDL v Murski Soboti, ki se zavzema za kar najbolj varčno trošenje denarja za razne proslave. Teh bo letos manj kot prejšnja leta. Ko so sprejemali program prireditvev in proslav v letu 1989, se niso mogli izogniti pikri pripombi, da nekatere družbene organizacije in društva, ki organizirajo prireditve, že nekakšna s tem ne seznanjajo omenjeni koordinacijski odbor, zato je marsikdaj težko uskladiti vse datume. Sicer pa pregledno nekaj pomembnejših prireditvev in proslav v soboški občini, ki so jih do določenega roka prijavili organizatorji oziroma nosilci.

Tako bo že 25. maja ob dnevu mladosti in krajevnem prazniku KS Park v Murski Soboti tradicionalna prireditev za celotno mesto. 15. junija bo v počastitev 70-letnice priključitve Prekmurja k Jugoslaviji revija upokojenskih pevskih zborov Pomurja in severovzhodne Slovenije, od 22. do 25. junija bo festival sladoleda, 27. junija pa bo okrogla miza ob dnevu samoupravljalcev. Turistično društvo Murska Soba bo 22. julija poskrbelo za odmevno prireditev Srečanje ob bazenu, med avgustovskimi prireditvami pa velja omeniti Dimekov memorial s spustom po reki Muri, ki bo 27. 8. V tem času pa bo potekala tudi zvezna mladinska delovna akcija Goričko 89.

Več prireditvev in proslav pa bo tudi v drugi polovici leta. Med njimi je treba omeniti pregledno razstavo prevratnega obdobja 1918—1920 v Prekmurju, ki jo pripravlja Kulturni center Miško Kranjec. Ta bo že julija organiziral razstavo bavarskih umetnikov, oktobra pa že uveljavljeni bienale male plastike. Ob 29. novembru — dnevu republike bo osrednja proslava mestnega znaja, kar velja tudi za 22. december — dan JLA in druge priložnostne slovesnosti.

Milan Jerše

HRANILNO-KREDITNA SLUŽBA PANONKA MURSKA SOBOTA

Na podlagi Samoupravnega sporazuma o ustanovitvi sklada solidarnega varčevanja, oblikovanju in uporabi sredstev za kreditiranje stanovanjske gradnje kmetov in delavcev in sklepa 28. seje odbora sklada z dne 24. 4. 1989

RAZPISUJE

X. NATEČAJ

za razdeljevanje posojil za stanovanjsko gradnjo, nakup in obnovo ter notranjo ureditev stanovanj in infrastrukturo v letu 1989

Natečaja se lahko udeležijo člani sklada solidarnega varčevanja, ki izpolnjujejo pogoje po Samoupravnem sporazumu o ustanovitvi sklada solidarnega varčevanja, oblikovanju in uporabi sredstev za kreditiranje stanovanjske gradnje kmetov in delavcev in ki so poravnali svoje obveznosti do tega razpisa. Vsi drugi člani pridobijo pravico natečaja po dveh letih članstva. Prednost pridobitve posojila imajo tisti člani, ki ga še niso dobili.

II.

Razpisana vsota za razdelitev posojil v letu 1989 znaša:

— za združene kmete in delavce 782.027.000.—

III.

Prosilci morajo 15 dni po objavi tega natečaja v VESTNIKU dostaviti Hranilno-kreditni službi Panonka Murska Soba naslednjo dokumentacijo:

- prošnjo na obrazcu HKS,
- predračun del, kupoprodajno pogodbo, drugo
- gradbeno dovoljenje
- izkaz kreditne sposobnosti (združeni kmetje — višina kratkoročnih obveznosti pri KZ PANONKA, združeni delavci — višina kratkoročnih in dolgoročnih obveznosti).

IV.

Posojilo se bo odobravalo v smislu 13. in 18. člena Samoupravnega sporazuma o ustanovitvi sklada solidarnega varčevanja ter prednostnih pogojev za dodelitev posojila.

V.

Odbor sklada je glede na razpoložljiva sredstva določil največ:

za združene kmete in delavce:

1. za novogradnjo do 10.000.000.—
2. za nakup stanovanja do 10.000.000.—
3. za adaptacijo in drugo do 7.000.000.—

VI.

Posojilomalec najema posojilo po 1% realni obrestni meri, ki se spreminja skladno s sklepom o višini obrestnih mer. Med porabo in odplačevanjem posojila HKS Panonka revalorizira posojilo na podlagi zakona in na način, kot je določen z vsakokrat veljavnim sklepom o višini obrestnih mer zbora delegatov HKS.

VII.

Končni sklep o odobritvi posojila bo posredovan vsem udeležencem X. natečaja.

VIII.

Vse potrebne informacije dobite pri strokovni službi Hranilno-kreditne službe Panonka Murska Soba.

Predsednik odbora sklada
Štefan Majcen, t. r.

KRATKO — ZANIMIVO — INFORMATIVNO

76 ljubljanska banka

Pomurska banka Murska Soba

● Jutri, 12. maja, bo v Moravskih Toplicah seja kolegija Ljubljanske banke — združene banke. Zbrali se bodo torej predsedniki poslovnih odborov posameznih temeljnih bank iz sistema Ljubljanske banke iz vse Jugoslavije. Med drugim bodo obravnavali organiziranost bank po novem zakonu o bankah, predvidena pa je tudi predstavitev naložbe (hotel A kategorije) v Moravskih Toplicah. Za našo pokrajino je to izredno pomembno, saj bo po predstavitvi sklenjen dogovor o bančnem konzorciju, prek katerega bodo združena sredstva za gradnjo tega objekta. Predvidoma se bodo na tak način zbrala sredstva v višini 20 odstotkov od celotne predračunske vrednosti objekta.

● Izvršilni odbor Pomurske banke je na zadnji seji sprejel samoupravni sporazum o združevanju sredstev za trajna obratna sredstva za SAP Kosovo za leto 1989. Na ta način bo izločenih približno 70 milijonov dinarjev.

Morda še ne veste:

Trenutno lahko z enim čekom plačate blago ali storitev v višini 500.000 din. Takšen znesek lahko dvignete tudi v tujih bankah. Dovoljeno negativno stanje na tekočem računu (limit) je 3 milijona dinarjev, seveda pa je to stanje odvisno od višine pritiva sredstev na vaš račun v zadnjih treh mesecih.

● Doslej je banka pripisovala obresti na tekočem računu letno. Verjetno ste že opazili, da zdaj pripisujemo obresti vsake tri mesece.

● Obrestna mera na vloge na vpogled je 18,5% mesečno (70% revalorizacijske stopnje).

Svoboda postavljanja neprijetnih vprašanj

(za doslej: sozd ABC Pomurka, DO Agroservis)

Naslovni izrek je prva od petih svobod prof. Ulricha, ki naj bi bile osnovni pogoj za popoln razvoj ustvarjalnega dela in ustvarjalnih moči. Naslednje štiri se glasijo:

- Svoboda občasno stori tudi kakšno napako.
- Svoboda osvoboditi se neustvarjalnih del oz. takih, ki ne vodijo k ustvarjalnosti.
- Svoboda osvoboditi se duševnega pritiska.
- Svoboda imeti drugačno mišljenje.

Projekt je dosegel svoj smisel

Primerjalni podatki za obdobje 1986—1988 nam skozi štiri osnovne kazalnike uspešnosti pokažejo takle izid uvajanja IPOK-a (kompleksnega sistema integriranja, planiranja, oblikovanja in krmljenja proizvodnje) v soboškem Agroservisu:

1. stopnja zaposlenosti delavcev je bila leta 1986 41-odstotna, leta 1988 79-odstotna, torej je napredek 38-odstoten;
2. časovna stopnja je bila leta 1986 79-odstotna, leta 1988 pa 98,5-odstotna, torej je napredek 19,5-odstoten;
3. stopnja izdelavnosti je leta 1986 znašala 66 odstotkov, leta 1988 78,5 odstotka, kar pomeni 12,5-odstotni napredek;
4. stopnja poteka dela je leta 1986 znašala 0,21 odstotka, leta 1988 pa 10,8 odstotka, kar pomeni 10,6-odstotni napredek.

Skupna stopnja povečanja temeljnih kazalnikov uspešnosti tako pride 80,6 odstotka. Povečanje prostih zmogljivosti v navedenem obdobju (od 1986 do 30. junija 1988) je zneslo 34.839 ur na leto; z drugimi besedami

pregled nad dejanskimi stroški. Posledice: slaba kakovost, frustracija pri delavcih, izgube zaradi preprirov, neplodni sestanki, terminski sestanki, na katerih vsak pripoveduje svoje težave, ki nikogar ne zanimajo, nihče pa nima pregleda nad celotnim dogajanjem v proizvodnji, izdelavi in servisu ter ne more pripravljati alternativ za odločitve. Zaposleni se namreč v tem primeru ukvarjajo z aktualiziranjem raznih parametrov namesto z nalogami, kot so: doseganje potrebne kakovosti, razvoj, vodenje in skrb za zaupanje in sodelavce — in to predvsem pri vodstvenem kadru.

Pot uvajanja IPOK-a — po svetovalčevi zamisli

Najprej je šlo za izdelavo načrta prodaje in razpečevanja ter vpeljavo logističnega sistema organiziranosti obratov, proizvodnje in izdelave, nato za integracijo, analitično in sintetično, od mikrosistema do makrosistema dela in upoštevanje gospodarnega toka materiala s prilagajanjem toka informacij ter končno za znižanje časov pretoka v vseh sistemih dela s pomočjo strukturiranja ter razvoj računalniško podprtega logističnega sistema organiziranosti obratov, proizvodnje, izdelave in servisu.

Oblikovali so — samo v odlični proizvodnji in izdelavi — 26 projektnih skupin s številnimi sodelavci z natančno določenimi cilji in opredeljenimi nalogami. Poskrbljeno je bilo za šolanje in usposabljanje članov projektnih skupin, ki ga je vodil Refin svetovalec Dušan Plohl, po točno določenem programu z več področji. Sledilo je imenovanje projektne sku-

Na ta način je bilo ob sodelovanju 68 sodelavcev postavljenih v ospredje 313 problemov, s katerimi se zaposleni srečujejo pri vsakodnevni delu. Da bi jim prišli do živega, je 23 sodelujočih predložilo 44 možnih rešitev. V projektni skupini je sodelovalo 16 sodelavcev in delavski svet kot organ samoupravljanja, kar je 70 odstotkov vseh vabljenih. Zastavili so si 144 nalog, od tega je bilo uspešno izpeljanih 49, torej je znašala stopnja izdelavnosti 34 odstotkov. Izdelali so nove kartoteke za spremljanje razmer v skladiščih in dispozičije materiala v obratu proizvodnje in izdelave, oblikovali in strukturirali sistem dela montaže vrat za TAM 80 X, vodstvenim sestavom, družbenopolitičnim organizacijam in samoupravnim organom pa je projektna skupina za IPOK posredovala v razpravo in odločitev tudi dve vmesni poročili in predlog za nadaljevanje projekta. Skupina je spodbujala inovativno dejavnost in pri tem tvorno sodelovala. Omembe vredna je kabina za traktor Tomo Vinkovič, dala pa bi se še naštevati.

— za toliko bi mogli več izdelati, kot smo v letu 1986. Sklep: projekt je dosegel svoj smisel. Razširil je proste zmogljivosti podjetja z istim številom delavcev in enakimi izdelovalnimi sredstvi. Primerjava med ustvarjenimi in porabljenimi vrednostmi da očitno rentabilnost zadavnega kompleksnega sistema.

Dokopati se do pregleda med stvarnimi stroški

Temeljni namen IPOK-a: urediti organizacijo izdelave in servisnih dejavnosti po metodah organiziranja Refe, torej po metodah splošno priznane in ta čas največjega svetovnega združenja za študij dela, časa in organizacijo proizvodnje s sedežem v Darmstadtu ter inštituti po ZR Nemčiji in nekaterih razvitih evropskih državah. Refa je prva zasnovala organiziranje podjetij na temeljih logistike in kibernetike, prav tako pa v izdelavne procese implementirala najnovejši izsledki psihologije, ergonomije, antropometrije in drugih ved. Po njenih organizacijskih načelih se danes ravna večina nemških gospodarskih enot in sistemov, med njimi Philips, Bosch, Siemens, Mercedes Benz in drugi. V tem smislu naj bi tudi v Agroservisu uredili razpečevanje, proizvodnjo, kadrovske in finančne službe, razvoj, nabavo, izdelavo, službo kakovosti izdelave posameznih delov, montažo in odpremo. Zavoljo stihije in neupoštevanja gospodarnosti postopnih korakov pri optimiranju in strukturiranju obratov, proizvodnje, izdelave in servisu so namreč izgubili

pine, ki bi sprejemala končne odločitve v skladu s sistemi samoupravnega odločanja. Vodstvu in organom samoupravljanja je bila predlagana konec lanskega julija; sestavljajo jo deset sodelavcev. Ti bi opredeljevali končne odločitve, ki bi se dale takoj izvajati. IPOK-a priučenim strokovnjakom je šlo za strateško načrtovanje uvajanja, tako da so projektne skupine vzporedno »vprežene«, pač glede na postavljene ciljne stopnje po metodologiji projektnih del. Izdelan je bil mrežni načrt uvajanja odvisne organizacije v obratu proizvodnje, izdelave in servisu, usklajen s sestavo omenjenih skupin.

Korakoma k ciljem — poglavitni: gospodarnost

Pravzaprav so bistveni trije cilji: zvišanje produktivnosti, gospodarnosti in rentabilnosti. V ta namen so uvrstili naslednje korake: »snemanje« in vrednotenje dejanskega stanja, razvoj integracijskega modela IPOK, izdelava rešitev za integracijske in problemske kroge, predstavitev celotnega modela DO Agroservis v okviru sozda ABC Pomurka in izbira prednostne naloge glede na gospodarnost. Seveda ni bilo mogoče začeti vsega naenkrat.

Začetni tam, kjer se bo pokazala največja gospodarnost — je bilo vodilo skupine »zanese-njakov«, ki so nam tudi posredovali objavljene podatke. To so: Refin svetovalec Dušan Plohl iz ZR Nemčije ter Agroservisova strokovnjaka Ivan Hartman in Franjo Sušec. Nadaljevanje sledi. Branko Žunec

Občina Lenart v Slovenskih goricah praznuje te dni 34. občinski praznik; točneje je bil praznik 9. maja, vendar je osrednja slovesnost danes, 11. maja. Letos sicer ni nobene večje otvoritve (izjema je Klemosova delovna hala), vendar je v Lenartu na vsakem koraku čutiti, da delajo, da gredo naprej.

Predsednik izvršnega sveta Skupščine občine Lenart Franc MENCIGAR je odgovoril na nekaj aktualnih vprašanj.

Tudi ob letošnjem občinskem prazniku ste dokaj optimistični?

»V minulem letu smo v naši občini sklenili več pomembnih naložb, ki pomenijo tudi zagotovilo za prihodnji razvoj občine. Pomembno je, da so občutni premiki tudi v kmetijstvu, saj so bila vložena velika družbena sredstva za razvoj nasadov Agrokombinata in Kmetijske zadruge Lenart. Nedavno je bila odprta tudi hladilnica s primernimi prostori. Za pridobivanje kmetijskih zemljišč je bilo veliko storjeno, vendar kmetje povsod niso zadovoljni, kar seveda pomeni, da bo potrebno v prihodnje upoštevati tudi njihove predloge. Mislim na dve pašni skupnosti Lormanje in Šetarova, kjer so imeli kmetje že dlje časa zemljo v najemu od kmetijske zemljiške skupnosti. V Šetarovem so kmetje želeli še naprej ohraniti pašne skupnosti, v Lormanju pa so želeli zemljišča pašne skupnosti odkupiti, v zameno pa so ponudili ustrezno zemljišče na drugem koncu.«

In s čim se je izvršni svet največ ukvarjal?

»Veliko dela nam je dalo urejanje infrastrukture, in sicer napeljava telefonskega omrežja v vse krajevne skupnosti v občini in vodovoda ter gradnja cest v posameznih krajih. Poleg tega smo imeli veliko dela z urejanjem zazidalnih načrtov in opremljanjem teh zemljišč v posameznih krajevnih skupnostih. Z vsemi opravljenimi nalogami nismo povsem zadovoljni. Zaradi spremenjenih razmer je postalo opremljanje stavbnih zemljišč zelo drago, tako da več ne moremo slediti potrebam krajevnih skupnosti.«

Novo srednjeročno obdobje je pred vrati. Verjetno imate grobi pregled opravljenega dela v občini v tem obdobju?

»Moram reči, da smo v družbenem planu načrtovali veliko več, kot pa smo uresničili, in to tako v industriji kot tudi komu-

Predsednik Izvršnega sveta SO Lenart Franc Mencigar

nalni infrastrukturi. Vzroki so seveda v pomanjkanju lastnih in naložbenih sredstev. Zaradi tega nam nekatere pomembne naložbe prelagajo iz leta v leto. Tako na primer novo zgradbo obrata Peko v Benediktu, kjer verjetno letos še ne bodo začeli graditi. Za nas pa je ta obrat zelo pomemben, saj se bo odprlo 100 novih delovnih mest. V kmetijstvu je največjo naložbo prevzel Agrokombinat Lenart, to je seveda velika hladilnica za severovzhodno Slovenijo, načrtovali pa so tudi nadaljnjo predelavo sadja.

JUTRI BO ŠIRŠA USTAVNA RAZPRAVA

Razprava o ustavnih dopolnilih mora zajeti celotni družbenopolitični in volilni sistem v vseh porah krajevnih skupnosti. Takšno je odločno stališče vodstva pomurske frontne organizacije, ki pripravljala za 12. maj v veliki dvorani skupščine občine v Murski Soboti širšo javno obravnavo o omenjeni problematiki. Gre za usmeritve za razpravo o osnutku dopolnil k ustavi SR Slovenije. Pričakujejo tudi udeležbo predstavnikov republiških institucij. K organizirani razpravi bodo pritegnili tudi društva pravnikov, sociologov in drugih, zainteresiranih za obravnavo teme o ustavnih dopolnilih.

M. J.

SOLIDARNOST V ZDRAVSTVU — TRN V PETI RAZVITIH

Razvitejše slovenske občine, ki dajejo za solidarnost manj razvitim delom republike, so prepričane, da je to zanje kamen okoli vratu. Zato so v zadnjem času močno dvignile glas predvsem tam, kjer se srečujejo z velikimi težavami, in to je zdravstvo.

Solidarnost v zdravstvu, ki se je šele lani vzpostavila tako, kot je bilo dogovorjeno, in zdaj nerazviti sproti dobivajo nakazila, razburja razvite do te mere, da so pritisnili na strokovne delavce zdravstvene skupnosti, da so v ukrepe za zdravstvo, ki veljajo od prvega maja, zapisali, da se tistim občinam, ki imajo nižjo prispevno stopnjo za zdravstvo od slovenskega povprečja, solidarnost črta. To so pozneje omilili v toliko, da se solidarnost zmanjša, dokler se stopnja ne bo uskladila s povprečjem. In prav to se je primerilo soboški občini, ki so ji že po prvem maju znižali akontacijo solidarnosti. Na tem mestu pa je tudi treba povedati, zakaj je soboška občina vztrajala pri tako nizki prispevni stopnji ter tako izgubila del denarja. Izvršni svet je upošteval, da se solidarnostni denar darovalcev ne upošteva pri zakonsko omejevanju porabi, tistim, ki jo prejemajo, pa. To pomeni, da je bilo zaradi solidarnosti treba znižati prispevno stopnjo, da se je zbralo toliko denarja, kot je določala omejevana poraba, kajti če je nastal presežek, se je še do pred kratkim zadržal na posebnem računu. Tako solidarnost ob določanju porabe ni bila solidarnost za zdravstvo, ampak solidarnost med slovenskim združenim delom (pomurski delavec je dal za zdravstvo toliko manj, kolikor se je zbralo s solidarnostjo).

In če je prejemnikom solidarnosti jasno kot beli dan, da s tem denarjem lahko poravnajo krivico politike do kmeta (in kmetijskih izdelkov), ki si s svojimi prispevki ne more plačati svojega zdravstvenega varstva, zlasti še ostareli kmet, in za kaj drugega denarja ne ostane, pa razviti ne nameravajo upoštevati političnih napak pri spodbujanju ali zaviranju razvoja nekaterih regij. Menijo, da imajo pravico preveriti, kako in za kaj se troši denar v občinah, prejemnicah solidarnosti. Zato so od republiške zdravstvene skupnosti dobili dovoljenje za posebno kontrolo porabe denarja, predvsem v tistih občinah, ki dobivajo solidarnostni denar.

Pomurski strokovni delavci zdravstvenih skupnosti pa pravijo, da naj le pridejo, saj ne bodo našli nič kalnega, ampak čiste račune in vidne rezultate varčevanja in racionalnosti.

Na karto »solidarnosti« pa igrajo razviti zaradi solidarnosti pripisovali dalec in do kdaj si bodo razviti zaradi solidarnosti pripisovali dalec, da držijo v rokah nekatere karte igre in odločanja; do kdaj bodo strokovni delavci republiške zdravstvene skupnosti blažili napetosti med obema stranema?

Tega ne vemo, toda če se bo ta odnos stopnjeval, se homo v Pomurju morali vprašati, koliko nas solidarnost pravzaprav stane.

Majda Horvat

LENART GRE NAPREJ

Tudi v negospodarstvu je bilo zadnja leta nekaj pomembnih naložb. Tako so na primer zgradili osnovno šolo v Cerkvenjaku, vrtec v Gradišču, prizidek vrtca v Lenartu, sedaj pa se pripravljajo tudi zidava vrtca v Zgornji Ščavnici. Asfaltirali smo kar precej cest, naredili telefonsko omrežje in uresničili razne naložbe v organizacijah združenega dela. Kmetijska zadruga je uredila okrog 40 hektarjev nasadov, predvsem jagodičevja, trgovino v Jurovskem Dolu in skladišče v Lenartu, Mercator Potrošnik je zgradil tri samopostrežne trgovine, in sicer v Jurovskem Dolu, Gradišču in Cerkvenjaku. V slednjem v teh dneh končujejo tudi zdravstveni dom. Vse je že nared tudi za gradnjo novega centra za prodajo tehničnih in drugih predmetov v Zgornjem Porčiču. Med največje naložbe lahko vsekako štejemo novo proizvodno halo Klemosa, ki meri 6 tisoč kvadratnih metrov. Tudi tozdr Mariborske livarne se lahko pohvali z novo proizvodno halo, TVT Boris Kidrič pa s čistilno napravo in posodobitvijo tehnologije. Večjo naložbo načrtujejo tudi v Uniorju Zreče, kjer se morajo pridobiti ustrezno zemljišče in dokumentacijo. Pomembne naložbe je opravil tudi Centrovod, ki je lani odprl tovarno v Djurdjevcu za izdelovanje suhih malt in gradbenih materialov. Skupaj z Razvojnim centrom Celje načrtujejo še eno tovarno na Kosovu. Tudi doma je opravil kar veliko delo, saj so zgradili nov energetske objekt in halo za umetno kovaštvo in izdelovanje strojev za omete in pihano plastiko. Prihodnje leto pa nekaj načrtujejo tudi v Kristalu.«

Kakšne načrte imate za prihodnost? Med področji, ki jih želite razvijati, je tudi turizem?

»Razvojno dajemo vso prednost kmetijstvu, potem je tu industrija, pomembno mesto pa imata tudi drobno gospodarstvo in turistična dejavnost. Prav na zadnji seji zborov skupščine občine je bila sprejeta študija o razvoju gostinstva in turizma v občini, ki je bila to moram poudariti — izredno dobro sprejeta. Ta čas se gradi nov hotel Agata s 120 ležišči in 500 sedeži, prav tako pa nekateri drugi pomembni objekti, kot je športno-rekreacijski center, v katerega spada tudi proga za motokros na Oseku (odprli so jo 7. maja). Pripravljamo že drugi elaborat o razvoju gostinstva in turizma, vendar je največji problem zagotavljanje lastnih sredstev. Drugi del sredstev dobimo namreč iz sklada za manj razvite občine in skladnejši regionalni razvoj.«

In kako kaže z drobnim gospodarstvom?

»Z obrtjo se ukvarja okrog 400 občanov Lenarta. Ti imajo seveda še zaposlene delavce. Smo v težkem položaju. Ker nimamo sredstev za odkup primernih površin, nismo uspeli pripraviti zidalnega načrta industrijske cone za prihodnje srednjeročno obdobje.

Moram pa reči, da je sedanja industrijska cona že v celoti razprodana, zato iščemo v Lenartu posamezne ustrezne lokacije za obrtno dejavnost. Veliko delo je opravilo obrtno združenje, ki je letos ustanovilo obrtno zadrugo. Začela je že normalno poslovati, njeni člani pa so tudi takšni obrtniki, ki bi bili pripravljeni prevzeti večje naložbe.

Na prihodnje srednjeročno obdobje smo se že začeli pripravljati, vendar so to zares šele priprave, torej prva etapa.«

Bernarda B. Peček

JOŽE JANEŽ

Odšel je znani Sobočanec, Jože Janež, nosilec partizanske spomenice 1941 in rezervni podpolkovnik. Neopazno je prestopil mejo bivanja veteran naše revolucije, eden od zaslužnih Pomurcev in naš prijatelj. Kot sin Notranjske je preživljal otroštvo in zgodnjo mladost pod vrhovi Snežnika, kjer si je služil kruh s fizičnim delom. Že leta 1941, takoj po ustanovitvi OF Slovenije, je postal njen aktivist, še istega leta član in funkcionar KP. Kot slovenski partizan je leta 1942 vstopil v Zidanski bataljon, kjer je napredoval od četnega do bataljonskega politkomisarja. Isto nalogo je opravljal še v Notranjskem in Dolomitskem odredu, v komandi mesta Velike Lašče in Radovljici. Podobne položajne funkcije je kasneje opravljal v cerkniškem okrožju ter okrajju Tržič in Maribor. V začetku leta 1946 je prišel v Mursko Soboto kot načelnik vojnega oddelka. To nalogo je opravljal vse do upokojitve, ki mu je sledila radi rahlega zdravja kot posledica štiriletnih borb in naporov. V Soboti si je ustvaril družino, tej pokrajini je ostal zvest do smrti. Po upokojitvi je bila njegova skoraj vsakodnevna pot od doma skozi park mimo mogočnega soboškega gradu do klubske sobe Zveze borcev, kjer je pokramljal s svojimi nekdanskimi bojnimi tovariši. Rad je povedal kako življenjsko resnico. Zelo mnogo je vedel, saj je poleg mnogih časopisov in revij zelo rad posegal po knjigah. Svojih spoznanj ni vsiljeval, rajši je poslušal druge. Veliko časa je posvečal samozabrazevanju, zgodovinske študije so mu bile postlastica. Vedno je nekaj razmišljal in snoval. Toda zadnje leto mu je korak zastajal in končno zastal. Jože se je po upokojitvi zapisal raziskovanju in proučevanju Notranjske in predvsem naše pokrajine ter njene bližnje zgodovinske preteklosti. Zgodovinarji zelo cenimo njegovo veliko ustvarjalno moč, saj je v zadnjih dveh desetletjih z neumornostjo kronista zapisal ogromno podatkov in dogodkov, ki bodo marsikomu dragocen vir za nadaljnje raziskovanje. Obdelal je zgodovino partizanskih holic na Slovenskem. Sodeloval je pri pripravi knjige iz prekmurske NOB Umirali so v haju za svobodo ter pri knjižnici v Prekmurski partizanski četni. Pri tem je sodeloval s pokojnim Mirslavom Štubljem. Zanimivi sta njegovi raziskavi Zgodovina bolnišnice in Zgodovina gasilstva v M. Soboti. Zbral je veliko dokumentacije o Rdeči armadi v Prekmurju, vodil je prekop rdečearmej-

cev v skupno grobnico v M. Soboti. Zbral je podatke o Maistrovih holic v Prekmurju. Napisal je kratek življenjepis pomembnih Prekmurcev, zbral je veliko gradiva o prekmurskih Zidih, o prekmurski partizanski četni in še veliko je ostalo na njegovi mizi. Zapustil je eno najbogatejših zasebnih dokumentacij, vse kot dragocena osnova za prekmursko zgodovinsko študijo. Bil je redni obiskovalec študijske knjižnice, več let pa predsednik muzejskega sveta. Z Jožetom Janežem je odšel eden najzvestejših in marljivih dopisnikov Vestnika. V več kot dvajsetletni dopisniški karieri je napisal desetine nekrologov znanih osebnosti, predvsem borcev in revolucionarjev, prav tako pa desetine člankov in razprav iz naše prekmurske revolucionarne preteklosti. V svojih prispevkih pa je opisoval tudi mnoge preproste, a zaslužne ljudi, ki bi sicer ostali neopazeni.

Janež je umrl, ostale pa so korenine skromnega, odkritega, poštenega in klenega človeka, vzornega državljana, v kar so ga prekalila viharna leta slovenskega naroda. Številna vojna in mirodohna odlikovanja ostajajo kot spomin na njegovo osebnost: partizanska spomenica 1941, red za hrabrost, spomenica JLA, red zaslug za narod, red bratstva in enotnosti, red dela z zlatim vencem in red vojaških zaslug s srebrno zvezdo.

Sobočani se bomo še dolgo spominjali zamiljenega sprehajalca skozi večstoletni soboški park, ki je ommnil v 69. letu starosti.

Pomlad je razgrnila svoje čare, v krošnjah mogočnih hrastov so začumeli pomladni vetrovi. Naj mu še dolgo, dolgo šumijo v spomin!

Ivo Gješnik

Pogovor s Ferijem Horvatom, članom Zveznega izvršnega sveta in zveznim sekretarjem za ekonomske odnose s tujino

Bili ste minister v Mikuličevi vladi, zdaj pa ste minister v Markovićevi. Katere so osnovne razlike med vladama?

FERI HORVAT: Prva razlika je ta, da nas je sedaj članov vlade manj. Prej nas je bilo 29, sedaj nas je 18 in v manjši ekipi je lažje zagotoviti večjo enotnost. Večja enotnost v sedanji vladi pa ni le zaradi manjšega števila, pač pa tudi zaradi podobnih pogledov na gospodarski sistem in gospodarsko politiko, saj je Marković za svojo vlado izbral predvsem tržno naravnane ljudi. V takšnem vzdušju je lažje sprejeti odločitve in moram reči, da smo večino dosedanjih odločitev sprejeli soglasno. Druga razlika je v načinu dela. Čeprav so dnevniki naših sej zelo natrpani, saj vsebujejo tudi po 60 in več točk, so seje krajše, kot so bile prej. To pa predvsem zato, ker so predlogi za sejo bolj pripravljeni, več je medresorskega sodelovanja, več se dela v manjših delovnih skupinah, tako da skušamo predloge čim bolj pripraviti ter tako zagotoviti krajše in učinkovitejše seje.

Vsem nam je zdaj cilj izhod iz krize. Tega ne bomo dosegli v enem ali dveh letih, verjetno tudi ne v času mandata nove vlade, uspeh pa bo že, če se bodo začele razmere vsaj izboljševati. Katere so osnovne usmeritve in kakšne ukrepe bo sprejemala sedanja vlada, da se razmere izboljšajo?

FERI HORVAT: Pričakovanja, da se sedanja neugodna gibanja spremenijo v pozitivna, so zelo velika. Rekel bi celo, da so veliko večja, kot je to realno možno zagotoviti. Vzroki za sedanje krizno stanje so namreč tako globoki in prisotni že toliko časa, da z nekimi čudežnimi ukrepi razmer čez noč ni mogoče spremeniti, zato vsaka nestrpnost lahko samo še bolj škoduje. Tako, kot je napovedal Marković, sem tudi sam mnenja, da se bodo šele po obdobju štirih, petih let začele razmere znatneje izboljševati. Razumem ljudi, da zaradi težkega položaja, predvsem standarda, pa tudi na drugih področjih, tako dolgo ne morejo čakati, zato je potrebno nekatere negativne tokove zaustaviti že prej. Pri tem mislim predvsem na inflacijo, vendar tudi te ni možno zaustaviti v enem mesecu ali celo prej. Porast drobnoprodajnih cen v aprilu je bil rekordno velik in marsikdo se bo vprašal, kaj je delala nova vlada dva meseca, da ni zaustavila inflacije. Vendar mi v tem času na tok inflacije nisimo mogli vplivati, saj je posledica delovanja psihološkega dejavnika. Nekateri so namreč pričakovali, da bo prišlo do zamrzitve cen in osebnih dohodkov.

VIZUMI ZA ZR NEMČIJO?

FERI HORVAT: Glede uvedbe vizumov za potovanje v ZR Nemčijo pogovori potekajo in skušamo narediti vse, da do njihove uvedbe ne bi prišlo. Podatki v zadnjem obdobju kažejo, da se je število azilantov, ki jih Nemci omenjajo kot glavni vzrok, zmanjšalo, in če bo tako ostalo, je nekaj več upanja, da vizumi ne bodo potrebni. V maju bodo o tem ponovno razpravljali na seji nemške vlade. Upam, da vsaj do jeseni Nemci vizumov ne bodo uvedli, tako da vsaj za letošnjo turistično sezono ni bojazni, da bi bile kakršne koli omejitve tudi za nemške turiste. Če bi namreč ZR Nemčija uvedla vizume za naše državljane, je vprašanje, kako se obnašati pri nas. Po strogo formalnopравни poti bi bile ob prenehanju sporazuma o ukinitvi vizov vizov potrebne tudi za nemške državljane, vendar ni nujno, da se to zgodi. Kljub načelu recipročnosti, ki velja v meddržavnih odnosih, bi moral prevladati razum, saj je pri naši odločitvi potrebno upoštevati tudi gospodarske interese, predvsem v turizmu, saj predstavljajo nemški turisti blizu 40 odstotkov deleža v našem turističnem prometu.

zato so povečali cene bolj, kot bi bilo potrebno. Ker ni prišlo do zamrzitve osebnih dohodkov, so mnogi tudi to izkoristili, tako da je vse to kratkoročno močno vplivalo na povečanje inflacije. Računamo, da se bodo morali, ko bodo nekateri zakoni, ki so že bili sprejeti, spremenjeni in ko bodo sprejeti še drugi zakoni, ki predstavljajo minimalni okvir za celovito izvajanje reforme, pokazati prvi rezultati, ki bodo tudi vplivali na zmanjšanje inflacije. Najbolj optimistično lahko pričakujemo, da bo to jeseni, bolj verjetno pa šele v začetku prihodnjega leta. In kakšne so osnovne usmeritve vlade in kaj zdaj delamo? Sedaj intenzivno delamo, da usmeritve, ki jih je

Marković napovedal v svojih dveh znanih nastopih, konkretniziramo. Prvič v zakonih, torej v gospodarskem sistemu, drugič v programu ukrepov gospodarske politike do konca leta in v prihodnjem letu ter tretjič v tekočem ukrepanju.

Predlagali smo spremembo štirih zakonov, ki so bili že sprejeti. To so Zakon o podjetjih, Zakon o finančnem poslovanju, Zakon o računovodstvu in Zakon o bankah. Cilj teh sprememb je, da sprejete zakone izboljšamo, da se v še večji meri zagotovi njihova tržna koncepcija, da se zagotovi čim večja samostojnost in čim učinkovitejša organiziranost podjetij. Ocenjujemo, da so pri sedanjih oblikah organiziranosti, predvsem pri združenih in pri sestavljenih podjetjih nekatere pomanjkljivosti, pri Zakonu o podjetjih pa je treba spremeniti tudi določila, ki govorijo o pristojnostih družbenopolitičnih skupnosti. Te pristojnosti je treba še bolj omejiti, zagotoviti podjetjem samostojno upravljanje, družbenopolitična skupnost pa naj intervenira šele, ko postane položaj tako kritičen, da ga delavci sami več ne morejo obvladati. Na področju Zakona o bankah moramo iti v spremembo v tej smeri, da se banke organizirajo kot delniške družbe, ki jih bodo v celoti upravljala tista podjetja, ki imajo sredstva v skladih banke. Opredeletiti je potrebno tudi vlogo združenih bank, saj takšne, kot so bile doslej in kot jih dopušta sedanje besedilo zakona, niso potrebne. Na področju Zakona o finančnem poslovanju predlagamo spremembo določil, ki govorijo o tem, kako ravnati v primeru, ko imajo podjetja izgubo, in kako zagotoviti kolikor toliko normalno finančno disciplino. V Zakonu o računovodstvu pa bo najpomembnejša sprememba tistih določil, ki govorijo o revalorizaciji. Drugo področje zakonov, s katerimi se zdaj intenzivno ukvarjamo, so Zakon o delovnih razmerjih, ki ga doslej nismo imeli in je nujno potreben, Zakon o vrednostnih papirjih, Zakon o narodni banki Jugoslavije in Zakon o temeljnih davčnega sistema. Tretje področje pa so zakoni s področja gospodarskih odnosov s tujino. Pripravljamo štiri zakone, Zakon o zunanjetrgovinskem poslovanju, Zakon o gospodarski dejavnosti v tujini, Devizni zakon in Zakon o kreditnih odnosih s tujino. Načrtujemo, da bi bili osnutki teh zakonov pripravljeni do sredine maja, do konca maja jih bo obravnavala vlada, sprejeli pa naj bi jih do konca julija. Do počitnic naj bi tako končali z delom pri vseh omenjenih zakonih, ki bi potem omogočili celovito delo-

vanje novega gospodarskega sistema.

Drugo področje aktivnosti naše vlade je program ukrepov gospodarske politike za letošnje in prihodnje leto. Že prejšnja vlada je sprejela program ukrepov za leto, ker pa ima nova vlada nov koncept gospodarskega razvoja in gospodarske politike, je normalno, da pripravljamo nov program. Njegova osnovna značilnost bo ta, da bodo v njem hkrati ukrepi tekoče in ukrepi razvojne politike. To dvojje je treba združiti, saj bo le tako možno zagotoviti možnosti za dinamiziranje gospodarstva in hkrati tudi za njegovo stabilizacijo. Pri slednji mislimo predvsem na to, da je

Potem ko Mikuličeva vlada ni izpolnila svojih obljub in pričakovanj gospodarstva in je morala odstopiti, so zdaj vsi upi uperjeni v novi Zvezni izvršni svet. Predsednik Ante Marković je že pred izvolitvijo nove vlade napovedoval nekatere korenite spremembe v gospodarskem sistemu in takšne ukrepe, ki naj bi pripeljali do postopne ozdravitve. Naravnost v tržno gospodarstvo je osnovna usmeritev nove zvezne vlade in temu je potrebno prilagoditi tudi vse razmere. Prvi ukrepi so že sprejeti, tudi prvi učinki se že kažejo, vendar se razmer v kratkem času ne bo dalo spremeniti in izboljšati. O teh vprašanjih smo se pogovarjali s Ferijem Horvatom, članom nove zvezne vlade in zveznim ministrom za gospodarske odnose s tujino. Iz obsežnega razgovora posebej za Vestnik objavljamo nekatere najpomembnejše ugotovitve.

potrebno potrošnjo spraviti v okviru razpoložljivega oz. ustvarjalnega dohodka. Takšen stabilizacijski program, skupaj z njegovim razvojnim delom, pa je tudi pravi način, kako se na daljši rok lotiti obvladovanja inflacije.

Tretje področje dela zvezne vlade je sprejemanje tekočih ukrepov. Že od prvega dne sprejemamo ukrepe, saj ni časa, da bi čakali na to, da bodo sprejeti vsi potrebni zakoni in da bo izdelan celovit program ukrepov gospodarske politike, s sprejemanjem sprotih ukrepov pa bomo nadaljevali tudi v prihodnje.

Marković je pred dnevi dejal, da bo vlada zastavljala koncept izpeljave, ali pa ne bo ostala na tej funkciji. Verjamete v to? Podpora v gospodarstvu imate.

FERI HORVAT: Ne samo da verjamem, pač pa je to tudi povsem normalno. Prejšnje vlade so poskušale z različnimi pristopi k urejanju gospodarskih razmer, na žalost pa nobena ni uspela.

Osebnost sem bil že prej mnenja, da ni druge rešitve, kot usmeritev v čim bolj tržno gospodarstvo. Naše izkušnje, kot tudi izkušnje druge v svetu, so pokazale, da se socialistični model gospodarstva, od klasičnega državnega do raznih drugih oblik, doslej ni pokazal dovolj učinkov. Sistem tržnega gospodarstva, ki pa seveda ni statičen, je, kljub vsem pomanjkljivostim, še vedno najbolj učinkovit, zato je ta tržni model vredno preskusiti tudi v naših posebnih razmerah. Normalno za vsako vlado je, da odstopi če v določenem obdobju s svojimi ukrepi ne uspe oz. ne izpolni pričakovanj. Seveda je potrebno ob tem realno oceniti, kdaj je tisti čas. Čez noč rezultatov ni mogoče pričakovati, če pa rezultatov dalj časa ne bo, bo vlada morala oditi. Zdaj, ko so pričakovanja tako velika, ko imamo podporo tako doma kot v tujini, je naša odgovornost še toliko večja.

Usmeritev v tržno gospodarstvo je nujna, bo pa imela vsekakor tudi neugodne posledice. Predvsem za tiste, ki so do zdaj iskali tutorstvo v državi. V tržnem gospodarstvu se nespodobni ne morejo obdržati. Ne bo to imelo tudi težkih socialnih posledic?

FERI HORVAT: Povsem normalno je, predvsem v prvi fazi, ko pride do zaostrovanja zaradi delovanja tržnega gospodarskega sistema, da bo to imelo tudi neugodne socialne posledice. V podjetjih, ki bodo delala z izgubo, bodo to delavci občutili pri svojih osebnih dohodkih. Zaradi preustroja jih bo veliko ostalo tudi brez sedanjih delovnih mest, vendar je to nujna, saj brez tega ni ozdravitve gospodarstva. Z nizko stopnjo tehnološke opremljenosti, s slabo organizacijo, z nizko produktivnostjo in prevelikim številom zaposlenih se ni možno hitreje razvijati. Podobno drži tudi za družbene dejavnosti in za celotno družbeno nadgradnjo, ki jo bo prav tako potrebno reorganizirati, zmanjšati obseg in povečati učinkovitost. Strinjam se z mnenjem, da je potrebno reševanje socialnih problemov dolgoročno prek ekonomskih ukrepov, ki naj pospešijo razvoj gospodarstva in zagotovijo nove zaposlitve, vendar homo morali tudi kratkoročno sprejeti nekatere socialne ukrepe za zaščito tistih, ki bodo najbolj prizadeti. Če tega ne bomo naredili, bo zaradi socialnih pritiskov odpor proti reformi tako velik, da lahko ogrozi njeno izvajanje in uvajanje novega koncepta gospodarstva.

Dejali ste, da je preustroj gospodarstva nujna. Tega se v državi vsi zavedamo, vendar so mnenja o tem različna. Eni zagovarjajo vlaganja v delovno, drugi v kapitalno intenzivne programe. Katera rešitev je boljša?

FERI HORVAT: Nobena skrajnost ni sprejemljiva. Mi bomo morali še naprej razvijati nekatere kapitalno intenzivne programe, vendar selektivneje kot doslej, hkrati pa bomo morali razvijati tudi delovno intenzivne programe. Ne le zato, da zagotovimo nova delovna mesta, pač pa to zahtevata tudi razvoj gospodarstva in način življenja. Pri nas je v sestavi gospodarstva še vedno slabo razvito drobno gospodarstvo, tu so velike možnosti za zaposlitve in to bo morala biti ena od prednosti.

Marković zagovarja stališče, da v državi ne moreta biti dva ali več različnih sistemov. Je to v sedanji jugoslovanski različitosti izvedljivo?

FERI HORVAT: Mora biti izvedljivo, vendar bo ob tej različitosti zelo težko, ker razlike niso le v ravni materialnega razvoja, pač pa tudi v miselnosti, mentaliteti, političnih stališčih in podobno. Potrebna bo strpnost, več dialoga in več osveščanja, zagotoviti pa moramo vsaj minimum enotnosti, če želimo, da bo sistem deloval v vsej Jugoslaviji.

Za preustroj gospodarstva so potrebna sredstva. Teh primanjkuje, zato je potrebno angažirati vsa razpoložljiva sredstva, tako podjetij, občanov in tudi tuja sredstva. Pri pritegnitvi tujega kapitala se v zadnjem času veliko dela, temu prilagajamo zakonodajo, ena od ovir pa so neugodne politične razmere v državi. Kako pridobiti zaupanje tujih partnerjev?

FERI HORVAT: Poleg omejenega družbenega kapitala vidim tudi sam izhod za hitrejši gospodarski razvoj v pritegnitvi domačega zasebnega in tujega kapitala. Po podatkih bank so prihranki naših državljanov, tako devizni kot dinarski, izredno veliki, in če k temu dodamo še prihranke naših delavcev na začasnem delu v tujini, je to kapital, če ga je delno pritegnemo v gospodarstvo, ki lahko veliko pomeni za pospešitev gospodarskega razvoja. Bistveno pri tem pa je, da z novim gospodarskim sistemom ustvarimo ugodnejše razmere in predvsem zaupanje pri ljudeh. Celotnega programa izhoda iz krize in nadaljnjega razvoja pa ne bomo mogli izpeljati tudi brez tujega kapitala. V zadnjem obdobju tesno sodelujemo z mednarodnimi finančnimi ustanovami, ki so pokazale pripravljenost, da nam pomagajo.

Poleg posojil računamo tudi na neposredna tuja vlaganja, saj se je po sprejetju Zakona o tujih vlaganjih zanimanje za to povečalo, zahtevkov za tuja vlaganja je bilo v prvem četrtletju blizu 80, kar je skoraj toliko kot lani vse leto, vsi pa seveda čakajo, da sprejmemo še druge zakone, ki so pomembni za tuja vlaganja. Koliko tujega kapitala bomo pritegnili, je seveda odvisno od izvajanja zastavljenih ciljev, ki jih tuji partnerji budno spremljajo, precej pa ho to odvisno tudi od razvoja političnega položaja v

državi. Če se ta ne bo izboljšal, če ne bomo rešili problema Kosova, ni realno pričakovati večje obsega tujih vlaganj. Bistvena razlika je namreč med posojilom, kjer se upnik z raznimi zagotovili zavaruje, da bo dobil sredstva vrnjena, in med vlaganjem, kjer ni drugega zagotovila kot to, da se bo z vloženim kapitalom tudi uspešno poslovalo in se bo iz ustvarjenega dobička partnerju ta kapital tudi vračal.

Evropa se pripravlja na leto 1992. Kaj to pomeni za tiste, ki se bodo vključili v Evropsko skupnost, vemo. Čeprav sredi Evrope, smo zunaj EGS, zunaj EFTE in tudi zunaj nekaterih drugih oblik povezovanja. A to ne pomeni, da se čedalje bolj oddaljujemo od Evrope?

FERI HORVAT: Žal se to v zadnjih letih dogaja, celo bolj, kot bi bilo to objektivno potrebno. Velik del krivde za to nosimo sami, vendar zdaj ni časa, da se spuščamo v razčlenitev razlogov za to. Bistveno je, kaj delamo zdaj in kaj bomo morali storiti v prihodnje, da če že zamujamo zadnji vlak, ne zamudimo še zadnjega vagona, ki pelje v Evropo. Evropa 1992 je na eni strani izziv in priložnost za nas, po drugi pa glede na naše zaostajanje tudi nevarnost, da ostanemo zunaj tega evropskega prostora. Ena od prednostnih nalog nove vlade bo, da poskušamo nadomestiti zamujeno ter v naslednjih tednih in mesecih delamo veliko intenzivneje pri vseh oblikah povezovanja z Evropo, tako na institucionalnem kot funkcionalnem. Tako Evropska skupnost kot EF-TA sta na institucionalnem področju tačas zelo zadržani in realnih možnosti, da bi se lahko vključili institucionalno, vsaj do leta 1992, nimamo. Pred nami so novi pogovori tako z EGS kot EFTE, prihajajo z vrsto novih predlogov za širitev sodelovanja, ne glede na to, kako hitro bodo potekali ti pogovori o institucionalnem približevanju eni in drugi grupaciji, pa moramo veliko več narediti sami doma. Mislim predvsem na tako imenovano funkcionalno prilaganje, kjer smo prav tako premalo naredili. Stanje je takšno, da neke splošne ocene ni možno dati. Na nekatere področjih se dobro prilagajamo in so aktivnosti zelo daleč. To velja predvsem za posamezna podjetja, ki so se pri standardih in tudi na drugih področjih že precej prilagodila, medtem ko se druga še vedno niso. To prilaganje je precej odvisno tudi od tega, koliko je kdo usmerjen v izvoz in koliko posluha ima za prilaganje trgu nasploh. Podobno drži tudi za aktivnosti vlade in njenih ustanov. Mislim pa, da moramo v Jugoslaviji čim prej izdelati enotni program našega prilaganja Evropi 1992 na vseh področjih gospodarskih aktivnosti, od podjetij, prek zbornic, republik in pokrajin do federacije. Ne le zaradi nameravanega in potrebnega institucionalnega približevanja Evrope, ampak tudi zaradi tega, če hočemo po letu 1992 še ostati na tržišču teh držav. In brez tega tržišča enostavno ne moremo obstati, saj se delež naših menjave z evropskim gospodarskim prostorom, če vzamemo samo države članice EGS in EFTE, povečuje. V prvem letošnjem četrtletju je znašal ta delež že okrog 48 odstotkov v izvozu in prav toliko v uvozu, še boljše je sodelovanje pri višjih oblikah povezovanja, saj imamo več kot 70 odstotkov vseh kooperacij s tem gospodarskim prostorom, tolikšen ali še večji pa je tudi obseg finančnih odnosov.

Delež izvoza na konvertibilno področje se sicer povečuje, imamo pa še vedno deficit v plačilnem prometu s tem področjem. Nasprotno pa se povečuje suficit pri trgovanju s klirinškimi področjem. Kaj storiti?

FERI HORVAT: Na žalost so

takšne težnje tudi v letošnjih prvih štirih mesecih. Izvoz na klirinško območje se nam povečuje, uvoz pa zmanjšuje, s tem pa se povečuje tudi naš presežek, posebej še s Sovjetsko zvezo, in je samo v tem letu porasel za nadaljnjih 460 milijonov dolarjev. To pomeni izredno velik pritisk na posojilno-denarno politiko in tudi na inflacijo, zato smo prisiljeni sprejeti določene ukrepe, ki naj spodbudijo večji uvoz s tega področja, kratkoročno pa destimulirajo izvoz. Tik pred prvomajskimi prazniki smo zato sprejeli ukrep, da bodo izvozniki dobili plačilo v 60 dneh, ne pa po zakonskem avtomatizmu kot doslej, saj so bili v ugodnejšem položaju od izvoznikov na konvertibilno območje. Predvideni so še nekateri drugi kratkoročni ukrepi, ki za izvoznike sicer ne bodo popularni, čim prej pa moramo pripraviti in sprejeti dolgoročne ukrepe, saj sedanjih gibanj ni možno naprej tolerirati.

Izvoz na klirinško območje je po eni strani zanimiv zaradi tečajja, po drugi pa je to tržišče tudi manj zahtevno. Kako pa spodbuditi večjo usmeritev v konvertibilni izvoz? Menite, da je sedanji tečaj dinarja realen?

FERI HORVAT: V našem sekretariatu smo napravili temeljito analizo delovanja vseh instrumentov, ki vplivajo na izvoz. Pri analizi tečajja dinarja lahko ugotovimo, da je bila v zadnjem obdobju vodena politika realnega tečajja in je z njo treba tudi nadaljevati in ji dati še večjo pozornost. Pri tem ne mislim toliko na enkratno spremembo, ampak na tekoče prilaganje tečajja, ki mora biti v prihodnje glavno sredstvo za spodbujanje izvoza. Prostor za razne izvozne spodbude se v proračunu federacije čedalje bolj zožuje, tovrstne spodbude pa predstavljajo tudi precejšnje prelivanje dohodka med posameznimi panogami, pa tudi med regijami. V vseh tržnih ekonomijah je glavno sredstvo za spodbujanje izvoza tečaj, razne oblike spodbud pa naj bi se uporabljale le izjemoma, v glavnem je takrat, ko naj bi premostili ovire, ki jih uvajajo druge države pri uvozu posameznih izdelkov. Drug instrumentarij, ki zelo močno vpliva na izvozno konkurenčnost, so uvozne davjate. Na tem področju smo aktivnosti naravnali v dve smeri. Z liberalizacijo uvoza opreme tako za družbeni kot zasebni sektor ter z liberalizacijo uvoza reprodukcijskega materiala za zasebni sektor smo veliko

UVOZ AVTOMOBILOV

FERI HORVAT: Uvoz avtomobilov je ena od vročih in aktualnih tem. V osnutku zakona o zunanjetrgovinskem poslovanju je bilo predvideno, da bi se dovolil uvoz rabljenih avtomobilov do treh let starosti. V zadnjih razpravah pa je prevladalo stališče, da je iz gospodarskih razlogov bolj smotrna uvoz novih avtomobilov, saj bi s tem zagotovili tudi protizvoz. Zato predvidevamo, da bi se dovolil uvoz novih avtomobilov tudi fizičnim osebam oz. občanom, vendar zaradi plačilnobilančnih razlogov v omejenih količinah. Večjo liberalizacijo na tem področju bomo šli tudi zato, da bodo imeli domači izdelovalci večjo konkurenco iz tujine, kar pa ne pomeni, da domače industrije ne bomo več ščitili. Glede carine na uvožene avtomobile so predlogi, da bi se nekoliko zmanjšala, vendar o tem še ni dokončnega stališča.

naredili, uvoz pa nameravamo še neprej liberalizirati. Že v začetku leta so se bistveno zmanjšale oz. ukinile uvozne davjate za izvoznike, z zadnjim ukrepom pa ukinjamo tudi carine za blago, ki se bo vdelovalo v izdelke za izvoz na konvertibilno območje. S temi ukrepi se bo precej povečala konkurenčnost in spodbujal izvoz, po potrebi pa bomo sprejeli še dodatne ukrepe.

Pogovor pripravil:
Ludvik KOVAČ

Padci in vzponi do novega »imidža«

»Na prvem razpotju smo se znašli v 60-ih letih, ko je šlo za preusmeritev v zgolj pridobivanje nafte in plina na petrokemijo in strojništvo z vrtnanjem. Na drugi prelomnici smo obstali s prekinitvijo gradnje rafinerije, kajti očitno smo želeli več, kot smo bili sposobni izpeljati. Po sedmih suhih letih izgub in vračanja posojil za neuresničeno naložbo smo zdaj pri tretjem preobratu,« je uvedel nedavno tiskovno konferenco v prostoru, kjer so se Lendavčani že ničkolikokrat »pogajali« o svoji usodi z matično firmo Ina iz Zagreba, da o drugih »pogajalcih« (na primer Kitajcih) ne govorimo, predsednik poslovnega odbora Nafta Željko Hajdinjak.

Radikalen poseg v razvojno strategijo — približevanje EGS

Največja teža preobrata sloni na projektu posodabljanja rafinerijskega programa, čigar vrednost pristaja na okroglih 40 milijonih dolarjev, za kar ta čas iščejo ustrezne partnerje. Prvi moženovit delovne organizacije s 1227 zaposlenimi, ki se ukvarjajo s štirimi proizvodnimi programi (raziskave nafte in plina, rafinerija, petrokemija in strojogradnja) in kjer je povprečni mesečni zaslužek 240 dolarjev, je podrobneje razčlenil zahtevno nalogo.

jima — če našega programa ne bo — trg poveča. Z njim so se strinjali na slovenski gospodarski zbornici, republiškem izvršnem svetu, interesni skupnosti za nafto in plin, na komiteju za energetiko,« je pojasnjeval Hajdinjak. Naložba bi prišla 40 milijonov dolarjev, kar so izračunali po prednaložbeni študiji. V tej zvezi so tudi načelno dogovorjeni z ekonomskim inštitutom ljubljanske Ekonomske fakultete, da skupaj s partnerji izdelajo naložbeni program za prepoznavno tveganje oz. gospodarnosti načrto-

me s področja petrokemije, za kar bo potrebno prav tako odšteti čeden kupček zelenih bankovcev — če že vse preračunavamo v ameriške dolarje. Gre za dimetileter, metanol kot dodatek motorim bencinom, metilamine, mravljično kislino, ki se navezuje na metanolsko-formalinsko kemijo, za fenolne smole, paraformaldehid, ureaformaldehidna lepila v prahu in še kaj. Pri slednjem se dogovarjajo za prodajo znanja (know-how) z Madžari. Po sodbi Hajdinjakovega svetovalca, prof. dr. Borisa Prohaska, gre za to, da bodo v podjetju s posodobitvenimi prijemi sposobni odgovoriti na evropske (in svetovne) spremembe v zahtevah po kakovosti goriv in raznolikosti izdelkov, udeleženi v surovih naftah. »Naše tehnološke zmogljivosti so dokajšnje: osnovna (rafinerijska) predelava znaša 650 tisoč ton letno, pridobimo pa tudi 20 tisoč ton topil, 150 tisoč ton metanola, 120 tisoč ton formalina, 80 tisoč ton umetnih smol in 20 tisoč kubičnih metrov izolacijskih mas. Izkoriščenost zmogljivosti se giblje med 50 in 100 odstotki, odvisno pač od strojne opreme oz. tehnologije, ki je že rahlo v letih,« smo zvedeli od Boruta Oslaja. »Lahko se pohvalimo, da smo ena redkih firm, ki kaj da na ekologijo. Imamo namreč čistilno napravo, ki je usposobljena za mehansko, kemično in biološko čiščenje vseh odpadnih voda, ki gredo iz hiše. Česa takega nima nihče daleč naokoli. Resda je to za nas strošek, vendar mislim, da je hkrati ena svetlejših plati našega podjetja,« je dodal.

Oglasila sta se tudi Friderik Kramberger in Ladislav Gaal. Prvi je izrekel načelo naftarjev, kdor išče, ta najde, in pripomnil, da to še ni dovolj. »Zavoljo pomanjkanja denarja smo leta 1962 prenehali z raziskovalnimi deli kot sicer najstarejšo dejavnostjo v Nafti. Ponovno smo začeli raziskovati leta 1982 na območju, ki resda po naftnem bogastvu ni tako obetavno kot, na primer, Podravina. Kljub temu pa tri vrtnice od osmih izvrtanih po letu 1986 dajejo komercialne količine plina iz globlin med 2700 in 3000 metri. Tako smo v dobrih treh letih odkrili kakih 400 milijonov standardnih kubičnih metrov proizvodnih količin plina,« je povedal Kramberger in potožil, da se (ponovno) zavoljo pomanjkanja denarja pišejo črni dnevi raziskavam nafte in plina. Spet bo treba iskati »zaveznike« oz. partnerje. Od Gaala pa smo zvedeli, da so v desetih letih tovarne metanola izvozile okrog 400 tisoč ton metanola, kar je po današnji vrednosti približno 60 milijonov dolarjev oz. znaša celotna vrednost pridobljenega metanola 150 milijonov dolarjev. »Če je naložba pred desetletjem stala 28,6 milijona dolarjev, je razvidno, da bi lahko s pridobljeno amortizacijo že odplačali to tovarno. Žal to ni mogoče, saj je več kot 40 odstotkov tujih posojil reprogramiranih in moramo poravnati še 13 milijonov dolarjev,« je bil informativen sobesednik. Milan Bratkovič kot Naftin prvi finančni predstavnik na tiskovni konferenci predstavil, kako je s številnimi kazalniki poslovanja, Jože Hajdinjak pa sklenil, da jih očitno čaka trdo delo, če naj se dokopljejo do novega »imidža«. Predvsem pa — letos se bo treba odločiti za posodobitev rafinerije; če bo padla odločitev za prvo etapo, ji bo morala slediti še druga, ekološko naravnana.

Branko Žunec
Foto: Nataša Juhnov

DOBRI REZULTATI RADENSKE

Vodstvo delovne organizacije Radenska je pripravilo srečanje z novinarji in predstavilo rezultate gospodarjenja, načrte in potek gradnje termalnega kopališča Banovci in hotela v Moravskih Toplicah. Direktor delovne organizacije, Herbert Sefer, je tako pokomentiral rezultate:

»Z prvimi tremi meseci letošnjega leta smo resnično zadovoljni. Predvsem velja to za rezultate, ki smo jih dosegli v tujini. Tu se nam obrestuje vse, kar smo v zadnjih dveh letih vlagali v ta turizem.«

In kakšni so pravzaprav rezultati? Na domačem trgu so prodali 26,2 milijona steklenic mineralne vode, kar je za 11 odstotkov manj kot v enakem obdobju lani. Izvozili so 2,1 milijona steklenic, to pa je za 9 odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju. Največ mineralne vode so izvozili v Italijo, 922 tisoč litrov, v Avstrijo 698 tisoč (izvoz v Avstrijo se je povečal kar za 31 odstotkov).

Mineralne vode v plastenkah (miral in radin) so v prvih treh mesecih prodali za 31 odstotkov več kot lani. Zmanjšala pa se je prodaja brezalkoholnih pijač.

Bolj razveseljevi so rezultati z nočitvami. Radenska ima skupno 1.400 postelj. Domači in tuji gostje so ustvarili nekaj več kot 74.000 nočitev (tujih je bilo 24.000), to pa pomeni, da je bilo domačih gostov več za 8,5 odstotka, tujih pa za 13,1 odstotka. Povprečna zasedenost je bila 55,5 odstotka, v marcu pa 62,2 odstotka. Radenska je eno od redkih zdravilišč, kjer se je povečalo število prenočitev.

Tudi tovarna polnilne opreme je skoraj dosegla načrt, saj so ga realizirali 22,4-odstotno.

Nekoliko na tesno pa gre z naložbo v Banovcih. Pogodbeni rok je bil sredina maja, vendar bodo odprte morali preložiti najmanj za en mesec, saj gredbeni dela kasnijo. Nekoliko bolje pa je z gradnjo hotela v Moravskih Toplicah. Gradbena dela potekajo dobro.

Ko bodo v Banovcih končali z gradnjo pokritega bazena, bo to pomenilo, da bodo lahko gostom ponudili nekaj več. Tako bodo lahko delali tudi pozimi. S to naložbo pa bodo pridobili tudi nekaj novih delovnih mest.

Če so ti prvi rezultati napoved letošnje sezone, so lahko v delovni organizaciji Radenska optimistični.

Dušan Loparnik

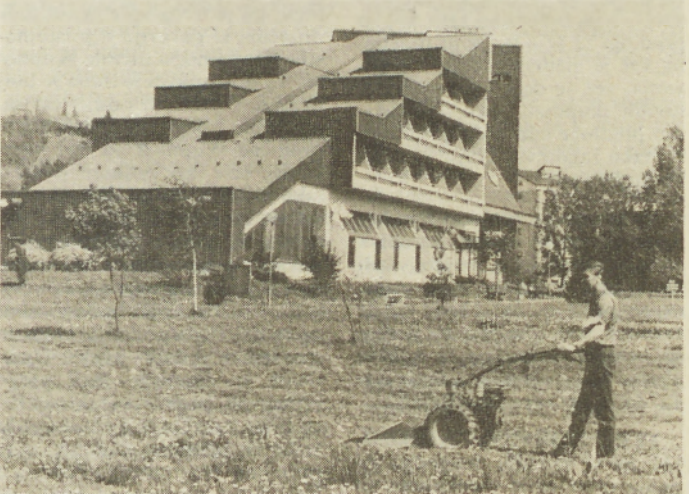
Lendava — vsi ZA tisoč turističnih postelj

Minuli teden so v Naravnem zdravilišču Lendava dobili še zadnja potrebna dovoljenja in potrdila za ureditev in gradnjo zastavljenih načrtov. In ti niso kar tako: po načrtih študije o nadaljnjem povečevanju turističnih zmogljivosti v Lendavi naj bi jih čez nekaj let dobili tisoč.

Občinski organi, banka in Medobčinska gospodarska zbornica so se z njihovimi načrti o gradnji prizidka (izdelal jih je Gradis Ljubljana) in študijo o nadaljnjem razvoju strinjali. Naslednja naloga je pridobiti lokacijsko in gradbeno dovoljenje ter julija začeti z gradnjo. Medtem končujejo tudi akcijo zbiranja finančnih sredstev, ki pa je mnogo širše zastavljena, saj želijo že v tej etapi vključiti tuji kapital v obliki delnic in obveznic za športni center. Po reorganizaciji in dograditvi vseh objektov naj bi bilo tukaj mešano podjetje. Finančni projekt naj bi končali že ob koncu letošnjega leta.

Prizidek, ki ga bodo začeli graditi julija, je več kot nujen. Ne le zaradi dodatnih posteljskih zmogljivosti, ampak tudi zaradi dodatnih terapevtskih objektov. Dobili bodo namreč tudi notranji in zunanji bazen s toplo vodo, solarij, savno, eno nadstropje bo rezervirano za suho, eno pa za mokro terapijo.

S študijo tudi načrtujejo, da bi ob Lipi in letnem kopališču z

Tokrat je bilo potrebno okrog hotela Lipa pokositi kar precej travnatih površin, ob drugi košnji pa bo verjetno že drugače. Julija naj bi namreč začeli graditi prizidek k hotelu, s katerim bodo dobili 72 postelj. bbb, foto: nj

raznimi športnimi objekti čez čas zrastle tudi termalno kopališče. Tako bi se Naravno zdravilišče Lendava razvilo v sodoben športno-rekreacijski center. Petišovsko termalno kopališče bo sicer ostalo, vendar zanj ne načrtujejo svetle prihodnosti. V glavnem bo živalstvo, dokler ne bo popolnoma propadlo, vzdrževali pa bodo le najnujnejše zadeve za normalno funkcioniranje. Razvoj tega kopališča ni mogoče tudi zaradi bližine Ine Nafta. Prezgo-

daj je govoriti o dokončni usodi Term, kajti kljub vsemu pomenijo začetek lendavskega turizma.

Bernarda B. Peček

Priložnost za telefon

Delovna organizacija za PTT promet Murska Sobota ima čez 600 nerešenih zahtevkov za pridobitev telefonskega priključka v mestu Murska Sobota in devetih primestnih naseljih (Rakičan, Krog, Satahovci, Černelavci, Veščica, Polana, Kupšinci, Markišavci in Nemčavci). Nekateri pa se niti ne prijavljajo, ker vedo, da trenutno ni možnosti za telefonski priključek, saj je na voljo le nekaj rezervnih števil za najne primere, kar pa rešujejo po posebnem pravilniku. To je kolektivni spodbudilo k načrtovanju novih zmogljivosti. Do konca julija prihodnje leto namreč nameravajo kupiti in montirati novo avtomatsko telefonsko centralo, ki bo omogočila čez 1000 novih telefonskih priključkov. Dobili pa jih bodo lahko vsi tisti, ki so se prijavljali vključiti v sofinanciranje nove centrale in omrežja, kjer bo to pač potrebno — kot to poteka posredno v SR Sloveniji in na drugih območjih v Pomurju. Do 20. aprila je bil določen prispevek za združevanje sredstev 3 milijone dinarjev, možno pa ga je poravnati tudi v treh enakih obrokih do 15. junija (medtem ga bodo revalorizirali). Tam, kjer že obstajajo tehnične možnosti, pa zdaj ni prostih števil, bodo naročniki lahko dobili telefon v drugem polletju prihodnjega leta. Vsi drugi pa si bodo pridobili neodtujljivo (trajno) pravico do priključka na ATC Murska Sobota, in to pravico jim bodo uresničili, ko bodo dane možnosti. Kjer bo dovolj prijav, bodo organizirali skupno gradnjo.

Pošta je torej prislusnila povpraševanju. In če bo kdo zdaj zamudil priložnost, pravijo, da bo zelo težko še kdaj prišel do telefona. Sploh pa ne pod tako ugodnimi pogoji, saj je cena za priključek marsikje že tudi 20 milijonov dinarjev.

Jože Graj

Ljutomer

Dodatni oddelek splošne smeri

Minuli teden so na republiški izobraževalni skupnosti sklenili, da sedem srednjih šol (med njimi tudi Ljutomerska), jeseni lahko vpiše dodatni oddelek naravoslovne splošne smeri. To pomeni, da bo jeseni imela Ljutomerska srednja šola tri oddelke: en oddelek družboslovno-kulturne usmeritve in dva naravoslovno-splošna izobraževalna oddelka. Tako bodo jeseni lahko vpisali vse dijake, ki so se prijavili. Odločitev republiške izobraževalne skupnosti je ravnatelj Ljutomerske srednje šole prof. Ivan Rihatič takole pokomentiral: »To dovoljenje pomeni za nas dvoje: poleg določenih organizacijskih problemov, ki jih bomo sicer rešili (okrepiti se bomo morali s kadri s področja naravoslovja), pomeni to tudi, da bomo prilezli na zeleno vejo iz nekega vedno posebnega obravnavanega statusa majhnih šol v Sloveniji. S tem se približujemo tudi bodoči gimnaziji in pričakovemu večjemu vpisu kot posledice.

S tem pa je tudi začrtana pot v obnovitev gimnazije.« D. L.

Ina Nafta pokrovitelj mladih kemikov

27. maja bo na tehniški šoli v Lendavi tekmovanje mladih kemikov z osnovnih šol Pomurja v okviru gibanja Znanost mladini. Udeležili se ga bodo predstavniki 37 osnovnih šol. Ina Nafta je že v letu 1987 prevzela časovno pokroviteljstvo nad tem tekmovanjem, lani pa so se odločili, da bo to postalo trajno. Udeleženci tega tekmovanja bodo prejeli praktične nagrade, ogledali pa si bodo tudi obrate petrokemične industrije Ine Nafta.

Jani D.

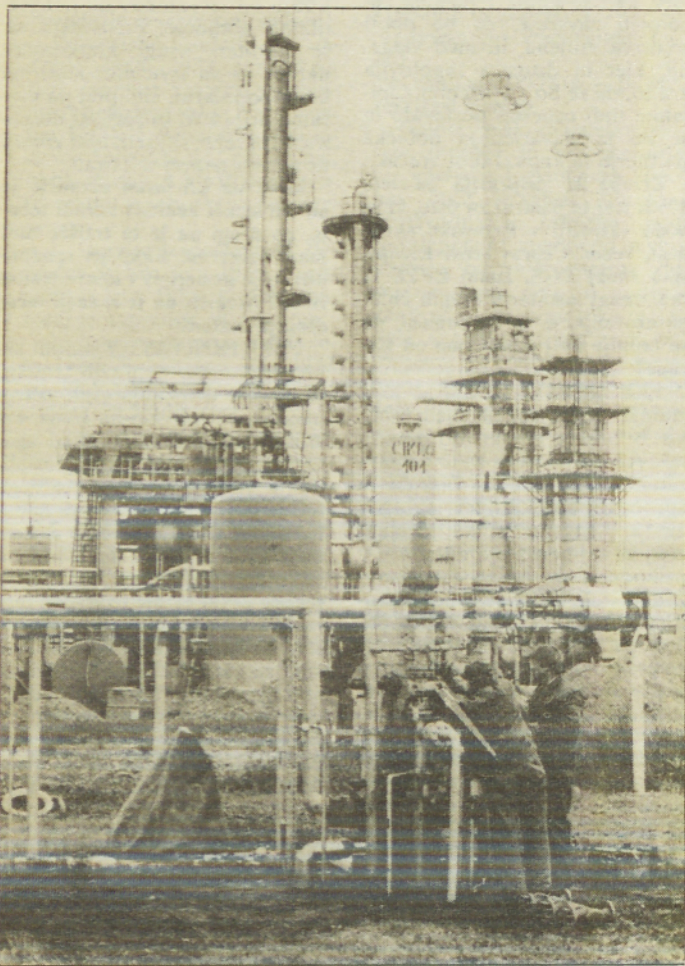
Manj servisiranja v Avtoradgoni

V delavnicah v Avtoradgoni servisirajo mesečno okrog 460 vozil domačih strank znamke Fiat, man, mercedes in tam, kar je od 17 do 19 vozil dnevno. Poleg tega servisirajo tudi 142 vozil tujih strank, torej okrog 6 dnevno. V primerjavi z rezultati fizičnega obsega poslovanja v prvih mesecih lanskega leta je bilo te-

tos za 19,5 odstotka manj servisiranih ur, v primerjavi z mesecem decembrom leta 1988 se je fizični obseg dela v prvih treh mesecih leta zmanjšal za 9,7 odstotka. Tako dela 10 delavcev tozda Avtoradgoni servisni v tozdu Proizvodnja, od 5 do 6 delavcev pa izdeluje polizdelke za program minibus v domačem tozdu. Menijo, da je takšen položaj po-

sledica manjše kupne moči, zato vsak šofer sam skrbi za vozilo. V trgovini pa se je povečala predvsem prodaja rezervnih delov. Lani je bila prodaja štriktorjev zelo dobra. V prvih štirih mesecih so jih prodali 238, letos v enakem času pa le 141.

bbb

»Naša rafinerija je tehnično-tehnološko zastarela, saj so »postrojenja« stara več kot 25 let. Računamo, da bo ta program, če ne bo posodobljen, po letu 1992 počasi usahnil. Evropa se namreč združuje in med drugim razpravlja o kakovosti naftnih derivatov, ekologiji oz. varstvu okolja in znano je, da imajo sosednje Avstriji glede tega najostreje zahteve, razmišljajo pa tudi o tem, da jih še poostrijo. V Jugoslaviji pri rafinerijskih standardih precej zaostajamo in potrebna bodo dokajšnja vlaganja v vseh jugoslovanskih rafinerijah, če naj se vsaj približujemo razviti Evropi.«

Stare dolgove (za »staro-novo rafinerijo«) so večidel poravnali; junija imajo še en obrok v znesku 1,8 milijona dinarjev in nekaj — kot pravijo — manjših odplačil posojil (dva ali tri milijone dolarjev pri Ljubljanski banki), kjer pa se le ta reprogramirajo. Kruto je priznati, da so z odločitvami, sprejetimi v zadnjem desetletju, izgubili (»plačali za prazen nič«) 30 milijonov dolarjev. Pri tem je upoštevanja vreden izkupiček od prodaje opreme za novo rafinerijo Kitajcem in del opreme, ki je ostal v Lendavi. Ostale so obveznosti do Jugoslovanskega naftovoda, ki gredo v desetine milijard dinarjev in pomenijo znatno breme za firmo.

»Ni je sile v zagrebski Ini, ki bi rekla NE našemu projektu. Jasno pa je, da to ne ustreza rafinerijama v Sisku in na Reki, ki se

vane posodobitve rafinerije. Predvidnost jim narekuje ne tako davna grenka zgodovina kroničnih izgub. Med domačimi partnerji se najpogostejše omenjajo ljubljanski Petrol, Ina Trgovina, Ina Naftaplina, inženirska firma Smelt iz Ljubljane, med tujimi pa graški Roth, s katerim je že podpisan poseben protokol. Avstrijski partner je pripravljen vložiti deset milijonov dolarjev (del kot sovlagateljski delež, del kot posojilo, ki bi mu ga Lendavčani vračali z zagotavljanjem okrog 300 tisoč ton naftnih derivatov letno na njegovo tržišče), nekaj več, od 15 do 20 milijonov dolarjev, bi utegnili posoditi dobavitelj opreme, ki bo z Vzholda ali z Zahoda (v predkvalifikacijskem postopku je že izbranih pet firm, ki bodo izdelale ponudbe), razliko do 40 milijonov dolarjev pa bi ustvarili z lastno amortizacijo. Morda bi jo v poltretjem letu lahko celo oddvojili, vendar le na papirju, kajti če bi jo, bi potrebovali dodatna obratna sredstva, ki pa jih primanjkuje. Ob očitnem problemu plačilne sposobnosti (trenutno jim manjka 40 milijard dinarjev) se pri navedenem naložbenem zalogaju pač zanašajo na partnerje kot sovlagatelje. Morda bi se zmogljivosti z zdaj načrtovanih 600 tisoč ton predelane nafte — s posodobitvijo rafinerije — po letu 1993 povpele na milijon ton, kar bi bila optimalna izkoriščenost.

Kdor išče, ta najde — vendar to ni dovolj!

Dodajmo še nekatere progra-

Prvi smo bili in še vedno smo edini, ki vam pri nakupu pohištva svetujemo na domu.

STARO ZA NOVO

LESNA INDUSTRIJA IDRIJA

STARO ZA NOVO
SALON ARK
tel. 065/71-855

Na osnovi sklepa časopisno-radijskega sveta Vestnika in Radia Murska Sobota slovenski program na seji 28. julija 1988 si Uredništvo pridruže pravico, da v skladu z Zakonom o javnem obveščanju, s sprejeto vsebinsko zasnovo Vestnika in v skladu z materialnimi možnostmi objavo posameznega pisma, mnenja ali stališča odkloni, pismo skrajša, ali samo povzame družbeno pomembne odlomke. Kopij tekstov ne objavljamo.

Objava pisma, mnenja ali stališča še ne pomeni, da se uredništvo z vsebino strinja.

Spoštovano uredništvo!

Priznati je treba, da ste z uvedbo jutranje oddaje na vašem radiu Prebujajte se z nami zadovoljili večino vaših poslušalcev. Pomnilni bi le, da bi bilo dobro, če bi nekatere ekonomsko-propagandne vločke malo posodobili, estetsko obdelali ter jih tudi nekoliko natančneje teritorialno opredelili. Zavedamo se, da vse ni v naši moči, ker pač morate upoštevati vse mogoče umestne, pa tudi neumestne želje naročnikov. Prepričani smo, da nam teh pripomb ne boste štel v zlo, zato dovolite, da preidemo h konkretni zadevi.

Naselje Nemčavci je oddaljeno od središča Sobote 3,04 km in malce odmaknjeno od regionalne ceste Sobota—Hodoš oziroma Sobota—Lendava. Ob naselju sta včasih delovali dve opokarni, ki sta pustili tudi svoje sledove, katerih se kraj kljub prizadevanju ne more znebiti. Vendar je ta kraj v idilski živel vse do časov »posodabljanja« potreb naše skupnosti. Tako je bil v letih 1962 in 1963 zgrajen Motel Carda, ki si je po krivici nadel to ime, saj je ime prevzeto od prave Rimske čarde, ki je tako označena tudi na zemljevidu, izdanem v Budimpešti leta 1897. Leta 1972 je bila zgrajena Petrolova bencinska črpalka, ki je seveda izredno pomembna za vso okolico in za gost promet na že omenjeni regionalni cesti. V letu 1977 smo dobili RTV oddajnik, prek katerega tečejo oddaje radia Sobota in ki je omogočil, da se je slinost kakovostno in teritorialno

močno izboljšala. V letu 1988 je bil zgrajen sodoben objekt Javna skladišča, v perspektivi pa se bo na tem območju še naprej gradilo.

Kraj Nemčavci je z majhnimi izjemami lepo urejen, za kar je dobil tudi ustrezno priznanje. Skozi vas vodi asfaltna cesta, zgrajena izključno s sredstvi krajanov. Tačas poteka gradnja rekreacijskega centra z vaško-gasilskim domom, gasilskim orodščem in potrebnimi športnimi objekti. V letu 1989 bo zgrajen naj-sodobnejši vaški vodovod, ki je za kraj izrednega pomena, zgrajen bo pa prav tako izključno s sredstvi krajanov.

Torej vse lepo in prav ter v najlepšem redu!

Zakaj torej to in toliko pisanja?

Na dan velikega petka, 24. marca leta 1989, smo imeli nekateri priložnost ali srečo prebujati se z vami. Grm, v katerem tiči zajec, je torej oddaja tega petkovega jutra in zdi se nam, da je to oddajo vodil ugleden in sposoben novinar Branko Zunc. Omenili smo že, da je bil ob razcepu regionalne ceste, ki vodi proti Hodošu oziroma proti Moravskim Toplicam in Lendavi zgrajen Motel Carda, ki si je pred nedavnim nadel fantastično ime SUPER LI, tega imena pa mi navadni zemljani ne razumemo. Kritičnega dne jutraj ste vabili v ta SUPER LI, ki leži na območju Martjanec oziroma v Martjanjih v bližini Sobote. Jasnno nam je kot beli dan, da last-

nikom tega SUPER LI-ja ni mar drugega kot pohlep po dobičku za vsako ceno, ni jim mar ali pa se niso sposobni zavedati, da poneumljajo mlado generacijo in da celo po urniku oziroma, ob določenih dnevih organizirajo poneumljanje najmlajše generacije, in to, kot rečeno, po lepo izdelanem načrtu. Končni cilj je zaslužek. Tem lastnikom se ne zdi umestno, da bi pogledali na tablico s hišno številko, kjer piše Nemčavci 39, za objektom ob cesti pa stoji tabla, ki označuje šele začetek kraja Martjanji. S tem SUPER LI-jem krajani Nemčavci sicer nič ne dobimo, kvečemu zgubimo, vendar ne želimo, da se lokacije posameznih objektov zaradi neznanja in malomarnosti postavljajo po katastrofičnih občinah tako, kot se komu zljubi ali kakor se komu zdi. Tako krajani Nemčavci ne želimo, da se Petrolovo črpalko prestavi v Martjanec, RTV oddajnik pa na primer v Puconce ali Javna skladišča v Soboto, kjer se tabla z oznako kraja tudi čudežno poljubno premika.

Obrnili smo se torej na vašo hišo, ki predstavlja zelo močan izvor informacij in ki zaposluje pretežno intelektualce, novinarje, da naročnikom pri naročanju ekonomske propagande (ki v primeru SUPER LI-ja to ni) pomagata, da bo ta vsebovala tudi pravilne topografske oznake in imena.

Mi pa se bomo tudi sami potrudili priti do predpisov o uporabi topografskih oznak, in če bo treba, tudi ustrezno ukrepali.

Vašo spoštovano hišo pa prosimo za objavo tega prispevka v vašem listu in morda v izvlečku v oddaji Prebujajte se z nami s prošnjo in željo za vaš nepristranski komentar.

S spoštovanjem!

Za krajevne organizacije
Nemčavci
inž. Š. H.

KOMASACIJA ZEMLJIŠČ V LOGAROVCIH

Vestnik je v 15. številki na 8. strani 20. 4. 1989 objavil članek Kdo krivi meje in sosedstvo?

Kot nekakšna moda se pojavlja v sredstvih javnega obveščanja objavlanje senzacionalnih vesti ne glede na to, če so objektivne, resnične ali ne ali so celo žaljive in nesramne. Glavno, da »vžge« pri bralcih. Pisci takih prispevkov pa pravijo: »Ko mački stopiš na rep, zacvili,« ali pa: »Kdor se čuti prizadetega, naj se brani!« Vrednost in posledice take vloge sredstev javnega obveščanja se najbolj kažejo zlasti na političnem področju, kar še najbolj čutimo Slovenci.

Pa ostanimo pri stvari. Komasaacija zemljišč v Logarovcih. Nima namena niti opravičevati niti zagovarjati dela kmetijske zadruge Ljutomer—Križevci, ki je nosilec izvajanja družbenega plana na področju agrarnih operacij v Ljutomerski občini. Znano je, da je poseganje v zemljiško-lastninske zadeve — to je komasaacija — za vsakega posestnika izredno občutljiva reč. Vseeno, če je to posestnik z zemljiškim maksimumom ali v lasti le nekaj arov. Zaradi tega je potrebno strpno in usklajeno delo, pa se trenutno nezadovoljstvo zadovoljivo reši.

Tudi prizadetih v omenjenem Loparnikovem sestavku ne mislim braniti ali obsojati. To bi nikomur ne koristilo. Še najmanj bralcem Vestnika. Vsak posameznik je za svoje delo ali početje odgovoren, domačini oz. komasacijski udeleženci v Logarovcih pa stvari itak podrobneje poznajo.

Moj namen je le pojasniti nekatera dejstva:

1. Komasaacija v Logarovcih izvaja za ta dela pooblaščen delovna organizacija (ne Zadruga!) na podlagi odločbe o uvedbi postopka, ki jo je izdal pristojni organ občine. Z isto odločbo je bi-

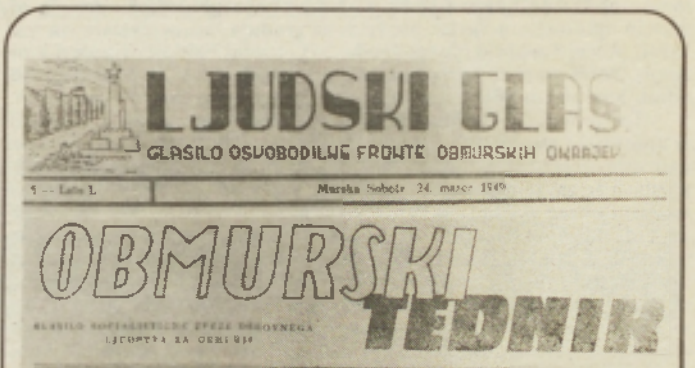
la imenovana tudi 5-članska komisija za izvedbo postopka. Predsednik je sodnik, poleg tega pa še tajnik kmet. zemlj. skupnosti in vodja obč. geodetske uprave (dipl. inž. agr. oz. dipl. inž. geod.) 4. in 5. član sta predsednik komasacijskega odbora — kmet in referent za melioracije pri zadruzi. Za novo razdelitev zemljišč je v postopku odgovorna komisija v sestavi, kot je navedeno.

2. V odločbi o novi razdelitvi zemljišč, ki jo je v postopku izdal Komite za gospodarstvo in planiranje Skupščine občine Ljutomer in so jo prejeli komasacijski udeleženci v Logarovcih, je pouk o pravnem postopku: »Zoper to odločbo je dopustna pritožba na Republiško geodetsko upravo Ljubljana v 15 dneh od vročitve odločbe. Pritožba, ki je prosta take, se vroči pisno ali poda ustno na zapisnik pri Komiteju

za gospodarjenje in planiranje občine Ljutomer, ki je izdal odločbo.«

Iz navedenega izhaja, da je prav in pravilno, če so se prizadeali, ki niso zadovoljni z novo razdelitvijo zemljišč, pritožili. Znano je tudi, kam in komu se morajo pritožiti. Če bodo v svojih pritožbah uspeli, kot se v svojem članku sprašuje tov. Loparnik, ni znano. Ve pa se, da to ni odvisno niti od referenta v zadruzi niti od nekega kmeta, ki je član komasacijske komisije. Pa še eno se ve: veliko lažje in uspešneje se izvede komasaacija tam, kjer udeleženci pošteno in strpno sodelujejo. Tam tudi ohranijo dobre medsebojne sosedske odnose in jih tudi nove zemljiške meje ne skrivijo.

KZ »Ljutomer—Križevci«
Direktor:
Tone SLAVIČ, ing. agr.

MESTO KOMUNISTOV JE MED MNOŽICAMI — smo prebrali na naslovnici Obmurskega tednika 7. avgusta 1953, ko je bil odgovorni urednik (spet) Jože Vild in je bilo uredništvo z upravo na Trgu zmage 5 v Murski Soboti. Pod navedenim naslovom je objavljeno poročilo o uspešnem delu okrajne konference ZKJ v M. Soboti in med drugim tudi tole, »da so nekateri komunisti izgubili perspektivo našega nadaljnjega razvoja, da ne razumejo vloge naše demokracije v svetovnem merilu, da v gospodarstvu včasih zagovarjajo nesocialistične metode, da v pisarnah kaj radi postajajo strokovnjaki, čeprav bi morali politično voditi, da so množicam obrnili hrbet, da še niso znali dobro organizirati uspešnih odprti sestankov itd. Prikazani so bili nekateri primeri materialnih prestopkov. Konferenca je grajala tudi nekatere primere ideološkega popuščanja. Ko je npr. neki komunist dobil poziv za vojaške vaje, je izjavil, da bi on kot komunist moral biti oprošten teh vaj. Neki drugi pa se je čutil poklicanega, da se kot gromovnik dvigne iznad množice in tovarišev ter iz višine biča brez dovoljenih dokazov kar povprek tudi po najodgovornejših tovariših. Bilo je ožigosanih tudi nekaj primerov malomeščanstva, npr., ko se članice ZKJ med seboj ogovarjajo z »gospa«. Sploh se v novejšem času porajata »gospod« in »gospa« vse bolj pogosto v naših irgovinah. Komunisti pa moramo vedeti, da gospod nujno rodi hlapca, slugo, dekle itd., torej človeka nižje stopnje, kar nas oddaljuje od brezrazredne družbe in pravičnih družbenih odnosov.« Ja, ja, tudi to se je nekoč dogajalo. O tempora, o mores! V tem času sta izhajala podlistika Strela na meji Janeza Svajncerja in Pojdam u škuf če Ivana Camplina. Stalno se je z dovipnimi pismi v prškem narečju oglašal višje Balaz v Vujdrimlake. Na Mursčaku so dobili novo šolo. Z orožnih vaj se je oglasil eden od pomurskih vojakov s sestavkom Večer v našem taborišču.

Ernest Pintarič
Šalamenci 86
69201 Puconci

Ši ob izvajanju zakona o kmetijskem zemljiškem skladu in zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij v Ljutomerskem okraju. »Poglejmo si natančneje vsaj en primer bednega življenja brezobzirno izkoriščanega viničarja. V Hraševskem Vrhu (občina Radenci) živi in gara že 18 let ves izčrpan in zgaran 55-letni viničar Franc Kuzma s svojo družino v viničarji dobro situiranega kmeta Čuka iz Vučje vasi. Razen kupi in skropljenja mora vsa dela (obrezovanje, postavljanje kolja, vezanje, pletev, odstranjevanje plevela in drugo) opravljati sam s svojo družino in to tako rekoč brezplačno — za bedno stanovanje v razdrapani koči, za hasnovanje majhne njive v površini treh arov ter skromnega vrtička in nekaj stielje. Gospodar plača v denarju le dne, ki jih opravi pri kopi in skropljenju in še te slabše kot drugim najetim kopačem. Kot je Kuzma izpovedal pred komisijo, znaša njegov zaslužek v denarju letno le 3300 dinarjev, kar ne za-

VESTNIK

dostuje niti za kruh. Razumljivo, da je Kuzmovi družini primanjkovalo kruha vse dolej, dokler njegova hčerka ni dobila zaposlitve v Slatinskem podjetju v Radencih, dočim ga je imela in ga še ima Čukova družina v izobilju, ker ima poleg lepega posestva še mlatilnico, s katero služi gospodar med mlačvo dokajšnje količine žita, in to kljub oddaji obvezne mlatilniške merice. Kljub navedenim okoliščinam je prejel Kuzma v dolgih 18 letih od gospodarja le 33 kg ajde. Pač pa je letos kmalu po izidu republiškega zakona obljubil gospodarjev sin viničarju žito pod pogojem, če bo pred okrajno komisijo izpovedal, da mu je gospodar vsa opravljena dela v vinogradu v redu plačeval. Mimogrede še bodi povedano, da je mlatilničar Čuk iz Vučje vasi že v letih obvezne oddaje žita pokazal nepravilen odnos tudi do širše skuposti, in to ob priliki oddaje mlatilniške merice.«

NALIJMO SI ČISTEGA MLEKA

Vsesplošno stanje v naši državi, da se proizvajalec ne spleča proizvajati, potrošnik pa zaradi dragejše ne more kupovati, je vsem nam znano.

Odgovor na to ugotovitev nam je tudi v celoti znan. Najbolj bistveni del tega odgovora je, da med proizvajalcem in potrošnikom nastopajo razni »predelovalci in dodelovalci« in pa vrsta drugih, od katerih je odvisna končna cena kakega izdelka. Zadnje case je v ospredju mlečni problem. Predelovalec — mlekarne prikazuje porabniku, da je vzrok za tako visoko ceno mleka predraga kmetova proizvodnja. Pa si oglejmo sestavo cene, za marec—april:

Sem manjši proizvajalec mleka in sem ga oddal v marcu 1288 l, za kar sem dobil na dan izplačila 17. 4. 1989 1.576.708.— din oziroma 1225 din za liter prodanega mleka v zbiralnico. Na dan izpla-

čila je bilo potrebno za liter osiromašenega mleka (odvzeta mu je bila tolička) odšteti 4730 din, kar pomeni, da sem dobil od prodajne cene okrog 25 % ali bolj po kmečkoku: kravo molzemo na štiri seske, jaz, ki to kravo hranim, molzem in dostavim mleko v zbiralnico, sem dobil le en sesek, ostale tri pa posredniki. Če primerjam, da dobi v ZRN, ki ima močno razvito kmetijstvo in povprečna kmetija redi 25 krav, pri nas v povprečju 2,7 krave, kmet 53 % od vrednosti mleka, v Sloveniji privilegirani 33 %, drugi pa 25 %.

Presojajo o tem, kdo ogroža standard delovnih ljudi, prepustčam bralcem.

To je tisto žalostno dejstvo našega gospodarjenja, ki destimulira in demoralizira slehernega prizadevnega proizvajalca. Takšen odnos prav gotovo nima primerjave nikjer na svetu. Ko smo si posta-

vljali TMP, smo bili prepričani, da bo služila nam. Danes, ko jo imamo, razočarani ugotavljamo, da je postala monopolist in kot takšna ne vidi potrebe po iskanju notranjih rezerv — znižanju predelovalnih stroškov —, ampak deluje s pozicije monopolista in zvišuje cene. Takšne predelave si prav gotovo ne želimo in ne moremo privoščiti. Poleg tega pa dodaja svoje tudi trgovina, kar je tudi vprašljivo.

Nihče mi ne more oporekati, da s takšnim odnosom tlačimo proizvajalca — kmeta. Gospodarska politika je prepričana, da če je kmet vzdržal v prvih povojnih letih, ko je bil v takratni stalinistični politiki družbeno škodljiv in zaradi zasebne lastnine nezaželen, ko je bil pod pritiskom prisilne kolektivizacije, da bo vzdržal tudi to breme, danes.

Mogoče bo res vzdržal, pa če-

svojem operativnem programu dela.

V SFRJ smo letos torej dobili želeni Zakon, ki bo dosedanje ozde popeljal na pot tržnega gospodarstva, bistveno drugačnega od tistega, ki je bil določen z ZZD.

Bistveno drugačna od tiste v Zakonu o združenem delu je tudi vloga delavca in posloводства v novem Zakonu o podjetjih. Slednje je zato tudi temeljni razlog za »drugačni« sindikato. Pravice in dolžnosti vseh zaposlenih v podjetju po novem Zakonu močno dišijo po zahodnih — kapitalističnih odnosih: med delavcem in direktorjem, odnosih obeh do podjetja in obratno.

Zaradi navedenega je seveda jasno, da se slabo piše tako slabim direktorjem kot slabim delavcem. Disciplinska kaznovanja slabih delavcev, razporejanja na druga delovna mesta ipd. bodo v rokah posloводства. Toda v njihovih rokah bodo tudi poslovne odločitve, ki bodo ali pozitivne ali negativne za podjetje, oz. za vse zaposlene. V primeru negativnih bo imel delavec vso možnost (in dolžnost) dati nezaupnico vodstvu, ki mu je stanjšalo zaslužek in ga spravilo v socialno negotov položaj ali celo v vrsto za brezposelne.

Sindikati je v novih pogojih organiziranja in poslovanja podjetij prišel v položaj, ko se v svojem delovanju mora zgledovati po zahodnih sindikatih. Pravila igre morajo biti znana obema stranema: na eni strani je sindi-

kat, ki zastopa interese delavstva, na drugi strani je vodstvo podjetja, ki v družbenem podjetju (brez udeležbe privatnega kapitala) zastopa interese skupne lastnine, v mešanem podjetju pa lastnino ustanoviteljev podjetja (ki so lahko seveda tudi delavci podjetja).

Delovanje novega, samostojnega sindikata, morajo zatoorej urejati trdna pravila od »vrha« (republiški sindikat z odbori dejavnosti) do zadnjega sindikalnega poverjenika. Ta pravila morajo veljati za nastopanje in predstavljanje sindikata v imenu in za članstvo, organizacijo sindikata, akcijsko delovanje, organiziranje in pravila ob stavki ipd.

Sindikati morajo vztrajati, da se z organizacijo podjetja po novem zakonu ne bodo ukinale osnovne organizacije sindikata. V večjih podjetjih je nujna profesionalizacija (v manjših pa delna profesionalizacija) sindikalnega dela, pri čemer je najpomembnejša strokovna usposobljenost predstavnikov, ki bodo znali parirati poslovodnim strukturam v svojih zahtevah in njihovih protargumentih. Sindikalni predstavnik se mora voliti s programom, o uspešnosti njegovega dela pa odloča le in edino članstvo.

V relacijah novega Zakona o podjetjih mora poslovodna struktura na katerikoli ravni dojeti, da je dobila ali »partnerja« ali »nasprotnika« v odločanju o bistvenih vprašanjih dela in delitve učinkov v nekem delovnem okolju.

Irena Petek-Ferenc,
Radenci

RAČUNAJMO NA SINDIKAT DELAVCEV

Kakšen sindikat si želimo?

Takega, ki bo brezpogojno in neodvisno zastopal interese svojega članstva, ali takšnega, kot ga imamo sedaj — velikokrat neobgledenega nedonošenčka v notni fronti SZDL?

Si želimo drugačen sindikat tudi v Pomurju? Prva razprava na zadnje vprašanje je bila v Pomurju odprta že lanskega septembra na posvetu o aktivnostih sindikatov po razširjeni seji RS ZSS za pomursko regijo v Murski Soboti. Drugič so se na isto temo srečali pomurski sindikalisti v razgovoru s predsednikom slovenskih sindikatov Mihom Ravnikom januarja letos v Lendavi. Po obeh razgovorih je več kot jasno: **pomurski delavci zahtevajo (ne le hočejo) svoj sindikat v novi obleki** (nikakor ne v stari, zakrpani)!

Zadnji teden v marcu je na letni seji tudi radgonski sindikalni svet ponovno temeljito obdelal prenovno sindikata. Tokrat v konceptu novega Zakona o podjetjih. Kakorkoli že obračamo zahteve po novem sindikatu, analiziramo razprave in premišljujemo, kako najpomembnejše, najučinkovitejše in najhitreje razgibati okostenelo organizacijo delavstva, pridemo do bistvenega sklepa: z novimi, strokovnimi kadri moramo zelo hitro v »Sindikato, neodvisen od državnih organov, IDPO in drugih institucij, ki ne prevzema nalog od nikogar in ni odgo-

voren nikomur, razen članstvu. Deluje na osnovi lastnega programa in statuta, sodeluje z vsemi dejavniki in samostojno izbira ukrepe za uveljavljanje interesov članstva«. (Citirano iz Tez za prenovno sindikata, ki jih je izdal RS SZSL).

Z dnem veljavnosti novega Zakona o podjetjih se je začel proces reorganizacije organizacij združenega dela. V Zakonu o podjetjih je sindikat **le omenjen** v dveh členih in vsega skupaj v dveh stavkih. Samo od sindikata je odvisno, kakšno vlogo si bo zagotovil s statutom podjetja v reorganiziranih podjetjih!

Statut podjetja bo po novem Zakonu akt, ki bo določal bistvena pravila igre v nekem delovnem okolju. Svoje mesto v statutu podjetja si mora sindikat zagotoviti z močno organizirano akcijo, ki jo mora v občinah usmerjati občinski sindikat, seveda z močnimi zastopstvi v podjetjih, saj ni moč pričakovati, da bo predsednik osnovne organizacije sindikata, ki osem ur trdo dela, stopil v boj s pravniki in verigo poslovodnih in strokovnih delavcev podjetja ter dokazoval in zahteval, da se v ta in ta člen statuta vnese sindikat v tej in tej zahtevi.

»Naloge sindikata v »novem« podjetju (statutu) bodo različne le glede različnosti vrste organiziranosti podjetja«, je ugotovil občinski sindikat v G. Radgoni v

MONOGRAFIJA O GORNJEM SENIKU

Za iskanje korenin

Med porabske Slovence in tudi druge bralce na Madžarskem in v Sloveniji je te dni prišla nova dvojezična knjiga z naslovom Gornji Senik/Felsőszőlők. Gre za monografijo največjega (slovenskega) kraja v Porabju, ki jo je napisala Marija Kozar-Mukič, izdala pa sta jo Muzej Savaria v Szombathelyu in Znanstveni inštitut Filozofske fakultete Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani.

MARIJA KOZAR-MUKIČ: »Upam, da bo tudi to delo pomagalo našim vnucom pri iskanju njihovih korenin ali da bo neke vrste opozorilo, da nam preti nevarnost, da izgubimo svoje korenine.«

Avtorica, ki prav tako izhaja z Gornjega Senika, zdaj pa živi in dela kot etnologinja v Szombathelyu (Studij je končala v Ljubljani), nam je o tem svojem drugem obsežnejšem knjižnem delu med drugim povedala:

»Monografija Gornji Senik/Felsőszőlők je izšla v seriji Življenje Slovencev v 20. stoletju. V tej seriji je že leta 1983 izšla etnološka topografija Slovenske Porabje/Szlovénvidék, in sicer v slovenskem in madžarskem jeziku, kakor je izšla tudi sedanja monografija. V slovenskem delu je skoraj polovica besedila zapisana v gornjeseniškem govoru. Avtorje torej citiram dobesedno. Moje namen je bil namreč, da se s to knjigo ohrani tudi porabsko narečje, ki je značilno za Gornji Senik. V monografiji pa so sicer najprej prikazani zgodovinski dogodki, in sicer tisti, ki so se nam zdeli pomembnejši. Naslednje poglavje govori o nastanku naselja Gornji Senik. Po zdaj znanih podatkih je nastal v 14. stoletju. Prvotno sta bili tu dve vasi — Gornji Senik, to je predel okrog cerkve, in Janezov breg ali tedaj Iwanfalua (Ivanova ves). V tem poglavju so zanimiva geografska imena in poimenovanja hišnih skupin. Kar 24 takih hišnih skupin ima v nazivu besedo krošec (Vankin krošec, Balaškin, Markin, Čukin, Krajcarin, Pintarin...). Te skupine so dobile imena po prvi družini, ki se je

tam naselila, okrog nje pa so sčasoma zrastle še druge hiše.

V monografiji so obdelane tudi spremembe v poklicni sestavi prebivalcev Gornjega Senika, življenje na kmetiji in demografske spremembe.«

Ali se da iz zapisanega izluščiti tudi narodnostni razvoj vasi, nas je posrečilo zanimalo.

»Da, na kratko se lahko ugotovi, da je bila asimilacija. Iz pričevanja Seničanov je razvidno, da je bila včasih dokaj močna madžarizacija. Tisti, ki so odhajali na sezonsko delo, ki so morali naučiti madžarsko. Zaradi tega so imeli precejšnje težave, ker so doma govorili slovensko. Mogoče so zato učili svoje otroke madžarsko; in še danes je marsikje tako, da ne bi morda še kdaj doživeli poniževanja.«

Kot posebna vrednost monografije je tudi slovarček narečnih izrazov, da jih bralci lahko primerjajo z besediščem v knjižni slovenščini.

Novo knjigo pa bodo lahko celo uporabljali pri dvojezičnem pouku v porabskih šolah, predvsem kot krajevnozgodovinsko berilo. Upajmo, da bo komu izprašala tudi vest, tako kot se je ob koncu monografije zamislila avtorica v poglavju Lepo je biti Slovenec, ni pa lahko, kjer med drugim piše: »Morda je še nekoliko preuranjeno govoriti o stvarih, vendar današnje stanje, zdajšnja gibanja kažejo, da se porabski Slovenci čedalje hitreje asimilirajo. Se lahko zgodi, da čez 50 let v Porabju nihče več ne bo govoril slovensko? Ali pa bomo le po naključju naleteli na kakega zanesenjaka, ki bo vsemu navkljub ohranil svojo slovensko materinščino?«

Prihodnje generacije — kakor marsikje po svetu — se bodo morda že ponovno zavedale, da človek ne more živeti brez svojih korenin. Upam, da bo tudi to delo pomagalo našim vnucom pri iskanju njihovih korenin ali da bo neke vrste opozorilo, da nam preti nevarnost, da izgubimo svoje korenine. Tudi sama sem vedno iskala in iščem svoje korenine, saj sem otrok slovenskih staršev iz Porabja, ki so se preselili v Budimpešto. Ravno zato sem se odločila, da bom v Ljubljani študirala etnologijo in slovenščino.«

Jože Graj

Tekstilni bienale Szombathely, ki ga je v galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec v Murski Soboti na predpraznični torek zvečer odprla voditeljica oddelka za tekstil Savaria Muzeja Aliz Torday, ki ga je tudi pripravila je zanimiva razstava. Do 21. maja bodo vabljeni zborci gotovo navdušili tako poznavalce kot naključne obiskovalce soboške galerije, kjer je nastal tudi posnetek Nataše Juhnov.

bb

O ŠESTIH IN POSEBEJ O SEDMEM DELU MOSTOV

»Letos smo postavili književne mostove s Perijem, Čukči, Izraelom, Azerbajdžani, Poljaki in s Portugalsko,« nam je dejal urednik zbirke Mostovi pri Pomurski založbi Jože Hradil in poudaril, da prvič z Izraelom in Azerbajdžani, s Portugalsko pa že drugič. Enkrat s posebnostjo — sedmo knjigo letošnjega letnika Mostov — Ilse Pollack FERNANDO PESSOA OD A DO Ž. Ker gre za monografski esej ob 100-letnici rojstva velikega pesnika, ki ga na Slovenskem še nismo poznali, je delo (ki ga je izjemno zgovorno in na velikem formatu grafično oblikoval akademski slikar Franc Mesarič) deležno posebne pozornosti. V dokumentarnem in ilustrativnem gradivu je pesnik predstavljen kot nemirna, razklana in tenkočutna osebnost, ki ostro in kritično reagira na vprašanja modernega človeka.

ILSE POLLACK FERNANDO PESSOA OD A DO Ž

tektivsko spretnostjo. V ospredju stoji likvidator, ki zalezuje svojo nedolžno žrtev, dokler tudi sam ne spozna zmote montiranega procesa; tega, da je bil tudi on sam le slepo orodje — slep pripadnik »neke stvari«. Brzowzovski je bil namreč književnik, filozof, ki v marsičem spominja na Ivana Cankarja: intelektualce torej, ki ni hotel tuliti z drugimi volkovci, s čredo navideznih borcev za »narodov blagor«, zato je bil obsojen na likvidacijo. Obdolžen, da dela za rusko ohrano,

rej, sreča z novim svetom, sodobnostjo, kljub temu pa ostaja dedič prastarih izročil, običajev in navad azerbajdžanskega naroda, ki so postali tudi njegov zakon.

O majhnem paleoazijskem narodu, ki živi na velikem prostoru Čukotskega polotoka na skrajnem severovzhodnem delu Azije, Čukčih, piše Jurij Ritheu. Osnovna nit romana je oživljanje modernega, civilizirane belca v navidežno primitivnem in divjem svetu polarnih lovcev.

Mostovi s Perujem so postavljeni z romanom Maria Vargasa Ilosa: Kdo je ubil Palomina Molera. Delo velikega pisatelja, ki je hodil tudi po Jugoslaviji in bil na Bledu kot predsednik mednarodnega društva pisateljev (PEN), zdaj pa kandidira celo za predsednika Peruja. Ker je izjemen pisec, zasluži njegov najnovejši roman vso pozornost. Na prvi pogled bi ga lahko uvrstili med napete kriminalke, vendar se izkaže, da gre za prefinjeno zgodbo. Pripoved slika dogodka iz mejnega perujskega mesteca iz obdobja petdesetih let, ko so našli truplo mladega moškega — letalca, ki je bil zverinsko mučen in pokončan. Policijski poročnik in stražnik, ki sta vodila preiskavo, se dokopljeta do različnih ugotovitev in nepričakovanih obratov ter rezultatov, kar zavija domnevne krivice v nepregledno meglo. Čeprav zgodba poteka v povsem realnem času in prostoru, dobiva razsežnosti irealnih blodenj in morečih sanj. Tragični moto celotne zgodbe je v nezmožnosti individualnih ravnanj, ki se udušijo v mogočnem mehanizmu skupinske korupcije. To je pripoved, ki zlasti na začetku spominja na krajša Marquezova dela, saj jo odlikujejo intenzivna napetost in odlična karakterizacija oseb ter sočni jezik.

Zadnji roman iz letošnje zbirke Mostovi prinaša Izpovedi do brega Arabca, ki jih je napisal Yoram Kaniuk in so prvi stik z Izraelom. Romana ni mogoče brati nepričakovano, saj se ob njem začuti obupna brezizhodnost, nerušljivost arabsko-izraelskega spora. Fiktivni Josef ima dve identiteti in nobene, je del svoje dežele, v Parizu brez korenin. Je nihče, ki se gre še naprej svojo malo vojno, z nezmanjšano bolečino in prizadetostjo. Minski kamni, ki ga meljejo, ne bodo nikoli domleli, ker jih poganja prastara sila: Človekova razklapanost med dobrim in zlim. V pripovedni okvir sodi zgodba o Izraelki Havi in njenem možu, ki ga obmetavajo z očitki, da je »umazan Arabec« ali pa da je »prekleti Žid.« Roman je izjemno bralno delo, napisano zadahano, skoraj brez sapa, spretno, literarno doganano, zanimivo in aktualno. Tudi ko ga odložimo, zbujajo nas številna vprašanja, na katera ne zna in ne more zaenkrat še nihče odgovoriti.

Tako je šest romanov in jubilejno sedmo publikacijo zbirke izbranih besedami predstavil glavni in odgovorni urednik Pomurske založbe — če pa bomo kupili Mostove in jih prebrali, pa lahko povedano primerjamo s svojimi izkušnjami in odnosom do knjig.

Brigita Bavčar

CHASOBREDO = DENAR

V pesnikovi literarni zapuščini, ki obsega 27543 listov in listov, jih je nekaj sto opremljenih z oznakami »Knjiga nemira«, proti koncu dvajsetih let se je namreč ukvarjal z načrtom, da bi pod tem naslovom izdal nekaj bolj ali manj izpolnjenih prozinskih besedil, nastalih v dobrih dvajsetih letih. S Knjigo nemira sta se »ukvarjali« dve od njegovih fikcijskih oseb, manirirani pozni simbolisti Vincente Guedes in porabski književnik Bernardo Soares, med vsemi njegovimi literarnimi fikcijami najbolj sorodni osebi Fernanda Pessoa (pessoa = oseba).

Zbiranju teh »nepovezanih vtisov, zapisov brez naglobe«, tega »naključnega dnevnika«, v katerem se izraža njegovo značilno duhovno stanje, »ekstasičnega žalosti brez dna, ki se ničesar ne nadeja in nič ne pričakuje«, je sam nameraval najmanj eno leto — znanjalo pa mu je seveda moč za izpeljavo.

Toliko bolj so se za njeno uresničitev zavzeli naši sodobniki: »Knjiga nemira« je medtem postala od sile zanimiv projekt za izdajatelje in založnike v več jezikih; vsak se namreč lahko pobaha, da z novo razporeditvijo odlomkov sam postane pesnik. Bralci naj odloči, s katero izdajo se bolj istovetijo: z nemško, ki ljubi predvsem filozofsko spekulacijo, ali z italijansko, ki se drži trezne vsakdanjosti, s francosko in tako naprej in tako naprej, da niti ne govorim o izdaji v izvirnem jeziku, ki pozna portugalsko in brazilsko varianto.

Beseda je res o izjemni knjigi, natisnjeni le v tristo izvodih, kar je simbolično in simpatično, taka pa je tudi minimalna cena 60.000 dinarjev, ki je pravzaprav le proizvodna. (Avtorji in založba so se odpovedali kakršnemu koli honorarju!)

Stalna šestih knjig v posameznih letnikih Mostov letos prinaša še eno knjigo portugalskega avtorja António Lobosa Antunesa: Hudiču v riti, ki govori o občutljivih zdravniku in človeku, strnjenih v opisih vojne vihr v Angoli. Med branjem te knjige marsikomu zamelje v drobovju, mu stisne grlo in ga zaboli ob posameznih prizorih, čeprav ne gre za vojni ali vojaški roman, ne za go-le opise, ampak za podoživljanje angolske vojne, ki jo je pisatelj občutil na vsakem koraku. In to izrazil tudi z besedami:

»Če se je revolucija končala, razumete (in po svoje se je v resnici končala), se je zaradi mrtvih v Afriki, ki imajo usta polna prsti, da ne morejo ugovarjati.«

Psi gonjaci so že najeti je naslov romana iz Poljske, ki prinaša aktualno branje, čeprav se je pisatelj navidezno zatekel v zgodovino, na začetek tega stoletja, ki ga opisuje celo z nekakšno de-

ker je pač raje bral Belinskega in Dobroljubova ter ne Sienkiewicza, medtem ko je vsak pošten poljski dobroljub iz dna duše v tem času sovražil Ruse. Že od tedaj, ko so le-ti v drugi polovici 19. stoletja pogoltnili velik del poljskega ozemlja. Borec-vojak ima torej prav, kriv pa je tako imenovani intelektualci. Za vsako ceno ga je treba streti, če ne fizično, pa vsaj moralno. In ta dolg do resnice je hotel Terletski poravnati, pri čemer pa se mu je navidezni zgodovinski okvir zlahko razbil in počil na vse strani, ne le po Poljski, saj ga je mogoče po kosčkih sprejemati v marsikateri deželi sveta...

Most z Azerbajdžani s Poti pod zvezdami, predstavlja deželo, o kateri smo v zadnjem času v zvezi z zadnjimi politično-verskimi dogodki nekoliko več slišali tudi v Sloveniji, o književnosti pa nimamo pojma. Roman Nati-ga Rasula Zadeja je sicer nastal 1986. leta, opisuje pa čas pred tem in ni delo, ki bi potešilo našo zvedavost glede družbenopolitičnosocialne problematike Azerbajdžana, nekaj tega pa vendarle spoznamo iz zgodbe o mlademu fantu iz Bakuja, ki se v Moskvi, v drugačnem okolju to-

na likovnem področju. LIKOS bo še naprej navzoč tudi v domačem okolju, predvidena pa je tudi likovna izmenjava z Madžarsko, od koder naj bi prišel in se z deli predstavil Peter Istvan Balogh. Bogat je program odborov za glasbeno, literarno-knjižnično, plesno in folklorno ter lutkovno dejavnost, o čemer bomo pisali taktir, ko bodo posamezne prireditve oziroma manifestacije ljubiteljske dejavnosti.

B. Bavčar

kulturni koledar

CETRTEK, 11. MAJA
MURSKA SOBOTA — V dvorani kina Park bo ob 17.00 samostojna plesna predstava Pravljičja 21. stoletja, ki jo bo uprizorila plesna skupina Ekstatični krik s soboškega srednjšolskega centra. Plesajo Nataša Horvat, Svetlana Krstić, Saska Kovač, Petra Kurnjek in Nataša Šifnar.
PETEK, 12. MAJA

BAKOVCI Ob 19.30 se bo v prireditveni dvorani začela občinska revija odraslih pevskih zborov in oktetov soboške občine.
SOBOTA, 13. MAJA

MURSKA SOBOTA — Ob 20.25 se pred vzhodom v soboški grad začne sedma ponovitev gledališke predstave Zalezujoc Godoja, v režiji Duse Škof.
NEDELJA, 14. MAJ

KAPELA — V prostorih osnovne šole bo ob 15.00 občinsko srečanje odraslih pevskih zborov in oktetov radgonske občine. Nastopilo jih bo osem: šest zborov in dva okteta.

PONEDELJEK, 15. MAJA
MURSKA SOBOTA — Zadnja predstava Zalezujoc Godoja — gledališke skupine KUD Stefan Kovač (ob 20.25) pred nastopom na republiškem srečanju, ki bo 20. maja na Grosupljem.

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec je na ogled Tekstilni bienale Szombathely, ki ga posreduje Savaria Muzej Szombathely. Razstava bo odprta do 21. maja.

Na študijskem oddelku Pokrainske in študijske knjižnice je odprta razstava ŽIVLJENJE IN DELO prof. dr. Vilka Novaka ob 80-letnici njegovega življenja. Pomemben slovenski etnolog, literarni zgodovinar in jezikoslovec je večji del svojega raziskovalnega dela posvetil proučevanju domače pokrajine — Prekmurja.

LUDVIG ZOLTAN: RAZCVET POPKOV. 1988. mešana tehnika

LENDAVA — V Galeriji Lendava razstavlja svoje slike Ludvig Zoltan iz Nagykanizse na Madžarskem. Na ogled pa sta tudi stalna likovna muzejska zbirka.

LJUTOMER — V galeriji Antea Trstenjaka razstavlja svoje kolače in akvarele ljubiteljska — amaterska slikarka Ivana Marko.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin so bili do danes razstavljeni akti Marjana Jelenc. Odšel pa do 1. junija pa bo svoja dela razstavljal akademski slikar Jerić iz Maribora.

kino

Ta konec tedna (v petek 12. in nedeljo 14. maja) ob 19.00 in 20.00 bo v kinu Svoboda Gornja Radgona na sporedu domača drama KAVARNA ASTORIA, ki so jo posneli po literarni predlogi in scenariju Zarka Petana v Mariboru in govori o znani kavarni, skozi njo pa o usodi družine v povojnem, medvojnem in povojnem času. Film je režiral Jože Pogacnik, v glavnih vlogah pa nastopajo: Janez Hodec, Lidija Kozlovac, Branko Šturber, Aleš Valič in drugi. Preučerja je bila v Mariboru, film pa smo imeli priložnost videti v ponedeljek in torek (8. in 9. maja) tudi v soboškem kinematografu.

LETNI PREGLED LJUBITELJSKE KULTURNE DEJAVNOSTI

Za novega predsednika občinske Zveze kulturnih organizacij v Murski Soboti je bil na programsko-volilni letni konferenci izvoljen Ivan Obal. Iz poročil in povedanega v razpravi pa je izstopala predvsem težnja po neposredni strokovni pomoči ljubiteljskim kulturnikom v območnih svetovljalnih regijskih centrih, kakršni naj bi po besedah Toneta Siefaneca z republiške Zveze kulturnih organizacij nastal tudi v pomurskem središču.

saj so zanj ustrezne razmere, predvsem pa potrebe. Te so tudi po repertoarnih posvetih in tesnejšem sodelovanju zveze z drugimi. Poročila jih je za letni pregled dela prispevala le tretjina, načrtih pa je bilo tudi nekaj drugih. Vprašanj o pravočasnih informacijah mentorjem posameznih dejavnosti in o kulturnem sodelovanju s tujino. Ker poteka glavna neposredna kulturne izmenjave soboške občine s tujino le prek Zveze kulturnih

organizacij Murska Sobotica, bi bilo potrebno določene zadeve precizirati, posebej v zvezi z Dnevi Orslega, kulturno izmenjavo z Lastovko in gostovanjem gledaliških skupin v Porabju.

Program odborov Zveze kulturnih organizacij Murska Sobotica za tekoče leto je pester, poleg sodelovanja ljubiteljske zveze s skupinami in organizacijami zunaj države pa je poseben poudarek tudi na kulturnih stikih s posrbranim Paračinom, predvsem

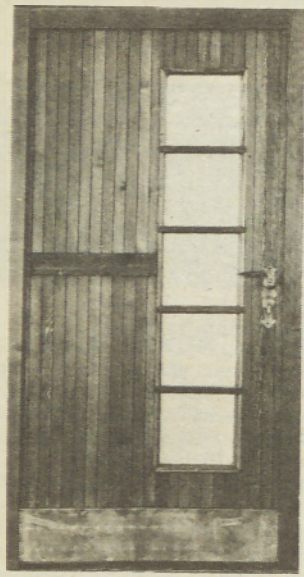
na likovnem področju. LIKOS bo še naprej navzoč tudi v domačem okolju, predvidena pa je tudi likovna izmenjava z Madžarsko, od koder naj bi prišel in se z deli predstavil Peter Istvan Balogh. Bogat je program odborov za glasbeno, literarno-knjižnično, plesno in folklorno ter lutkovno dejavnost, o čemer bomo pisali taktir, ko bodo posamezne prireditve oziroma manifestacije ljubiteljske dejavnosti.

B. Bavčar

BRALNA ZNAČKA

Maj je mesec mladosti, pa tudi čas za podelitev bralnih značk mladim, ki berejo. Karolina Kolmančič vodi bralno značko Miška Kranjca že dvaindvajset let in pravi, da so se pomurski otroci, čeprav s tremi rekami ločeni od Ljubljane, srečali z vsemi pomembnejšimi avtorji. Danes (v četrtek, 11. maja) so poleg nje v Porabju Branka Jurca, Božo Kos, Janez Bitenc, in Jože Smid; z otroki se pogovarjajo o svojih delih z namenom, da bi ohranili slovenski jezik na Madžarskem. Podelitev bralne značke v soboški občini pa bo v petek, ko bodo med mladimi bralci Vitan Mal, Ivan Minatti, France Forstnerič, Milena Batič, Nada Gaborovič, Janez Švanjcer, Jože Snaj, Miroslav Slana in domača pisateljica, ki bo podeljevala bralne značke ciliclanom v prvih razredih in mladincem v osmih ter drugim učencem, ki berejo knjige, vmes pa tudi srednješolcem.

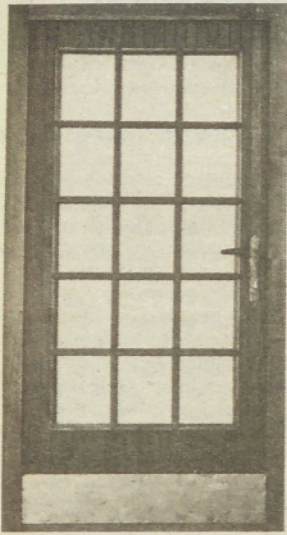
bb

20% POPUST za gotovinsko plačilo 6 mesečni KREDIT BREZPLAČNI PREVOZ

za večje nakupe

IZREDNO
35% GOTOVINSKI
POPUST
za standardna
vhodna
in garažna
vrata

- okna TERMOTON in JELOBOR SU
- notranja, vhodna in garažna vrata
- polkna, rolete žaluzije
- montažne stene
- lesene obloge
- vrtno garniture
- dopolnilni program

JELOVICA

Lesna industrija 64220 ŠKOFJA LOKA, Kidričeva 58, tel.: (064) 631 241, telex: 34579 yu lijel, telefax: 064/632 261, Predstavništvo MURSKA SOBOTA, Cankarjeva ulica, tel.: (069) 22 921

ELEKTRIČNI PASTIR

Električni pastir vam omogoča postavitve trajne ali začasne električne ograje v dolžini do 50 kilometrov. Napajate ga z akumulatorjem 12 V. S posebnim stikalom lahko izberete pogostost impulzov na eno ali dve sekundi.

V prodajni akciji, ki bo trajala do 15. junija 1989 vam nudimo 30% cenejši nakup pastirja v naših prodajalnah ISKRA: • LJUBLJANA, Tišova 19, • MARIBOR, Partizanska 11 in • KRANJ, Stara cesta 25

Popust vam bomo priznali samo v primeru, da s sabo prinesete izpolnjeni kupon:

KUPON za 30% cenejši
nakup ELEKTRIČNEGA PASTIRJA

Kupec: _____

Ulica _____ št. _____

Kraj _____ Poštna št. _____

Številka garancijskega lista _____ Žig in datum prodaje _____

Pastir, ki je kos tudi kralju živali!

IVO OREŠNIK

PRED SEDEMDESETIMI LETI JE NASTALA JUGOSLAVIJA

1

PREKMURJE 1000 LET V SESTAVI SVETOŠTEFANSKE KRONE

V 6. in 7. stoletju so bile velike selitve slovanskih plemen iz Polesja (Ukrajina) prek Panonske nižine na Balkan in do Jadranskega morja. Slovanska plemena so poselila tudi zahodni del današnje Madžarske (panonski Slovani) ter ozemlje današnje Slovenije vse do Visokih Tur v Avstriji (karantanski Slovenci). Karantanski Slovenci si v 7. Panonski pa v 9. stoletju izoblikujejo tudi svoje državne tvorbe, kar pomeni začetek slovenske zgodovine. Blatograd (ali Blatenski Kostel) je kot svojo prestolnico zgradil slovanski knez Pribina okrog leta 840 (ostanki so vidni še danes v okolici kraja Zalavár pri Keszthelyu). Pribina je kot mejni grof velike frankovske države upravljal ozemlje od Donave do Lipniškega polja (Leibnitz) ter od spodnje Rabe in današnjega Szombathe-lye do Drave. Obkrožali so ga slovanski velikaši. Zgradil je več cerkva. To je bilo tudi obdobje intenzivnega pokristjanjevanja Slovencev, kar sta v Spodnji Panoniji od leta 863 dalje vodila solunska brata Konstantin (Ciril) in Metod, in to v slovanskem jeziku. Pribinov sin Kocelj je od 868 do 874 vladal v Spodnji Panoniji kot samostojen slovanski knez, njegova država, katere sestavni del so bili tudi predniki današnjih Pomurcev, pa je dosegla vrh politične in cerkvene samostojnosti.

Leta 881 so ozemlje med Tiso in Donavo poselili nomadski konjeniki Madžari, ki so 894. leta udarili in opustošili tudi Spodnjo Panonijo. Glavnina madžarskih plemen pa je pod vodstvom Arpada (890–907) prišla iz Dnepra in prešla Karpate. 899. je bila Panonija povsem v njihovih rokah in opustošena. Frankovski red pa zrušen. Madžari to imenujejo kot osvojitve domovine (konfoglatas). Leta 975 so madžarska plemena že začela sprejemati krščansko vero. Od leta 997 do 1038 jim je vladal Štefan I., katerega je leta 1001 papež Silvester II. okronal za prvega madžarskega kralja. Madžarska pa je postala »apostolska kraljevina« vse do konca druge svetovne vojne. Madžari so s svojo naselitvijo uničili neposredno povezavo med zahodnimi in južnimi Slovani. V stoletjih so redko naseljeni panonski Slovani utonili v madžarskem morju, le na obrobju njihove države se je ohranil strnjen slovanski živelj; današnji Prekmurci in Porabci, ki so pod Madžarsko oblastjo vztrajali v svojem Slovenskem poreklu celo tisočletje. Madžari niso takoj pregnali ali pobili vseh staroselcev. Preživeli Slovani so močno vplivali na madžarski način življenja. Prav Madžarom podložni panonski Slovani so imeli poglavitni delež, da je madžarsko ljudstvo od sredine 10. stoletja dalje prešlo od živinoreje (nomadstva) k poljedelstvu. Madžari so v stoletjih prevzeli tudi okrog 1000 slovanskih besed, predvsem iz poljedelstva in družbene ureditve.

Ogrsko-stajerska meja se je sčasoma ustalila na Kučnici in Muri, in ta v 12. in 13. stoletju, in dobivala tudi značaj narodnostne meje. Svoje ozemlje so Madžari zavarovali s tako imenovanim ozemljem (Ország), gozdni pas s središčem v Oriszenipetru z bojevitimi ogrskimi fevdalci in slovenskimi podložniki.

Tekla so stoletja, v pokrajini ob Muri skoraj brez razvoja, kot da se je čas ustavil. Vse do leta 1919 je ostalo Prekmurje s Porabjem zaostala obrobna

agrarna pokrajina, Murska Sobota, Dolnja Lendava in Monošter pa skromna okrajna in trgovska središča, ki so bila skoraj brez industrije in meščanstva.

Omeniti velja le nekaj opekarn, parnih mlinov in žag ter nekaj drobnih trgovin, po večini židovskih. Se najbolj je bila razvita obrtna dejavnost, in to predvsem po grofovskih marofih. Nastajanje meščanstva in inteligence pri nemadžarskih narodih je bilo sistemsko ovirano. Ves sistem solstva je bil organiziran tako, da tudi Prekmurcem in Porabcem ni bilo možno razviti lastne posvetne inteligence. Duhovščina je bila edina plast izobraženstva, ki je ohranila zvezo z ljudstvom. Ta je vplivala na kmeta prek cerkve in skromne književnosti v domačem narečju, prav tako pretežno verskega značaja. Upravno oblast v pokrajini so predstavljali in izvrševali uradniki, ki so prihajali iz notranjosti Ogrske. Nemadžari niso imeli možnosti do višjih državnih in upravnih služb. Državna uprava pa je slonela na vaških notarjih in njihovih uradih. Do konca prve svetovne vojne Prekmurje in Porabje, razen duhovščine, ni imelo domače inteligence, izjema je bilo nekaj učiteljev, kakšen advokat in zdravnik, toda ti se običajno niso prištevati k Slovincem. Prve znake meščanstva so predstavljali židovski trgovci in gostilničarji.

Čeprav so se Prekmurci imenovali za Slovence, rojake prek Mure pa Slave, Stajerce in Kranjce, tu ni bilo določene zavesti o lastni nacionalni pripadnosti širšemu slovenstvu. Tudi nazivanje svoje pokrajine za Slovensko krajino je prej pomenilo neko avtonomnost in avtonomnost kot pa zavest o splošni slovenski nacionalni pripadnosti. Rahla narodna zavest je obstajala le v Prekmurcih ob Muri, ki pa je bila v

Ostanki nekdanje bazilike v Blatogradu

glavnem posledica tesnejših stikov teh ljudi z Veržem in zlasti še z Ljutomerom, saj je leta 1868 kar okrog 600 Prekmurcev, pretežno Dolincev, prišlo na prvi slovenski tabor v Ljutomer. Prekmurce pa je navezovala tudi trgovska Radgona. Sicer pa: vse poti so vodile le v notranjost Ogrske, proč od osrednje Slovenije. Čez Muro je vozilo le nekaj brodov, mlini na Muri pa so bili pomembne točke osebnih stikov prebivalcev na obeh bregovih Mure. Pomemben ra-

zlog, da sta Prekmurje in Porabje v stoletjih ohranila slovenskonarodni značaj, je poleg že omenjene vloge molitve in skromne književnosti v domačem narečju seveda tudi prometna odmaknjenost, življenje v naravnem gospodarstvu in pa dejstvo, da tuja fevdalna gospoda (grofje) semkaj ni naseljevala madžarskih tlačanov (kar so nemški grofje v nekdanji Karantaciji počeli in uspevali s ponemčevanjem). Madžari so sicer prebivalce Prekmurja in Porabja razglašali za ostanke keltskih Vendov (Vandalov), vendar vse do konca 19. stoletja posebnega nasilnega potujčevanja niso izvajali. Po letu 1867, ko so si v avstro-ogrski državi Avstriji in Madžari razdelili interesne sfere (dualizem – dvovladje), pa postaja madžarizacija v Prekmurju in Porabju občutnejša in asimilacijska politika nestrpnejša. Že leta 1898 so madžarizirali vsa krajevna imena. Lokalni tednik Muraszombat és vidéke, ustanovljen kot glasilo Madžarskega izobraževalnega društva za Vendsko krajino, je bil nekaj časa dvokolonski (v madžarskem jeziku in slovenskem narečju), od 1889 se načeloma tiska le v madžarskem jeziku, postaja torej pomembno sredstvo raznarodovanja. Do leta 1890 je bil ves pouk v prekmurških in porabskih šolah v domačem slovenskem narečju, po tem letu pa se tako imenovani vendsko-slovenski jezik izrine iz šol in prevladala je madžarščina.

Leta 1910 je takratna Madžarska (del Avstro-Ogrske) štela okrog 20 milijonov prebivalcev (dobra tretjina je bila nepismena), skoraj pol države pa so predstavljali nemadžarski narodi, pretežno Slovani. V madžarskem parlamentu, ki je takrat štel 413 poslancev, pa so imeli nemadžarski le 8 do 10 predstavnikov, pa še to je bila madžarsko čuteča aristokracija nemadžarskih narodov. Ministrski predsednik grof Tisza je takrat izjavil, da bo na Madžarskem mogoče misliti na demokracijo šele takrat, ko se bo že posrečilo pomadžariti 10 milijonov nemadžarskih prebivalcev. Zato so onemogočali tudi splošno volilno pravico, saj bi ta okrepila vpliv nemadžarskih narodov, kar bi bilo nevarno za prevlado Madžarov. Madžarska statistika leta 1910 v Prekmurju več ne omenja Vendov, marveč jih prišteva kar »med ostale«. Od leta 1913 je izhajal tednik novine, v prekmurškem narečju, urejal ga je Jožef Klekl st. pod geslom: Branimo krščanstvo, ljubimo svoj jezik, svoj narod, svoj dom.

Zemlja na Madžarskem je bila vsa stoletja last »naroda« oz. njegovega predstavnika kralja. Za »naroda« so pojmovali aristokracijo vojaškega kova od prvih časov naselitve v Panonski nižini pa do poznejših grofov. Ko se je na Madžarskem razširilo krščanstvo, so k »narodu« prištevati tudi predstavnike visokega klera. Kralj pa je »narodu« kot priznanje za zvestobo njemu in kroni podeljeval to zemljo in fevd, nekateri so postali gospodarji kar celih pokrajin (grof Eszterházy). V 19. stoletju je bila v rokah 324 veleposestnikov skoraj četrtina vse madžarske zemlje, posestva rimskokatoliške cerkve pa so obsegala več kot milijon oralov. S kraljevimi podelitvami, pozneje pa tudi s porokami, dedovanjem in s prepradajo se je tudi v Prekmurju širil obseg veleposestev.

Latifundij kneza Eszterházyja je segal od Mure do Blatnega jezera, v Prekmurju je imel 82 vasi oziroma 9100 ha zemlje. Neposredni sosed mu je bila grofica Marija Zichy v Beltinčih s 14 vasi in 1076 ha zemlje. Njen meja je bil avstrijski grof. St. Julien Walsee v Rakičanu s 5 vasi in 1050 ha zemlje. Soboški Grof Szapary je imel 23 naselij in 4656 ha zemlje. Njegov sosed je bil tihiški grof Zsiga Batthyány s 8 naselji in 604 ha zemlje. Grof Szapary je imel svojo pristavo na Krajni. V sosesčini te pristave pa je bilo veleposestvo kontese Ernestine Batthyány s sedežem v Polancih, imela je 116 ha zemlje (znana kot polajnska grofica). Okrog Cankove so imeli obsežne gozdove in pristavo avstrijski plemiči Kodolčić (362 ha). V Topolovcih je bilo 213 ha veliko posestvo priseljenega Nizozemca Pitza, kar je kupil od grofa Szapáryja.

Središče nekdanje Murske Sobote

Ostanki zemlje do avstrijsko-madžarske meje z velikimi borovimi gozdovi je bila last grofov Batthyányjev s sedežem pri Gradu. V Moravcih je bilo srednjeveliko posestvo Nádasdyjev, na današnji jugoslovansko-madžarski meji pa manjše posestvo papeškega grofa Matzenauerja v Prosenjakovcih. Nedaleč od njega je bilo srednje veliko posestvo Hilde Mraz v Motvarjevcih. Razen tihiškega grofa in polanske kontese so živeli vsi drugi aristokrati v Prekmurju prek 5000 ha zemlje. Prebivalci Prekmurja in Porabja pa so bili v 90 % mali kmetje, kočarji, tisoči pa »heroši« na grofovskih posestvih. Družine so imeli s številnimi otroki, tudi po 10 in več, ki so živeli v obupnem pomanjkanju. Največ jih ni imelo niti toliko zemlje, da bi se lahko za silo preživljali, zato so iskali delo kot izseljenci v tujini ali sezonski na ogrskih veleposestvih, na Hrvaškem in v Vojvodini. Delo na domačih ali tujih veleposestvih jim je bila glavna gospodarska in socialna opora.

(nadaljevanje prihodnjici)

Referendumski programi se uresničujejo

Časov, ko so občani Velike in Male Polane ter Brezovice odhajali s kovčki v svet — pred vojno kot izseljenci, po njej pa kot domci — ni več. Zdaj je iz teh treh krajev na delu v tujini le še 40 delavcev, mnogi pa so našli delo v domačih podjetjih. Tako zdaj hodi na delo v Lendavo, Mursko Soboto, Beltince ..., ali pa dela kar v domači Delozi 448 delavcev. Največ zaposlenih ima seveda Velika Polana, ki ima v 228 gospodinjstvih 979 prebivalcev, od katerih je 258 zaposlenih v združenem delu. Druga po številu prebivalcev je Mala Polana, vseh skupaj je 438, ima 116 gospodinjstev in 130 zaposlenih. V Brezovici pa je 271 ljudi, ki žive v 67 gospodinjstvih, na delo pa hodi 61 vaščanov. V krajevni skupnosti Polana zdaj živi v posameznem gospodinjstvu v povprečju 4,1 osebe. Zaposlenost je že precej velika, saj hodi na delo v povprečju iz vsakega gospodinjstva po en član.

S podatki, ki smo jih zapisali, nas je seznanil predsednik sveta krajevnih skupnosti Polana Slavko Prša, s katerim smo se pogovarjali, da bi kaj več zvedeli o pripravljenosti ljudi za dajanje denarja za skupne potrebe, torej za samoprispevek.

»Plačevanje samoprispevka, in sicer kot določen odstotek od osebnega dohodka, dohodkov iz obrti, katastrskega dohodka, pokojnin ..., pa tudi določenih zneskov od gospodinjstev, ima v krajevni skupnosti Polana že večletno tradicijo. Tako imamo tudi zdaj v vseh treh vaseh uvedeno plačevanje krajevnih samoprispevkov, in sicer v Veliki Polani za 5-letno obdobje, v Mali Polani (zaselek Bukovje) za 3 leta, v malopolanskem zaselku Mačkovci pa se referendumsko obdobje v kratkem izteče, zato bodo znova šli na glasovališča. Drugače je v Brezovici, kjer so samoprispevek uvedli lani.

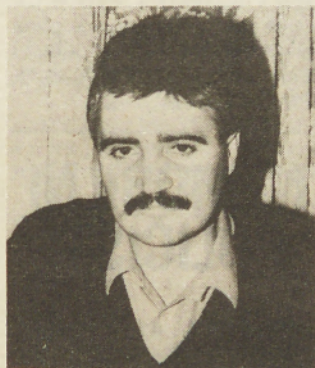
»Ali v vaseh krajevnih skupnosti Polana v celoti uresničujete referendumske programe?»

»Bi kar dejal, da jih. V Veliki Polani so zdaj sicer posodili nekaj denarja za sofinanciranje

telefonskega kabla med črenšovsko pošto in Polano, kar pa bo vrnjeno. Je pač boljše, da denar kroži, kot pa da bi ležal v banki. V Veliki Polani teče akcija za zidavo vaško-gasilskega doma, ki ga nameravajo postaviti na parceli nasproti stare šole. V ta namen so z denarjem krajevnega samoprispevka že kupili precej opeke, lesa, kritine in še letos naj bi objekt sezidali; če že ne v celoti, pa vsakega kor tri garaže, v katere bodo dali gasilske avtomobile in opremo. V malopolanskem zaselku Bukovje pa denar krajevnega samoprispevka v glavnem

V malopolanskem zaselku Mačkovci se bodo v nedeljo, 14. maja, na referendumu odločali o ponovni uvedbi krajevnega samoprispevka. Tega naj bi uvedli za čas od 1. junija 1989 do 30. maja 1994. leta. V teh letih bodo denar zbiral za asfaltno prevleko na vaških ulicah, nadaljnje urejanje vaškogasilskega doma, ureditev avtobusnega postajališča in za druge komunalne potrebe.

porabljajo za postopno urejanje vrhnjih slojev asfalta. Od skupne površine 8 000 kvadratnih metrov so doslej položili asfaltbeton na 6 500 kvadratnih metrih, na površini 1 500 kvadratnih metrov pa bodo to naredili v letošnjem poletju. Gasilci Bukovja so lepo uredili večjo sejno sobo, to pa prete-

Slavko Prša, predsednik sveta KS Polana

žno s prostovoljnim delom in s pomočjo denarja, ki so ga dobili za staro železo, katerega so nabrali v vasi med očiščevalno akcijo. V Mali Polani — zaselku Mačkovci — so z doslej zbranim samoprispevkom urejali vaško-gasilski dom, v katerem je tudi zbiralnica mleka. V Brezovici pa so lani napeljali vaški vodovod, uredili pa so tudi avtobusno postajališče in sofinancirali asfaltiranje kategorizirane občinske ceste med Brezovico in Nedelico.

»Pa načrti? Slutim, da jih ne manjka ne v Veliki in Mali Polani in ne v Brezovici!«

»Čeprav imamo od pred kratkim precej telefonskih naročnikov, čitimo potrebo po javni telefonski govorilnici, ki naj bi bila v Veliki Polani kot krajevnem središču naše krajevske skupnosti. Radi bi imeli tudi večje prostore za potrebe pošte. Želja krajanov pa je tudi večja trgovina s tehničnim blagom. Na zboru občanov v Veliki Polani je vzniknila pobuda, da ne bi bilo narobe, ko bi dvorano v združenem domu preuredili, in sicer tako, da bi jo (vodovodno, op. pisca) ločili v dva prostora: v zgornjem bi bila po površini enako velika dvorana, resda bi bil strop nižje, v spodnjem prostoru pa naj bi bila velika tehnična trgovina. Tako blago gre v naših krajih lepo v denar, o čemer govore izkušnje sedanje majhne trgovine, zato bi bila pridobitev koristna tako za občane kot trgovsko podjetje Univerzal, ki je pokazalo za naložbo dokajšnje zanimanje.

»To pa najbrž še ni vse!«

»V Veliki Polani bodo zgradili še nekaj požarnovarnostnih vodnjakov, v vseh treh vaseh bomo obnovili pokopališča, skrbeli bomo ne le za glavne, ampak tudi poljske ceste, ustrezno pa bomo poskrbeli še za ureditev stare šole v Mali Polani in gasilskega doma v Brezovici, medtem ko za staro šolsko poslopje v Veliki Polani ne vidimo druge rešitve kot porušitev in odstranitev materiala, s čimer bo odstranjena nelep podoba, po drugi strani pa bo nekako nakazan prostor za morebitno družbeno usmerjeno gradnjo ustreznih objektov.«

S. Sobočan

Izdellovalci domače in umetne obrti, združite se!

Izvršni svet SO Lendava je prešel od besed k dejanjem. Idejo, ki je stara že osem let, bodo poskušali uresničiti v praksi. Gre namreč za ustanovitev centra za razvoj domače in umetne obrti, v katerega pa bi se lahko vključili tudi izdelovalci iz drugih občin. Sodelovanje z Domom iz Ljubljane jim je do sedaj samo škodilo in odžiralo dobiček, lendavski center pa bo njihove izdelke ne le prodajal, ampak skrbel za celotno organizacijo in izobraževanje.

Tako so v IRELU v Ljubljani naročili študijo, ki bi jim prikazala sedanji položaj te dejavnosti v občini in hkrati nakazala možnosti za nadaljnji razvoj. Študijo so prejeli pred kratkim. Alenka Stupar pravi, da so z njo zelo zadovoljni.

Kaj bo torej razvojni center za domačo in umetno obrt?

»Razvojni center bo tisti, ki ne bo samo vodil prodajo, ampak spodbujal domačo in umetno obrt, opravljal funkcijo trženja. Dejansko pa ta program obravnava to dejavnost kot razvojno kategorijo v gospodarstvu, estetični in ustvarjalnosti. Čeprav ima ta dejavnost še izrazito socialno funkcijo, pa jo mi želimo razviti v dejavnost, ki bi postala alternativa moderni tehnologiji. Tako je tudi postavljen ta program centra in prihodnje tovarne. Do sedaj je obstajala velika vrzel predvsem med ustvarjalci in prodajo. Center naj bi ustanovili še pred septembrom, računamo, da bo okrog 40 članov. Po podatkih je ta čas 35 odstotkov izdelovalcev izdelkov iz lesa, 38 iz lesa, 15 iz keramike in 5,8 odstotka iz slame.

Boste konkurenca obrtnim združenjem?

»Ne, mi pričakujemo, da bo obrtno združenje pri tem sodelovalo. Do sedaj ni, ker vključujejo samo prave obrtnike, to pa je dopolnilna dejavnost.«

Kako si zamišljate celotno organizacijo, delo centra?

»Izhajati moramo predvsem od izdelovalcev. Menim, da bodo na začetku delovanja razvojnega centra velike vrzeli, to pa predvsem zaradi tega, ker ta domača obrt ni dovolj uveljavljena. Razvoj bo potrebno pospešiti. S tem se ukvarjajo izključno starejši občani, mladi pa se za to dejavnost več ne odločajo. Drugi problem so surovine. Ta območja so bila včasih znana po šibju, po posebni vrsti koruze, z razvojem kmetijstva pa je vse to izumrlo. Če bo center opravljal svojo nalogo tako, kot smo si zamišljali, bo zagotavljal prodajo in nakup surovin oziroma bo spodbujal lastno proizvodnjo potrebnih surovin. Vsi so namreč kmetovalci, zato ni problem zagotoviti si potreben material. Vendar jim potem mi moramo zagotoviti, da bomo izdelke tudi kupili. Sedaj se bojijo prav tega, da bodo nekaj sejali, potem pa tega ne bodo mogli prodati.«

In na kakšen način boste organizirali center?

»Možne so razne oblike ustanovitve. V študiji je predvidena kot popolnoma samostojna organizacija, vendar menimo, da to v začetku ni mogoče, ker je potrebno veliko delati na razvojnih vprašanjih, problematično pa je tudi zagotavljanje potrebnih sredstev. Imamo več različic, vendar se konkretno še nismo dogovorili. Ena takih oblik je v okviru obrtnega združenja, druga v okviru kmetijske organizacije, tretja v okviru prihodnje to-

varne in četrta v okviru zavoda za kulturo. Ta slednja je še najslabša, saj vemo, kakšen je položaj družbenih dejavnosti. Se ta mesec se bomo odločili za vrsto organiziranja, morali pa se bomo za tako, ki je najcenejša. Problem je tudi z dodatno zaposlitvijo.«

INTERVJU

Kakšne so možnosti za prodajo?

»Realne možnosti so velike. Vse, kar sedaj naredijo, lahko prodajo prek Doma. Vendar ta ni dober plačnik. S plačilom zastaja šest do osem mesecev.«

Kakšni so vaši cilji z ustanovitvijo tega centra?

»Naš prvi cilj je ohraniti narodno samobitnost, vse eksponate, ki so značilni za določeno

Alenka Stupar, članica izvršnega sveta SO Lendava

bbp, foto: nj

POGOVOR Z ROZALIJO KOROŠAK

Rada pomagam ljudem, če pomoč potrebujejo

Ste mogoče kadarkoli, recimo zvečer, začeli razmišljati o sebi, o svojem življenju? Ste se vprašali, kakšen je pravi smisel življenja? Ste se vprašali, ali se dandanes resnično pehamo za vsakdanji dinar ali pa je v našem kratkem življenju prostora še za kaj drugega? Niste? Nič hudega. Niste namreč edini. Veliko je ljudi, ki o tem sploh ne razmišljajo. So namreč preobremenjeni z vsakdanjimi skrbmi, ki jih ne zmorejo ali pa ne znajo rešiti. Pa vendar — so ljudje, ki jim je nepehanje za denarjem nekaj samo po sebi umevnega, ki ob svojem garaškem delu najdejo še čas za soljudi, ki svoje delo tudi prekinajo, da bi pomagali sočloveku. Ena takšnih je tudi Rozalija Korošak iz Stare Nove Vasi pri Križevcih pri Ljutomeru. Je kmetica in gospodinja, ki ji kmetovanje počasi postaja breme, kajti kmalu si bo naložila sedmi križ. Kljub temu pa je še vedno aktivna v osnovni organizaciji Rdečega križa kot laična bolničarka. Za svoje dolgaletno delo v tej organizaciji je pred kratkim prejela tudi Zlati znak RK in priznanje te humanitarne organizacije. Kdo je pravzaprav Rozalija Korošak?

»Že od otroštva sem si želela postati babica. To pa mi nikakor ni uspelo, pa ne zaradi sebe, pač pa zaradi spleta okoliščin, ki mi niso dopuščale, da bi opravila ta tečaj. No, v Mariboru smo nekoč imeli tudi obvezne tečaje za bolničarje, če se ne motim, so trajali 80 ur, in tako sem opravila ta tečaj, postala laična bolničarka in to me je tudi veselilo, saj mi obvezovanje, pogled na kri in druge stvari niso delale težav.«

Iz Maribora ste se preselili v Staro Novo vas. Tu ste se vključili v Rdeči križ. Kaj je bila in je še vaša osnovna naloga?

»Od 1969. do danes sem vaška bolničarka, saj so mi sovaščani to nalogo soglasno zaupali. Od takrat naprej pomagam ljudem, če so moje pomoči potrebni. Skoraj vsa vas je bila v tem času že pri meni. Pomagam tudi v primeru smrti, saj se v naši vasi večkrat dogajajo tudi prometne nesreče s smrtnim izidom.«

Kot vaška bolničarka morate poznati precej zdravil in njih uporabo. Ali pri vašem delu upora-

Rozalija Korošak iz Stare Nove vasi (s svojo škatlo prve pomoči, gre za majhno lekarno, v kateri so zdravila in obveze) je ponosna na Zlati znak Rdečega križa Slovenije, ki ga je prejela za aktivno in humano delo.

bljate izključno ta zdravila ali pa si v določenih primerih pomagata s kakšnim domačim zdravilom?

»Včasih že. Spominim se, ko sem pred leti dobila neko mažo za razkužitev, ki je bila zelo pekoča. Ljudje tega niso marali, zato sem se skušala znajti po svoje. Uporabila sem alkohol, ki je bil manj pekoč. No, včasih svetujem pitje domačih čajev ali kaj podobnega. Mistim, da ni nujno, da za vsako malenkost ljudje jemljejo tablete.«

Kakšna domača zdravila ste najpogostejše uporabljali?

»Kamilične in druge čaje, senele zdrav ali kaj podobnega.«

Kako vaši sovaščani gledajo na vaše delo?

»Mislim, da me kar precej spoštujejo. Čeprav je moje delo brezplačno, pa mi včasih iz hvaležnosti podarijo kakšno malenkost. Pred kratkim sem nekemu faniku obvezala prst, njegov oče pa mi je iz hvaležnosti poslal malo sovo, izdelan, ki ga sami delajo doma. Spominjo se me tudi ob Novem letu, mi pišejo, skratka — na različne načine mi izkazujejo pozornost za vse dobro, kar sem jim naredila.«

Samo obvezovanje in dajanje zdravil pa ni vse, kar delate?

»Res je. Včasih me pokličejo tudi na dom, prevežem bolnike, jim

dam zdravila in jih oskrbim. Večkrat sem videla, da si sami bolniki ne morejo popraviti hiše, pa sem jim tudi tam pomagala. Dela je skratka več kot dovolj.«

Kako pravzaprav zmorate vse skupaj — delo na kmetiji in bolničarstvo?

»Veste, z dobro voljo gre vse. Tudi če sem kdaj morala pustiti delo na njivi, če se je zgodila kakšna nesreča in sem morala iti, ni

bilo problemov. Vedno sem šla pomagat z dobro voljo, saj je marsikomu pomoč bolj potrebna kot meni.«

Vas vaši varovanci ubogajo?

»Mislim, da me res ubogajo. Če sem komu zabičala, da pri jemanju zdravil ne sme piti alkohola je človek to upošteval. Zagrozila sem jim, da bodo morali k zdravniku, če me ne bodo ubogali, tam pa je dosti huje. In to je zaleglo. Nikoli nisem imela kakšnih posebnih težav.«

Vaše delo je prostovoljno, zanj ne dobite nobenega denarja. Kaj vam pomeni takšno delo?

»Kar dosti. Gre za humanitarno dejavnost, ki me je vedno veselila, zato nikoli nisem pričakovala tudi nobenega plačila. Če grem pomagat, grem z veseljem in iz srca.«

Če bi se rodili še enkrat, bi se odločili enako?

»Na vsak način. Mogoče bi — če bi imela možnost — šla delati tečaj za babice, to še me vedno veseli. Če pa to ne bi bilo možno, bi ponovno postala bolničarka. Gre za hvaležno dejavnost, saj delaš z ljudmi, ki tvoje delo znajo ceniti in so ti zanj hvaležni.«

Dušan Loparnik

TUDI ŽIDJE SO V DEŽELI NAŠI

Do dandanašnjega dne še nisem zasledil strokovnega ali drugega raziskovalnega dela, ki bi se lotilo zdaj že skoraj preminulega židovskega življa v Prekmurju, čeprav je to izobraženstvo v svojem času veliko pomenilo. Niti tolikšne pozornosti ni bilo deležno, kot je imajo Romi danes, čeprav gre za večvredno bližnjo ljudstvo.

Letos je bil pri nas, v Jugoslaviji, politično-interesni sestanek evropske židovske študentske zveze, čeprav naši študentje židovskega porekla niso vključeni v to organizacijo in sodelujejo le

kot opazovalci. Naši mladi Židje (v Prekmurju jih skoraj ni) se za politiko ne zanimajo. Statistični podatki to potrjujejo, še zlasti pa njihova poklicna usmeritev, saj študirajo v glavnem medicino, farmacijo, tehnične vede, največ — se ve — trgovanje in najmanj politične vede. Morda jim je trpljenje predhodne generacije spodbudilo odpor do politike in ideologije vsake vrste. Med prekmurskimi Židi ni opaziti delitve na verne in druge; spoštujejo tradicionalne vrednote, kar jih krepi v njihovi samobitnosti.

Prekmurski sinovi zaveze so

bili zmeraj delavni, taki so tudi njihovi današnji potomci. Še zmeraj se zavzemajo za tradicionalne obrede. Po osvoboditvi še nisem zasledil nekoč neizbežnega obreda obrezovanja novorojencev in drugih krstnih navad.

Kaže, da je za specifično prekmursko židovsko skupnost potrebno še veliko strokovnih raziskav, kar pa je zbranega gradiva premalo vrednotimo v raziskovalnih programih. Obzirno, vendar brez ovinkov moramo opozoriti na njihovo ogroženost.

Dini Titan

Bernarda B. Peček

Velikanske zaloge zmrznjenega plina pod morskim dnem

Pod oceanskim dnem so skrite nezasišane količine plina. Sovjetski znanstveniki trdijo, da so šestkrat večje od vseh znanih energetskih virov skupaj.

Plin je v ledu podobni mešanici vode in metana, ki jo imenujejo plinski hidrat.

Plinski hidrat ima tridimenzionalno mrežasto strukturo, ki jo sestavljajo molekule vode, v vmesnem prostoru pa so molekule metana. Snov je trdna kot led. Če plinski hidrat segrevamo, se raztopi in spremeni v vodo in plin.

Vmesni prostori v tej mreži so napolnjeni s neverjetnimi količinami plina. En sam kubični meter

plinskega hidrata lahko vsebuje 170 kubičnih metrov metana pri običajnem atmosferskem tlaku.

Plinski hidrat nastane samo ob visokih pritiskih in ob nizkih temperaturah. Oboje je dano na morskem dnu, ki je vsaj 1.000 metrov pod morsko gladino. Skoraj 90 % svetovnih oceanov je tako globokih in pravšnje razmere obstajajo v 600 milijonih kubičnih kilometrov usedlin, ki so na morskem dnu. A tudi če ne bi bile vse usedline pomešane s plinskim hidratom, je količina še vedno ogromna.

Sovjetska ocena govori o tem, da je v sedimentih na oceanskem dnu 1.000 milijonov kubičnih ki-

lometrov plinskega hidrata. Do nedavna o plinskih hidratih ljudje niso veliko vedeli. Naravnih hidratov niti niso veliko proučevali, saj se takoj spremenijo v vodo in plin, čim jih dvignejo na površje. Dandanes pa lahko z modernimi metodami opazujemo oceansko dno in s pomočjo seizmičnih krivulj dobimo predstav o njihovem sestavi.

Seveda še ni mogoče segati po teh hidratih, ker so v velikih globinah. Vrtanje je lahko nevarno, saj toplota, ki se razvija ob njem, lahko raztopi hidrat in sprosti velike količine plina. Ta pa lahko eksplodira.

Največ možnosti za pridobivanje ogljikovodika (tudi metan je ogljikovodik) je pravzaprav pri izkoriščanju plina, ki je pod hidratom. Plinski hidrat izpolnjuje luknjičasto usedlino in jo spreminja v neprodušni sloj. Ta zapira pot plinu, ki bi se sicer dvigal proti površju. To je popolna zavora, saj je toliko bolj neprodušna, kolikor več plina se nabira v hidratovi »mreži«. Končno v molekularni mreži ni več prostora in prosti plin se začne nabirati pod tem slojem.

Plin v usedlinah nastaja iz organskih snovi. V nastajanju plina sodelujejo bakterije ali pa plin, ki nastaja zaradi kemičnih sprememb.

PC BERE SAM

Čedalje več tekstov se dandanes obdeluje na osebnih računalnikih. Problema pa nastane, ko je treba v računalniški sistem vnesti besedila, ki še niso vnesena in shranjena na ustreznih medijih. Zvečine to zahteva ponovno marljivo tipkanje, oziroma je zahtevalo, saj se je pred kratkim na tržišču pojavil program textpert, ki elegantno opravi s tem vprašanjem.

Program so izdelali v španski računalniški firmi Ciencia Tecnología Aplicada v Barceloni. Gre za program OCR, optično prepoznavanje črk. To je prvi zares uporabljen visokokakovostni program te vrste za osebne računalnike na svetu.

Podobni softverski programi so sicer znani že nekaj let, vendar so imeli vsi veliko pomanjkljivost, da so lahko brali in prenašali samo besedila, ki so bila napisana v zelo omejenem tipu in velikosti črk. Bili so tudi zelo zapleteni in nerodni za uporabo.

Novi program vse te pomanjkljivosti odpravlja. Lahko bere tipkana, tiskana in celo rokopisna besedila, če le niso preveč grdo napisana, prilagodi se različnim velikostim črk. V minuti prebere okrog 1500 znakov. Uporaben je za hranje besedil, številčnih preglednic, grafikonov. Stopnja napačnega branja pa je samo 0,05-odstotna.

INTELIGENTNI SATELITI

Umetni sateliti, ki krožijo okoli Zemlje, zmerejo neverjetne reči. Vsako sekundo registrirajo in pošljejo na Zemljo 118 milijonov informacij, to je več, kot jih morejo znanstveniki obdelati. Na kratko rečeno: sateliti povzročajo pravo zmešnjava podatkov.

Zato si zdaj prizadevajo, da bi naredili »inteligentne« satelite. Takšen satelit bi bil nekakšno leteče oko, ki vidi samo tisto, kar je pomembno za znanstvenike ali za vojaške strokovnjake, za katere so te lebdeče kamere zunaj v vesolju še prav posebno dragocene.

Napravica, ki so jo poimenovali umetna inteligenca, naj bi,

tako kot to delajo človekove oči in človekovi možgani, izločila vse nebitvene informacije in odbrala samo tiste podatke, ki so pomembni za vidika posebne naloge, ki jo opravlja satelit.

Takšen satelit je vojaški satelit Keyhole 2. Keyhole je angleška beseda za luknjo v ključavnici. Satelit Keyhole 2 lahko sam primerja sliko, ki jo je že posnel, z novim stanjem in sporoči samo spremembe na posnetku, namesto da bi večkrat oddajal eno in isto sliko.

Tudi najbolj zapleteno sliko je mogoče izraziti s svetlobnimi valovi in tako Keyhole 2 odbere ti-

ste svetlobne valove, ki sporočijo sprejemniku nekaj novega, vse drugo pa izloči, filtrira, kot pravijo. Na ta način lahko npr. odstranijo nezaželeno ozadje in poudarjajo podrobnosti. Če takšen elektronski filter položimo na posnetek vojaških vozil, ki so skrita v gozdu, bo odstranil vsa drevesa in videli bomo samo vozila. Satelit lahko tudi samostojno išče »zanimiva« dogajanja in predmete.

Dandanes takšne satelite uporabljajo predvsem v vojaške namene. Lahko pa bi jih uporabili tudi za ugotavljanje, kako napreduje onesnaževanje okolja na Zemlji.

NEMOBILNI POLICISTI

Zimbabvejski policisti imajo hude težave s službenimi vozili, saj je kar šestdeset odstotkov avtomobilov, ki jih potrebujejo za svoje delo, pokvarjenih. Tako je zadnje čase v Zimbabveju videti policiste, ki patrolirajo na kolesih, hitijo posredovati z vozili javnega prevoza ali pa si pomagajo z avtoštopom. Poglaviti razlog za tako siromašen policijski voznik park je, da so policijska vozila velikokrat vmešana v prometne nesreče, manjka pa tudi nadomestnih delov.

No, morda pa bi si lahko vrli Zimbabvejci začasno sposodili kakšen službeni avtomobilček iz prijateljske Jugoslavije, kjer jih imamo preveč.

ZAKAJ BOLI?

Pri bolnikih z revmatoidnim artritisom so opazili razpadanje kolagena, proteina, ki je sestavni del hrustanca v sklepih. Hrustanec omogoča lažje premikanje sklepa. Zaradi izgube kolagena pa začne sklep propadati in gibanje postane boleče. Doslej še nihče ni ugotovil, zakaj v sklepih bolnikov nastaja takšna količina encima kolagenaze, ki uničuje kolagen. Kolagenazo izločajo fibroblasti, celice v membrani, ki obdaja sklep.

Skupini ameriških biologov se je morda posrečilo odgovoriti na vprašanje, zakaj fibroblasti sploh začno izdelovati tako veliko količino kolagenaze. Odkrili so namreč dva majhna proteina, ki v fibroblastih sprožita povečano

nastajanje kolagenu škodljivega encima. Raziskovalci so fibroblaste pri zajcih spodbujali k povečanemu izločanju kolagenaze. Pri tem pa sta se izločila tudi dva manjša proteina, ki sta spodbujala sintetiziranje še večjih količin kolagenaze.

Sestava obeh majhnih proteinov je podobna sestavi dveh človeških proteinov: serumu amiloidu A in beta 2 mikroglobulinu. Znanstveniki še niso ugotovili, kakšno funkcijo imajo amiloidni proteini v telesu, čeprav jih je v človeškem organizmu veliko. Domnevajo, da imata oba proteina vlogo snovi, delujočih na celično, ki ju proizvaja. Kot taka uravnava sintezo kolagenaze.

Telefaks naprave so v tem trenutku vodilni »dirkalni konji«, saj se je njihovo število v zadnjem času kar podvojilo. Kot kaže fotografija, je Siemens poslal na trg stroje, ki so tudi mobilni. Potrebna je samo električna napeljava in telefon, pa lahko prek tega stroja prenašate tekste, skice in risbe. Pri tem pa kakovost ni nič slabša kot pri strojih, ki so stalno instalirani.

ČUDNE BAKTERIJE

Polarni raziskovalci Franklinove odprave na Arktiko, ki se je tragično končala s smrtjo vseh 129 mož, so skoraj poldrugo stoletje kasneje ponovno zbudili pozornost znanstvenikov, tokrat kar dvakratno. Posebna kanadska odprava, ki je imela nalogo, da odkrije vzroke tragedije izpred več kot 140 let, je našla zmrznjena trupla, v truplih dveh članov Franklinove odprave pa so odkrili tudi bakterije.

Strokovnjaki univerze v kanadskem mestu Edmonton so ugotovili, da gre za bakterije vrste clostridium in da niso bile vzrok smrti ali močne zastrupitve. Pri nadaljnjih analizah so ugotovili odpornost teh več kot 140 let starih bakterij od antibiotikov cefoxitin in clindamycin, torej na dokaj široko uporabljeni zdravili.

Odkritje je v popolnem nasprotju s splošno sprejetim mnenjem, da pride do odpornosti mikroorganizmov na posamezne antibiotike zaradi pretirane uporabe in razširjenosti antibiotikov. Tovrstna zdravila so namreč prišla v splošno rabo šele pred 40 leti, torej sto let po smrti obeh polarnih raziskovalcev, ki jih pač nista ne poznala in ne mogla uporabljati.

Uganke še niso razrešili, močno pa sumijo, da je odpornost povzročil svinec, ki ga je bilo v truplih veliko kot posledica prehranjevanja s konzervami.

Največkrat prevajano čtivo

Na vrhu Unescovega seznama največkrat prevajane literature so mišek Miki, racman Jaka in drugi junaki Disneyjevih risank. Poročilo organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo navaja, da so prišli Disneyjevi stripi na čelo omejenega seznama prvič leta 1983, ko so bili prevedeni v 284 jezi-

kov. Popolnega seznama največkrat prevajanih književnih del za kasnejši čas še ni. Na drugem mestu na tem seznamu je Vladimir Ilič Lenin, katerega dela so prevedena v 276 jezikov, sledita mu Agatha Christie, avtorica kriminalk, prevedenih v 262 jezikov, in biblija s prevodi v 219 jezikov.

PRAVA PODOBA

Kaj vidite, ko se pogledate v ogledalo? Sebe seveda. Toda, ali takšno vašo podobo vidijo tudi drugi? Paul Fetko, izumitelj iz Georgie, trdi, da ne.

»Skoraj nihče ne ve, da nas navadno ogledalo ves čas goljufa,« prav Fetko. Kar vidimo v ogledalu, je obrnjena slika obraza. Drugi nas vidijo drugače, pravilno.

Ne gre sicer za bistveno druga-

čno podobo, vendar pa le toliko, da se je Fetko skupaj s sodelavcem Larryjem Zaglinom odločil izdelati novo ogledalo. Imenovala sta ga z zvenečim nazivom »vaša prava podoba«.

Izum je v bistvu preprost. Gre za dvojno ogledalo, ki sta postavljena pod kotom 90 in 75 stopinj. Taka postavitev ustvari dvojno zrcalno podobo. Če se pogledaš v stičišče

obeh ogledal, ugledaš svojo pravo podobo, tako kot jo vidijo drugi.

Bo izum šel v prodajo? Izumitelja sta prepričana, da bo, saj se na svetu ogromno ljudi pogleduje v zrcalo. Nekateri se posebno pogosto. Kot pravi izumitelj, ne samo lepotic, tudi moški svet se vse raje vrti pred ogledalom. Torej naj bi kupcev ne manjkalo.

Car Peter III in Turgenjev

Na sovjetskem veleposlaništvu v Kensingtonu sredi Londona je predsednik Sothebyja, lord Gowerie, nekdanji minister za umetnost, slovesno izročil Raisi Gorbačov portret Petra III. iz 18. stoletja. Gre za edini znani portret moža Katarine Velike, naslikan v času, ko je živel. To lepo darilo si je Sovjetska zveza zaslužila, ko je julija lani Sothebyju pomagala pri organizaciji prve dražbe v Moskvi, je dejal ta londonski trgovec z umetninami. Slika, ki jo bo hranil kulturni sklad ZSSR, bo dopolnila zbirko portretov ruskih suverenov v Moskvi.

Portret devetnajstletnega carja je po mnenju lorda Gowerieja delo slavnega dvornega slikarja Aleksandra Rokotova, po mnenju Raisa Gorbačova pa enega njegovih učencev. Skoraj petdeset let niso vedeli, kje je ta slika. Sotheby jo je aprila lani kupil za 7.000 funtov (12.500 dolarjev). Poleg te slike je žena sovjetskega voditelja prejela iz rok lorda Gowerieja še 180 strani rokopisa ruskega pisatelja Ivana Turgenjeva Očete in sinovi (1862), ki so ga našli pred kratkim in ki ga je po zasebnem dogovoru pred kratkim kupil sovjetski kulturni sklad. Ni znano, koliko je plačal zanj, njegovo vrednost pa ocenjujejo na približno 500.000 funtov (850.000 dolarjev).

Že tri leta najstarejša

Najstarejši japonski državljani je Micusava, ki živi v mestu Simosuva, 150 kilometrov severovzhodno od Tokia, in šteje 112 let. Micusava je že tri leta najstarejša od 2.668 stoletnikov, kolikor jih je na Japonskem. Pred kratkim se je v bolnišnici zdravila zaradi artritisa, a se je vrnila domov, kjer mirno živi s šestimi člani svoje družine.

Teh nekaj krpic bo dovolj za na plažo.

Tou je bilou v preminoučem kedni. v Radajni so prišli vkuper si čedni. Pa so probali, kak bi brez dela, biu sit vuk pa koza cela.

Kak dugo vlači šujster dreto, manjaka se rejšiti trpij eno leto. Tak je pravo direktor iz Zreč, takši mam bogme preveč.

Dragi moji stoga nede nič, je na zadnje pravo Ante Markovič. Kak ste dozdaj vsi skup kongresali, tak te lepou zdaj po novou plesali.

Ges se držin kak marko kače, sakši naj tak dela kak njemi paše. Pri ton nede bogat mislin niše, ar pri nas kokouš zna menje kak piše.

TREBA JE ZNATI

MAJHNE ZVIJAČE PRI ROČNIH
OPRAVILIH

Doma je treba zmerom kaj poskrbeti. Delo gre lažje od rok, če veste, kako se ga boste lotili. Naših 14 nasvetov vam ga skuša olajšati.

— Prek pločevinke z lakom nalepite dva trakova, da boste med pleskanjem med njima potegnili s čopičem, in bo odtekel z njega odvečen lak. Rob posode bo ves čas čist.

— Kadar boste vrtali luknjo v strop, si pomagajte s teniško žogico, ki bo prestrezala prah. Prerežite žogico, ki bo prestrezala prah, polovico pritisnite k stropu in jo prevrtajte. Tako se vam ne bo prašilo po vsem prostoru. Če nimate žogice si lahko pomagate s plastično vrečko.

— Plošče s katerimi oblagamo

OPRAVILIH

strop, zmerom začnemo pritrdjevati na sredini, da se na obeh straneh lepo izide. Kako zagotoviti sredino? Iz kota v kot potegnite trakove.

— Želite zvrtati luknjo skozi steno, obloženo s tapetami? Prevrtajte najprej leseno kocko, ki ste jo na spodnji strani oblepili s penasto gumo. Gumo nato pritisnite k tapeti. Ne bo se scefrala.

— Majhne žeblice je včasih težko zabiti. Zapičite jih v karton in delo vam bo šlo lažje od rok.

— Se napihuje linolej? V lekarni kupite brizgalico, jo napolnite z lepilom, prerežite linolej, vbrižgajte poden lepilo, nato pa linolej obtežite.

— Polagate tapete, a ne pumslite na to, da se morajo počasi sušiti. Če se sušijo počasi, se robovi ne razcvetijo. Torej ugasnite kurjavo in poskrbite, da v prostoru ne bo prepiha.

— Kadar žagate les, ki je s čim oblepljen, nalepite na spodnjo stran lepilni trak, da boste dobili lepši rob.

— Z žago delate dolg rez. Razprite ga z ustrezno debelo zagazdo, da vam ne bo pripiralo žage.

— Čaka vas utrudljivo beljenje stropov. Barva vam ne bo curjala s čopiča, če ga boste potisnili skozi gobo, da bo prestrezala barvo.

— Velike vijake je včasih težko priviti na trd les. Pomagajte si tako, da jih namažete z milom ali searinom. To deluje kot mazivo.

Nesmiselni lov na bakterije

Pripravljate se na pranje. Prebirate perilo in dajete bele kose na poseben kup. Ne samo zato, ker bi radi, da bi bilo belo še bolj belo, ampak tudi zato, ker ste prepričani, da morate perilo »razkužiti«, in menite, da bo brez klic šele takrat, kadar boste prali pri 95 stopinjah.

Higijena za vsako ceno je na žalost jalov posel. Prav tako kot raba ostrih čistil, če segate po njih z namenom, da bi kaj zares temeljito očistili, se pravi, uničili vse bakterije. Podobno bi bilo, če bi hoteli sterilnega človeka. Tudi če je perilo v pralnici še tako brez klic, takoj ko ga potegnemo ven, zložit v škaf, prenašate skozi stanovanje in obešate, so klice že na njem. Zanesljivo kar mrgoli mikroorganizmov, čeprav jih še pred nekaj trenutki ni bilo na perilu.

V vsaki družini je bakterijska flora, značilna za družino, najti pa jo je mogoče po vsem stanovanju. Ni sredstva s katerim bi mogli zatreti tega »družinskega člana«. Zakaj tudi? Naše telo je narejeno za to, da živi v družbi z bakterijami. Bakterije imamo celo v telesu, sestavljajo ustno in črevesno floro in kot koristne bakterije celo pospešujejo prebavo. Zoper zle bakterije imamo obrambni sistem, ki preprečuje, da bi se po nepotrebnem množile. Priznajte okolju! Mislite na to, da se pralna sredstva, namenjena za pranje pri 60 stopinjah laže razkrojijo. Ne odpirajte po nepotrebnem denarnice: pri 60 stopinjah boste porabili manj praška, prihranili pri energiji in času. Če bi hoteli zatreti bakterije, bi morali uničiti tudi sebe.

Doječa mati ne sme hujšati

Mlade matere se veselijo, ker so slišale, da ženska, ki doji, hitro shujša. Maščobne blazinice, ki so si jih bile nabrale med nosečnostjo, med dojenjem plahni-jo same od sebe.

Sodobni znanstveniki opozarjajo, da utegne biti materino hujšanje nevarno dojenčku. V maščobnih zalogah matere so namreč ostanki nevarnih snovi iz okolja. Tam so se nabirali dolga leta. Zdaj se maščobe presnavljajo in škodljive snovi lahko pride-

jo v dojenčka prek materinega mleka. Vsaka mati, pravijo strokovnjaki, naj bi med dojenjem, ki naj bi trajalo najmanj pol ure, skrbela za stalno telesno težo. Mati, ki doji, ne bo shujšala samo v enem primeru, če bo več jedla. Poleg 2200 kalorij na dan potrebuje dodatnih 600 kalorij na dan. Toliko mora pojesti, če naj ima dojenček približno 0,8 litra mleka na dan. Ni dovolj če doječa mati preprosto poje tretjino več mešane hrane. Potrebuje

namreč določene snovi. Vsak dan bi morala popiti dodatnega pol litra mleka, v katerem je veliko beljakovin. Za zajtrk naj bi si pripravila ovsene kosmiče z mlekom, jabolki, sadjem in orehi. Jedla naj bi črn kruh in ne bi smela pozabiti na zelenjavo in solato. Če torej hočete svojemu otroku dobro, ne smete hujšati.

Občutljivost
na vreme

V določenem vremenu se počutimo utrujeno, boli nas glava, vznemirja nas vrtoglavica, za nobeno delo nismo. Le kako si naj pomagamo? Najprej se prepričajte, ali ste tip T ali tip H. Tip T občutljivo reagira na tople zrak, tip H pa na hladne zrak.

TIPU T POMAGA: savna ali druge kopeli, ki povzročajo znojenje, hladne obloge, dihalna gimnastika, alkalne mineralne ali zdravilne vode, prehrana, ki vsebuje malo beljakovin in veliko ogljikovih hidratov, minerali kot kalcij ali magnezij, nič alkohola, kave ali pravega čaja.

TIPU H PA POMAGA: Vsi ukrepi ki pospešujejo gretje, na primer tople obkladke in tople kopeli ali obsevanje, masaža, počasno dihanje, vmes zadrževanje zraka v pljučih, kislo učinkujoča zdravilna ali mineralna voda, prehrana ki je bogata z beljakovinami in revna z ogljikovimi hidrati, majhne količine kave, pravega čaja ali alkohola.

Boleči prsti
strojepisk

Če veliko tipkate, vas je najbrž že kdaj prestrašila nenavadna bolečina v rokah. Prsti so nenadoma postali togli, bolečina pa se je širila prav v nadlaket. Malo je to poklicna preobremenjenost, malo pa pomanjkanje magnezija v telesu. Raziskave ugotavljajo, da potrebuje človek najmanj 300 miligramov magnezija na dan. Če te snovi v krvi primanjkuje, ima človek prej ali slej zaradi tega težave.

Pomagajo zdravila, v katerih je magnezij. Sirijo žile in izboljšujejo prekrvavitev. Zdravniki velikokrat svetujejo zdravljenje z magnezijem, bodisi da gre za arteriosklerozo, trombozo ali kot sredstvo proti revmatizmu.

NASVET

RUTE ZA
POLETNO
DOBRO
VOLJO

Dovoljeno je vse, kar vam ugaja. Širikotna ruta (95 x 95 cm) je preložena v trikotnik; vrh je potegnjeno skozi prstan za zavese in zavezan na tilniku. Ostala dva vogala sta zvezana zadaj v pasu. Spodaj: vrh trikotne rute (120 x 75 cm) je potegnjeno okoli obroča za vrat ali člena in nato razširjen. Ostala dva vogala sta zvezana v vozle na hrbtu. Tako je nastalo udobno, zračno in lepo oblačilo. Najboljše je, da uporabite bombazne rute, ker so prijetne za kožo in po njej ne drsi.

Vrtiček za štiri ljudi

Kakšen naj bi bil zelenjavni vrtiček, če so v družini štiri ljudi, ki bi radi pridelali zelenjavo za vse leto? Izkušnje pravijo, naj bi gredice obsegale od 100 do 250 kvadratnih metrov površine. Vse je seveda odvisno od lege, podnebja, kakovosti tal, znanja in pridnih rok. Majhen prostor moramo toliko bolj premišljeno izkoristiti.

Začeti moramo pri načrtovanju. Uporabljati moramo seme, ki se v našem okolju obnesejo. Največ nam bodo o tem povedali sosedje in vrtnar. Starejši vrtnarji imajo poseben čut za to, kdaj je treba kaj posejati ali posaditi, ne da bi jim bilo treba gledati v setveni koledar. Poskrbeti moramo tudi za prst, da bo rodovitna, kar pomeni: kompostiranje in zeleno gnojenje. Najceneje pridemo do rodovitne prsti, če si uredimo kompostni kup. Vrt ob-

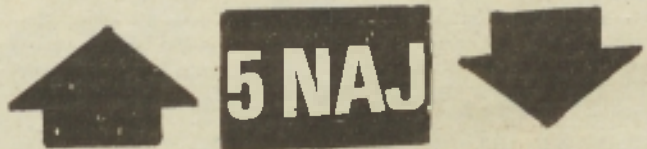
Koliko sadik potrebujemo za 4-člansko družino		
Zelenjava	Število	Pridetek (približno)
kumara	20 sadik	20 kg
paradižnik	10 sadik	40 kg
mrkvi 1120l	4 vrste po 5 metrov	10 kg
grah	2 vrste po 5 metrov	8 kg
visoka fižol	15 prekel	50 kg
rdeče zelje	30 sadik	40 kg
belo zelje	30 sadik	40 kg
ohrovt	15 sadik	12 kg
cvetača	20 sadik	15 kg
koleraba	100 sadik	15 kg
spinacea	5 vrst po 5 metrov	6 kg
zelenca	30 sadik	10 kg
por	150 sadik	20 kg
korenje	4 vrste po 5 metrov	20 kg
rdeča pesa	4 vrste po 5 metrov	20 kg
čebula	4 vrste po 5 metrov	10 kg

ževati, kot bi se, če bi imeli na gredicah samo »najljubšo« zelenjavo. Mešana kultura tudi ne izčrpa tal. Tabela, ki jo objavljamo, vam bo služila za orientacijo, kaj potrebujete.

LOJ VARUJE SLUH

Močno srbenje v ušesu včasih opozarja na vnetje sluhovoda. Morda je krivo premočno čiščenje s palčico, na kateri je ovita vata. Bezanje je za nežno nezavarovano kožico v ušesu pregrubo. Tudi šampon za lase je nevaren, če zaide v očiščeno uho. Razkrojijo se zadnje ostanke ušesnega masla in tako utre pot vnetju. Ušesne notranjosti ne bi smeli snaziti z vato in tudi pri pranju las bi si morali v ušesa vtakniti čepke iz vate, ki pa ne smejo biti premajhni da ne bi zašli v sluhovod.

RADIO MURSKA SOBOTA

Glasbena lestvica Radia Murska Sobota ob petkih v oddaji 21232.

1. Od Murske do Kopra — Don Juan
2. Twist in my Sobriety — Tanita Tikaram
3. My Love — Julio Iglesias
4. Niksi si nej — Magnet
5. Stop — Sam Brown

Glasbena lestvica nastaja s sodelovanjem s hi-fi videostudijem na Kidričevi 21, 69000 Murska Sobota.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota.

Oddaja 21 232 je na sporedu na Radiu Murska Sobota ob petkih na valovni dolžini UKV 87,6 MHz ali SV 648 kHz.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

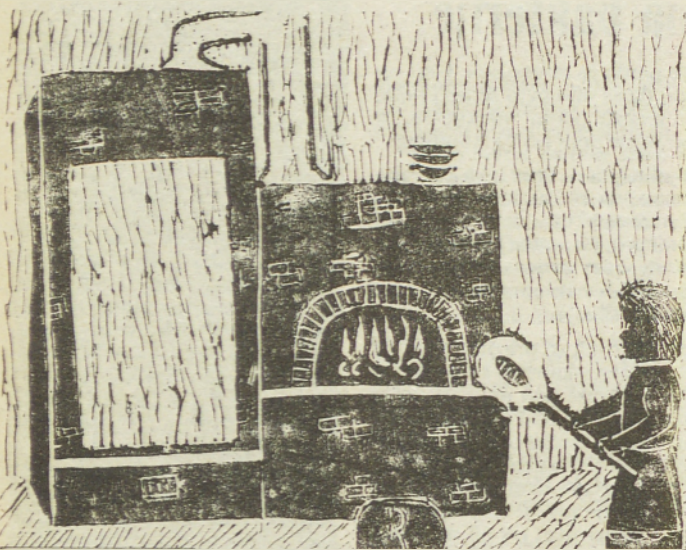
Pripise k novi risbi pošljite najkasneje do četrta 18. maja na naslov: VESTNIK, Titova 29/1, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljene pripise honoriramo.

Ljudski izreki
o kruhu

Kdor zgodaj vstaja, mu kruha ostaja.
Bolje je kos kruha v žepu kot sopek rož za klobukom.
Ni kruha brez truda.
Če človek pol sveta obteče, najhujši kruh doma se peče.
Kakšen je kruha pijan.
Koder sonce teče, kruh se peče.
Kruha lačen, palice sit.
Kruh iz hiše, nemir v hišo.
Kruh je naš največji prijatelj.
Kruh noben ni tako oster, da lakote ne bi bil mojster.
Kar je preveč, še s kruhom ni dobro.
Sinemu trebuhu še bel kruh ni všeč.
Kruha se je objedel, pa se s pametjo skregal.
Sosedov kruh lepše diši.

SESTAVIL MARKO NAPAST	NEPOTREB- NO TROŠENJE, POTRATA	GLAVNO MESTO GEORGIE V ZDA	SLOVENSKI NARODNI HEROJ IZ KAMNIK	ZLATNA ZA LOTANJE	ČLOVEKU NAJBOLJ PODOBNA ŽIVAL	DINAMIČEN ČLOVEK	RAZČLE- NUJEVANJE POJMA
ZMOTA, KRIVA POT							
ALKALOID IZ VOLČJE ČESNJE							
DRAGA KOVINA							
NEBESA, PARADIZ					M. OSEBA V ROMANU »VZHOČNO OD RAJA«		
AMERIŠKA FILMSKA IGRALKA MARGRET					CIMOSOV AVTO BIVŠI IT. PREDSEDNIK		
DOJEM, IMPRESIJA					PREDLOG SOLI JODOVE KISLINE		
HLAPČEV- SKA ŽENSKA							
ANTONID- BILSKA OZNAKA JAPONSKE		PARIŠKA MODNA HIŠA	GRŠKA CRKA			RIŽEVO ŽGANJE	MEDENA ROSA NA LISTJU
ANTON DERMOTA			M. IME ČEŠKA POMILN- NICA				
RIKA S SLAPOVI V SEVERNI AMERIKI							
BOLJŠA VRSTA JABOLK							
LJUBEZEN- SKO PESNIŠTVO							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: pristop, rezerva, lvernel, Kim, Ola, L.J, Son, jaz, Esk, U, delta, čmrl, IRA, Ta, Teheran, enakost, VA, sati.

Tako je pekla kruh moja mati — Narisal Marko Zanjčević, 7. razred, OŠ Jože Hedžet, Safarsko.

Bralna značka

Ob podelitvi bralne značke smo imeli gostjo pisateljico Branko Jurca. Nameraval je priti tudi njen mož, pisatelj Ivan Potrč, vendar ga ni bilo. Ko smo bili v telovadnici, smo nestrpnost gledali proti zbornici. Vrata so se odprla in skozi je stopila majhna žena v spremstvu ravnateljice. Bila je Branka Jurca. Vsi so se ozirli vanjo. Počasi je stopala po telovadnici in sedla na stol. Po kulturnem programu smo ji dali besedo. Opravičila je moža, potem pa nam pripovedovala o svojem življenju in delu. Bila je nasmejana, vesela; lepo ji je bilo gledati in poslušati. Spraševali smo jo vse mogoče stvari in ni ji bilo težko odgovarjati. Potem nam je podelila značke. Zahvalili smo se ji za obisk in jo povabili, naj se pride. Vsi smo bili veseli, da smo jo spoznali, le malce žal nam je bilo, da nismo spoznali še pisatelja Ivana Potrča.

Dominika Dunaj, 7. raz.,
OŠ Kapela

Opazovali smo žolno

Danes smo prvič videli žolno.

Bila je na naši vrbi žalujki. Tam je iskala hrano. Z vrbe je odletela na štor, z njega pa na kol. Oprijela se ga je z dolgimi kremplji. S kola je zletela v travo. Iz nje smo videli dolg kljun. Potem je odletela dalje. Učenci 1. razreda OŠ Stročja vas

Da, to sem jaz

Moji osebni podatki niso pomembni.

V šoli mi gre kar dobro in sošolcem rada pomagam. Najraje imam naravo in živali. Večkrat grem z mojim psom na travnike, kjer se lepo zabavava. Rada igram tudi košarko, kar je že v krvi naše rodbine. Zelo si želim poleteti v vesolje, v ta brezmejen prostor, kjer lahko veliko odkriješ. Nažalost pa še tehnika ni tako daleč napredovala.

Rojena sem pod slabo zvezdo. Pri različnih žrebanjih sem dobila samo enkrat knjigo, katere pa sem bila zelo vesela, in neko stvar za šivanje. Niti v Ameriko še nisem prišla, pa čeprav sem imela krasne možnosti za to.

Zelo rada berem knjige in jih tudi zhiram, saj imam že kar lepo zbirko. V zadevi — knjiga — se vsi doma strinjamo, da je pomembna, le moj brat to opaža šele sedaj.

Rada bi postala učiteljica ali pa morda tudi profesorica, poleg tega poklica pa bi še bila rada diplomirani inženir tehnične fizike.

To so moji nadaljnji cilji za življenje, kot prvo pa bom malo pretepla Tonija, ker mi je ostal nekaj dolžan.

ANA ROSTAHER, 6. a.
OŠ FRANC BELŠAKI
BUČKOVCI

SONCE

Sončece nas greje, zjutraj nas zbudi, po poti v šolo se nam smeje, nikamor se mu ne muči. Za nami vedno gre domov, zvečer pa izgine brez sledov.

Simona Horvat, 5. b.
OŠ Karel Destovnik-Kajuh,
Murska Sobota

Nestrpnost smo čakali, da se kruh ohladi

Nekoga jesenskega dne smo se vsi otroci, kar nas je bilo pri hiši, zbrali pri babici. Pekla je skofov kruh, ki smo ga vsi oboževali. Ko je bilo testo že pripravljeno, je babica položila na mizo suho sadje. Vsi smo ostrmeli, vendar se ga ni nihče dotaknil. Vedeli smo, da bo babica vse to dala v kruh. Že smo sanjali o roznah, hruškah, figah in slivah, ki se nam bodo smejale iz kruha. Vsi smo komaj čakali, kdaj bo babica dala kruh v peč. Zdelo se nam je, kot da bi čakali že celo večnost. Otroci smo nekaj časa stali ob peči, potem pa smo si prinesli stole in sedli. Najmlajši med nami je bil Drago. Ko je že začelo dišati, je postajal čedalje bolj nemiren. Samo spraševal je, kdaj bo kruh pečen. Moram pa priznati, da sva bila tudi midva z bratom nestrpna. Naposled je babica stopila med nas in odprla peč. Vsi smo bili napeti. Poslušali smo, kaj bo babica rekla. Ta trenutek je nastala smrtna tišina. Čez čas je babica rekla: »Kruh je pečen!« Vsi smo poskočili od veselja. A babica se ni dala. Rekla je, da se bo kruh moral ohladiti in šele potem ga bo delila. Zavila ga je v pri in dala v kosaro. Rekla nam je še, da lahko gledamo televizijo in zabučala nam je, da kruha ne smemo načeti. Dolgo dolgo se je kruh hladil. Začelo se je že večeriti. Mi pa smo še čakali. Neprestano smo ga otipavali. Naposled se je le ohladil. Čez pol ure sem stekel po babico in ji ves vesel povedal, da se je kruh ohladil. Babica je vzela nož in odšla v sobo, kjer je bil kruh. Postavili smo se v vrsto — najprej Drago, potem jaz, nazadnje pa brat. Babica nam je odrezala velike kose sladkega kruha. Mi pa smo jedli, jedli, kot da že tri dni ne bi ničesar zaužili.

Tomaž Kuhar, 6. a.
OŠ Bakovci

SMOLA, SMOLA . . .

Ta obrambni dan mi bo ostal večno v spominu. Ko smo se odpravili na naporno in dolgo pot, nas je »zadel« huda nesreča. Bili smo najmlajši in prvi smo imeli tako naporno in dolgo pot. Niti nismo prišli do naše »preljube« prve postaje, že smo zašli globoko v gozd. Tako smo zelo težko našli pot iz njega.

Ko smo zagledali tovarišico Tejo, smo od veselja zavriskali. Zvedeli smo, da smo bili v Trnovcih. Ko smo prispeli do zadnje postaje, smo bili vsi zelo veseli; nič nas ni več bolelo, utrujenosti nismo več čutili.

Kako se bomo počutili jutri in kako bomo nocoj spali, pa si samo lahko mislite.

Prehodili smo enkrat daljšo pot kot ostali. Smola pa taka!

Gabriela VORŠIČ, 5. raz.,
OŠ Bučkovi

Oblikoval sem vazo

Nekoga dne smo imeli na urniku prvo uro likovno vzgojo. Toda ta ura likovnega pouka ni bila navadna; tovariš je namesto risb prinesel glino. Vsak je dobil kos gline, palčko, s katero je oblikoval, in kozarček vode, s katero je lahko glino zmehčal. Ko smo imeli to vsi na mizi, se je delo začelo.

Kos gline sem začel oblikovati približno tako, kot če bi gledali plastični lonček. Ni se še dalo točno oceniti, kaj bo iz tega predmeta nastalo. Nanj sem narisal neke okraske, potem pa glino v sredini zbrusil, tako da je nastala vaza. Dolga je bila kakih deset centimetrov, široka tudi toliko, visoka pa je bila dvajset centimetrov. Tudi debela je bila dober centimeter in pol. Ko smo delo končali, smo dali vse vaze skupaj in primerjali, katera je najlepša. Ko so prišli do

moje vaze, so se kar začudili, kajti ponavadi nisem preveč dober oblikovalec. Takrat pa mi je le uspelo narediti najlepšo vazo. Bila je rjavkaste barve. Svetila se je kot sonce. Kar bliskalo se je od nje. Ko jo je tovariš zagledal, se je nasmešnil. Dal jo je v peč z zelo visoko temperaturo. Ko jo je čez čas vzel ven, je bila rdeča. Bila je kot opeka. Vzel sem barve in jo pobarval. Šele takrat je bila lepa. Zdaj se je še bolj svetila. Svetloba se je odbijala od barve do barve in na koncu je bila kot mavrica. Vsi smo jo občudovali. Tovariš je natil v njo vodo ter dal noter nekaj cvetic. Razred je postal takoj svetlejši in prijaznejši.

Na koncu je tovariš veselo rekel: »To je vaza!«

Damjan Ladiha, 5. a.
OŠ Veržej

KURIRČKOVA POŠTA

Tudi letos je na prvi pomladanski dan šla na pot kurirčkova pošta. To je že dolga tradicija. Z njo obujamo spomine na majhne kurirke, ki so prenašali zaupno pošto med narodnoosvobodilno borbo. Ta pošta kroži po Štajerskem, Gorenjskem, Primorskem, Dolenjskem, Koroškem . . . skratka, po vsej Sloveniji. V kurirčkovih torbici nosijo naloge od enega do drugega pionirskega oddela. Tudi jaz sem že nosil kurirčkovo pošto.

Matej Moravec, 5. a.
OŠ Veržej

SLATCA URA

PIŠE: FRANČEK ŠTEFANEC

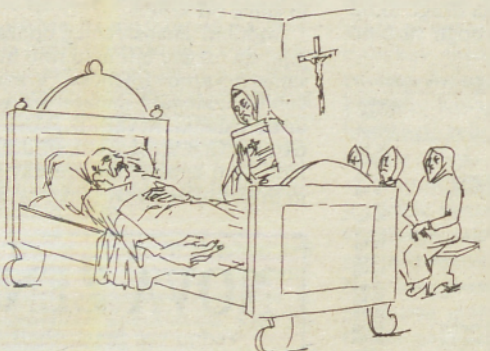
RIŠE: ŠTEFAN ČERVEK

Ženske so od pūca prinašale zdravila. Nihče si ni vedel prav razložiti, iz česa so izdelana zdravila na olja in masti, ki so jih ljudje uporabljali proti vsem mogočim boleznim. Po nasvetu zvitega Pilingarja seveda.

Glas o Strniševi bolezni in skorajšnjem koncu njegovega življenja, sta Neža in Mica raznesli po širni fari. Med ljudmi je navada, da se je treba od sosedov, prijateljev, znanca, dobrotnika posloviti in poravnati ali odpustiti morebitne razprtije še pred zadnjo uro, da bo šla duša laže v nebo.

Pilingarjeve arčneje niso pomagale. Jakob je prosil ženske, naj ustavijo mlin, ker potrebuje mir. »To je znamenje, da mu je zadnja ura blizu . . .« je pravila Neža.

Ko so mlinski kamni prenehali mleti, je pri hiši nastal strašen mir. Nenavaden občutek je obdajal ženske. Prej, ko so se kamni vrteli in drobili zrnje, se je tresla cela hiša, ker je bilo vse pod eno streho, mlin in stanovanje. In ko je bil grod prazen, je zazvonil bakreni zvonček, da se je slišalo cingljanje skoraj do sosedov, in to je bilo opozorilo, da je potrebno nasuti novega zrnja. In sedaj je tudi zvonček onemel.

» . . . Tako bo, kot bo božja volja . . .«

»O, moj ljubi Bog, kje sem se pregrešila, da me zdaj tako tepeš?« je tarnala bolnikova žena in solznih oči sprejemala na obisk sosedo in kmete, ki so v mlin dajali vrsto let mlet svoje žito.

S kolesjem se je pripeljala tudi skupina iz Kroga v Prekmurju. Ob snidenju z njimi sta bili Margita in Katika čisto iz sebe.

»Gombočkino prerokovanje se mi izpolnjuje, meni, ubogi revi . . . Ko smo se selili iz Kroga, mi je prerokovala, da jo obdajajo čudne slutnje . . . O, moj Jezus, kje sem se pregrešila, da mi pošilja takšno preizkušnjo. Vsemogočni Bog, reši mi dušo . . .« je vsa krhka, skrušena in izmučena od žalosti jadikovala prišlekom.

Tista leta je Trojica premogla že pravega zdravnika. Takšnega, ki je imel visoke šole. Pisal se je Ryzienski in je bil Poljak. Kmečki ljudje mu niso bogve zaupali in tudi njegovo čudno govorico so stežka razumeli. Ženske so vedele povedati, da se morajo bolniki pred njim slati in da jih šlata po telesu. Doktorja Ryzienskega tudi k Strniši niso poklicali.

»Če nam je tako usojeno, se moramo sprijazniti. Vsi bomo enkrat zapustili to solzno dolino, eni prej, drugi pozneje. In na drugi svet moramo iti pripravljeni.« je rekla Krajncova Genovefa, gornja sosedka, ki je prišla obiskat bolnika z mašno bukvo v rokah. Stopila je k bolnikovi postelji, pogledala suhljati Strnišev obraz in se krdoma in pomenjivo ozrla po domačih ženskah, kot da bi hotela reči:

»Pravi trenutek sem prišla!«

»To knjigo je letos izdala Mohorjeva družba v Celovcu. Namenjena je pripravi na smrt ali premljevanju o večnih resnicah . . . Pa ne misli Jakob, da boš že umrl . . . Tako bo, kot bo božja volja. Pa vseeno poklekimo ob bolnikovi postelji . . . Na glas bom brala poglavje Vzdihljaji in prošnje. Strniša, ti ponavlja izgovorjene stavke, če boš lahko, seveda. Drugače pa je misli na te božje besede . . .« je dejala Genovefa in je začela brati molitev.

»Ob smrti bo torej zame vse končano. Drugo mi ne bo nič hasnilo, o, moj Bog, kakor ono malo, kar sem storil iz ljubezni do tebe. A kaj čakam? Naj li čakam, da pride smrt in me najde tako borgega in z grehi obloženega, kakor sem sedaj? Ako bi moral sedaj umreti, bi umiral jako nemirno in povsem nezadovoljen s svojim življenjem. Ne, moj Jezus, nočem umreti tako nezadovoljen. Zahvaljujem te, ker si mi dal časa, da objokujem svoje pregrehe. Od tega trenutka hočem začeti. Kesam se nad vse, da sem te žalil, o največja dobrota, in ljubim te nad vse stvari, bolj kot svoje življenje . . .«

In še je brala Krajncova molitev. Strniša je nekaj časa mrmraje ponavljal za njo, nato je utihnil, negibno zrl v strop in solze so mu polzele po licih. Jokale so ženske in žalost je pretrgala sosedo:

»Nikoli ne vemo, kdaj pride naš čas! Dobro delo smo storile . . . Sicer pa bo moj sosed še dolgo živel! Mar ne Jakob!« je rekla, pogledala v mislih odsotnega bolnika, vstala, se s pogledom, ki je dal misliti, ozrla po ženskah in ni nič rekla. Njene oči in molk so povedali več. V kuhinji je vendarle spregovorila:

»Vedela sem, kdaj moram priti. Na drugi svet bo šel s čisto dušo. Hvaljen bodi Jezus!«

»O, Bog, gospoda župnika moramo poklicati, da bo opravil zadnje obhajilo in maziljenje,« je dodala Margita.

Krsto so nesli štirje minarji, stanovski kolegi z gornjega in spodnjega konca Ročice. Žalno mašo

v trojiški cerkvi sta opravila domači župnik in mladi duhovnik Johan, Katikin brat z Dunaja.

Jakoba Strnišo so pokopali na spodnjem koncu pokopališča, ob bukovem gozdu. Na zgornjem delu, od koder se je lepo videlo proti cerkvi, so bili grobovi trških gostilničarjev, mesarjev in velikih kmetov. Nekako v sredini so počivali menihi in fratri in tam spodaj ob košatem gozdu priseljenci ter še nižje tržki reveži, berači, klataži, samomorniki.

In zakaj je umrl Jakob pred svojim petdesetim letom, ni nihče točno vedel.

Leta 1910 je bilo Katiki devetnajst let. Z bičem je priganjala Šeko in Mudlo, kravi, vpreženi v skupni jarem, ki sta s težavo vlekli plug. Za njim je delala Strniševka. Usmerjala je brazdo, z otka čistila travo, ki se je nabrala na plug med oranjem, in vmes velevala.

»Jeha, jeha . . . Katika, ustavi kravi . . .«

In takrat si je Strniševka s predpasnikom obrišala potno čelo, si s hrupavo roko popravila lase pod ruto, se za trenutek vzravnila in z gibom glave velela Katiki, naj pože ne kravi.

Za plugom je dišalo po sveži zemlji. Deževniki so se zvijali in se trudili, da bi se čimprej zarili v rešilno prst, se skрили pred vročim soncem, ptiči, kuram. Petelin je ob oranju, vodil po njivi kurji rod, in ko je našel rejenege deževnika, je zaklical kuram:

»Tok . . . Tok . . . In najhitrejša iz kurjega rodu se je potem mastila s pojedino. Petelin se je nato zravnil, kot se za kurjega krajja spodobi, pogledal naokoli, si sam privoščil prigrizek, naskočil najbližjo kuro, da rod ne bi izumrl, in tako je mineval popoldan na njivi.

»Dijo Šeka, dujo Mudla!« je vpila Katika na kravi, katerima se je cedila iz gobcev bela pena. Tu in tam je ošvrknila živali z bičem in si nato z roko popravila v dolgi kiti spletene črne lase. Njen zali obraz je žarel v soncu in pogled se ji je ustavljal na sosedovi njivi, kjer je s konji oral Krajncov hlapec, čokati, visok, postaven mladeč. Ob pogledu nanj jo je spreletelo po životu. In ob tem občutnju se je stresla in zardela v obraz.

Katiki, Strniševi posvojenki iz Kroga, je bilo 20 let. Od žensk pri hiši je ona najpogostejše mlada. Od kmetov je sprejemala zrnje, jim dajala moko ali mečko. Moški, ki so prihajali v mlin, so govorili po Trojici, da je deklet za svoja leta preresno, blede, suhljato.

»Delo v mlinu je za moške! Te reve pa se same mučijo v mlinu, po njivah, v hlevu, svinjaku . . .« je pravil gornji sosed Krajnc, največji kmet daleč naokoli, ki je premogel hlapca in dekle. Njegova žena pa je pristavila:

»Trpijo, trpijo reve! Le kaj so se zamerile Bogu? Strniše se je Bog prehitro usmili . . .«

»Ti pa že nehaj venomer izgovarjati božje ime . . .« se je obregnil Krajnc.

»Če bodo Strniševe ženske pozabile na Boga, jim ta ne bo pomagal . . . Ali sploh veš, da zadnje čase poredko hodijo v cerkev . . . Strniševke pa že dolgo nisem videla zaužiti presvetega obhajila,« je nadaljevala nekoliko glasneje, da bi s tem svojo ugotovitev posebej podkrepila.

»Reve delajo od sveta do pozne noči, včasih do jutra . . . Živijo pošteno in se nimajo česa spovedovati . . . Misliš, da so tiste babe, ki vsak dan čepijo v cerkvi, Bogu bolj všeč?« je resno pristavil Krajnc.

Tisti pustni torek je bil sončen, a hladen. Po Krajncem bregu so se proti Strniševemu mlinu podile pustne maskare. Spretnja je vleka majhen lesen plug, okrašen s smrekico, prepleteno s pisanimi papirnatiimi trakovi. Druga maskara se je sklanjala nad ročaji pluga, kot bi orala, in je priganjala prvo:

»Dujjo, duja, Šeka . . .«

Zadaj je hodila kmetica s sejalnico. Bil je to fant, preoblečen v žensko. Druščina se je ustavila pred vhodom v mlin. Strniševka jo je pričakala na pragu:

»Šte nam prišli voščiti dobro letino?«

»Repico sejem, repico sejem . . . Bog vam daje dobro letino . . .« je nekam preveč po moško zgoleda sejalnica in se delala, kot da seje, potem pa je pomolila sejalnico, v kateri so bili klobase in jajca, Strniševki pod nos. Povečala je vsebino košare z enakimi dobrotami in orači so zavriskali, da sta se dekleti pri oknu prednje hiše skoraj prestrašili, in že so zdvijali s plugom proti hiši krofaste Neže.

Po pustnem torku sta dekleti ugibali, ali so bili orači Plojov Francček, Hericov Pepek in Minaričev Tunček iz Zgornjih Verjan, ali morda fantje iz Obrada, Oseka ali bogve od kod.

»Spita dekleti! Mladi sta še, vama je spanje bolj potrebno kot meni, ubogi vdovi . . . Pred vama je še dolgo življenje. Misli ti na vajino močitev . . . moških rok nam primanjkuje . . .« je pravila Strniševka in, preden je odšla v mlin, še pristavila:

»Nocoj bom mlela jaz!« in že se je izgubila, s petrolejko v rokah, v prikleto, kmalu zatem pa v mračni globini mlina.

Četudi je bila zima in mraz hud, da že dolgo ne tak, se je pod ledom za jezom nabralo dovolj vode za nekajurno nočno ali dnevno mletje.

Margita je obesila petrolejko na žebelj sredi mlina. Od tu se je svetloba prikradla do kamnov na levi in desni. Margita je v vreče polnila moko ali otrobe, vsipavala zrnje v grod in proti jutru sede zadremala, naslonjena na vrečo žita. Prebudil jo je zvonec, ko je bil grod prazen. Na ramo si je s težavo dvignila vrhnan visok mlinski škaf in vsipavala zrnje v grod. Dosipala ga je še v drugi grod, v desnico vzela petrolejko, si z levico privzdignila dolgo krilo in šla pogledat, če je vse v redu s pogonom mlinov spodaj pri zobatih kolesih.

(nadaljevanje prihodnjič)

VESTNIKOV VLAK VAS BO POPELJAL V NAJLEPŠE KRAJE SLOVENIJE

Lepa si domovina in vse pre-malo te poznamo. Da bi bolje doživeli tvoje lepote, organiziramo že 16. leto Vestnikov vlak. Letos nas odprtih rok pričakuje občina Radovljica. Na tamkajšnji občinski konferenci SZDL so nam rekli: »Pri nas je zbrana lepota z veliko žlico... Vse bi vam radi pokazali, a v enem dnevu tega ni mogoče videti...« In ogledali si bomo Radovljico, čebelarški muzej v njej, se odpeljali na najnaprednejšo kmetijo, si ogledali Kropo in izdelke marljivih kovačev. Bled bomo prehodili po dolgem in počez, tudi Almirne pletilje bomo obiskali, zapeljali se bomo v Begunje, kjer žive Avseniki, si vsi ogledali romarsko baziliko na Brezjah in še in še bomo potovali z avtobusi in gledali in

občudovali in potem bomo rajali na Bledu do večera.

OD SEVEROVZHODA NA SEVEROZAHOD

Z vlakom se bomo peljali iz severovzhoda na severozahod, kjer leži občina Radovljica, na Gorenjskem ob vznožju Julijskih Alp in Karavank. Občudovali bomo izredno azgibano in slikovito pokrajino z visokoporjem, velikimi gozdnimi planotami, obsežnimi višinskimi in nižinskimi pašniki, dolinami z mnogimi jezери. Tukajšnja posebnost je Triglavski narodni park, katerega polovica sega v občino Radovljica.

Tokrat si bomo prebrali nekaj o Radovljici, ki ima 6 tisoč sto prebivalcev in leži na strmem pomolu nad sotočjem Save Dolinke in Save Bohinjke. V listinah se Rado-

vlijca prvič omenja leta 1169 z imenom Ratmarsdorf, ki naj bi bilo pomembno ime za domnevno slovensko Radmanovo ali Rado-vo vas. O pomenu naselja v visokem srednjem veku pričajo sledovi romarskega zidu in še posebej slovanske nekropole v bližini cerkve.

Za nastanek Radovljice je bil posebnega pomena obrambni vidik. Na to kaže njena ne posebej ugodna prometna, pa toliko boljša strateška lega. Ozki, proti Savi in predtrškemu Dolu padajoči pomol po legi in obliki brčkone sodi med prazgodovinska gradišča. Mesto je povsem ločeno od stare, že od nekaj živje prometne mreže, ki teče po radovljiški ravnini. Edini žili, ki jo neposredno povezuje s svetom. Meščani se že stoletja trudijo, da bi se čim bolj povežali z omenjeno prometnico, glavno cesto, ki teče skozi Predtrg in pelje čez Ljubelj na Koroško oziroma skozi Kranj proti Ljubljani.

Slikovita arhitektura radovljiških meščanskih hiš sodi v obdobje 16. in zgodnjega 17. stoletja, v obdobje, ko se je naselje razvilo iz tga v mesto in je doživelo svoj doslej največji gospodarski razvoj.

V radovljiški občini je 34 tisoč prebivalcev in sodi med srednje velike v Sloveniji, na tem območju je kar 96 naselij, ki svoje probleme rešujejo v dvajsetih krajevnih skupnostih. Zaposlenih je okoli štirinajst tisoč prebivalcev v družbenem in zasebnem sektorju. Največ družbenega proizvoda daje industrija, ki je v glavnem predelovalna in veliko izvažajo. Od 7 do 8 odstotkov družbenega proizvoda dosega turizem, trgovina, kmetijstvo in gozdarstvo.

Panjske končnice v radovljiškem čebelarškem muzeju

Gozdovi pokrivajo 56 odstotkov vse površine v občini in so njeno najpomembnejše bogastvo in njena edina surovina. Bogata turistična tradicija in naravne danosti pa so osnova za hiter razvoj gostlinsko-turistične dejavnosti.

F. Štetanec

Uspeh ne pride sam od sebe

Saša Utroša je učenec drugega letnika srednje družboslovno-naravoslovne šole Fran Miklošič iz Ljutomer. Doma je iz Črenošvec. Na letošnjem republiškem tekmovanju v poznavanju nemškega jezika za srednješolce je zasedel prvo mesto in se tako uvrstil na državno tekmovanje, kjer je bil četrti. Za nagrado za prvo mesto je dobil poleg knjig tudi štipendijo za enomesečno bivanje v Nemčiji.

Kako je potekalo tekmovanje?

»Mislim, da je tekmovanje potekalo tako kot doslej: pisali smo teste, se pogovarjali s profesorji..., če primerjam republiško in državno tekmovanje, imam občutek, da je bilo prvo celo nekoliko težje. Naloge so bile približno enake, le slovnica je bila na republiškem nekoliko težja.«

Kako dolgo se že učiš nemškega jezika?

vendar pa nimam možnosti, da bi se jih učil.«

Na tekmovanju si srečal tudi vrstnike iz drugih šol. Kako bi primerjal razmere na ljutomerski in drugih šolah?

»Vsekakor imajo na drugih šolah veliko boljše možnosti. Predvsem dajo večji poudarek učenju jezikov, saj imajo v predmetniku dosti več ur tujega jezika kot na naši šoli.«

Kako še (poleg šole) izpopolnjuješ znanje nemščine?

»Veliko berem, gledam televizijo...«

Kaj bo po gimnaziji?

»Najverjetneje bom šel študirati jezik. Rad bi delal v turizmu ali pa kot prevajalec.«

S čim se še najraje ukvarjaš?

»Šport me veseli, čeprav nisem tako aktiven športnik. Zanimajo pa me vse vrste športa: nogomet, smučanje in drugi. Rad

SAŠA UTROŠA — REPUBLIŠKI PRVAK V NEMŠKEM JEZIKU

Profesorica Anka Beznec in njen dijak Saša Utroša v kabinetu za tuje jezike na ljutomerski srednji šoli.

»Sedaj že šesto leto. Štiri leta sem se ga učil v osnovni šoli, tu v Ljutomeru pa že drugo leto.«

Te tuji jeziki veselijo?

»Zelo me veseli, saj se poleg nemščine učim tudi angleščino. Zanimajo me tudi drugi jeziki,

tudi gledam televizijo in berem knjige.«

Kako boš izrabil štipendijo, ki si jo prejel za nagrado?

»Avgusta bom odpotoval v Berlin, nato v München, potem pa bom 14 dni pri neki nemški družini v Stuttgartu. Upam, da bodo to pravzaprav ene lepših počitnic, čeprav se jih tudi malo bojim, saj bom kar mesec dni zdoma.«

Istočasno pa smo povprašali prof. Anko Beznec o posledicah tekmovalnega uspeha njenega učenca.

»Pravzaprav kakšnih posebnih posledic ni. Naši učenci že vrsto let zasedajo najboljša mesta na republiških in zveznih preverjanjih znanja tujih jezikov, to pa samo potrjuje, da na šoli dobro delamo. Mogoče so ti uspehi nekak argument v boju za uveljavitev šole, da lahko nekoliko bolj povzdignemo glas, ko gre za nekatere naše pravice, ki nam jih priznavajo prav radi. Sicer pa je to v glavnem moralno zadovoljstvo, da šola iz obrobja lahko doseže nekaj boljšega.«

Dušan Loparnik

V MESTU FRANKENSTEINOVH NASLEDNIKOV (IN NAŠIH ZDOMCEV)

Med prvimi v Audiju

Ko je oktobra leta 1969 prišla iz Ingolstadta ponudba, da iščejo delavce za tovarno avtomobilov Auto Union (sedaj Audi), so se iz Pomurja tjakaj med prvimi odpravili Franc Matjašec s Petanjcem, Jožef Kelenc iz Dolnje Bistrice, Anton Matjašec iz Renkovec, Ivan Kerčmar s Hodoša in Franc Gomboc iz Murske Sobote. Vsi so odšli zdoma za nekaj let, da bi si čimprej kaj zaslužili — za avto, televizijo, radio... Večina si je te »dobrine« res kmalu lahko privoščila. Doma bi to bilo zelo težko. Potem so nekateri začeli obnavljati ali zidati hiše ali viagati prihranke v kaj drugega. Devize so bile in so še pri nas

med najmlajšimi delavci iz Jugoslavije. Zdaj dela pri stiskalnicah in pravi, da ni težko, potrebna pa sta red in disciplina, tako da »zabušavanje« ni možno. Zadovoljen je z zaslužkom. Kljub vsemu pa ga še zelo vleče domov k družini in tudi na kmetiji je treba večkrat kaj postoriti.

»Zagotovo se bom vrnil v domovino, samo ne vem še, kdaj bo to. Če doma ne bo službe, se bom pač ukvarjal s kmetovanjem in čakal na nemško pokojnino.«

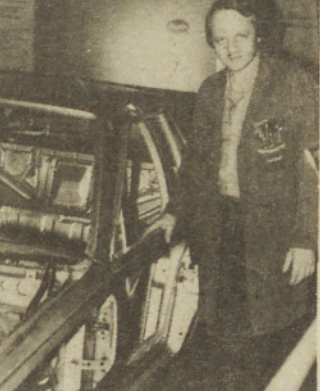
Podobno je pri ANTONU MATJAŠECU. Pod Lipo so si zgradili novo hišo, in skoraj vsak teden mora skočiti pogledat, kako je doma.

sem v Ljubljani končal šolo za avtomehanike. Poročil sem se. Žena je delala, jaz pa sem bil brez službe. Iskal sem jo v Soboti in drugje, pa brez uspeha. Tedaj sem zvedel za Audi. Mistil sem, grem za kukošno leto, da si kupim vsaj moped in se boljše oblečem. Začel sem delati podobno kot vsi drugi. Razporedili so me k stiskalnici, kjer nisem bil ravno zadovoljen. Po treh letih so me premestili v oddelek za dodelavo in tu sem imel več možnosti za razmišljanje, kaj bi se dalo kje izboljšati. Sčasoma sem dokazal, da tudi jaz nekaj znam. Tako sem tudi napredoval in zdaj sem mentor-instruktor učencem, ki obiskujejo naš šolski center. Podal sem že okrog 60 predlogov za izboljšave, inovacije ali patente, in to ne le na papirju, temveč sem prej tudi v praksi uresničil. To pa je najtežje.«

Ivan se ni hotel hvaliti, kako je z nagradami, ki jih dobiva. Ker pa smo vztrajno »vrtali« vanj, nam je zaupal, da ga zdaj čaka za nagrado že šesti avto, in sicer za napravo, ki dviga pod za audi 80 iz košare v stroj. To težko delo sta morala prej opravljati dva delavca ročno, zdaj pa lahko pritiskata samo na tipke. Delovno mesto torej ni ukinjeno, temveč močno olajšano. Naprava je nastala pred dvema letoma. In zdaj ima Ivan spet nekaj vročega železa v ognju. Kaj, je zaenkrat še skrivnost, oziroma ne bi rad prej govoril o tem, dokler predlog ne bo dokončno sprejet. Obeti pa so dokaj ugodni.

»Morda bodo nekateri rekli, glej ga, Kerčmar je spet dobil za nagrado avto. To me zaboli. Meni ni za nagrade. Hočem predvsem dokazati, da smo tudi mi nekaj vredni. In moja želja je olajšati delo. To me spodbuja k razmišljanju.«

Jože Graj

Po zaslugi Ivana Kerčmarja se vrata audijevih avtomobilov zapirajo skoraj sama. Zdaj ga čaka za nagrado že šesti avtomobil.

Prišli so med prvimi in še vedno delajo v Audiju.

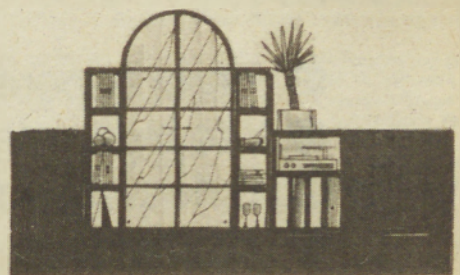
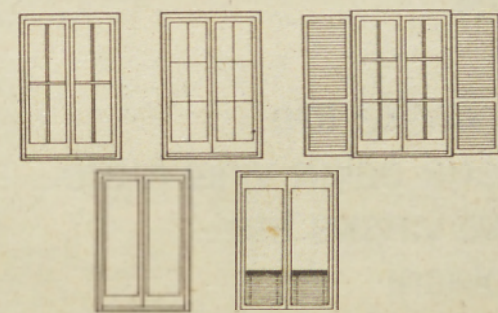
zelo cenjene, tako da si z njimi res lahko marsikaj privoščiš. Čas vrnitve pa se je vedno bolj odmakal. Enkrat zaradi nedokončane hiše, drugič zaradi tega, ker doma ni bilo službe, tretjič... Zdaj so nekoliko zbegani zaradi »kreganj« v Jugoslaviji. Tudi otroci igrajo pri takšni odločitvi pomembno vlogo. Če začnejo tam obiskovati osnovno šolo, potem vrnitev odložijo prav zaradi njih.

Imenovana peterka je še danes v ingolstadtski avtomobilski tovarni. Prav gotovo so dobri delavci, saj bi jih sicer odpustili.

FRANC ČIGAN pa o svojem zdomstvu pravi: »Da, bil sem med prvimi, ki smo prišli v to tovarno. S tem, kako je na tujem, sem imel že nekaj izkušenj, ker sem pred tem 3 leta delal v Avstriji. Rad pa bi si ogledal še nekoliko širši svet. Mistil sem se vrniti čez nekaj let. Pa jih je minilo že dvajset. Najbrž bom ostal na tujem do pokojnine. Sem brez lastne družine, zato nimam takšnih problemov kot moji sodelavci, ki jih posebej skrbi, kaj bo z otroki, ko dorastejo. Domov pa kljub vsemu pogosto prihajam.«

JOŽEF KELENC je bil tudi

Vaša ideja — naša izdelava!

Vse za vaš dom izdelamo po meri in vašem okusu!

Svetujemo vam, da čimprej pokličete po telefonu 22-320 in obiskal vas bo naš strokovnjak, svetoval vam bo, mi pa vam bomo po meri izdelali:

- vhodna in notranja vrata
- okna vseh oblik in velikosti
- ladijski pod
- lesene stopnice
- kuhinjo in opremo za druge prostore

ZAMENJAMO VAM TUDI STARO OKNO Z NOVIM IN ŠE KAJ!

SLOVENIJALES PLATANA MURSKA SOBOTA, tel. (069) 22-320

Nad 60 novih članov

Člani izvršilnega odbora Društva upokojencev Beltinci so v letošnjem prvem trimesečju obiskali v osmih vaseh (na območju krajevnega urada Beltinci) vse svoje člane. Pogovarjali so se o problemih upokojencev, ki jih v sedanjem trenutku ni malo. Ob stalnem naraščanju cen, tudi življenjskim potrebščinam, so upokojenci, predvsem tisti, ki jim je edini vir preživljanja pokojnina, v težkem gmotnem položaju. Ob tej priložnosti so pobirali tudi članarino in v društvo vpisali še 62 upokojencev. Od 800 jih je zdaj v društvu 420.

7. maja letos se bodo zbrali na letni delovni konferenci in razpravljali o delu v preteklem letu ter si zadali nove naloge. Poleg skupine ljudskih pevcev je znova aktiven mešani pevski zbor. Pevci se pripravljajo na srečanje pevskih zborov upokojencev in na druge nastope. Sicer pa je treba povedati, da je Društvo upokojencev Beltinci podoželsko društvo in jim poleti veliko časa jemljejo kmetijska opravila, kljub temu pa je društvena dejavnost pestra. A HORVAT

Pesem iz več kot 700 grl

Nedavna občinska revija otroških in mladinskih pevskih zborov, ki je bila v avli osnovne šole Jože Kerenčič v Gornji Radgoni, je pokazala, da imajo osnovne šole radgonske občine veliko posluha do gojenja zborovskega petja. V občini Gornja Radgona je osem osnovnih šol, ki jih obiskuje okrog 2800 šolarjev. Na občinski reviji je sodelovalo kar 730 pevcev — torej vsak četrty osnovnošolec iz radgonske občine poje v zboru. Na reviji je nastopalo sedem otroških, trije mlajši mladinski in štiri mladinski pevski zbori iz sedmih osnovnih šol. Najštevilnejši so bili pevci osnovne šole Jože Kerenčič iz Gornje Radgone — v štirih zborih se je predstavilo kar 230 pevcev. Revijo je spremljal tudi strokovnjak za zborovsko petje Ivan Vrbancič iz Maribora. Nastop pevskih zborov je bil po njegovi oceni kakovosten, predvsem otroški pevski zbori so se dobro izkazali. Izstopal je zlasti mladinski pevski zbor osnovne šole Jože Kerenčič, ki ga vodi Marija Dukarič.

Ludvik Kramberger

Večina mladih na Pušči nima pravega shajališča, zato je pravzaprav njihovo zbirališče vrtec oziroma njegova okolica. K temu precej prispeva kolektiva vrta, ki ob raznih praznikih skupaj z mladimi z vasi organizira proslave in druge prireditve. Ob 27. aprilu — dnevu ustanovitve OF slovenskega naroda — je bila priložnostna prireditev s pestrim kulturnim programom pred vrtcem, kolektivu vrta pa so predali bronasti znak OF s priznanjem, ki ga je dodelila Krajevna konferenca SZDL Črnelavci na predlog Osnovne organizacije ZSMS in Taborniške čete 25. maj s Pušče. Na fotografiji: najmlajši taborniki — murni — s Pušče, s tovarišico mentorico. Filip Matko

Stefan in Julija Kociper iz Odranec sta si vnovič izrekla zakonski da. Poročila sta se leta 1939 v Beltincih. Njuno življenje je težko, a vendar lepo. 71-letni Stefan je vrsto let hodil po tujini, nekaj časa pa je tudi sezonsko delal na Gorenjskem. Okusil je tudi grzote druge svetovne vojne. Žena Julija, ki ima 67 let, je ves čas gospodinja in skrbela za dom. V zakonu se jima je rodil en otrok, imata pa tudi vnuka in pravnuka.

J. Žerdin

Gorenje Elrad

Premalo zanimanja za letovanje

V delovni organizaciji Gorenje Elrad so že opravili razpis za letovanje svojih delavcev. Komisija letos ni imela težkega dela, saj se jih je od 1470 zaposlenih prijavilo le 170. To je premalo, da bi napolnili vse kapacitete, ki jih imajo v Novajliji, Medulinu, Lavrečici in v Moravskih toplicah. Zato so morali za nekatere termine razpis ponoviti. V preteklih letih so morali v Elradu izbirati med prosilci po socialnih kriterijih, letos pa jim tega ni treba. Svoje je opravila inflacija, ki je tudi v Elradu močno znižala realne osebne dohodke, s tem pa tudi osebni standard delavcev.

Ludvik Kramberger

KOVAČ, KI NI SAMO TO

Kladivo se je naučil vihteti pred petinštiridesetimi leti v Murski Soboti, pri danes že pokojnem podkovaškem mojstru Kerčmarju. Štiri leta se je učil podkovaških in kovaških veščin, pravi danes 65-letni Evgen Korič iz Šulincev, edini kovač daleč naokoli, ki se s tovrstno dejavnostjo še ukvarja. Kovaški vajenec je postal čisto po naključju — v tistih časih ni bilo lahko priti do zaposlitve, zato se je podal na pot. V Murski Soboti je našel na cestnega pometalca in mu potožil, da je brez dela. Ta ga je napotil k mojstru Kerčmarju in tako se je začelo. Tam je tudi stanoval med dobo vajeništva. Za mojstra Kerčmarja pravi, da je bil zelo dober mojster ter ni nikoli poniževal in izrabljal vajencev.

Na vprašanje, kakšna je razlika med kovačem danes in nekoč, je odgovoril, da predvsem v orodju in strojih. Nekeč se je delalo vse ročno, električnih strojev in drugih sodobnih naprav ni bilo. Tudi oglja ne dela več sam, uvaža ga iz Avstrije, čeprav je drago. Lesenih vozov ni več, da bi jih bilo treba okovati, konj pa je že tudi prava redkost. Kovaških delavnic je čedalje manj, saj je, kot je nadaljeval Evgen Korič, že sam poklic težak, dela ni na pretek, končni udarec pa je zadala davčna uprava, ki je ne zanima, če delo je ali ga ni. Evgen izdeluje največ verig in samokolnice.

Naš sogovornik pa ni samo daleč naokoli znan kovač. Že vrsto let je vaški zvonar, zvoniti je naučil tudi trinajstletnega vnuka Zlatka. Priljubljen je tudi pri živinorejcih, ker živini nemalokrat pomaga pri poškodbah, pravi strokovnjak pa je pri »porodih«.

Milan Gašpar

CUPRAMIX

- je fungicid v prahu za pripravo suspenzije
- je kombinacija metiram-kompleksa (40%) in bakra (20%)

Za preprečevanje

- peronosporne vinske trte
- rdečega listnega ožiga vinske trte
- črne pegavosti vinske trte
- krompirjeve plesni

ko nastane nevarnost za okužbo.

Samo za vas izdeluje

CC CINKARNA CELJE
v sodelovanju z **BASF**

UGODNA PRODAJA VOZIL OPEL!

Možnost plačila v dveh obrokih. Polovico plačate takoj, drugo polovico pa čez 40 dni po zamčeni ceni!

Tovarniška cena vozil CORSA SWING in CORSA SWING DIESEL je od 98.415.000.— do 109.350.000.—, KADETTA LS J, KADETTA LS J LIMUZINA in KADETTA CARAVAN od 123.112.000.— do 133.616.000.—, OMEGA LS J, OMEGA GLS J, KINDA CD J in OMEGA CARAVAN LS J je od 205.313.000.— do 242.470.000.—

VSE INFORMACIJE: AVTOTEHNA, VARAŽDIN, Brače Radica 16, tel.: (042) 49 466

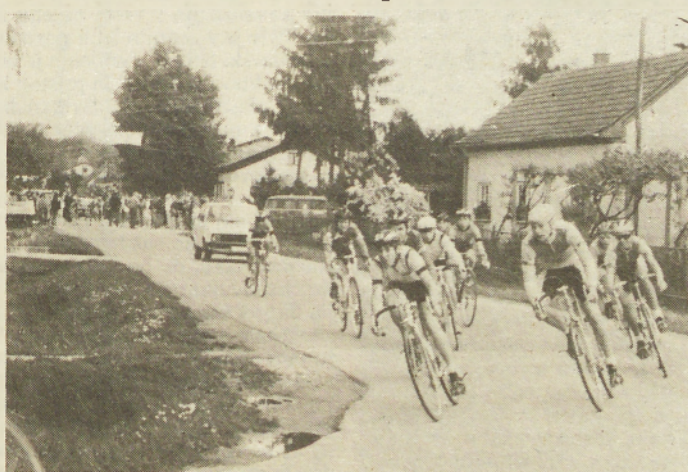
KOLESARSTVO

PO TREH LETIH ZOPET PRILOŽNOST ZA MLADE

Kolesarski klub Pomurje iz Beltincev je po treh letih zopet pripravil cestno kolesarsko dirko Priložnost za mlade. Potekala je na novi, 7,5 km dolgi krožni progi Beltinci—Ižakovci-Melinči-Beltinci, na njej pa je sodelovalo 63 tekmovalcev iz šestih klubov iz Slovenije in Hrvaške.

Prireditelj je lepo uspešna, zato se je organizator že odločil, da bo na tej progi vsako leto dirka Priložnost za mlade, in sicer tretjo nedeljo v aprilu. Pri klubu menijo, da bo dirka ponovno pridobila na slovesu, kot takrat, ko so na njej zmagovali današnji profesionalci: Cerin, Pavlič, Papež, Šebenik in drugi. Ocenili so tudi, da je bilo izredno disciplinirano občinstvo v Beltincih, Ižakovcih in Melinčih in športno navijalo. Zaradi nekaterih dirk na Bledu in v Karlovcu udeležba ni bila najboljša, upajo pa, da bo prihodnje leto boljša.

Na dirki v Beltincih so se uveljavili tudi nekateri domači kolesarji. Poleg tekmovalcev KK Po-

murje so sodelovali tudi kolesarji iz Tropovec, in to zelo uspešno, saj je njihov predstavnik Simon Törner pri starejših pionirjih zasedel drugo mesto. Od kolesarjev Pomurja pa sta zadovoljila Bojan Kavaš s tretjim mestom pri mlajših in Borut Titan s šestim mestom pri starejših pio-

nirjih. Pohvaliti kaže tudi Gumilarja za drugo mesto pri starejših mladincih, bil je tudi najbolj aktiven skozi vso dirko in je zaradi manjše napake zgrešil zmagovalni pokal. Tudi Hajdinjak je s tretjim mestom pri mlajših mladincih upravičil zaupanje.

J. S.

Hajdinjak prvi v Varaždinu

V teh dneh so kolesarji Pomurja iz Beltincev sodelovali na nekaterih tekmovanjih. Na dirki v Varaždinu je bil najuspešnejši Hajdinjak, zmagal je pri ml. mladincih, Šooš je bil tretji. Pri st. mladincih je Hajdinjak zasedel peto, Gumilar pa šesto mesto. Na dirki Pod Urhom je bil Kavaš pri ml. pionirjih četrti, Šooš je pri ml. mladincih zasedel drugo, Hajdinjak pa osmo mesto. Pri st. mladincih je Gumilar zasedel štirinajsto mesto. Na dirki na Ptuj je Kavaš zasedel štirinajsto, Hajdinjak osmo in Šooš trinajsto mesto.

ROKOMET

Zmage Bakovec, Radgone in Toka

V nadaljevanju prvenstva v prvi republiški moški rokometni ligi so Bakovci v Murski Soboti premagali Ajdovščino z 22:19. Strelci za Bakovce: Kozel 6, Žalodec 5, Horvat 4, Lovenjak 3, Katona 2 ter Smodiš in Antolin po enega. Rokometašice Alpeša pa so v Škofji Loki premagale Polano z 31:26. Strelke za Polano: S. Hozjanova 18, Žoldoševa, Vugrinčeva in M. Hozjanova po 2 ter Lackovičeva in Šernekova po 1.

V tekmovalstvu druge republiške moške rokometne lige vzhod je Radgona v pomurskem derbiju premagala Krog s 14:13. Najboljši pri zmagovalni ekipi je bil Merčnik s 3 goli. Rokometaši Toka iz Črenšovca pa so premagali Šempeter z 22:19. Najboljši strelci: Šernek 10, Gerič 4 in Halas 3.

KEGLJANJE

Naftarji zmagali z Monoštrom

Kegljalci lendavske Nafta so gostili madžarsko ekipo Monoštra iz Porabja in zmagali z 2399:2390 podrtimi keglji. Najboljši pri Nafti: Žalik 446, Radaković 414, Matko 398 podrtih kegljev.

Na prvenstvu Kegljarske zveze Čakovci v dvojicah so sodelovali tudi kegljalci Nafta. Najuspešnejša sta bila Horvat—Žalik, podrla sta 1690 kegljev in se uvrstila v nadaljnje tekmovanje. Levačić—Kerman sta podrla 1604, Perić—Folšć pa 1690 kegljev.

Na kegljaškem tekmovanju v Zalaegerszegu na Madžarskem so sodelovali tudi kegljalci Nafta in podrli 2339 kegljev. Najuspešnejša sta bila Perić, 405, in Folšć, 399 podrtih kegljev. M. Žalik

JUDO

Imre Cikajlo državni prvak

V Trebinju je bilo državno pionirsko prvenstvo v judu. Sodelovali so tudi mladi judoisti iz Murske Sobotice in se lepo odrezali. Najbolj Imre Cikajlo, ki je v kategoriji do 50 kg zasedel prvo mesto in postal državni prvak. Dejan Erliša je bil v kategoriji do 28 kg sedmi, Ludvik Pavlič v kategoriji do 42 kg deveti in Tarik Mazouzi v kategoriji do 55 kg peti.

T. K.

NAMIZNI TENIS

Dve zanesljivi zmagi

Sobočani so v nadaljevanju druge zvezne lige dosegli doma dve prepričljivi zmagi in se tako z 20 točkami še vedno obdržali na drugem mestu. Proti Kočevju so brez posebnega naprežanja dosegli maksimalno zmago, prvič pa je v tej konkurenci nastopil mladi Ori in proti svojemu vrstniku dosegel zanesljivo zmago. Tudi v srečanju z Ilirijo ni bilo težav in ob povprečni igri nobenemu ni uspelo premagati najboljšega gosta Zajtla, druga dva pa sta bila preslaba in premalo borbenega za gostitelje, pri katerih je debitiral mladi Rihtarič in dosegel svojo prvo zmago nad znanim Šarlahom. V naslednjem kolu igrajo v gosteh z vodilno Industrogradnjo ter Kvarnerjem.

Rezultati: SOBOTA—KOČEVJE 9:0 (Kuzma—Špelič 2:0, Unger—Murn 2:0, Gašić—Jovič 2:0, Unger—Špelič 2:0, Kuzma—Jovič 2:0, Gašić—Murn 2:0, Unger—Jovič 2:0, Ori—Lesar 2:0, Kuzma—Murn 2:1; SOBOTA—ILIRIJA 6:3 (Unger—Šarlah 2:0, Gašić—Zajtl 1:2, Kuzma—Boldin 2:0, Gašić—Šarlah 2:0, Unger—Boldin 2:0, Kuzma—Zajtl 1:2, Gašić—Boldin 2:0, Rihtarič—Šarlah 2:0, Unger—Zajtl 1:2).

V A republiški ligi je Radgona z veliko težavo in obilo športne sreče premagala mlado in borbeno ekipo Strojne iz Maribora, pri čemer je zlasti Rihtarič igral pod pričakovanjem. Radgona je s 16 točkami na tretjem mestu. V B republiški ligi je druga vrsta Sobotice brez tečaja premagala ekipo iz Ljubljane in je ob eni več odigrani tekmi s 14 žav premagala ekipo iz Ljubljane in je ob eni več odigrani tekmi s 14 točkami prevzela vodstvo na lestvici. Rezultati — A liga: RADGONA—STROJNA 5:4 (Ori 2:0, Rihtarič 2:1, Kus 1:2, Žitek 0:1); B liga: SOBOTA—VESNA 7:2 (Močan 2:1, Sapač 3:0, Županek 2:1); SOBOTA—KAJUH 6:3 (Močan 3:0, Županek 2:1, Sapač 1:2).

M. U.

NOGOMET

NAFTA OBČINSKI PRVAK

V povratni finalni pokalni nogometni tekmi na območju ONZ Lendava je Nafta premagala Mladost iz Čentiba s 3:1. Lendavčani so zmagali tudi v prvi tekmi v Čentibi (s 5:1) in tako postali občinski pokalni prvak.

PNL

Rezultati — 17. kolo
Polana : Čankova 2:0
Dobrovnik : Beltinka 3:0
Dokležovje : Renkovci 1:1
Bakovci : Tišina 0:1
Lipa : Turnišče 0:2
Črenšovci : Mladost 1:0

Beltinka 17 9 5 3 35:20 23
Dobrovnik 17 8 6 3 35:25 22
Tišina 17 7 6 4 24:22 20
Črenšovci 17 7 6 4 26:25 20
Turnišče 17 8 2 7 35:24 18
Renkovci 17 8 2 7 29:24 18
Polana 17 6 4 7 36:35 16
Lipa 17 5 6 6 29:37 16
Dokležovje 17 5 5 7 23:37 15
Bakovci 17 4 6 7 20:23 14
Čankova 17 3 7 7 32:39 13
Mladost 17 1 7 9 23:36 9

I. MNL MS

Rezultati — 17. kolo
Gančani : Šalovci 3:0
Puconci : Čarda 1:1
Ljutomer : Radgona 5:1
Tešanovci : Ižakovci 1:4
Rakičan : Rogašovci 4:2
Tromejnik : Bratonce 5:1

Ljutomer 17 14 2 1 44:13 30
Ižakovci 17 13 1 3 58:18 27
Rogašovci 17 10 4 3 42:27 24
Bratonce 17 10 3 4 32:24 23
Tromejnik 17 8 4 5 44:30 20
Gančani 17 7 2 8 27:35 16
Rakičan 17 5 5 7 41:35 15
Čarda 17 4 7 6 27:23 15
Puconci 17 6 3 8 32:41 15
Radgona 17 3 2 12 27:51 8
Šalovci 17 2 2 13 23:55 6
Tešanovci 17 1 3 13 27:72 5

II. MNL MS

Rezultati — 14. kolo
Vrelec : Hodoš 4:4
Križevci : 11 plavh 6:1
Apače : Prosenjak 2:1
Pušča : Grad 1:4
Serdica prosta

Serdica 13 8 3 2 38:14 19
Apače 13 8 2 3 38:20 18
Hodoš 13 7 3 3 37:20 17
Pušča 14 7 2 5 31:30 16
11 plavh 14 4 8 2 35:35 16
Prosenjak 14 4 4 6 24:25 12
Križevci 13 5 2 6 22:33 12
Vrelec 13 2 5 6 26:40 9
Grad 14 2 2 10 24:47 6
Bogojina 9 2 1 6 13:24 5

I. ONL Lendava

Rezultati — 14. kolo
Odranci—Panonija 4:0
Mostje—Bistrica 0:1
Kobilje—Hotiza 3:2
Nedelica—Petišovci 4:1
Lakoš—Nafta B 1:1

Hotiza 14 8 4 2 29:14 20
Kobilje 14 6 8 0 23:13 20
Odranci 14 8 2 4 39:18 18
Bistrica 14 7 4 3 23:15 18
Lakoš 14 6 4 4 14:16 16
Nedelica 14 6 2 6 28:25 14
Nafta B 14 5 3 6 20:21 13
Mostje 14 4 3 7 23:35 11
Petišovci 14 2 2 10 15:34 6
Panonija 14 0 4 10 7:32 4

II. ONL Lendava

Rezultati — 15. kolo
Kapca—Graničar 4:8
Žitkovci—Zvezda 1:1
Olimpija prosta

Graničar 12 9 3 0 42:11 21
Žitkovci 12 7 3 2 39:16 17
Olimpija 12 3 4 5 22:23 10
Kapca 12 3 1 8 25:46 7
Zvezda 12 1 3 8 14:46 5

PRL — moški

Rezultati — 11. kolo

Videm : Polana 14:13
Bakovci : Razkrižje 35:20
Polet : Mladinec 26:35
Bistrica : Krog 29:44

Bakovci 11 10 0 1 352:224 20
Krog 11 9 1 1 337:272 19
Mladinec 11 9 1 1 340:234 19
Razkrižje 11 4 1 6 318:345 9
Bistrica 11 3 1 7 264:320 7
Polana 11 3 0 8 246:307 6
Videm 11 2 0 9 264:326 4
Polet 11 2 0 9 223:306 4

ŠPORTNI RIBOLOV

Božič in Magdičeva najboljša

Sklenjen je bil cikel štirih tekmovanj za prvenstvo Pomurja v športnem ribolovu za vse kategorije in za prehodne pokale Pomurske ribiške zveze Ljutomer. Sodelovalo je 52 tekmovalcev in tekmovalk. Pri članih je ekipno zmagala RD Radgona I z 91 točkami pred Ljutomerom I, 85, Ljutomerom II, 73, Radgono II, 63 in Lendavo, 49 točk. Posamežno pa Božič (Lj.) s 97 točkami pred Hladnom, 88, Domjanom, 85, Matjašcem, (vsi GR), 82, ter Škergetom (Lj.), 79 točk. Pri mladincih je zmagala ekipa RD Murska Soba s 100 točkami pred Ljutomerom, 88, in Lendavo, 76 točk. Med posamezniki je bil najboljši Marič (MS) s 100 točkami pred Škergetom (Lj.) in Čizmazijo (MS), po 94, T. Lesjakom, 91, in M. Lesjakom (oba Lj.), 88 točk. V konkurenci članic je zmagala Magdičeva s 97 točkami pred Copotovo 85 in Ozmečvo (vse Lj.), 63 točk. Med pionirji je zmagal Magdič s 94 točkami pred Škergetom (oba Lj.), 88, Bukovcem, 76, T. Ribaričem, 54, in J. Ribaričem (vsi GR), 47 točk.

ODBOJKA

Novice iz Ljutomera

Odbojarski klub Agropod Ljutomer je organiziral občinsko prvenstvo za člane in članice ter za mlajše pionirje in pionirke v mini odbojki. Pri članih je zmagala prva ekipa Agropoda Ljutomera pred Veržejem, drugo ekipo Agropoda Ljutomera in Partizanom Križevci. Pri ženskah pa je bila najboljše ekipa Cvena, ki je v finalu premagala igralke SDNS Ljutomer. Tretje mesto je pripadlo drugi ekipi Cvena. Prvič pa so izvedli občinsko prvenstvo v mini odbojki. Pri pionirkah je zmagala ekipa Veržej pred Križevci in Cvenom, pri pionirjih pa Križevci pred Veržejem in OŠ Ivan Cankar Ljutomer.

Pionirji Agropoda Ljutomera so bili letošnji pomurski zmagovalci v odbojki, zato se je klub odločil organizirati regijsko prvenstvo, ki je bilo v Križevcih. Sodelovale so tri ekipe, medtem ko se ekipa Fužinarja tekmovanja ni udeležila. Zmagala je ekipa Stavbarja iz Maribora pred Šempetrom in Agropodom Ljutomer. Zmagovalna ekipa se je uvrstila na finalni turnir.

Tone Ficko

Solidni rezultati v hladnem vremenu

AK Pomurje iz Murske Sobotice je na stadionu OŠ Beltinci pripravil odprti atletski miting za pionirje, pionirke, mlajše mladince in mladinke. Tekmovanja se je udeležilo več kot 60 atletov in atletinj iz Slovenske Bistrice, Čakovca, Kapele, Lendave, Beltincev in Murske Sobotice. Kljub hladnemu vremenu so dosegli solidne rezultate.

Pionirji — pionirke — 100 m: Janez Šaruga (Bel.) 12,39; Sandra Sep (Pom.) 13,28; 300 m: Janez Šaruga (Bel.) 42,87; Anita Frezer (SB) 47,71; 600 m: Lucija Raus (SB) 1:50,25; 1000 m: Gruškovnjak (Bel.) daljina: Gorazd Varga (Le.) 505; Sandra Sep (Pom.) 481; višina: Gorazd Varga (Le.) 165; Mihela Fridrih (SB) 145; krogla: Dejan Baša (Bel.) 10,50 in Mihela Fridrih (SB) 9,98.

Mladinci — 100 m: Klement Vodobnik (SB) 11,80 in Daniela Štiblar (Pom.) 13,70; 300 m: K. Vodobnik (SB) 38,44 in D. Štiblar (Pom.) 49,13; 1000 m: Ivica Tkalec (Med.) 160 in Ilona Kolar (SB) 145; krogla: Ivica Tkalec (Med.) 11,04.

M. S.

NOGOMET

Mura obdržala drugo mesto

Nogometaši Mure so v prvenstveni tekmi slovenske lige v Žalcu igrali z domačim Partizanom Hmeždom 0:0. Kljub temu pa so obdržali drugo mesto in korak z vodilno Ljubljano. V naslednjem kolu igra Mura doma s Stomilom Virtosom.

V drugi republiški nogometni ligi vzhod je lendavska Nafta doma premagala Proletarce iz Zagorja s 3:0. Gole za Nafto so dosegli: Herceg, Rob in Dovečar. Vodilni Steklar iz Rogaške Slatine pa je v Veržej premagal domače moštvo z 1:0. V naslednjem kolu gostuje Nafta v Ptuj, Veržej pa v Šmartnem.

KEGLJANJE

Avtoradgona in Radenska prvaka

Sklenjeno je bilo tekmovanje v pomurski moški in ženski kegljaški ligi. Sodelovalo je 20 moških in 16 ženskih ekip. Pri moških je zmagala Avtoradgona pred Radensko, Gorenjem Elrad, Mesno industrij Murska Soba, KZ Panonka Murska Soba, Elektrom, PTT, Muro, Obrtnim združenjem Murska Soba in Obrtnim združenjem Gornja Radgona. Pri ženskah je bila najboljše Radenska pred Potrošnikom, Gorenjem Elrad, Mesno industrij Murska Soba, Domom Oskrbovanec, Muro, Pomurskim tiskom, Ljubljansko Banko, SDK in PZC. Lepo uspelo tekmovanje je organizirala Območna kegljaška skupnost za Pomurje.

Kegljavke Radenske — pomurske prvakinje.

PROMETNA VARNOST

Vožnja s traktorjem je lahko nevarna

V sodobnem kmetijstvu je traktor osrednji stroj in je delo na kmetiji z njim samo po sebi umevno. Seveda pa je pomembno, da mora biti traktor v večjih rokah, zgodi se namreč, da v neukih rokah več škodi kot koristi, včasih pa celo streže po življenju.

Po sestavi se traktor le malo razlikuje od drugih motornih vozil. Po svoji konstrukciji je primeren za delo na njivah in slabih terenih. Njegove vozne lastnosti se mu poslabšajo s priključki ali prikolicami. Kot vozilo ima traktor tudi precej konstrukcijskih pomanjkljivosti (visoko težišče, ozek kolotek in še nekatere, zaradi česar se hitreje prevrne kot druga motorna vozila. Že nekoliko prehitra vožnja po cesti se pri ostrem zavijanju lahko konča za voznika usodno. Če pa se loti dela oziroma vožnje s traktorjem neizkušen voznik, pa je še večja nevarnost da pride do prometne nesreče, kajti le-ti v kritičnih položajih izgubijo razsodnost in v tistem trenutku naredijo napako, ki je lahko usodna zanje ali drugega.

voženju so lahko najpogostejše žrtve otroci, ki se ne zavedajo nevarnosti in tekajo za traktorji ali se celo igrajo pod njimi. Do nesreče pride predvsem pri obračanju traktorja.

V začetku smo omenili, da se traktor ne razlikuje dosti od drugih motornih vozil, vendar pa se vožnja z njim po prometni cesti dokaj razlikuje od drugih motornih vozil. Na cesti je gost in hiter promet, zaradi česar mora biti voznik traktorja veliko bolj pazljiv, predvsem, če ima priključke, kajti dosti nesreč se zgodi tudi zaradi nepazljivosti pri vožnji s priključki. Večina je širša kot traktor in sega daleč nazaj. Ker med vožnjo opletajo in napravijo pri zavijanju traktorja velik lok, lahko zadenejo ob sosednje vozilo ali pešca, ki je v trenutku v križišču.

K nesrečam pripomorejo tudi pomanjkljiva ali nikakršna osvetlitev traktorja ali prikolic ali nezavarovani in neoznačeni tovori. Naj navedemo, da je bilo v letu 1988 kar 26 voznikov traktorjev povzročiteljev prometnih nesreč. Pri teh nesrečah je ena oseba iz-

ne presega 4 m višine, 2,5 m široke ter da ne sega čez najbolj oddaljeno točko na zadnji strani vozila več kot za šestino svoje dolžine, ki je kontinuirano optirna tovorni prostor. Potniki, ki so v prostoru za tovor, morajo sedeti na dnu prikolice.

Ob vožnji s poljske ali gozdne poti ter njive na cesto za javni promet moramo traktor ustaviti ter predhodno očistiti blato s pnevmatik.

Ob vsem pa ne smemo pozabiti traktorske kabine ali loka, ki voznika ščiti pred težjimi poškodbami, predvsem pri prevrnitvi, prav tako pa preprečuje kotljenje traktorja.

Upamo, da smo s temi nekaj vrsticami vsaj delno uspeli spomniti voznike traktorjev na nevarnost pri vožnji predvsem pa je odvisno od vsakega voznika, da ne bo prihajalo do prometnih nesreč.

Marjan Horvat

Od 1. julija obvezne čelade

Nov zakon o temeljih varnosti v cestnem prometu prinaša nekaj novosti za lastnike koles s motorjem. Predvsem je pomembna novost, da morajo imeti vozniki koles z motorjem in osebe, ki se vozijo na kolesu z motorjem, na glavi med vožnjo na cesti varnostno čelado. To določilo zakona stopi v veljavo 1. julija letos. Obvezna uporaba čelade za voznike motornih koles in potnike pa je veljala tudi doslej. Zdi se nam prav, da že sedaj opozorimo lastnike koles z motorjem, da si pravočasno kupijo čelado, da jih na cesti ne bo doletela kakšna nevarnost. Predvidena kazen je 15.000 dinarjev. Vse zaščitne čelade morajo imeti atest, da ustrezajo mednarodnim normam, ki jih je prevzel tudi jugoslovanski standard. Razne čelade, ki se uporabljajo v gradbeništvu in industriji, ne ustrezajo tem zahtevam in z nošenjem teh čelad vozniki koles z motorjem oziroma motornih koles ne zadostijo zahtevam zakona. Zaščitne čelade pa seveda ne nosimo samo zaradi predpisa in zakona, že davno je ugotovljeno, da so prav čelade rešile veliko življenj. Tudi pri nas je čedalje več koles z motorjem, varnost voznikov in potnikov pa majhna. Čelade bodo torej zagotovile večjo varnost voznikov in potnikov, zato si jih kupite čim prej.

Jani D.

Prav tako pa so nepremišljena dejanja, ko dajo starejši voziti traktor na krajše razdalje otrokom, ki so nespretni in preslabi za upravljanje takega vozila. Tudi vožnja otrok in vinjenih oseb na blatnikih, ki so brez sedežev, je nevarna, saj je potreben le hiter zasuk volana ali slaba pot in že se zgodi nesreča.

Ena od hudih nepravilnosti je lahko tudi nepravilno delo za zavorami, predvsem pri upravljanju, ko se traktor z blokiranjem ene zavore hitreje obrne, saj voznik ob tem lahko omahne s sedeža. Učinek pa je toliko večji, čim večji in daljši je priključek na traktorju ali pa vožnja otroka, neizkušena oseba ali osebe pod vplivom alkohola z neprimerno hitrostjo, pri čemer je možno opletanje ali izbijanje volana iz rok.

Med drugim naj omenimo tudi nesreče, pri katerih pride do trčenja z drugim vozilom ali do povozenja človeka. Take nesreče se dogajajo na cesti, lahko pa tudi na dvoriščih ali njivah. Pri po-

gubila življenja, tri so bile hudo in tri lahko telesno poškodovane. Med vzroki pa bi lahko omenili vinjenost, neizkušenost, stran vožnje, neprimerna hitrost, tesno prehitavanje in izsiljevanje prednosti.

Zaradi tega si moramo prizadevati, da se bo število nesreč zmanjšalo. Glede tega morajo vozniki traktorjev dosledno upoštevati vsa določila Zakona o temeljih varnosti cestnega prometa, ter Zakona o varnosti cestnega prometa in druge predpise, izdane na podlagi zakona.

Predvsem pa moramo omeniti, da se je potrebno pred vožnjo pripraviti, če oprema in traktor ustrezata zahtevam delovne in prometne varnosti. Sama vožnja mora biti prilagojena stanju vozila in razmeram na cesti. Pri vožnji morata biti predala zavore spojena. Prej ko z vozilom speljemo z mesta, pogledamo, če je pot prosta, da ni kdo pod traktorjem, predvsem otroci. Pazimo, da je tovor pravilno naložen in pritrjen, da ne zakriva luči ter da

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTO

SMRT PRI PODIRANJU HIŠE

V minulem tednu je bilo na naših cestah spet veliko prometnih nesreč, ki sicer niso terjale človeških žrtev, bilo pa je veliko ljudi laže in nekaj težje poškodovanih. Vse kažejo na to, da ne upoštevamo svaril zaradi neprimernosti hitrosti, čeprav vemo, da so naše ceste slabe.

Izsilil prednost

4. maja se je zgodila prometna nezgoda v G. Radgoni. Kolesarka Rozina Slana iz naselja Mele se je peljala iz G. Radgone proti domu. V križišču pri Avtoradgoni je izsilil prednost voznik osebnega avtomobila Zoltan Cigut iz Borejca, ki ni upošteval znaka STOP. Trčil je v kolesarko, ki je hudo poškodovana obležala na cestišču.

Trčil v betonski prepust

5. maja se je voznik osebnega avtomobila Stefan Kopinja iz Petišovca peljal iz Benice proti Petišovcem. V Petišovcih je vozil preblizu roba cestišča, zapeljal v obcestni jarek in trčil

v betonski propust. Voznik se je lažje poškodoval, škode pa je za 10 milijonov dinarjev.

Nepredvidno prečkal cesto

5. maja se je voznik osebnega avtomobila Ivan Tibaut iz Renkovec peljal po kolodvorski ulici v Lendavi proti D. Lakošu. Pred gostilno Kolodvor je na avtobusnem postajališču stal avtobus, pred njim pa tovarni avtomobil. Med obema voziloma je cesto nameraval prečkati pešec Franc Toplak iz Renkovec, čeprav tam ni prehoda. Tibaut je pešca opazil prepozno, ni zmanjšal hitrosti, zato ga je zadel in zbil po cestišču. Pešec se je hudo poškodoval.

Prehitro v ostri ovinek

7. maja se je zgodila prometna nezgoda v Genterovcih. Voznik osebnega avtomobila Ladislav Kiš iz Doline se je peljal iz Dobrovnika proti Lendavi. Z neprimerno hitrostjo je v Genterovcih pri pokopališču

zapeljal v oster ovinek in se prevrnil. Voznik Kiš se je lažje poškodoval, lažje poškodbe je dobil tudi sopotnik Janez Perger iz Doline, hujše pa je dobil Stefan Kopinja iz Doline.

Zapeljal je v nasip

7. maja se je voznik motornega kolesa Franc Bohanec iz Gerlinec peljal iz Fikšinec proti domu. V Gerlinecih ni uspel izpeljati ovinka, zapeljal je v nasip ob cesti, nato nazaj na cesto, kjer je padel in se lažje poškodoval.

Padel na betonska tla

5. maja se je v Brezovici zgodila huda delovna nezgoda. Tega dne je Ivan Horvat iz Brezovice podiral leseno konstrukcijo gospodarskega poslopja. Pri tem je sodelovalo več vačanov. Med delom je nekaj ljudi stalo na zidu in odstranjevali tramove. Eden od tramov se je nekontrolirano premaknil in ob drsenju zadel Stefana Horvata in Jožeta Špilaka, oba iz Brezovice. Padla sta z višine treh metrov na betonska tla in se hudo poškodovala. Zaradi poškodb je Špilak umrl na kraju nesreče, Horvata pa so prepeljali v bolnišnico.

J. D.

POŽARNA VARNOST SE IZBOLJŠUJE

Na občnem zboru občinske gasilske zveze v Lendavi so ocenili lanske delo in ugotovili, da je bilo kljub težavam uspešno. Najbolj pomembno je, so povedali na zboru, da se iz leta v leto izboljšuje požarna varnost. Lani je bilo na območju lendavske občine že 7 požarov in za 52 milijonov škodo. Požari so bili manjši in so jih gasilci hitro pogasili. Razveseljivo je tudi, da so gasilska društva vedno bolj usposobljena, tudi za gašenje lahko vnetljivih snovi. Lani je lendavska občina dobila novi gasilski kader: 28 izprašanih gasilcev, 38 gasilskih podčastnikov in 3 častike. Tudi 192 pionirjev se je vključilo v društva Mladi gasilec. Uspešnost gasilskih društev oziroma njihovo pripravljenost za morebitno gašenje požarov vsako leto preskusijo na občinskem tekmovanju. Lani je bilo to tekmovanje na S. Bistrici, udeležilo pa se ga je 30 gasilskih desetin, med njimi nekaj ženskih. Gasilci so v lanskem letu pregledali tudi 817 stanovanjskih hiš, 350 gospodarskih objektov in 11 delovnih organizacij. Povsod so preverili kurilne naprave in predlagali odpravo pomanjkljivosti, da bi preprečili morebitne požare. Letos bodo v lendavski občini praznovali nekaj gasilskih obletnic. Gasilsko društvo v Nedelici bo praznovalo 10-letnico delovanja, 60-letnico bodo slavili gasilci na Kapei, največji gasilski praznik v občini pa bo 100-letnica delovanja gasilskega društva na Kobilju.

Jani D.

Prehitra vožnja po slabih cestah

Lani je bila v Pomurju 401 prometna nesreča, od tega kar 147 zaradi neprimerne hitrosti. Ker je leta nemalokrat tudi vzrok za izsiljevanje prednosti, je na dlani, da bo tem kategorijam nesreč potrebno nameniti več pozornosti, če želimo uspeti v akciji — 10 odstotkov. Velikokrat se ne zavedamo, da primerne hitrosti ne določa zgolj prometni znak, temveč je najpogostejše povezana z mnogo pomembnejšimi dejavniki, ki pa jih vozniki, prepričani v lastne sposobnosti, spregledajo. Primerne hitrost vožnje določajo še kakovost cestišča in vremenske razmere. Predvsem pa jo določajo voznikove izkušnje, telesne in psihične sposobnosti. Kajti višja kot je hitrost vožnje, manj časa ima voznik za preprečitev usodnih posledic lastne ali tuje napake, zlasti na mokri cesti, ob zmanjšanju vidljivosti, pod vplivom alkohola, zdravil ali utrujenosti. Večina prometnih nesreč se zgodi v naseljenih krajih, to pa zgovorno kaže, da ne upoštevamo znakov za omejitve hitrosti. Zanimivo je, da v naseljenih krajih napravijo najmanj nesreč tuji oziroma tisti vozniki, ki prvič vozijo skozi naše kraje. Nesreče povzročamo torej sami na domačem terenu, hudujemo pa se na tiste, ki morda vozijo prehitro, pa niso domačini.

Jani D.

ZMAGALI GOSTITELJI

V Šalovcih je bilo občinsko tekmovanje mladih iz znanja in veščin SLO in DS, ki ga je vzorno pripravil koordinacijski odbor za vprušanja SLO, varnosti in samozaščite pri OK SZDL Murska Sobota v sodelovanju z Osnovno šolo Šalovci. Sodelovalo je 29 ekip z 17 osnovnih šol soboške občine. Največ uspeha so imeli gostitelji, učenci OŠ Šalovci — s 1141 točkami so zasedli prvo mesto pred OŠ Daneta Šumenjaka Murska Sobota, 1095, OŠ Puconci, 1061, OŠ Bogojina, 1021, in OŠ Beltinci, 1012 točk. Tekmovanje je lepo uspelo, mladi pa so pokazali solidno znanje, kar je dokaz, da mentorji na osnovnih šolah dobro delajo.

F. M.

Čistilna naprava tudi v Turnišču

V Turnišču so se odločili, da bodo skupaj s tovarno Planika uredili kanalizacijo v vsem naselju in zgradili skupno čistilno napravo. Turnišče je v zadnjih letih postalo drugo največje industrijsko naselje v lendavski občini. Zgrajenih je bilo tudi veliko stanovanjskih hiš. Vse to je zahtevalo drugačen pristop k urejanju komunalne problematike, še zlasti pa k ureditvi kanalizacije. Čistilna naprava naj bi bila zgrajena na vzhodnem delu naselja ob makadamski poti, ki pelje v Dobrovnik, in ob potoku, ki mu pravijo Mala Ledava. Strokovnjaki so ugotovili, da je to najprimernejši kraj, saj je blizu potoka Ledava, v katerega se bodo zlivale prečiščene odpadne vode iz naselja. Čistilna naprava naj bi delovala na načelu aerobne stabilizacije blata in s sušenjem blata na sušilnih gredah. Kanalizacijsko omrežje naselja bo speljano tako, da bo brez vmesnih črpalnih postaj odplaka pritekla do čistilne naprave. Na kanalizacijo se bo lahko priključila vsaka hiša. Skupščina občine Lendava je pred nedavnim sprejela odlok o lokacijskem načrtu za kanalizacijo in čistilno napravo, priskrbljena pa so tudi potrebna soglasja. Ureditev kanalizacije in čistilne naprave bo v naslednjih letih najbolj pomembna komunalna nalozba v Turnišču. Potrebno pa je opozoriti, da je treba poskrbeti tudi za varnost, saj je vsak poseg v naravo boleč. Potrebno je zagotoviti vse, da v prihodnosti ne bi ugotavljali, da smo napravili več slabega kot dobrega. Zavedati se moramo, da takšne komunalne objekte ne gradimo le za nekaj let, ampak za potrebe nekaj generacij.

Jani D.

Pokazenska obravnava

Pred kratkim so se na Centru za socialno delo v Murski Soboti zbrali socialni delavci pomurskih centrov za socialno delo, socialni delavci zaporov v Sloveniji in predstavniki Republiškega sekretariata za pravosodje. Na daljšem delovnem sestanku so razpravljali o problematiki oseb, ki se vračajo iz zaporov. Ugotovljeno je bilo, da je tovrstno reševanje problematike v sedanjih kriznih časih velikokrat zelo oteženo. Tudi v Pomurju bi moralo zaživeti svetovalno delo za osebe, ki so na prestajanju kazni v zaporih, že pred prihodom domov. Ta vrsta družbene pomoči je namreč v drugih predelih Slovenije že precej razširjena. Delni vzrok, da v Pomurju ni tako, je

tudi večja oddaljenost od zaporov po Sloveniji.

Želja pa je, so ugotovili na posvetu, da bi se v reševanje pokazenske obravnave vključili vsi dejavniki, ki jim je to z zakoni ali drugače naročeno. Sedaj je namreč v Pomurju še vedno nekaj služb, ki pri vsem tem stojijo ob strani. Kaže pa, da bo novi zakon o izvrševanju kazenskih sankcij v teh stvareh še bolj dosleden.

Posvet v Murski Soboti je rešil marsikatero dilemo med delavci, ki delajo v zaporih, in terenskimi socialnimi delavci. Vse to bo pripomoglo k večji strokovnosti reševanja tovrstne problematike.

Franci Klemenčič

AVTOMOBILSKO ZAVAROVANJE NE PRESKUŠAJTE SREČE, SKLENITE KASKO ZAVAROVANJE AO PLUS

Vsakdanost vašega življenja je tesno povezana z avtomobilom. Vozilo, cesta in promet pa prinašajo veliko nevarnosti. Dober gospodar bo naredil vse, da se bo gospodarsko zaščitil pred škodo, ki mu jo lahko prizadene moderni tempo življenja.

To zaščito vam omogoča skupinsko kasko zavarovanje vašega OSEBNEGA avtomobila in zavarovanje AO PLUS.

Pogoj za sklenitev skupinskega kasko zavarovanja je, da se najmanj 6 zavarovancev v delovni organizaciji ali krajevni skupnosti odloči za sklenitev le-tega.

KATERE UGODNOSTI IMATE PRI SKUPINSKEM KASKO ZAVAROVANJU

- Deležni ste 10 % popusta pri plačilu zavarovanja,
- zavarovanje lahko plačate v 12 MESEČNIH obrokih BREZ OBRESTITI.
- Pri prvi sklenitvi polnega kasko zavarovanja se vam prizna popust, če ste določene popuste že dosegli pri OBVEZNEM zavarovanju vašega avtomobila, in sicer: 30% popust, če imate pri obveznem zavarovanju 50 % popusta, 20% popust, če imate pri obveznem zavarovanju 30 ali 40 % popusta, 10% popust, če imate pri obveznem zavarovanju 20 % popusta.
- KAJ OBSEGA POLNO KASKO ZAVAROVANJE**
- Zavarovalnica krije škodo, ki je nastala zaradi:
 - prometne nesreče,
 - padca ali udara kakega predmeta,
 - požara ali eksplozije,
 - viharja, toče, snežnega plaz,
 - padca zračnega vozila,
 - manifestacij in demonstracij,
 - tatvine, rop, prevare ali utaje,
 - zlonamernih dejanj tretjih oseb iz objestnosti.

Polno kasko zavarovanje lahko sklenete brez vaše soudeležbe pri škodi (franzize), ali pa izberete med petimi različnimi franšizami: 1, 2, 4, 8 in 16 % od nabavne vrednosti novega vozila na dan sklenitve zavarovanja. Dogovorjena franšiza se pri obračunu odškodnine odšteje le če je škoda nastala zaradi prometne nesreče ali padca ali udara kakega predmeta. Pri vseh drugih nevarnostih, ki jih vključuje polno kasko zavarovanje, se obračunana odškodnina plača v celoti.

Priporočamo vam sklenitev polnega kasko zavarovanja z odbitno franšizo. Ker pa so pri nas najbolj pogoste škode zaradi RAZBITJA STEKEL in škode, ki jih povzročijo divjad ali domače živali, te nevarnosti dodatno zavarujte brez odbitne franšize.

IN KOLIKO TO STANE

Nakupna vrednost avtomobila je npr. 50.000.000 din. Odločili ste za 4% franšizo. V tem primeru boste sami pokrili 2.000.000 din škode. In če vam pripada pri prvi sklenitvi zavarovanja 30% popust na podlagi obveznega zavarovanja, znaša letna zavarovalna premija 836.150 din. Mesečni obrok je torej 69.680 din.

Zavarovanje stekla se običajno sklene ob registraciji avtomobila; zato pogledajte vašo polico za obvezno zavarovanje, če morda že tam nimate zavarovanega stekla, da ne bi dvakrat plačevali istega zavarovanja.

ZAVAROVANJE AO PLUS

Nujno je, da ob registraciji vašega motornega vozila sklenete še zavarovanje AO PLUS. To je zavarovanje voznika in njegovih družinskih članov za poškodbe, ki nastanejo v prometni nesreči, ki jo je zakrivil voznik sam. Ob prometni nesreči so voznik povzročitelj in njegovi družinski člani upravičeni do odškodnine do zneska 150.000.000 din pri enem škodnem dogodku. To zavarovanje je vezano na obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti. Če imate pri obveznem zavarovanju 50 % popusta, boste 50 % popusta deležni tudi pri zavarovanju AO PLUS, pa čeprav ga sklenete prvič. Za osebni avto R 4 s 50% popustom zavarovanje AO PLUS stane 38.410 din.

Skupinsko kasko zavarovanje lahko sklenete pri našem območnem zavarovalnem zastopniku ali se pa sami oglasite pri pultu zavarovalnice v M. Soboti, Titova 13. Zavarovanje AO PLUS pa lahko sklenete ob registraciji vozila ali kadar koli med letom.

ZAVAROVALNICA TRIGLAV
Greta VLAJ
Vodja premoženjskega oddelka

URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE OBČINSKIH SKUPŠČIN: GORNJA RADGONA, LENDAVA IN MURSKA SOBOTA

Odgovorni urednik: Martin Vinčec

Leto XXV

Murska Sobota, dne 11. maja 1989

Št. 12

82. Sklep o razpisu referenduma o uvedbi dodatnega krajevnega samopriskpevka za naselji Beznovci in Zenkovci.
83. Sklep o uvedbi samopriskpevka za območje krajevnih skupnosti Seilo-Fokovci.

84. Odredba o javni razgrnitvi osnutka prostorsko ureditvenih pogojev za mesto Murska Sobota in okolico.
85. Odredba o podaljšanju veljavnosti odredbe o določitvi najvišjih cen v občini Murska Sobota.

82

Na osnovi 3. člena Zakona o samopriskpevku (ur. list SRS, št. 35/85), 8. člena Zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja (Ur. list SRS, št. 23/77) in 47. člena Statuta krajevnih skupnosti Zenkovci, je Svet krajevnih skupnosti Zenkovci na seji dne 9. 4. 1989 po predhodnih odločitvah na zborih občanov v naseljih Beznovci in Zenkovci, sprejel

SKLEP

o razpisu referenduma o uvedbi dodatnega krajevnega samopriskpevka za naselji: Beznovci in Zenkovci.

1. člen

Razpiše se referendum o uvedbi dodatnega krajevnega samopriskpevka za del območja KS Zenkovci, za naselji Beznovci in Zenkovci poleg že uvedenega krajevnega samopriskpevka s sklepom o uvedbi krajevnega samopriskpevka št. 57/85, z dne 16. 12. 1985 (Ur. objave št. 30/1985, z dne 26. 12. 1985). Referendum bo dne 4. 6. 1989 od 7. do 17. ure na glasovalnih mestih, ki jih predpiše Svet KS Zenkovci.

2. člen

Sredstva zbrana s tem samopriskpevkom bodo uporabljena za naslednje namene:

BEZNOVCI: za modernizacijo lokalne ceste Zenkovci—Beznovci—Vadarci (ali Domajinci)
ZENKOVCI: za modernizacijo cest v naselju Zenkovci.

3. člen

Za izvršitev programa bo potrebno predvidoma 600.000.000.— din. S samopriskpevkom bo predvidoma zbranih 300.000.000.— din. Razliko do predračunske vrednosti bo krila SIS za ceste občine Murska Sobota in KS Zenkovci iz samopriskpevka ostalih sklepov.

4. člen

Samopriskpevek se uvede za dobo petih let in sicer od 1. 7. 1989 do 31. 7. 1994.

5. člen

Samopriskpevek bodo plačevali delovni ljudje in občani, ki imajo stalno bivališče v naselju Beznovci in Zenkovci in to v naslednji višini:

NASELJA BEZNOVCI:

- 1 % od netto osebnega dohodka oz. nadomestila zaposlenih
- 2 % od dohodka oseb, ki opravljajo obrtne in druge gospodarske in negospodarske dejavnosti
- 10 % od katastrskega dohodka
- 1 % mesečno od povprečnega OD v SR Sloveniji delavci, ki so na začasnem delu v tujini
- 1 % od pokojnin
- lastniki osebnih avtomobilov 40.000.— din na leto
- lastniki traktorjev 30.000.— din na leto

NASELJA ZENKOVCI:

- 2 % netto OD iz delovnega razmerja oz. nadomestila
 - 2 % od dohodka obrtnikov
 - 2 % od pokojnin
 - 2 % mesečno od povprečnega osebnega dohodka v SR Sloveniji delavci, ki so na začasnem delu v tujini
 - 10 % od katastrskega dohodka
- Svet krajevnih skupnosti se pooblašča, da vsako leto določi novi denarni prispevek od osebnih avtomobilov in traktorjev.

6. člen

Samopriskpevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen Zakona o samopriskpevku.

7. člen

Delavcem, ki so na začasnem delu v tujini in imajo stalno bivališče v naselju Beznovci in Zenkovci, bo v pripravljalnem postopku za razpis referenduma posredovan program preko svojcev. Program bo vseboval namen, vrsto, osnovo in višino samopriskpevka, ter obdobje za katero se uvaja samopriskpevek.

8. člen

Sredstva samopriskpevka se bodo zbirala na poseben žiro račun KS Zenkovci. Svet KS lahko sredstva samopriskpevka, ki so začasno prosta, vroči pri banki za določen čas v skladu s programom.

9. člen

Na referendumu glasujejo delovni ljudje in občani, ki so vpisani v volilnem imeniku ter delovni ljudje, ki še nimajo splošne volilne pravice, so pa v delovnem razmerju in imajo stalno prebivališče na območju naselja Beznovci in Zenkovci.

10. člen

Volilci glasuje neposredno in tajno z glasovnico. Glasovnica vsebuje naslednje besedilo:

ZA NASELJE BEZNOVCI:
KRAJEVNA SKUPNOST ZENKOVCI
Naselje BEZNOVCI

GLASOVNICA

za glasovanje na referendumu dne 28. 5. 1989 o uvedbi dodatnega krajevnega samopriskpevka v denarju za naselje Beznovci, ki se uporabi za:

— modernizacijo lokalne ceste Zenkovci—Beznovci—Vadarci (ali Domajinci)

Samopriskpevek bo predpisan za dobo petih let in sicer od 1. 7. 1989 do 31. 7. 1994.

Višina samopriskpevka bo znašala:

- 1 % od netto osebnega dohodka oz. nadomestila zaposlenih
- 2 % od dohodka oseb, ki opravljajo obrtne in druge gospodarske in negospodarske dejavnosti
- 10 % od katastrskega dohodka
- 1 % mesečno od povprečnega OD v SR Sloveniji delavci, ki so na začasnem delu v tujini
- 1 % od pokojnin
- lastniki osebnih avtomobilov 40.000.— din na leto
- lastniki traktorjev 30.000.— din na leto

Svet krajevnih skupnosti se pooblašča, da vsako leto določi novi denarni prispevek od osebnih avtomobilov in traktorjev.

Plačila samopriskpevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen Zakona o samopriskpevku.

GLASUJEM

»ZA«

»PROTI«

ZA NASELJE ZENKOVCI:
KRAJEVNA SKUPNOST ZENKOVCI
Naselje ZENKOVCI

GLASOVNICA

za glasovanje na referendumu dne 21. 5. 1989 o uvedbi dodatnega krajevnega samopriskpevka v denarju za naselje Zenkovci, ki se uporabi za:

— modernizacijo cest v naselju Zenkovci.

Samopriskpevek bo predpisan za dobo petih let in sicer od 1. 7. 1989 do 31. 7. 1994.

Višina samopriskpevka bo znašala:

- 2 % od netto OD iz delovnega razmerja oz. nadomestila

- 2 % od dohodka obrtnikov
 - 2 % od pokojnin
 - 2 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu v SR Sloveniji delavci, ki so na začasnem delu v tujini
 - 10 % od katastrskega dohodka
- Plačila samoprispevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen Zakona o samoprispevku.

GLASUJEM

»ZA«

»PROTI«

Volilec izpolni glasovnico tako, da obkroži besedo »ZA«, če se strinja z uvedbo samoprispevka, oz. besedo »PROTI«, če se ne strinja z uvedbo samoprispevka.

11. člen

Glasovnice morajo biti overjene s pečatom KS Zenkovci.

12. člen

Za zbiranje sredstev in izvajanje del bo odgovoren Svet krajevne skupnosti Zenkovci. Nadzor nad zbiranjem in uporabo sredstev, zbranih s tem samoprispevkom, bo opravljal Svet KS in o tem vsako leto poročal zboru delovnih ljudi in občanov naselja Beznovci in Zenkovci.

13. člen

Za izvedbo tega sklepa skrbi volilni odbor krajevne skupnosti. Pri izvedbi referendumov se smiselno uporabljajo določila Zakona o volitvah in delegiranju v skupščine.

14. člen

Za sklep velja 8. dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 15/1989

Datum: 25/4—1989

Predsednik sveta KS:
Bela BUKVIČ, l. r.

83

Na podlagi 3. člena Zakona o samoprispevku (Ur. list SRS 35/85) in uspešno izvedenega referendumov dne 23. aprila 1989, je skupščina Krajevne skupnosti Selo—Fokovci dne 24. aprila 1989 sprejela

SKLEP O UVEDBI SAMOPRISPEVKA ZA OBMOČJE KRAJEVNE SKUPNOSTI SELO—FOKOVCI

1. člen

Za območje Krajevne skupnosti Selo—Fokovci se uvede samoprispevek v denarju in delu od 1. 5. 1989 do 30. 4. 1994.

2. člen

Zbrana sredstva se bodo uporabljala za naslednje namene:

- komunalno urejanje naselij
- gradnjo mrljskih vežic v Selo in Fokovcih
- sofinanciranje modernizacije občinskih cest na območju krajevne skupnosti
- druge sprotne potrebe krajevne skupnosti.

3. člen

Krajevni samoprispevek bo znašal:

a) V DENARJU

- 20 odstotkov od katastrskega dohodka
- 2 odstotka od neto osebnih dohodkov iz delovnega razmerja in nadomestil in pokojnin
- 2 odstotka od obrti
- 5 odstotkov od povprečnega OD v preteklem letu v SR Sloveniji za zaposlene v tujini mesečno.

b) V DELU

- za lastnike zemlje vsako leto po vsakem hektarju obdelovalne zemlje po en delovni dan
- ostala gospodinjstva po 3 delovne dneve
- lastniki enega traktorja 8 ur in lastniki več traktorjev 16 ur v prevozi letno.

Nadomestilo za neopravljeni delovni dan in neopravljene traktorske prevoze sproti določa svet krajevne skupnosti.

4. člen

Krajevni samoprispevek od katastrskega dohodka in obrtnikov obračunava davčna uprava Skupščine občine Murska Sobota, od osebnega dohodka iz delovnega razmerja in od pokojnin se obračunava ob vsakem izplačilu, ostale izterje Svet Krajevne skupnosti Selo—Fokovci.

5. člen

Sredstva samoprispevka se zbirajo na posebnem računu KS Selo—Fokovci št. 51900-842-035-82203 SDK, podružnica Murska Sobota.

6. člen

Samoprispevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen Zakona o samoprispevku.

7. člen

Svet KS Selo—Fokovci je dolžan spremljati zbiranje sredstev in izvajanje referendumskega programa v skladu z letnim programom, ki ga sprejme skupščina KS.

8. člen

Sklep začne veljati po objavi v Uradnih objavah, uporablja pa se od 1. 5. 1989 dalje.

Selo—Fokovci, 24. 4. 1989

Predsednik skupščine
KS SELO—FOKOVCI
Evgen JAKIŠA l. r.

84

Na podlagi 37. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85 in 29/86) ter 219. člena Statuta občine Murska Sobota (Uradne objave, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86) je Izvršni svet Skupščine občine Murska Sobota na seji, dne 18. aprila 1989, sprejel

ODREDBO

o javni razgrnitvi osnutka prostorsko ureditvenih pogojev za mesto Murska Sobota in okolico

I.

Javno se razgrne osnutek prostorsko ureditvenih pogojev za mesto Murska Sobota in okolico, ki ga je pod št. 11/88-MS/PUP izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem v M. Soboti, oktobra 1988.

II.

- Osnutek prostorsko ureditvenih pogojev se razgrne
 - v izloži zgradbe skupščine občine Murska Sobota (Titova cesta),
 - v prostorih delovne skupnosti krajevnih skupnosti mesta M. Sobota (Kocjeva ulica),
 - na sedežih krajevnih skupnosti Krog, Černelavci, Rakičan in Martjanci ter
 - v Markišavcih, v prostorih gasilskega doma.
- Javna razgrnitev traja 30 dni od dneva objave v Uradnih objavah pomurskih občin.

V tem času bo po potrebi organizirana tudi javna razprava, kraj in čas razprave bo določen naknadno.

III.

V času javne razgrnitve lahko dajo občani, organi in organizacije pismene pripombe k osnutku prostorsko ureditvenih pogojev Zavodu za ekonomiko in urbanizem v M. Soboti, Staneta Rozmana 5 ter Komiteju za urbanizem, gradbeništvo in komunalne zadeve občine M. Sobota.

Številka: 352-11/89-4

M. Sobota, dne 18. aprila 1989

Predsednik
Izvršnega sveta SO M. Sobota
Janez ŠTOTL, dipl. oec., l. r.

85

Na podlagi 5. člena Zakona o družbeni kontroli cen (Ur. list SRS, št. 9/85) in 1. člena Odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine občine Murska Sobota za sprejemanje ukrepov neposredne kontrole cen na ravni občine (Ur. objave, št. 10/85) sprejema Izvršni svet Skupščine občine Murska Sobota na seji, dne 9/5-1989

ODREDBO

O PODALJŠANJU VELJAVNOSTI ODREDBE O DOLOČITVI
NAJVIŠJIH CEN

1. člen

Podaljša se veljavnost Odredbe o določitvi najvišjih cen (Ur. objave, št. 30/88, 34/88 in 7/89) še za šest mesecev.

2. člen

Vsakokratno povečanje cen osnovnih komunalnih storitev in stanarin potrjuje Izvršni svet Skupščine občine s svojim soglasjem.

3. člen

Ta odredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah, uporablja pa se od 15. maja 1989 dalje.

Številka: 38-4/89-3

M. Sobota, 9/5-1989

Predsednik IS
Janez ŠTOTL, dipl. oec.
Janez ŠTOTL, l. r.

Težavno pridobivanje zemljišč

Sklad stavbnih zemljišč v občini Gornja Radgona deluje četrto leto in lahko se pohvalijo (člani upravnega odbora, kjer je devet članov in komisij), da dokaj uspešno. Neuresničeni sta ostali le dve zadevi, gradnja industrijskega železniškega tira v industrijski coni na Meleh (ker ozdi niso združili sredstev) in pridobitev zemljišča za zdravilišče Radenska za gradnjo bungalovov (premajhna zainteresiranost Radenske). Upravni odbor se je lani sestel desetkrat. Z zamenjavo so pridobili primerno zemljišče za gradnjo v industrijski coni, prav tako pa so tam odkupili zemljišče za gradnjo poslovnih prostorov Dinosa. Pridobili so zemljišče za trgovino Maja v Radencih, zamenjali zemljišče v industrijski coni, pridobili solastniški delež nad poslovnim prostorom v Vidmu, zemljišča za Radgonsko cesto v Radencih, zemljišče od VG Kapele za prodajo občanom ter od KK Gornja Radgona za gradnjo stanovanjskega bloka v Radencih, pa tudi zemljišča za ureditev pokopališč v Apačah, v Vidmu ob Ščavnici in Negovi. Sklad stavbnih zemljišč pa je oddal zemljišča Stanovajski skupnosti in Dinosu za gradnjo stanovanjskih objektov v Radencih in gradnjo poslovnih prostorov v industrijski coni ter Osnovni šoli v Radencih in DO Elkom Lina za gradnjo telovadnice in sušilnice. Po več neuspešnih dražbah so prodali poslovne prostore v Vidmu št. 24 ter zamenjali stavbna zemljišča, ki spadajo k Stanovajski zadrugi Vrelec.

Komisija za oddajo stavbnih zemljišč se je leta 1988 sestala sedemkrat. Razpisala je dva natečaja za prodajo stavbnih zemljišč. V prvem je komisija razpisala 12 parcel v Vidmu in prodala 4, parcelo v Črešnjecih in jo tudi prodala, prav tako v Radencih, ni pa prodala stavbnega zemljišča pri Negovi.

Na drugem natečaju je komisija razpisala 5 parcel v Radencih, prodala je le tri, štiri v Vidmu in eno pri Negovi, vendar jih ni uspela prodati.

Zaradi težkega pridobivanja potrebnih zemljišč v industrijski coni na Meleh je Sklad stavbnih zemljišč dal pobudo Izvršnemu svetu SO Gornja Radgona o spremembi odloka za oddajo stavbnih zemljišč in odloka o prenehanju lastniške pravice.

Bernarda B. Peček

Pravna pomoč delavcem

Služba pravne pomoči pri občinskem sindikalnem svetu bo do konca letošnjega junija delovala ob torkih od 16. do 18. ure. S sklepom občinskega sveta Zveze sindikatov pa bo od 1. septembra prava služba na voljo članom sindikata ob torkih od 15. do 17. ure. Do spremembe delovnega časa pravne službe pri soboških sindikatih je prišlo na zahtevo delavcev oziroma izvršnih odborov osnovnih sindikalnih organizacij v soboški občini.

76 ljubljanska banka

Pomurska banka Murska Sobota

POMURSKA BANKA

in
MEDOČINSKA GOSPODARSKA ZBORNICA ZA POMURJE

vabita

INOVATORJE

ki bi želeli širši javnosti predstaviti svoje inovacije, da jih prijavijo Medočinski gospodarski zbornici za Pomurje v Murski Soboti.

Te inovacije bodo predstavljene na razstavi Inovacije '89, ki bo odprta v četrtek, 25. maja 1989, v telovadnici Srednje družboslovne in ekonomske šole v Murski Soboti.

Prijave sprejemajo do srede, 17. maja 1989.

Osnovna šola Štefan Kuhar-Bojan Puconci

obvešča starše, da bo

VPIS OTROK V VRTEC za šolsko leto 1989/90 za enoti Puconci in Mačkovi (vpisovali bomo otroke stare nad tri leta)

VPIS OTROK V 1. RAZRED osnovne šole za otroke, rojene od 1. 1. 1983 do 29. 2. 1984, in pogojno otroke, rojene do 31. 8. 1984.

Vpisovali bomo od 15. do 19. maja 1989 od 7. do 13. ure na šoli v Puconcih.

Pri vpisu predložite otrokov izpisek iz rojstne matične knjige

Razpisna komisija tozda OŠ DRAGO LUGARIČ Lendava razpisuje prosta dela in naloge

— POMOČNIKA RAVNATELJA I in — POMOČNIKA RAVNATELJA II

Razpisni pogoji:

Za pomočnika ravnatelja I in II sta lahko imenovana kandidata, ki izpolnjujeta:

- splošne pogoje, predpisane z Zakonom o združenem delu in z Družbenim dogovorom o oblikovanju kadrovske politike v občini,
- pogoje iz 89. člena Zakona o osnovni šoli,
- da poleg slovenskega obvladata še madžarski jezik po 18. členu Zakona o uresničevanju posebnih pravic pripadnikov italijanske in madžarske narodnosti na področju vzgoje in izobraževanja,
- da imata najmanj 3 leta delovnih izkušenj v osnovni šoli po opravljenem strokovnem izpitu,
- da imata organizacijske in druge sposobnosti za vodenje.

Kandidati morajo vložiti prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev, kratak življenjepis in opis doseženega dela v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: TOZD OŠ DRAGO LUGARIČ Lendava, Kranjčeva 44, z oznako »Za razpisno komisijo«.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po imenovanju. Kandidata bosta imenovana za dobo 4 let. Začetek dela je 1. 9. 1989.

DELOVNA ORGANIZACIJA
TOVARNA LOGISTIČNE
OPREME LENDAVA, p. o.

VABI K SODELOVANJU!

ALI VAS MIKA USTVARJALNOST?

Naši programi skladiščne in dvigalne opreme se prebijajo na trgu doma in v tujini. Za uspešno izvedbo projektov potrebujemo najboljše med dobrimi:

— DIPLOMIRANE INŽENIRJE IN INŽENIRJE STROJNISTVA, ELEKTROINŽENIRJE

na področju razvoja in raziskav, proizvodnje, kontrole kakovosti, trženja doma in v tujini za naše programe.

— DIPLOMIRANE EKONOMISTE —

specializirane na področju marketinga.

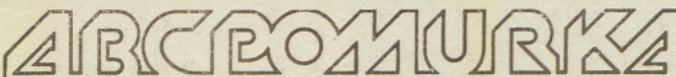
Če vas mika ustvarjalno delo pri nas, se oglasite na naš naslov, kjer vam ponujamo možnost, da uporabite svoje strokovno znanje, ob tem pa tudi možnost nadaljnjega strokovnega izpopolnjevanja.

Pričakujemo vas!

Naš naslov:

TOVARNA LOGISTIČNE OPREME, p. o., Kolodvorska 43, 69220 LENDAVA

Tel.: 75510 in 75100

Delovna organizacija

ZUNANJA TRGOVINA s. p. o.
Murska Sobota

Komisija za delovna razmerja delovne organizacije
ABC POMURKA — ZUNANJA TRGOVINA, s. p. o., Murska Sobota
objavlja

dela in naloge **pripravnika** z visoko ali višješolsko izobrazbo, za določen čas, čas pripravištv.

Drugi pogoji:

- aktivno znanje enega tujega jezika,
- odslužen vojaški rok,
- vozniški izpit kategorije B.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh od objave na naslov:

ABC POMURKA — ZUNANJA TRGOVINA
MURSKA SOBOTA, Lendavska 9

Prijavljeni kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh od poteka roka za prijavo.

OBČINSKI ŠTAB ZA TERITORIALNO OBRAMBO
OBČINE LENDAVA

objavlja po sklepu sveta delovne skupnosti

JAVNO DRAŽBO

za prodajo osnovnega sredstva:

- osebni avtomobil IMV kombibus 1600, leto izdelave 1974, za izključno ceno 3.000.000 din.

Javna dražba bo 15. 05. 1989 ob 10.00 na dvorišču občine Lendava. Ogled vozila je možen dve ure pred začetkom dražbe.

Udeleženci morajo pred začetkom dražbe vplačati varščino v višini 10 % od izključne cene. Plačana varščina se kupcu šteje v kupnino.

Kupec je dolžan plačati kupnino takoj oziroma ob sklenitvi pogodbe. Poleg kupnine plača kupec še predpisani prometni davek.

OSNOVNA ŠOLA KUZMA
razpisuje dela in naloge

— RAVNATELJA

Kandidat mora poleg splošnih pogojev, določenih z Zakonom o združenem delu in Zakonom o osnovni šoli, izpolnjevati še naslednje: imeti mora ustrezno pedagoško izobrazbo in najmanj 5 let delovnih izkušenj pri VID, da je družbenopolitično aktiven in ima organizacijske sposobnosti.

— RAČUNOVODJE — TAJNIKA

za nedoločen čas s polno delovno obvezo

Kandidat mora imeti višjo ali srednjo izobrazbo ekonomske smeri, po možnosti tudi nekaj delovnih izkušenj. Začetek del in nalog: 1. 9. 1989.

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po končanem razpisu.

Razpisna komisija tozda OŠ Miško Kranjec Velika Polana razpisuje prosta dela in naloge

RAVNATELJA

Razpisni pogoji:

Za ravnatelja je lahko imenovana oseba, ki poleg 484. člena ZZD izpolnjuje naslednje pogoje:

- delavec, ki izpolnjuje pogoje iz 89. člena Zakona o OŠ,
- da ima najmanj 5 let delovnih izkušenj po opravljenem strokovnem izpitu v vzgojno-izobraževalnem delu,
- da ima pravičen odnos do gospodarjenja z družbenimi sredstvi ter organizacijske in strokovne sposobnosti.

Kandidati naj vložijo pisne vloge z dokazili v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Razpisna komisija OŠ Miško Kranjec Velika Polana.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po imenovanju. Kandidat bo imenovan za dobo 4 let. Začetek dela je 1. 9. 1989.

PZC, tozdz Zavod za socialno medicino in higieno Murska Sobota

razpisuje

naslednja dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

1. organiziranje in vodenje dela v tozdu — direktor
2. organiziranje in vodenje dela v socialni medicini za mandatno dobo 4 let.

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:

- pod 1. tč.: VII/1 stopnja VIP — visoka izobrazba medicinske, pravne ali ekonomske smeri, 5 let delovnih izkušenj in organizacijske sposobnosti,
- pod 2. tč.: VII/2 stopnja VIP — zdravstvena usmeritev socialne medicine, 4 leta delovnih izkušenj in specialistični izpit iz socialne medicine.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: PZC, tozdz Zavod za socialno medicino in higieno Murska Sobota, Arh. Novaka 2 b. Kandidati, ki se prijavijo pod 1. tč., naj pri naslovu označijo še »za razpisno komisijo«.

Prijavljene kandidate bomo o sklepu obvestili v 30 dneh po izteku roka za prijavo.

POMURSKI TISK

TOZD TISKARNA

Murska Sobota, Lendavska 1

Delavski svet tozda Tiskarna

razpisuje

po določilih statuta in na podlagi sklepa redne seje 3. 5. 1989 dela in naloge

TEHNIČNEGA VODJE

za mandatno dobo 4 let
(reelekcija)

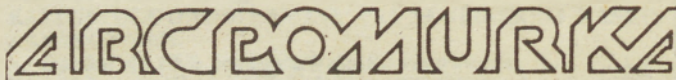
Prijavljeni morajo poleg splošnih z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- višja strokovna izobrazba grafične ali proizvodno-organizacijske smeri,
- 5 let delovne prakse v stroki.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh od objave razpisa na naslov:

Splošno kadrovska služba ZGEP Pomurski tisk, Murska Sobota, Lendavska 1.

Prijavljeni bodo o izidu razpisa obveščeni v roku, ki je določen v samoupravnem splošnem aktu.

KMETIJSKA ZADRUGA
LJUTOMER - KRIŽEVCI o. sol. o
KRIŽEVCI pri Ljutomeru

Razpisna komisija sveta delegatov KZ LJUTOMER—KRIŽEVCI
razpisuje prosta dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVOD- NEGA ORGANA

Pogoji:

- da ima agronomsko ali ekonomsko fakulteto in najmanj 3 leta prakse na delih oz. nalogah s posebnimi pooblastili in odgovornostmi v podobnih ozidih,
- da ima višjo agronomsko ali ekonomsko šolo in najmanj 5 let prakse na delih oz. nalogah s posebnimi pooblastili in odgovornostmi v podobnih ozidih,
- poznavanje sodobnih melioracijskih sistemov.

Prijave s priloženimi dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v zaprti kuverti z oznako »za razpisno komisijo« na naslov: ABC POMURKA KZ LJUTOMER—KRIŽEVCI, Križevci pri Ljutomeru, in sicer v 15 dneh po objavi razpisa.

Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po sklepu sveta delegatov.

Mandat za opravljanje navedenih nalog traja 4 leta.

Komisija za delovna razmerja
SREDNJE ZDRAVSTVENE ŠOLE
MURSKA SOBOTA

razpisuje dela in naloge

— UČITELJA ZDRAVSTVENE NEGE

za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Kandidati morajo imeti zahtevano stopnjo in smer izobrazbe v skladu z zahtevami VIP in sklepom Strokovnega sveta SRS za vzgojo in izobraževanje. Začetek dela. 1. 9. 1989

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili na gornji naslov v 15 dneh po objavi razpisa.

Prijavljene kandidate bomo obvestili o izidu razpisa v 30 dneh po izbiri.

PETEK	SOBOTA	NEDELJA	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK
RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA
5.30 Prebujajte se z nami! (Konec tedna se bo začel prijetneje, če boste vaše radijske sprejemnike naravnali na valovno dolžino murskega vala. Servirali vam bomo najbolj sveže pomurske in druge informacije, vrteli prijetno glasbo). 8.00 Konec jutranje oddaje.	16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, sobotna anketa, strokovnjak odgovarja, reklame, glasba), 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo na telefon 21 232 od 14.00 do 16.00)	10.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 Srečanje na pomurskem valu, 12.00 Spored v madžarski, 13.00 Doma in onkraj meja, 13.30 V nedeljo popoldan (osrednji aktualni prispevek, pregled športnih in drugih dogodkov, minuta za varstvo okolja, minute za kmetovalce, humor), 14.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo po telefonu 21 232 od 9.00 do 13.00)	5.30 Prebujajte se z nami! (Začnite dan z nasmehom. Izvabiti vam ga bomo skušali z vedrim, sproščujočim jutranjim programom. Poleg stalnih vremenskih in cestnih informacij bo še zdravniški nasvet, humoristične minute, prispevek za mlade). 8.00 Konec jutranje oddaje.	5.30 Prebujajte se z nami! (Gotovo boste lažje vstali, če boste poslušali prebujanje z murskega vala! Poleg glasbe in kramljanja na telefon 21 232 boste slišali tudi recepte naše in vaše kuharice Cilke Sukičeve. Poslušajte nas!). 8.00 Konec jutranje oddaje.	5.30 Prebujajte se z nami! (Sredi tedna vas tudi prebujanje radio Sobota in vam želi dobro jutro. Točen čas, dobra glasba, kramljanje z vami, informacije o cestah in vremenu — vse to v jutranjem programu!). 8.00 Konec jutranje oddaje.	5.30 Prebujajte se z nami! (Ko se odpravljate iz stanovanja, nikar ne pozabite ugasniti radia! Vključite ga spet na poti v službo v avtomobilu, saj vas bomo skušali razvedriti in vam olajšati delavnost. Pridružite se jutranji družini murskega vala!). 8.00 Konec jutranje oddaje.
TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA
10.10 Tednik, Alpe Jadransko, J. A. Lacour: Kajnov nasmeh, franc. nadaljevanka, 16.30 Tv dnevnik 1, 16.45 Mozaik (ponovitev), 18.15 Spored za otroke in mlade, 19.14 Naše akcije, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.05 Podvodna odkritja, 20.50 Detektivka iz Miamija, 21.50 Tv dnevnik 3, 22.00 Vročica bele črte, ameriški film.	8.10 Otroška matineja, 8.30 Vprašanja iz tv kluba, kviz, 11.00 Slovenski ljudski plesi: Notranjska, vzhodna Primorska in ljubljansko predmestje, ponovitev, 11.30 Izbor tedenske programske tvornosti, 14.45 »Tigra«, rockovska nagrada 88, 3. del, ponovitev, 15.15 Ciklus filmov Bustera Keatona: Polet na mesec, ameriški film, 16.30 Tv dnevnik 1, 16.45 ZBIS: Očala tete Bajavaje, 17.00 Športni dogodek, 18.25 Naš edini svet, angl. dokumentarna serija, 19.30 Tv dnevnik 2, 19.59 Utrip, 20.30 J. Susan: Dolina lutk, ameriška nadaljevanka, 21.25 Kriz-kraz, 22.55 Tv dnevnik 3, 23.05 Čigavi bodo prijatelji, ameriški film.	9.10 Otroška matineja, 10.40 J. Susan: Dolina lutk, ameriška nadaljevanka, 11.30 Domači ansambli, 12.00 Kmetijska oddaja TV Zg, 14.15 Veliki valček, ameriški film, 16.30 Tv dnevnik 1, 16.45 Krila orlov, ameriški film, 18.30 Plesne domisljice: Packa iz Celja, 19.30 Tv dnevnik 2, 19.59 Zrcalo tedna, 20.20 Priče pod nebom, nadaljevanka TV Zg, 21.35 Zdravo.	10.10 Mozaik, 11.45 Pre-povedano, ameriški film, 16.30 Tv dnevnik 1, 16.45 Mozaik (ponovitev), 18.10 Spored za otroke in mlade, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.05 M. Buh—A. Tomašič: Simpozij, drama TV Lj, 20.50 Tamburaši iz Sodavcev, 21.15 Osmi dan, 21.55 Tv dnevnik 3, 22.10 Virtuozo, 3. oddaja.	10.10 Mozaik, Šolska tv, 16.30 Tv dnevnik 1, 16.45 Mozaik (ponovitev), 18.00 Spored za otroke in mlade, 19.20 Dobro je vedeti, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.05 A. Scott: Senca na soncu, ameriška nadaljevanka, 21.00 Dinar, 21.50 Tv dnevnik 3, 22.00 Ropot.	10.10 Mozaik, 16.30 Tv dnevnik 1, 16.45 Mozaik (ponovitev), 18.20 Spored za otroke in mlade, 19.20 Dobro je vedeti, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.05 Film tedna — ciklus kanadskega filma: Slišala sem petje siren, 21.35 Zvočnost pokrajin, glasbena oddaja, 22.00 Tv dnevnik 3, 22.10 Svet poroča.	10.10 Mozaik, Šolska tv, 16.30 Tv dnevnik 1, 16.45 Mozaik (ponovitev), 18.20 Spored za otroke in mlade, 19.20 Dobro je vedeti, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.05 E. Orzeszkowa: Ob Njemnu, poljska nadaljevanka, 21.00 Tednik, 21.50 Tv dnevnik 3, 22.00 Krsto Papič: Predstava Hamleta v Spodnji Mrduši.
Program LJ 2: 17.00 Satelitski programi — poskusni prenosi, 18.00 Beograjski tv program, 19.00 Videomeh, 19. oddaja, ponovitev, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Žarišče, 20.35 Virtuozo, 2. oddaja, ponovitev, 21.25 Skupščinska kronika, 21.45 En avtor, en film, oddaja TV Novi Sad, 22.05 Satelitski programi — poskusni prenosi.	Program LJ 2: 16.00 Satelitski programi — poskusni prenosi, 18.00 Otroška oddaja, 19.00 Kako biti skupaj, oddaja TV Bz, 19.30 Tv dnevnik, 20.15 Filmske uspešnice: Veliki valček, ameriški film, 22.25 Satelitski programi — poskusni prenosi.	Program LJ 2: 10.10 Danes za jutri, oddaja za JLA, Igrani film, 13.00 Športno popoldne: SP v motodirkih, posnetek iz Misana, 19.00 Da ne bi bolelo, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Ptice na Kosovu, dokumentarna oddaja, 20.45 Dokumentarec meseca: Dolgo iskanje, 21.25 Mali koncert, 21.45 Športni pregled.	Program LJ 2: 16.30 Satelitski programi — poskusni prenosi, 17.45 Po brezkončnosti sveta: Azija, potopisna reportaža TV Zg, 18.15 Svet športa, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Žarišče, 20.35 Po sledih napredka, 21.05 Video godba, 21.50 Američan med štajerskimi partizani, dokumentarna oddaja, 22.25 Satelitski programi — poskusni prenosi.	Program LJ 2: 15.00 Program za otroke, 16.00 Dokumentarna oddaja, 16.30 Izobraževalni program, 17.15 Program za otroke, 18.15 Dokumentarna oddaja, 18.45 Izobraževalni program, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Show program, 20.45 Dramski program, 22.05 Poročila, 22.15 Dramski program, 23.35 Show program.	Program LJ 2: 15.00 Otroški program, 16.00 Dokumentarni program, 16.30 Izobraževalni program, 17.15 Otroški program, 18.15 Dokumentarni program, 18.45 Izobraževalni program, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Športna središča: Pokal UEFA, finale, vključitev, 21.55 Show program, oddaja TV Novi Sad, 22.40 Dramski program, oddaja TV NS, 23.55 Dramski program, oddaja TV Tg, 24.10 Show program, oddaja TV Tg.	Program LJ 2: 15.00 Otroški program, 16.00 Dokumentarni program, 16.30 Izobraževalni program, 17.15 Otroški program, 18.15 Dokumentarni program, 18.45 Izobraževalni program, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Show program, 20.55 Dramski program, 22.10 Poročila, 22.20 Dramski program.
TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB
Prvi program 8.30 Tv v šoli, 12.40 Ponovitve, 17.15 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Miami Vice, 20.55 Zabavna oddaja, 21.25 Dnevnik, 21.45 Kultura, 22.45 Nočni program.	Prvi program 8.50 Tv v šoli, 12.20 Ponovitve, 14.30 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Rocky I (film), 22.20 Dnevnik, 22.35 Nočni program.	Prvi program 9.30 Nedeljsko popoldne, 11.00 Kmetijska oddaja, 12.00 Izobraževalni spored, 13.00 Veliko sedlo (nadaljevanka), 14.15 Nedeljsko popoldne, 16.25 Reportaža, 17.00 Edwin (film), 18.45 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Duša in telo (drama), 20.50 Romeo in Julija (film), 22.20 Dnevnik, 22.40 Nočni program.	Prvi program 8.45 Tv v šoli, 12.40 Ponovitve, 17.15 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Veter (drama), 20.40 Resna glasba, 21.25 Dnevnik, 21.45 Nočni program.	Prvi program 8.30 Tv v šoli, 12.40 Ponovitve, 17.15 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Ženska, ki sem jo ljubil (film), 21.40 Dnevnik, 22.00 Kontaktni magazin, 23.35 Satelitski program.	Prvi program 8.30 Tv v šoli, 12.40 Ponovitve, 17.15 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Črna na belem (pol. magazin), 21.05 Videoklub, 22.15 Dnevnik, 22.35 Kronika Canskega festivala, 23.35 Nočni program.	Prvi program 8.30 Tv v šoli, 12.40 Ponovitve, 17.15 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Črna na belem (pol. magazin), 21.05 Videoklub, 22.15 Dnevnik, 22.35 Kronika Canskega festivala, 23.35 Nočni program.
TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA
Prvi program 9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.00 Družinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Akti X, Y — nereseno, 21.20 Roda, 22.20 Filmske novice, 22.50 Rečči baron (film), 0.30 Kung fu.	Prvi program 9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.00 Družinski spored, 18.00 Dogodki in osebnosti, 18.30 Nogomet, 19.00 Tedenski tv spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Stavimo, da..., 22.05 Naročilo za dve krsti (film), 23.40 Maščevanje Teksasa (film).	Prvi program 9.00 Ponovitve, 13.45 Nedeljsko popoldne za mladi, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Draga mama..., 21.30 Čarobna piščal (opera).	Prvi program 13.15 Mladinski spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ne beži vedno v stran (farsa), 21.55 Matere, 22.40 Kristjani v Palestini.	Prvi program 9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.00 Družinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Atlantik, 21.07 Dallas, 22.00 Veliki karneval (film), 23.45 Dolina.	Prvi program 9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.00 Družinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Dedek na posodo, 21.15 Dva srečna človeka (film), 22.40 Tip z druge zvezde (film).	Prvi program 9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.00 Družinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sokolov greben, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Narodna glasba, 22.00 Videoteka, 23.05 Razkošje v travi (film).
TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA
9.10 Človeško telo, pon. I. del, 9.35 In Zemlja se vendar vrti, TV film, 16.50 Poročila, 17.00 Za upoko-jence, 17.30 Teka, uporabni napotki, 17.40 Reportaža, 18.00 Okno, služnostni program, 19.10 Jadralski letalci, kratki film, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 60-letnik Šandor Kányádi, portret, 20.50 Ene hlače — ena kikka, svet mode, 3. del, 21.40 Veriga, angleški film, 23.10 Tv dnevnik.	9.05 Za otroke, 11.10 Klinika, pon. I. del, 11.55 Oddaja za Slovence, 12.55 Človeško telo, 19. del, 15.55 Nogomet na angleški način, 17.00 Dirigentski festival, 18.15 Pravi primeri, 19.10 Pravljice o kralju Matjažu, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Poslednje štetje nazaj, ameriški film iz leta 1980, 21.45 Gyula Vidi-kál, filmski portret, 22.45 Tv dnevnik.	9.00 Za otroke, 10.30 Srce, pon. I. del, 11.30 Glasbeni butik, 12.20 Tv kviz, 14.25 Družina Manninger, 2. del, 15.15 Peteroboj, jahanje, 16.25 Savaria '88, družabni plesi, 17.15 Srečno, kviz, 18.15 Pravljica, 18.25 Delta, znanstveni poročevalec, 19.00 Teden, aktualne reportaže, 20.00 Dnevnik, 20.15 Pravi zvezdnik, angleški film, 21.35 Slika od bli-zu, 22.15 Telesport.	9.10 Ponovitve, 15.35 Video novice iz studia Szeged, 15.45 Poročila v romunščini, 15.55 Utica, 16.45 Dirigentski festival, 17.45 Četrta ure za gospodarstvo, 18.00 Jezikovne uganke, 19.00 Novi cim cim, Arany: Brki in Slavček, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Bratje Freytag, družinski roman, I. del, 21.05 Panorama, svetovna politika, 21.55 Storno, 22.25 Tv dnevnik.	8.55 Ponovitve, 12.15 Te-lovada za invalide, 14.20 Festival otroških TV filmov in programov, 16.35 Panonska kronika, 16.45 Poročila v nemščini, 16.50 Naš ekran, v slovaščini, 17.25 Četrta ure za gospodarstvo, 17.55 Divja reka, sovj. film, 19.10 Narodne za zbor, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Klinika, 4. del nemške serije, 20.55 Studio '89, 21.40 Mojstri animacije, Jugosla-vija, 22.20 Tv dnevnik.	9.10 Ponovitve, 14.50 Festival otroških TV filmov in programov, 17.00 Poročila, 17.05 Video novice, 17.15 Poročila v slovaščini, 17.25 Pokrajine, mesta, ljudje: Andaluzijska zarja, 18.10 Dirigentski festival, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Bratje Freytag, družinski roman, 2. del, 21.10 Novi svet, ilustrirana zunanje politična kronika, 21.55 Stuttgart — Napotni, nogomet, posnetek, vmes Tv dnevnik.	9.10 Ponovitve, 10.35 Te-lovada za invalide, 16.05 Panonska kronika, 16.15 Poročila v srbohrvaščini, 16.20 Tretji kanal, 3. Navzdol, 17.15 Stenske tapiserie, poljudnostnoznanstveni film, 17.55 Tele-video, 18.10 Bodite moj gost, Robert Rátonyi, 19.15 Zrebanje lota, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Sosedje, 54. poglavje TV romana, 20.40 Ozadje vesti, 21.25 Videoklubi po želji gledalcev, 21.55 Čarobni stol, 23.15 Tv dnevnik.

**Izžrebani,
oddahnite si,
drugi: hitro
po vozovnice!**

Danes objavljamo imena naročnikov Vestnika, ki jih je izbral računalnik in bodo zastopali potovali na izlet z Vestnikom. Sintetična računalniška sreča je takole razdelila vozovnice:

VINKO KOLMANIČ, Cogetinci 32, 62236 Cerkvenjak, MARIJA MARTINUZI, Murska Sobota, Cankarjeva 48. FELIKS TANACEK, Murska Sobota, Kroška 19, TEREZIJA ZVER, Murska Sobota, Ob kanalu 13, ALOJZ FRANKO, Satahovič 40, p. Murska Sobota, ŠTEFAN CELEC, Štefana Kovača 22, Murska Sobota, KAREL KARAS, Murska Sobota, Z. Velnarja 10, KAREL FRANKO, Puconci 33, LUDVIK ŠERUGA, Pečarovič 92, p. Mačkovič, KRILAN ZAKOČ, Stanjevič 3, p. Petrovič KAROL BERKE, Salovci 33, p. Salovci, HELENA KAROLYI, p. Prosenjakovič, VINCE LIPAJ, Vučja Gomila 61, p. Fokovci, IVAN HOZJAN, Hotiza 77, p. Lendava, TEODOR KERČMAR, Krnci 5, p. Martjanci, OLGA JANČAR, Noršinci 48, p. Martjanci, MARJETA FÜLE, Genterovič 9, p. Dobrovnik, JOŽE LEBAR, Gomilica 62, p. Turnišče, ŠTEFAN GONC, Turnišče, Štefana Kovača 104, MATIJA ULEN, Bratonce 89, p. Beltinci, BERNARD VUČKO, Ižakovci 66, p. Beltinci, MARTIN POZDEREC, Melinci 50, p. Beltinci, ANTON HODNIK, G. Bistrica 210, p. Črenšovci, ŠTEFAN MARTON, Srednja Bistrica 79, p. Črenšovci, MARIJA BOGŠA, Ljutomer, Kidričevo naselje, IVAN VOZLIČ, Veščica 6, p. Ljutomer, ANKA LUPŠA, Kokorič 26, p. Križevci pri Ljutomeru, BRANKO DAJČAR, Radoslavci 25 a, p. Bučkovič, JANEZ RAJSP, Lučki Vrh, p. Spodnji Ivanjci, LUDVIK VOGRINČIČ, Tišina, Kolesarska 51, MATILDA DŽUBAN, Tišina 43, p. Tišina, JOŽE PIHLAR, Paričjak 20, p. Radenci, ALOJZ BALIČ, Stogovci 35, p. Apače, FRANC SKERBINSEK, Jurij 11 b, p. Rogošanci, KAREL MEČKAR, Šotina 91 a, p. Rogošanci, FRANC ZOHAR, D. Slaveči 141, p. Grad, MIHAEL GRAH, Vidonci 58, p. Grad, LOJZKA KOVAČIČ, Gornja Radgona, Lackova 13, JOŽE ŽEKŠ, Murska Sobota, Arh. Novaka 15, ŠTEFAN FRUMEN, Strukovci 12, p. Bodonci.

VESTNIK

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Bernarda Balažič, Brigita Bavčar, Jani Dominko, Silva Eöry, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec, Štefan Sobočan, Branko Žunec, Endre Gontér (tehnični urednik), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja). Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/I. (telefon: novinarji 21 383, 21 232; direktorica in glavna urednica, odgovorni urednik, naročniški oddelki, računovodstvo, GPS in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništva: Gornja Radgona 74 597, Lendava 75 085 in Ljutomer 81 317. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Naročnina za 1. polletje 1989 je 50.000 dinarjev, za delovne organizacije 100.000 dinarjev, za naročnike in tujini 70 DEM (letno). Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk: ČGP VEČER tozdr Mariborski tisk Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

ZAPOZNELA POROČILA

ZASEDANJE ZBOROV SO LJUTOMER

Ko revež hrani reveža

Delegati zbora združenega dela SO Ljutomer pravzaprav niso izgubljali besed o rezultatih gospodarjenja v minulem letu, saj je predsednik IS SO Ljutomer Franc Štraki zelo podrobno orisal položaj in o minulem resnično ni vredno izgubljati besed, zato so kar soglasno potrdili predloge sklepov in ukrepov izvršnega sveta. Nekaj več razprave pa je bilo pri drugi vsebinski točki, ko so razpravljali o prispevnih stopnjah oz. bilanci porabe in Ljutomerski občini.

Strokovna služba sisov je izračunala, da bi bili za izvedbo programov potrebni 2 milijardi dinarjev dodatnega denarja. Če bi ovrednotili vse programe, bi bilo to nad indeksom 233, kar pomeni -- če bi hoteli zagotoviti potrebni denar -- da bi morali v globalu spremeniti in dvigniti prispevno stopnjo za 2,6 odstotka. To je vsekakor preveč, saj je Ljutomersko združeno delo preravno, da bi delavci zmogli dodatno breme. To potrjuje tudi ena od razprav na zboru združenega dela: »Prej smo obravnavali rezultate gospodarjenja in videli, kje smo, koliko zaostajamo in druge slabosti. Po drugi strani pa tudi vidimo, kakšni so osebni dohodki zaposlenih v občini Ljutomer. Sedaj pa naj bi naše osebne dohodke ponovno obremenili z dodatno višino prispevnih stopenj. Ker gre večina denarja v porabi za osebne dohodke, pomeni, da bomo iz naših skromnih osebnih dohodkov namenili denar za druge osebne dohodke. V tej smeri bi morali razmišljati.«

Kljub temu je ostalo pri prvem predlogu, da naj se prispevne stopnje za negospodarske sise, torej za družbene dejavnosti, dvignejo v povprečju za 1,11 odstotka, in sicer: pri občinski zdravstveni skupnosti za 0,3 odstotka (od 5,25 na 5,55 odstotka), pri občinski skupnosti otroškega varstva za 0,05 odstotka (od 1,65 na 1,7 odstotka), pri občinski skupnosti socialnega skrbstva za 0,11 (od 0,99 na 1,1 odstotka) in pri občinski zdravstveni skupnosti za 0,65 odstotka (od 10,4 na 11,05 odstotka). Že v razpravi, in tudi izvršni svet je to predlagal, pa so zavrnili dvig prispevnih stopenj za 0,22 odstotka pri sisih gospodarskih dejavnosti.

Ta predlog bo do začetka maja v javni razpravi. Če bo pripomb veliko, bodo ponovno sklicali zbor združenega dela, da bo o njih razpravljali in takrat sprejel usklajeni predlog bilance. Če pa kakšnih vsebinskih pripomb ne bo, bo obveljal omenjeni predlog. Tako bi s prvim junijem za občino Ljutomer začele veljati nove prispevne stopnje.

Dušan Loparnik

V ospredju pluralizem

Iz poročila, ki ga je občinska konferenca SZDL Lendava pripravila o svojem delu, povzemamo, da je bila ta družbenopolitična organizacija v preteklem enoletnem obdobju zelo aktivna. Zavzemala se je za doseganje boljših rezultatov v gospodarjenju, za uresničevanje gospodarske stabilizacije, vodila določene aktivnosti v zvezi z ustavnimi dopolnili in vlagala napore za večjo lastno aktivnost, seveda z željo, da bi bila kot organizacija učinkovitejša. Na konferenci so navedli povsem konkretna področja delovanja, zato sklepamo, da ni šlo praktično nič mimo frontne organizacije. Glede na to, da tudi v lendavski občini nastajajo nove organizacije in zveze (ustanovili so že območno organizacijo Socialdemokratske zveze, v Veliki Polani deluje Slovenska kmečka zveza...), se je eden od razpravljalcev vprašal, ali naj se poslej SZDL ukvarja le z obrobniimi vprašanji? Odgovoril je sam: nikakor ne! S tem ko SZDL kot najbolj množična organizacija, ostaja še naprej vodilna, pa seveda ni rečeno, da bo morala še naprej razpravljati o prav vsem. Določena »specializacija« je vsekakor potrebna, na primer kot v prenovljenem sindikatu, ki zdaj prehaja čedalje bolj v zaščitnika socialnega položaja delavcev. V razpravi v Lendavi smo slišali iz ust več razpravljalcev, da ljudje niso uniformirani in da imajo zato različne interese in poti oziroma oblike, kako jih uveljaviti. Če jim je cilj socializem (po meri človeka), potem so politične zveze kot neustavne organizacije dobrodošle. Kot take jih podpirajo tudi v Lendavi, so pa (razpravljalci) bili odločno proti organiziranju v obliki strank, kajti z njimi so imeli v predvojni Jugoslaviji slabe izkušnje. Mlajši sodelavec v razpravi o političnem pluralizmu je celo menil, da je strankarski pluralizem zastarel in da je treba novih, modernjših oblik organiziranega uveljavljanja političnih interesov. Kar zadeva Socialistično zvezo, v imenu katere poslej menda ne bo več pisalo, da je organizacija »delovnega ljudstva«, so v Lendavi menili, naj ne bi imela članskih izkaznic.

Š. Sobočan

—CEZANJEVCI—

Podpis listine o sodelovanju

V krajevni skupnosti Cezanjevci so med prvomajskimi prazniki proslavili krajevni praznik. Že pred osrednjo prireditvijo, ki je bila v nedeljo, 30. aprila, so pripravili številne kulturne in športne prireditve, v nedeljo pa so podpisali tudi listino o dolgoročnem sodelovanju s krajevno skupnostjo Ljubecna iz občine Celje. Sodelovanje s to krajevno skupnostjo se je začelo pred tremi leti na pobudo občinskih konferenc SZDL Ljutomer in Celje, ki sta že dalj časa sodelovali. Stiki med obema krajevnima skupnostima so bili v glavnem na športnem in kulturnem področju, s podpisom pa se bo sodelovanje še razširilo. O tem je Matija Kavčič, predsednik sveta KS Cezanjevci, povedal:

»S podpisom listine o dolgoročnem sodelovanju s krajevno skupnostjo Ljubecna nameravamo sodelovanje še razširiti. V obeh krajevnih skupnostih imamo aktivne gasilce, pa tudi osnovni šoli lahko še tesneje sodelujeta.«

Kaj pa pomeni podpis listine za KS Ljubecna? Predsednik skupščine krajevnih skupnosti Ljubecna, dr. Jože Avžner, ga je takole ocenil: »Sodelovanje s krajevno skupnostjo Cezanjevci bomo še naprej razvijali in poglobili. Pomembno je, da se bodo krajsani še bolj spoznavali in tako gojili prijateljske odnose. Za nas je ta priležna krajina zelo zanimiv geografski in etnografski izživ.«

Na osrednji slovesnosti je bil slavnostni govornik Franc Štraki, predsednik Ljutomerskega izvršnega sveta, v kulturnem programu pa so sodelovali učence in učenci OŠ Cezanjevci in člani KD iz tega kraja.

D. L.

kino

SPORED FILMOV V KINU PARK MURSKA SOBOTA OD 11. DO 18. MAJA

11. maja ob 18. uri amer. akc. film SOVRAŽNO OBMOČJE

11. maja ob 20. uri amer. erot. film SEKS NA BEVERLY HILLSU — TRDA EROTIKA — mladini do 18. leta ne dovolimo ogleda filma!

12. maja ob 18. uri amer.-nem. komedija TRI SIMPATIČNE BARABE!

12. maja ob 20. uri amer. erot. film SEKS NA BEVERLY HILLSU —

14. maja ob 16. in 18. uri amer.-nem. kom. TRI SIMPATIČNE BARABE

14. maja ob 20. uri amer. erot. film SEKS NA BEVERLY HILLSU

15. maja ob 18. in 20. uri amer. vojna kom. BILOXI BLUES PREDPREMIERA — NE ZAMUDITE TE ODLIČNE KOMEDIJE S PSIHOLOŠKO PRONICLJIVOSTJO!

16. maja ob 18. in 20. uri amer. pustol. film KALIDOR IN RDEČELASA BOJEVNICA — FILM Z ARNOLDOM SCHWARZENEGGERJEM IN BRIGIT NIENSEN!

17. maja ob 18. in 20. uri amer. film OPERACIJA ŠIMPANZ — GLAVNI JUNAK JE PRIKUPEN IN IZREDNO INTELIGENTEN ŠIMPANZ — VABI-MO!

18. maja ob 18. uri amer. film OPERACIJA ŠIMPANZ

18. maja ob 20. uri amer. erot. film SUPERDESETKA — TRDA EROTIKA!

Kino ŠALOVCI

13. maja ob 21. uri amer.-nem. komedija TRI SIMPATIČNE BARABE

13. maja ob 21.30 uri amer. erot. film SEKS NA BEVERLY HILLSU

Prodaj

MOTORNA VOZILA

prodaj

JUGO 45, letnik 1985, prodaj. Telefon 21-544.

BMW 318, letnik 1979, nujno in ugodno prodaj. Telefon zvečer: (069) 43 369. M-1571

MOPED BT 50, star tri leta, prodaj. Telefon: 26 150. M-1572

ZASTAVO 101 in JAWO 350 prodaj. Silvester, Križevci 203 v Prekmurju. M-1576

OPEL REKORD D KARAVAN, dizel, letnik 1976, prodaj. Telefon: 22 979. M-1579

LADO 1500, neregistrirano, prodaj. Murska Sobota, Kroška 55. M-1580

ZASTAVO 101 SPECIAL prodaj. Dragica Zonik, Murska Sobota, Staneta Rozmana 8. M-1581

GOLF, dizel, letnik 1979, obnovljen, registriran do septembra 1989, prodaj. Telefon: 21 511, int. 44, od 7. do 15. ure, po 15. uri: 24 922. M-1590

FIAT 126 P, letnik 1978, poceni prodaj. Postrak, Lendavska 8. M-1592

MOPED TOMOS AVTOMATIK prodaj. Kroška 32 a, telefon: 24 072. M-1593

WARTBURG KARAVAN, letnik 1977, prodaj. Franc Korošak, Okostlavič 65, p. Videm. M-1594

FIAT 127 nujno prodaj (za 620 SM) in elektronic 90, prodaj. Telefon: 78 367. M-1596

RENAULT 12 in dirkalno kolo, specialka, prodaj. Jože Vrečič, Tišina, Zadržna 1. M-1597

DVA MOPEDA AVTOMATIK, stara 1 in 3 leta, prodaj. Turnišče, Pod logom 5, telefon: 72 053. M-1598

OSEBNI AVTO KADET, letnik 1978, prevoženih 76.600 km, odlično ohranjen, ugodno prodaj. Drago Pelci, Janžev Vrh 25 a. GR-18788

FORD CAPIRI 1700, letnik 1969, kovinsko zelene barve, dobro ohranjen, prodaj. Franc Ivanič, Kapelski Vrh 85, p. Radenci, telefon: 73 472. GR-18789

RENAULT 4, registriran do marca 1990, prodaj. Telefon: 73 442. GR-18791

RENAULT 12, obnovljen, z rezervnimi deli, ugodno prodaj. Milan Marinič, Janžev Vrh 50, p. Radenci. GR-18794

ZASTAVO 101, letnik 1978, vozen, prodaj. Telefon: 73 135. GR-18795

TOMOS AVTOMATIK, star dve leti, prodaj. Črnci 44, p. Apače (cesta za Lešane). GR-18797

DIANO, karambolirano, prodaj za 6.000.000 din. Sodišinci 47 a. M-BPBA

MOPED APN 6 prodaj. Črenšovci 18 a. M-1600

KOMBI ZASTAVA 1500, letnik 1978, neregistriran, in BMW 320, letnik 1978, prodaj. Murska Sobota, Kroška 32. M-1603

REGATO, 1984, prodaj ali zamjenjam za JUGO 55. 22 132 — popoldne. M-1607

ZASTAVO 101, letnik 1981, obnovljena, prodaj. Kupšinci 4. M-1608

RENAULT 6 TL prodaj. Puževci 51. M-1609

ZASTAVO 750, letnik 1978 nov., registriran do novembra 1989, v dobrem stanju, prodaj. Telefon: 75 668. M-1613

LADO SAMARO, letnik 1987, prevoženih 22.000 km, ugodno prodaj. Telefon: 71 629. M-1514

DIANO, letnik 1979, registrirano do decembra, ugodno prodaj. Telefon: 25 421. M-1615

RENAULT 4, letnik 1983, prevoženih 56.000 km, prodaj. Melinci 3. M-1616

BMW 520, MZ 150 in pony ekspres, prodaj. Vlaj, Rakičan, Cvetkova 67. M-1618

PEUGEOT 104, letnik 1974, prodaj. Murska Sobota, Juša Kramarja 7. M-1622

FIAT 125 PZ, v voznem stanju, v celoti ali po delih, prodaj. Potočnik, Vadarci 31. M-1623

ZASTAVO 850, letnik 1982, ugodno prodaj. Naslov v upravljalni listi. M-1627

OPEL ASCONO, letnik 1987/april, prodaj. Telefon: 74 552. M-1636

OSEBNO VOZILO ZASTAVO 101, letnik 1985, dobro ohranjen, prodaj. Šomen, Lendavska 23, telefon popoldne: 24 600. M-1647

126 P, star dve leti, prodaj. Tešanovci 82, po 18. uri. M-1649

GOLF JGL, letnik 1982, dobro ohranjen, dodatno opremljen, prodaj. (069) 26 040 — dopoldne. M-1599

V MURSKI SOBOTO JE ODPRT NOV KOZMETIČNI SALON

KARMEN

POJBIČ

V ulici Staneta Rozmana 8 v 1. nadstropju. Odprt je ob ponedeljkih, torkih in četrkih med 12. in 20. uro in ob sredah in petkih med 7. in 15. uro. Izven delovnega časa lahko pokličete po telefonu (069) 24-535

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

prodaj

PUHALNIK TAJFUN, na traktorski pogon, malo rabljen, ugodno prodaj. Franc Magdič, Renkovič 55, p. Turnišče. M-1570

TRAKTOR IMT 558, cisterno creina, 3200 l, in škroplilnico za traktor, 320 l, prodaj. Možnost odplačila na posojilo. Mesarič, Mali Bakovci 85, telefon: 76 116. M-1583

ENOOSNO PRIKOLICO, ni prekušana, po ugodni ceni prodaj. Telefon zvečer (069) 69 098. GR-18793

OBRAČALNIK PANONIJA, skoraj nov, prodaj. Filipič, Lukavci 37. IN-17267

MLATILNICO HOFHERS-CRANTZ 071 prodaj. Kovačevci 17. M-1602

ŠKROPLILNICO KŽK, 200 l, dobro ohranjeno, prodaj. Godina, Pečarovič 72. M-1604

TRAKTOR IMT 533 prodaj. Nuskova 21, telefon (069) 76 648. M-1606

KOMBAJN ZMAJ 131 in žitno sejalnico prodaj. Ivan Kramar, Trnje 85, p. Črenšovci, telefon: 72 140. M-1610

TRAKTOR IMT 533, s koso du-brava in samonakladalnik za seno SIP, ugodno prodaj. Cankova 3, telefon: 76 612. M-1612

JERMEINICO ZA STEYR 188 in 540 prodaj. Brezovci 60. M-1620

PRIKOLICO ZA TRAKTOR, 3 t, domače izdelave, prodaj. Novak, Gederovska 40. M-1625

OBRAČALNIK ZA KOSILNICO BCS prodaj. Karel Krenos, Gornji Slaveči 124. M-1637

TRAKTOR IMT 560 s 600 delovnimi urami in traktor steyr 18 z reduktorjem prodaj. Markoč, Dolnji Slaveči 50 a, telefon: (069) 77 660. M-1645

KOSILNICO BCS, jugo 45 AX in mulčar prodaj. Kovač, Selo 89. M-1646

TRAKTOR IMT 533, z različnimi priključki, ter avto kadeti 1,2 prodaj. Janko Dajčar, Radomeršak 1, Ljutomer. IN-17277

TRAKTOR IMT 577, prodaj. Jože Cipot, Polana 48, pri M. Soboti. M-MM

MAGRIS DEUTZ 170, preku-cnik, dva pogona, prodaj. Telefon: (069) 46 145. M-1687

NESNICE, MLADE JARČICE, PASME HISEX, tjave, stare 16 tednov, iz kooperacijske teje, navajene na vso domačo hrano, opravljena potrebna cepljenja, prodajamo po dnevnih cenah.

Naročila sprejema in daje vse informacije: Gostilna Tibija Horvata, Nemčevci 38, telefon: (069) 24 393.

AVTO WARTBURG, letnik 1975, ugodno prodaj. Cena po dogovoru. Telefon: 70 352. LE-19664

JUGO 45 A, star dve leti, prevoženih 24.000 km, prodaj. Informacije: Kamovci 31 ali Dolga vas 147 m. Telefon od 6. do 14. ure: 75 510. LE-19666

ZASTAVO 128, letnik 1984, prodaj. Zlatko Gašparič, Kokorič 16, Križevci/Ljutomer. IN-17270

OSEBNI AVTO AUDI 80, dobro ohranjen, turbo diesel, prodaj. Mirko Skuhala, Križevci pri Ljutomeru. M-1687

SKODA 105 L, letnik 1979, na prodaj. Telefon popoldne: 70 471. M-1689

ZASTAVO 750, letnik 1977, prodaj. Kot l g. M-1689 a

ZASTAVO 101, letnik 1979, registrirano do marca 1990, ugodno prodaj. Boris Petek, Gančani 10. M-1689 b

JUGO 45 A, maj 1987, prodaj. Telefon po 15. uri: 82 114. M-1697

RENAULT 4 GTL prodaj. Murska Sobota, Mladinska 4, telefon: 26 236. M-1699

VW JETTA, dizel, nemška, in zastavo 750 prodaj. Telefon: 70 290. M-1703

ZASTAVO 101 KONFORT, letnik 81, prodaj. Telefon: 78 094. M-MM

prodam

MALE PUJSKE prodam. Petanji 7. M-1569
MALE PUJSKE prodam. Tišina 6 a. M-1575
KRAVO, staro osem let, brejo sedem mesecev, prodam. Tivadar, Mala Polana 21, telefon: 70 206. M-1584
NEMŠKO OVČARKO z rodovnikom, staro eno leto, prodam. Telefon: (062) 716 129. IN-17262
MLADIČE NEMŠKEGA OVČARJA prodam. Tišina 56. M-1642
ZAJCE, breje ali z mladiči, po izbiri. prodam. Brus, Gornja Radgona, Trubarjeva 4, telefon: 74 260. M-1640

NESNICA, MLADE JARČICE, PASME HISEX, rjave, stare 16 tednov, iz kooperacijske reje, navajene na vso domačo hrano, opravljena potrebna cepljenja, prodajamo po dnevnih cenah.
 Naročila sprejema in daje vse informacije: **JOŽE VERBAN, gostilna, TROPOVCI, JORDAN 44**, telefon: (069) 46-015.

K HIŠI SE JE ZATEKEL ČRN VOLČJAK, mlad. Informacije po telefonu: 23 282. M-MM
NEMŠKEGA OVČARJA z rodovnikom, starega tri mesece, prodam. Trdkova 97. M-1658
MALE PUJSKE in bukova drva prodam. Elemir Lazar, Kukeč 2, p. Križevci v Prekmurju. M-1670
ZADNJA VRATA IN ZADNJI ODBIJAK ZA GOLF JX, prodam. Bogda, Podgradje 27, Ljutomer. IN-17273

RAZNO

prodam

TELEVIZOR črno-beli, prodam. Franc Turner, Gancani 127, p. Beltinci. M-1574
OTROŠKO POSTELJO z vložkom jogi prodam. Telefon: 24 801. M-1577
DVE TERMOAKUMULACIJSKI PEČI, 3 in 2 kW, ter italijansko peč za kopalnico, na trda goriva, prodam. Stefan Časar, Markovci 10. M-1586
BOROVE PLOHE, 5 cm, prodam. Križevci 8, v Prekmurju. M-1591
KERAMIČNE PLOŠČICE, 16 m², betonski tlakovec, 8 m², gredne robnike, 12 kosov, in betonski mešalec prodam. Stanislav Polanič, Murska Sobota, Cankarjeva 86, telefon: 24 356. M-1475

GRADBENO PARCELO V PETIŠOVCIH, ob glavni cesti, prodam. Gomboš, Lendavska cesta 12, telefon: 75 424.

PRIKOLICO ADRIA za štiri osebe prodam. Informacije po telefonu: 22 709, dopoldne. M-1605
TRAVO ZA KOŠNJO prodam. Felkar, Sebeborci 86. M-1611
OTROŠKO POSTELJO, skoraj novo, prodam. Telefon: 25 589. M-1655
DVA BARVNA TELEVIZORJA GORENJE prodam. Telefon: 25 077. M-1662

ELEKTRODELAVNICA

ŠAFARIČ

ČAKOVEC, M. GORKEGA 27
 Tel.: (042) 812 229
 Izdeluje in popravila vseh vrst električnih naprav in elektromotorjev **ELEKTROKOVINE Maribor** • navijanje elektromotorjev Rade Končar, Sever in motorjev ostalih proizvajalcev • prepricajte se v kakovost naših storitev

STIROPOR ZA DEMIT, 4 cm, 250 m², zastavo 850 kombi, letnik 82, in registrsko blagajno, zelo malo rabljeno, prodam. Nemčavci 24, telefon: 24 581. M-1617
VEČ FLIPERJEV IN NAMIZNI NOGOMET prodam ali dam v najem. Kafe bar Libertas, Lipovci. M-1621
KOTNO SEDEŽNO GARNITURO prodam. Ogled po 16. uri: Puconci 17 c. M-1624
PRIKOLICO BRAKO prodam. Alija Kardoša 2 (SO), telefon: 21 000. M-1631

GRADITELJI POZOR!

Izdelujem strojne nosilce vseh velikosti, zelo ugodne cene, dobava takoj. Večjo količino dostavimo na dom brezplačno, cena zajamčena. Informacije: Željko P., Novo Selo Rok, R. Končara 16, 42200 Čakovec, telefon: (042) 811 685.

RAZNO POHIŠTVO, peč na olje in peč na premog prodam. Telefon: 23 895 ali Vegova 13. M-1633

KUHINJSKE ELEMENTE, dolžina 180 cm, prodam. Murska Sobota, Cankarjeva 20. M-1638

OKNO TERMOPAN (120 x 120), balkonsko okno (100 x 220) in brejo kožo prodam. Šafarsko 23. IN-17266

OPEKO MODUL, 800 kosov, prodam. Bratonce 40. M-1639

TELEVIZOR GORENJE, črno-beli, ohranjen, ugodno prodam. Rogoševci 12 b (pri cerkvi). M-1643

AVTORADIO CROWN z equalizerjem bravo 300, dvostopenjske bokse, 2 x 35 W in E 90, ugodno prodam. Ivanci 54. M-1650

OMARO IN KLUBSKO MIZICO za dnevno sobo prodam. Telefon: 25 586. M-1653

POHIŠTVO ZA SPALNICO, pomivalno korito, električni štedilnik, peč na olje, hladilnik, sedežni kot, kuhinjsko omaro, prodam. Skedelj, Cankarjeva 48/III, M. Sobota. M-1666

BARVNI TELEVIZOR ISKRA AZUR ugodno prodam. Telefon: 74 245. M-1667

STREŠNO OPEKO KIKINDA, novo, 250 kosov, prodam. Hozjan, Žizki 64, telefon: 70 140. LE-19663

GRADBENO DEMONTIRANA OKNA, 200 x 70 cm, in 70 x 70 cm, 2 kosa, zastekljeno z dvojnimi steklom, ter furnirana vratna krila, 3 kose, ugodno prodam. Informacije: Lesnina, Murska Sobota, Vakovska cesta 1. M-MM

KAVČ — GARNITURO ugodno prodam. Murska Sobota, Stefana Kovača 18, telefon: 24 042. M-1669

ELEKTRIČNO AKUSTIČNO KITARO YAMAHA FG 410 E in marshall bas, model 5506, prodam. Telefon: 81 615, interna 45, Jože — dopoldne. IN-17271

DVA PARA VZMETI za enoosno prikolico, 4 t, Tehnostroj, prodam za 750.000 din za kos. Anton Lah, Ljutomer, Kidričeva 54. IN-17275

RAČUNALNIK COMMODORE PLUS 4, prodam. Tomislav Gabor, Rincetova Graba 10, Ljutomer. IN-17276

SADIKI PARADIŽNIKA in ZGODNJEGA ZELJA (650, oz. 350 din za sadiko) prodajam. Erika Kozic, Ivanjševci 5, p. Prosenjakovci. IN-1684

posesti

GRADBENO PARCELO V ČERNELAVCIH in tv antene prodam. Telefon: 21 395. M-1644

NOVOGRAJENO STANOVANJSKO HIŠO V MOSTJU, ob glavni cesti Murska Sobota — Lendava, z nekaj zemljo, prodam. Informacije v večernih urah po telefonu: 23 942. M-1565

STARO, MANJŠO HIŠO v Gornji Radgoni, Gubčeva cesta 2, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 23 980, interna 215. M-1589

NOVOGRAJENO HIŠO v Ljutomeru, prodam. Telefon od 18. do 20. ure: (069) 82 282. IN-17261

posesti

GRADBENO PARCELO V ČERNELAVCIH in tv antene prodam. Telefon: 21 395. M-1644

NOVOGRAJENO STANOVANJSKO HIŠO V MOSTJU, ob glavni cesti Murska Sobota — Lendava, z nekaj zemljo, prodam. Informacije v večernih urah po telefonu: 23 942. M-1565

STARO, MANJŠO HIŠO v Gornji Radgoni, Gubčeva cesta 2, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 23 980, interna 215. M-1589

NOVOGRAJENO HIŠO v Ljutomeru, prodam. Telefon od 18. do 20. ure: (069) 82 282. IN-17261

posesti

GRADBENO PARCELO V ČERNELAVCIH in tv antene prodam. Telefon: 21 395. M-1644

NOVOGRAJENO STANOVANJSKO HIŠO V MOSTJU, ob glavni cesti Murska Sobota — Lendava, z nekaj zemljo, prodam. Informacije v večernih urah po telefonu: 23 942. M-1565

STARO, MANJŠO HIŠO v Gornji Radgoni, Gubčeva cesta 2, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 23 980, interna 215. M-1589

NOVOGRAJENO HIŠO v Ljutomeru, prodam. Telefon od 18. do 20. ure: (069) 82 282. IN-17261

posesti

GRADBENO PARCELO V ČERNELAVCIH in tv antene prodam. Telefon: 21 395. M-1644

NOVOGRAJENO STANOVANJSKO HIŠO V MOSTJU, ob glavni cesti Murska Sobota — Lendava, z nekaj zemljo, prodam. Informacije v večernih urah po telefonu: 23 942. M-1565

STARO, MANJŠO HIŠO v Gornji Radgoni, Gubčeva cesta 2, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 23 980, interna 215. M-1589

NOVOGRAJENO HIŠO v Ljutomeru, prodam. Telefon od 18. do 20. ure: (069) 82 282. IN-17261

posesti

GRADBENO PARCELO V ČERNELAVCIH in tv antene prodam. Telefon: 21 395. M-1644

NOVOGRAJENO STANOVANJSKO HIŠO V MOSTJU, ob glavni cesti Murska Sobota — Lendava, z nekaj zemljo, prodam. Informacije v večernih urah po telefonu: 23 942. M-1565

STARO, MANJŠO HIŠO v Gornji Radgoni, Gubčeva cesta 2, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 23 980, interna 215. M-1589

NOVOGRAJENO HIŠO v Ljutomeru, prodam. Telefon od 18. do 20. ure: (069) 82 282. IN-17261

posesti

GRADBENO PARCELO V ČERNELAVCIH in tv antene prodam. Telefon: 21 395. M-1644

NOVOGRAJENO STANOVANJSKO HIŠO V MOSTJU, ob glavni cesti Murska Sobota — Lendava, z nekaj zemljo, prodam. Informacije v večernih urah po telefonu: 23 942. M-1565

STARO, MANJŠO HIŠO v Gornji Radgoni, Gubčeva cesta 2, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 23 980, interna 215. M-1589

NOVOGRAJENO HIŠO v Ljutomeru, prodam. Telefon od 18. do 20. ure: (069) 82 282. IN-17261

posesti

GRADBENO PARCELO V ČERNELAVCIH in tv antene prodam. Telefon: 21 395. M-1644

NOVOGRAJENO STANOVANJSKO HIŠO V MOSTJU, ob glavni cesti Murska Sobota — Lendava, z nekaj zemljo, prodam. Informacije v večernih urah po telefonu: 23 942. M-1565

STARO, MANJŠO HIŠO v Gornji Radgoni, Gubčeva cesta 2, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 23 980, interna 215. M-1589

NOVOGRAJENO HIŠO v Ljutomeru, prodam. Telefon od 18. do 20. ure: (069) 82 282. IN-17261

posesti

GRADBENO PARCELO V ČERNELAVCIH in tv antene prodam. Telefon: 21 395. M-1644

NOVOGRAJENO STANOVANJSKO HIŠO V MOSTJU, ob glavni cesti Murska Sobota — Lendava, z nekaj zemljo, prodam. Informacije v večernih urah po telefonu: 23 942. M-1565

STARO, MANJŠO HIŠO v Gornji Radgoni, Gubčeva cesta 2, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 23 980, interna 215. M-1589

NOVOGRAJENO HIŠO v Ljutomeru, prodam. Telefon od 18. do 20. ure: (069) 82 282. IN-17261

posesti

GRADBENO PARCELO V ČERNELAVCIH in tv antene prodam. Telefon: 21 395. M-1644

NOVOGRAJENO STANOVANJSKO HIŠO V MOSTJU, ob glavni cesti Murska Sobota — Lendava, z nekaj zemljo, prodam. Informacije v večernih urah po telefonu: 23 942. M-1565

STARO, MANJŠO HIŠO v Gornji Radgoni, Gubčeva cesta 2, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 23 980, interna 215. M-1589

NOVOGRAJENO HIŠO v Ljutomeru, prodam. Telefon od 18. do 20. ure: (069) 82 282. IN-17261

posesti

GRADBENO PARCELO V ČERNELAVCIH in tv antene prodam. Telefon: 21 395. M-1644

NOVOGRAJENO STANOVANJSKO HIŠO V MOSTJU, ob glavni cesti Murska Sobota — Lendava, z nekaj zemljo, prodam. Informacije v večernih urah po telefonu: 23 942. M-1565

STARO, MANJŠO HIŠO v Gornji Radgoni, Gubčeva cesta 2, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 23 980, interna 215. M-1589

NOVOGRAJENO HIŠO v Ljutomeru, prodam. Telefon od 18. do 20. ure: (069) 82 282. IN-17261

posesti

GRADBENO PARCELO V ČERNELAVCIH in tv antene prodam. Telefon: 21 395. M-1644

NOVOGRAJENO STANOVANJSKO HIŠO V MOSTJU, ob glavni cesti Murska Sobota — Lendava, z nekaj zemljo, prodam. Informacije v večernih urah po telefonu: 23 942. M-1565

STARO, MANJŠO HIŠO v Gornji Radgoni, Gubčeva cesta 2, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 23 980, interna 215. M-1589

NOVOGRAJENO HIŠO v Ljutomeru, prodam. Telefon od 18. do 20. ure: (069) 82 282. IN-17261

posesti

GRADBENO PARCELO V ČERNELAVCIH in tv antene prodam. Telefon: 21 395. M-1644

NOVOGRAJENO STANOVANJSKO HIŠO V MOSTJU, ob glavni cesti Murska Sobota — Lendava, z nekaj zemljo, prodam. Informacije v večernih urah po telefonu: 23 942. M-1565

STARO, MANJŠO HIŠO v Gornji Radgoni, Gubčeva cesta 2, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 23 980, interna 215. M-1589

NOVOGRAJENO HIŠO v Ljutomeru, prodam. Telefon od 18. do 20. ure: (069) 82 282. IN-17261

posesti

GRADBENO PARCELO V ČERNELAVCIH in tv antene prodam. Telefon: 21 395. M-1644

NOVOGRAJENO STANOVANJSKO HIŠO V MOSTJU, ob glavni cesti Murska Sobota — Lendava, z nekaj zemljo, prodam. Informacije v večernih urah po telefonu: 23 942. M-1565

STARO, MANJŠO HIŠO v Gornji Radgoni, Gubčeva cesta 2, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 23 980, interna 215. M-1589

NOVOGRAJENO HIŠO v Ljutomeru, prodam. Telefon od 18. do 20. ure: (069) 82 282. IN-17261

posesti

GRADBENO PARCELO V ČERNELAVCIH in tv antene prodam. Telefon: 21 395. M-1644

NOVOGRAJENO STANOVANJSKO HIŠO V MOSTJU, ob glavni cesti Murska Sobota — Lendava, z nekaj zemljo, prodam. Informacije v večernih urah po telefonu: 23 942. M-1565

STARO, MANJŠO HIŠO v Gornji Radgoni, Gubčeva cesta 2, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 23 980, interna 215. M-1589

NOVOGRAJENO HIŠO v Ljutomeru, prodam. Telefon od 18. do 20. ure: (069) 82 282. IN-17261

Razno

MEŠANI GOZD, 54 arov, ob brodu čez Muro v Krogu, prodam. Bakovci, Soboška 31. M-1657

TRAVNIK v zazidalnem okolišu v Turnišču, prodam. Gornjec, Radenci, Cvetlična 1. M-1665

IZDELUEM PRIKOLICE, raznovrstne, okopalnice, polžne transporterje za zrnje, planirne deske in drugo.
 Izdelujem tudi razne jeklene konstrukcije. Cene in kakovost storitev konkurenčni. Inž. Karel Kozic, popravilo in izdelava kmetijske mehanizacije, Ivanjševci 5, 69207 Prosenjakovci

Zaposlitve

POMOČ ZA 4 URE DNEVNO starejši osebi iščemo. Lahko damo tudi stanovanje in hrano. Kličite po 20. uri: 74 413. GM-18787

DEKLE ZA STREŽBO zaposlim. Kafe bar Libertas, Lipovci. M-1621

DEKLE ZA POMOČ V GOSTINSTVU (strežba), zaposlim takoj. Telefon: 77 666. M-1630

ŠOFERJA KATEGORIJE C, E, z znanjem nemškega jezika in prakso v mednarodni špediciji, zaposlim. Odranci, Panonska 8. M-1634

KV KUJARICO in KV NATAKARJA z delnim znanjem nemškega jezika in nekajletno prakso ter dekle ali žensko za pomožna dela v kuhinji zaposlim. Interesenti naj se oglašijo po telefonu: 23 282. M-MM

PRODAJALCA (-ko), za občasno prodajo vrtnarskih pridelkov, na tržnici iščemo. Vrtnarstvo Györfi, M. Sobota, nasproti avtobusne postaje. M-MM

DVE KUJARICI za sezonsko delo ob morju, zaposlim. OD 4 M. Zajamčeno stanovanje in hrana. Telefon: (069) 82 209. IN-17274

LIČARJA ZA DELO V KOMORI, avtokleparja in mehanika sprejme za nedoločen čas avtokleparstvo-ličarstvo. Kličite po 20. uri: telefon 73 137. M-1788

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

MANJŠE STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzamem v najem. Naslov v upravi lista. M-1628

Predali kurirčkovo torbo

Po skoraj enomesečnem potovanju kurirčkove pošte v Pomurju (k nam je speljana štajerska proga) so v torek pionirji podružnične šole Spodnja Ščavnica torbo predali vrstnikom v občini Lenart. V radgonski občini je bila tako le dva dni.

Kurirčkova pošta je zadnja leta doživela nekatere vsebinske spremembe, postala je bolj pionirska, ustvarjalna in zanimiva. Tradicionalno pismo politični osebnosti so zamenjale naloge sosednjim pionirskim odredom, športna srečanja in srečanja z borci.

20. maja bo v Mariboru še sklepna prireditve, ki se je bodo udeležili tudi predstavniki mladih iz Pomurja. J. G.

Gostišča Črni les ni več. Lani so ga podrli do temeljev, na njegovem mestu pa je zrasla nova stavba — hotel Agata. To bo prvi hotel v občini Lenart in prva večja turistična naložba Agrokombinata Lenart. V njem bo 120 postelj in 500 restavracijskih sedežev. Če hočejo, da jim bo hotel prinašal tudi kaj dobička (ali pa ga gradijo le zato, da imajo v občini hotel), morajo že danes natančno vedeti, kako bodo pridobili goste in katero vrsto turizma bodo razvijali. Konkurenca je velika!

bbp

OBISK SOVJETSKE DELEGACIJE

Ob 9. maju — dnevu zmage je obiskala Mursko Soboto delegacija generalnega konzulata Sovjetske zveze v Zagrebu. Vodila sta jo konzula Isačev in Romanov. Visoke sovjetske goste je najprej sprejel predsednik Skupščine občine Murska Sobota Andrej Gerencar, ki jim je orisal politični in gospodarski razvoj. V spremstvu najvišjih predstavnikov soboške občine so predstavniki sovjetskega generalnega konzulata položili vence na spomenik na Trgu zmage in grobnico rdečearmejscev na soboškem pokopališču. Ob tej priložnosti so si ogledali tudi Pokrajinski muzej v Murski Soboti.

M. J.

IZBOR SLOVENSKEGA PARA LETOS V MURSKI SOBOTO

V prekmurski metropoli se je zbralo 5 parov, finalistov izbora za slovenski par leta, ki nas bo zastopal na letošnji Ohceti v Ljubljani. Drugouvrščen par pa bo zastopal Slovenijo na Plitvičkem vjenčanju.

Pobratenje gasilskih društev

Konec tega tedna bo krajevna skupnost Ljutomer praznovala. Osrednja slovesnost ob krajevnem prazniku bo v soboto na Spodnjem Kamenščaku pri gasilskem domu s pestrim kulturnim programom in podpisom listine o pobratenju gasilskih društev Spodnji Kamenščak in Poljskava. Letošnji praznik krajevnih skupnosti je v znamenju številnih dosežkov v minulem letu (asfaltirali so precej cest, razširili telefonsko omrežje, so sredi akcije za začetek gradnje kabljskega televizijskega omrežja ...), tako da imajo razlog za praznovanje. Slovesnost se bo začela popoldne, na njej pa bodo podelili tudi priznanja OF z bronastim znakom.

D. L.

Za boljšo ureditev mesta in okolice

Izdelava prostorsko ureditvenih pogojev za Mursko Soboto in okolico je plod planskih usmeritev soboške občine za obdobje 1986—1990 oziroma 1986—2000 ter programa priprav prostorskoizvedbenih aktov za to srednjeročno obdobje, ki ga je sprejel občinski izvršni svet. Celotno območje prostorsko ureditvenih možnosti je razdeljeno na več območij, upoštevajoč dovoljene posege v prostor in predvideno urbanistično urejanje zadev na tem področju. Na ta način želijo tudi onemogočiti posege, ki bi lahko pozneje ovirali uresničevanje zamišljenih izvedbenih načrtov. Omenjeni osnutek dokumenta je izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti, komite za urbanizem, gradbeništvo in komunale zadeve pa ga je že dal v obravnavo članom izvršnega sveta. Sedaj sledi še javna razgrnitev in obravnavna osnutka odloka na zborih skupščine občine.

Treba je povedati, da so v njem poleg Murske Sobotne zajete tudi ureditvena območja okoliških naselij Černelavci, Veščica, Kupšinci, Polana, Markiševci, Nemčavci, Martjanci, Noršinci, Rakičan, Krog in Satahovci. Z njim se natančneje določajo meje območij urejanja prostora, možnosti in merila za urbanistično in arhitektonsko oblikovanje objektov in naprav, komunale, energetske in prometne urejanje naselij in zagotavljanje varovanja naravne in kulturne dediščine ter izboljšanje okolja. Prostorske ureditvene možnosti veljajo neomejeno za območje v Murski Soboti in nekaterih naseljih, kjer so zazidalni načrti le delno uresničeni. Posebno vlogo v tem kon-

ceptu ima seveda Murska Sobota kot regijsko in občinsko središče z močno koncentracijo oskrbnih, storitvenih, servisnih in drugih družbenih dejavnosti. Druga območja pa imajo bolj značaj spalnih naselij z minimalno osnovno preskrbo in nepopolno komunalno opremljenostjo.

Sicer pa bodo povsod nujna vzdrževalna dela in obnove objektov, komunalnih in energetskih naprav ter prometnih površin. Na južnem delu Murske Sobotne pa bodo omogočili gradnjo kanalizacijskega zbiralnika. Poleg tega naj bi v rekreacijski coni Černelavci omogočili postavitev kolesarske steze, v bolnišničnem in parkovnem kompleksu v Rakičanu pa je predvidena gradnja posamičnih manjših objektov kot dopolnitev osnovne dejavnosti, delna nadzidava in naprave dvokapnih streh, dograditev naslednje faze Doma upokojevcem in otroškega vrta v parku. Dovolili bodo tudi širitev parkirišč in ureditev dovodne ceste z zasaditvijo zelenega pasu na zahodnem in južnem robu omenjenega kompleksa ter posege pri izkoriščanju geotermalne vode. Nikakor pa ne bodo dovolili posegov na soboškem in rakičanskem gradu, ki bi vplivali na celostno podobo objektov ali spreminjali njegovo spomeniško značilnost. Tudi v soboški Fazaneriji bodo potrebni nekateri posegi za lepšo ureditev okolice, predvsem z ureditvijo trimske steze, obnovo zgradb, gradnjo klubskih prostorov, gardeb, sanitarij in skladišč ter postavitev začasnih montažnih objektov za sezonsko prodajo sadja in napitkov. Tudi predvidena gradnja igrišč za male športne igre, otroškega igrišča in ureditev parkirnega prostora bo morala upoštevati varstvo naravne dediščine.

Zanimivo je tudi, da za območja ob reki Muri, za kar bo izdelana krajinska zasnova, niso dovoljeni posegi, ki bi kakorkoli vplivali na sedanje stanje ali ovirali poznejšo ureditev. Na celotnem območju prostorsko ureditvenih možnosti pa bodo seveda omogočili raziskovalna vrtanja za pridobitev nafte, plina in geotermalne vode, razen na ožjem varstvenem območju zajetij pitne vode pa so dovoljena tudi geološka vrtanja.

Milan Jerše

Kakovostno in množično plesno srečanje

Običajno sta količina in kakovost v razkoraku, tokrat pa v domu kulture v Gornji Radgoni ni bilo tako. Sobotno območno srečanje plesnih skupin je bilo namreč množično in še dobro po vrhu, če lahko sodimo po videnem in odzivu v polni dvorani. V njej se je zbralo in v luči reflektorjev nastopilo sedemnajst plesnih skupin iz podravsko-pomurske regije. Med njimi je bilo pet pomurskih, plesalo pa je okoli sto trideset plesalcev, predvsem plesalk.

Kot prve so zaplesale Vrtince z osnovne šole Veržej: Maja Bunderl, Slavica Senčar, Nataša Belec in Tanja Bunderl. Prve plesne korake so kot druge izvedle mlade

plesalke z osnovne šole Kuzma (Silvija Žampar, Marjeta Klement, Bernarda Rajbar, Smilja Emeršič, Adrijana Jud, Jožica in Anita Bunderla ter Anita Kahr). Zaplesale pa sta tudi plesna skupina Krišna s soboške ekonomske srednje šole pod vodstvom Bože Ivanuša in plesna skupina Maj-Mladost s srednje šole za gostinstvo in turizem v Radencih, ki jo vodi Vera Sever. Slednja skupina je ponazorila Ples duhov z Anito Bauman, Marijo Časar, Sonjo Knaus, Olgo Novak, Brigito Horvat in Liljano Žido. Sproščene pa so skušale biti v istoimenem plesu Sandra Smisl, Metka Miholič, Alenka Ružič, Jasmina Lepša in Tanja Šabjan z Dušanom Vöröšem ter Boštjanom Komarickijem. Zapomniti pa si je potrebno nastop plesne skupine Ekstatični krik s soboškega srednješolskega centra in njihovo plesno Pravljico 21. stoletja. V Murski Soboti bo bomo imeli priložnost videti danes (v četrtek, 11. maja) ob 17.00 na samostojnem nastopu — popoldanski plesni prireditvi v dvorani kina Park.

Ob dobro pripravljenem srečanju v radgonskem domu kulture, ki sta ga organizirali Zveza kulturnih organizacij Gornja Radgona in Mesna zveza kulturnih organizacij Maribor, kaže zapisati, da je plesna kultura mladih na zavidljivo visoki ravni.

Brigita Bavčar
Foto: Nataša Juhnov

Zares so bili Prvi plesni koraki tisti, ki so označevali nastop plesne skupine z osnovne šole Kuzma pod vodstvom Ingrid Pojbič. Ko jih bodo mlade plesalke naredile še več, uspeh ob trdi vaji gotovo ne bo izostal.

Ne skrbi, bodi srečen je bil naslov prvega nastopa po istoimeni znani in priljubljeni pesmi, ob taktih katere so zaplesale mlade plesalke iz Limbuša, njihova plesna skupina King z osnovne šole Rado Robič pa je uprizorila tudi Humor in požela na minulem srečanju plesnih skupin v Gornji Radgoni zaslužni aplavz.

Vsi bi bili trgovci in taksisti

Odlok o ureditvi nekaterih vprašanih zasebnih obrti je bil v soboški občini sprejet že pred več kot dvema letoma, oziroma natančneje decembra 1986 na zasedanju zborov skupščine občine. Kot je znano, je lansko jesen začel veljati nov obrtni zakon, s čigar določili je bilo treba uskladiti omenjeni odlok. V soboški občini je tačas 215 občanov, ki se ukvarjajo z obrtno dejavnostjo kot postranskim poklicem. V zadnjem času se je pokazal velik interes za opravljanje komisijske prodaje na drobno, predvsem rabljenega blaga. Novi odlok bi omogočil opravljanje te dejavnosti kot postranskega poklica. Podobno velja za razne intelektualne dejavnosti, s spremembo odloka pa bi omogočili legaliziranje zaenkrat neregistriranih knjigovodskih servisov, saj se veliko občanov ukvarja z vodenjem knjigovodstva obrtnikom.

Ker je taksistov v soboški občini že več kot so potrebe po prevozu potnikov in taksisti nimajo dovolj dela, niso mogli dovoliti, da bi bil ta poklic postranski. Dovolili pa bodo spremembo pri prodaji na drobno. Gre za prodajo v premičnih objektih, npr. vozilih, za kar obstaja precejšnje zanimanje v obdobjih krajih, kjer preskrba prebivalstva, zlasti starejših ljudi, še ni zaživelja. Seveda pa mora tak premični objekt izpolnjevati vse sanitarne in tehnične zahteve.

Sicer pa naj bi s temi in drugimi spremembami občinskega odloka omogočili hitrejši razvoj tistih obrtnih dejavnosti, ki so zares potrebne za občane. Nazadnje pa bi na ta način tudi pospešili razvoj drobnega gospodarstva v soboški občini. M. Jerše

LENART

Verjetno bodo veliko in najodobnejšo avtobusno postajo v Evropi zgradili hitreje kot majhno postajo v Lenartu. Mislimo seveda na novo mariborsko postajo avtobusov in na avtobusno postajo Lenart, ki je na pol ure

Potniki na avtobusni postaji v Lenartu so še vedno brez strehe nad glavami. bbp

Več krvodajalskih mest v občini

Organizacija RK v lendavski občini dobro dela, bi lahko ugotovili na osnovi rečenega na programsko-volilni konferenci v Lendavi. Letno organizacije Rdečega križa v občini pripravijo več akcij, med katerimi je najpomembnejša krvodajalska. Te se udeležijo kakih 1500 krvodajalcev. Večina krvodajalcev prihaja iz delovnih organizacij, zato je po mnenju občinske organizacije RK še veliko možnosti za pridobitev novih v krajevnih skupnostih. Da bi to dosegli, si bodo prizadevali, da bi organizirali več krvodajalskih postaj. Doslej sta taki le v Lendavi in na Hotizi. Rdeči križ je v lanskem letu organiziral tudi več nabiranih akcij, v katerih so sodelovali tudi podmladkarji Rdečega križa. Akcije so bile odmevne saj so ljudje oddali rabljena oblačila in druge predmete. Rdeči križ je sodeloval s civilno zaščito, pripravil pa je tudi različne načine usposabljanja, zlasti ekip prve pomoči. Na programsko-volilni konferenci so za novega predsednika občinskega odbora izvolili Marijo Maroša. Konferenca so se udeležili tudi predstavniki Rdečega križa iz Zalske županije. S to organizacijo Lendavčani sodelujejo že 15 let.

Jani D.

Končno — avtobusna postaja

jena že dve leti. Resda je bila razbremenitev magistralne ceste in središča mesta Lenart najpomembnejši cilj nove postaje, kljub temu pa se gradnja le vleče nekoliko predolgo.

Novo lenarško avtobusno po-

stajo so začeli graditi 1986. leta. Seveda tudi do tega začetka niso prišli tako zlahka, kajti prej je bilo kar veliko zapletov okrog iskanja najprimernejše lokacije. Ob 32. občinskem prazniku so kljub vsemu predali novo postajo za blagovni center svojemu namenu, čeprav še ni bila do konca zgrajena. Agrokombinat Lenart, ki je prevzel gradnjo objektov na postaji, bi jih moral dokončati v čim krajšem času. Zapletlo se je, ker je nadzorni organ spregledal nekatere osnovne zahteve pri projektiranju, saj je bila tovrstna dokumentacija pomanjkljiva. Inšpekcija Službe družbenega knjigovodstva je ustavila delo tudi zaradi tega, ker Agrokombinat ni pravočasno nakazal denarja za notranjo opremo gostinskega lokala. Eden od vzrokov, da potekajo dela tako počasi, pa je tudi dejstvo, da ima Gradbeno-komunalno podjetje Ptuj na tamkajšnjem gradbišču premalo delavcev. Končno naj bi bila avtobusna postaja v Lenartu končana do konca maja letos.

Bernarda B. Peček